

ERNEST HEMINGWAY

SBOHEM, ARMÁDO!

1958

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ KRÁSNÉ LITERATURY, HUDBY A
UMĚNÍ PRAHA

PØELO◈IL JOSEF ŠKVORECKÍ

Verze 1.1 - proèištino a formátováno (Santiago makra) by master93

KNIHA PRVNÍ

KAPITOLA I

V pozdním létì toho roku jsme bydleli v domì ve vesnici, která se dívala pøes øeku a rovinu k horám. V korytì øeky byly oblázky a vodou omleté balvany, sluncem vysušené a bílé, a voda byla prùzraèná, proudila rychle a modrala se nad hlubinami. Oddíly vojska procházely kolem domu a dál po cestì, a prach, kterì zvedaly, sedal na listí stromù. Kmeny stromù byly také zaprášené a listí toho roku brzo opadalo a my vidìli oddíly, jak pochodují po cestì a jak se prach zvedá a listí, zèeøené vánkem, opadává a vojáci pochodují, a potom cestu prázdnou a bílou, a ♦ na to listí.

V rovinì byla bohatá úroda; bylo tu mnoho ovocních sadù a tam, kde rovina konèila, zvedaly se hory, hnìdé a pusté. V horách se bojovalo a v noci jsme vídávali záblesky dílostøelecké palby. Vypadalo to ve tmì jako bliskání na èasy, ale noci byly chladné a èlovìk nemìl pocit, ♦e se blí♦í bouøka.

Nìkdy jsme ve tmì slyøeli pod okny pochodovat oddíly a pøejí♦ dìt dìla, ta♦ená traktory. V noci byl velký provoz a na cestách plno mul, s bednami munice po obou stranách nákladních sedel, plno øedivých nákladních automobilù, které vezly vojáky, a jiných automobilù s náklady pøikrytými plachtou, které v proudu vozidel jely pomaleji. Za dne tu také projí♦ dìla ti♦ká dìla, vleèená traktory, dlouhé hlavní dìl byly pokryté zelenými snítkami a zelené listnaté snítky a ølahouny vinných keøù le♦ely na traktorech. Na sever jsme mìli vùhled napøíè údolím a vidìli jsme les kaøtanù a za ním jeøtì jednu horu na naší stranì øeky. O tu horu se také bojovalo, ale bez úspìchu, a kdy♦ na podzim pøišly deøtì, všechno listí s kaøtanù opadalo a haluze byly holé a kmeny zèernalé deøtìm. Vinice proøídly, keøíky na nich mìly také holé vùtve a celá krajina byla vlhká a hnìdá a podzimní mrtvá. Nad øekou visela mlha a v horách se válela mraèna, nákladní auta na cestách støíkala kolem sebe blátem a oddíly v pláøtinkách byly zablácené a mokré; mokré byly i jejich puøky, a na bøiøe jim nadouvaly pláøtinky dvoje ko♦ené sumky, nacpané sadami tenkých

dlouhých nábojů ráže 6,5 mm, takže vojáci, kteří kráčeli po cestě kolem, pochodovali, jako by byli v šestém měsíci těhotenství.

Objevovala se tu malá šedá auta a projížděla velkou rychlostí, obyčejně v nich seděl vedle řidiče důstojník a další důstojníci byli vzadu. Stádkem kolem sebe blátem ještě víc než kamiony, a když byl jeden z důstojníků na zadním sedadle hodně malý a seděl mezi dvěma generály, on sám tak malý, že mu řidič neviděl do obličeje, ale jenom na vršek čepice a na uzounká záda, a když vůz jel obzvlášť rychle, pak to byl asi král. Bydlel v Udine a sem si vyjel skoro každé dva dny, aby se podíval, jak to jde. A šlo to od deseti k pěti.

Začátkem zimy přišly vytrvalé deště a s deště přišla cholera. Ale zdolali ji a nakonec jich na ni v armádě zemřelo jenom sedm tisíc.

KAPITOLA II

Rok nato byl samé vítězství. Obsadili jsme horu na druhé straně údolí a stráž porostlou kaštanovým hájem, a zvítězili jsme na jihu na pahorkatině na plání a v srpnu jsme přešli přes řeku a bydleli jsme v domě v Gorizii, kde na zahradě obehnané zdí byla studna a mnoho košatých stinných stromů a na stíně domu červené wistarie. Teď se bojovalo v horách hned před námi, ani ne měli odtamtud. Město bylo velmi hezké a náš dům byl velmi pěkný. Řeka tekla za námi a město jsme obsadili velmi hladce, ale hory vpředu nešlo dobít a já byl velmi rád, že se Rakušané podle všeho chtějí jednou vrátit, jestli válka skončí, proto že město nebombardovali tak, aby je zničili, ale jenom trochu, jak to bylo z vojenského hlediska nezbytné. Lidé tu žili dál a byly tu nemocnice a kavárny a dílostrojictví v postranních uličkách a dva bordely, jeden pro vojsko a druhý pro důstojníky, a na sklonku léta chladné noci, boje v horách za městem, stělymi poznamenaná ocel železničního mostu, demolování tunel u řeky, kde se před časem bojovalo, stromy okolo náměstí a dlouhá alej, která vedla k náměstí; to všechno a pak, že ve městě byly slečny, že tudy jezdil ve svém automobilu král a že se teď nikdy podařilo zahlédnout jeho obličej a tilíčko s dlouhým krkem a šedivý vous jako kozí bradku; tohle všechno a nečekání obnažené vnitřky domů, které v dílostrojické palbě prošly o některou stěnu, dlažba a kamenná tísň v zahradách a nikdy na ulici a to, že na Carsu šlo všechno dobře, promínilo podzim v něco úplně jiného než ložské podzim, kdy jsme byli na venkově. Také válka se změnila.

Dubový les na návrší za městem zmizel. Na jaře, kdy jsme šli do města, byl les zelený, ale teď tu byly pahýly a přeražené kmeny a půda kolem rozervaná, a jednoho dne ke konci podzimu, kdy jsem si vyšel na místa, kde býval dubový les, uviděl jsem přes temeno hory letět mrak. Blíže se velice rychle, slunce zbledlo a zesloutlo a potom bylo všude šedivo, obloha zatažená a mrak se snášel podél úbočí hory a najednou jsme byli v něm a byl to sníh. Sníh se hnál šikmo ve větru, pokrýval holou zem, pahýly

stromù z nìho tràely, snìh le❖el na dilech a byly v nìm cestièky, které se táhly k latrínám vzadu za zákopy.

Potom pozdìji jsem se dole v mìstì díval, jak snìh padá; koukal jsem z okna bordelu, toho pro dùstojníky, kde jsem sedil s kamarádem a se dvìma sklenicemi, pili jsme láhev asti, a kdy❖ jsme se podívali ven na snìh, kterì padal pomalu a ti❖ce, vidìli jsme, ❖e to máme pro tenhle rok všechno za sebou. Hory nad øekou jsme nedobyli, ani jednu z hor nad øekou jsme nedobyli. To všechno jsme si nechali napøesrok. Kamarád uvidìl, jak kolem po ulici jde knìz z naší jídelny a opatrnì našlapuje v blátivé bøeèce, a zabušil na okno, aby pøivábil jeho pozornost. Knìz se podíval nahoru. Uvidìl nás a usmál se. Kamarád na nìho kvl, aby šel dovnitø. Knìz zavrtìl hlavou a kràeel dál. Ten veèer v jídelnì, po spaghetkách, které ka❖di jedl velice hbitì a vá❖nì tím zpùsobem, ❖e zvedal spaghetti na vidlièce tak vysoko, a❖ se volné konce vymotaly a visely dolù, a potom je spouští do úst, anebo je do sebe plynule ládoval a vsrkával, pøihíbalí jsme si vína z veliké láhve, opletené slámou; kolébala se v kovovém dr❖áku a staèilo stlaèit ukazovákem její hrdlo a jasní èervené, tøíslové, skvilé víno pøištilo do sklenice, kterou èlovík dr❖el v té❖e ruce; kdy❖ jsme dojedli, zaèal kapitán knìze popichovat.

Knìz byl mladì, snadno se èervenal, nosil uniformu jako všichni ostatní, ale nad levou náprsní kapsou šedivé blùzy mìl na tmavorudém sametu kóí❖. Kapitán mi prokazoval tu pochybnou laskavost, ❖e mluvil lámanou italštinou, abych všemu pøesnì rozumìl a abych snad o nic nepøišel.

“Knìz dneska u holek,” øekl kapitán a podíval se na knìze a na mì. Knìz se zasmál, zaèervenal a zavrtìl hlavou. Tenhle kapitán si ho dobíral èasto.

“Nebo ne?” zeptal se kapitán. “Dnes vidìl knìze u holek.”

“Ne,” øekl knìz. Ostatní dùstojníky dobírání bavilo.

“Knìz ne u holek,” pokračoval kapitán. “Knìz nikdy u holek,” objasòoval mi. Vzal mou sklenici, naplnil ji a pøitom se mi poøád díval do oèí, ale knìze neztrácel z dohledu.

“Kníž ho v ♦ dycky v noci do hrsti.” Kolem stolu se všichni zasmáli.
“Rozumíte? Kníž ho v ♦ dycky v noci do hrsti.” Udělal posunek a hlasitě se zasmál. Kníž to vzal jako vtip.

“Pape ♦ chce, aby válku vyhráli Rakušáci,” řekl major. “Je zamilovaný do Franze Josefa. Tamodtud mu taky kapou peníze. Já jsem ateista.”

“Èetls nikdy Èerné prase?” zeptal se poručík. “Se ♦ enu ti to. To je víc, která mi zviklala ve víře.”

“Je to neeistá a ohavná kniha,” řekl kníž. “Dopravdy se vám jistě nelíbí.”

“Je k nezaplacení,” řekl poručík. “O tisíciletích knížích se z ní dovíš všechno. Bude se ti líbit,” řekl mi. Usmál jsem se na kníze a on se usmál přes plamen svíčky na mě. “Nečtete ji,” řekl. “Se ♦ enu ti ji,” řekl poručík.

“Ka ♦ di, kdo umí trochu myslet, je ateista,” řekl major. “I kdy ♦ na svobodné zednáře já zas nevěřím.”

“Já na svobodné zednáře věřím,” řekl poručík. “Je to ušlechtilá organizace.” Nikdo přišel dovnitř, a jak se otevřely dveře, bylo vidět, ♦ e venku padá sníh,

“Teď, kdy ♦ začalo snít ♦ it, to u ♦ ♦ ádná ofensiva nebude,” řekl jsem.

“Určitě ne,” řekl major. “Měl byste jít na dovolenou. Měl byste se podívat do Říma, do Neapole, na Sicílii -”

“Měl by sis vyjet do Amálii,” řekl poručík. “Napíšu ti pár řádek pro naše doma, v Amálii. Budou tě mít rádi jako vlastního.”

“Měl by se podívat do Palerma.”

“Na Gapri by si měl zajet.”

“Byl bych rád, kdybyste se podíval do Abruzzi a zašel na návštěvu k našim v Capracottì,” řekl knìz.

“Co mu tady vykládáte o Abruzzi? Tam je víc snìhu než tady. O to on nestojí, koukat se na venkovské balíky. A než se radši podívá do støedisek kultury a civilisace.”

“Mil by sehnat nijaké pikné sleèny. Dám vám adresy všelijakých domù v Neapoli. Krásné mladé sleèny - v doprovodu matinek. Ha! Ha! Ha!”

Podíval se na knìze a zaøval: “Vždycky v noci ho knìz do hrsti!” Všichni se zase zasmáli.

“Musíte okamžitì na dovolenou,” řekl major.

“Jel bych rád s tebou a všechno ti ukázal,” řekl poruèík.

“A než se vrátíš, pøivez s sebou fonograf.”

“Desky pøivez, s dobrou operní hudbou.”

“Pøivez Carusa.”

“Carusa nevoz, ten buèí.”

“Nechtil bys umìt buèet jako on?”

“Buèí, øíkám vám, že buèí!”

“Byl bych rád, kdybyste zajel do Abruzzi,” řekl knìz.

Ostatní hulákali. “Dá se tam krásnì chodit na lov. Lidé by se vám líbili, a i když je tam zima, je tam èistì vzduch a sucho. Mohl byste bydlet u našich. Mùj otec je známý lovec.”

“Pojíte s námi,” řekl kapitán, “jdeme do bordelu, než zavøou.”

“Dobrou noc,” řekl jsem knìzi. “Dobrou noc,” řekl.

KAPITOLA III

Kdy❖ jsem se vrátil na frontu, bydleli jsme pořád ještě v tom místě. V kraji kolem bylo mnohem víc díl a přišlo jaro. Pole se zazelenala a na vinných keřích rašila drobná zeleň, na stromech podél silnice se objevily malé lístečky a od moře vál svěží vánek. Uviděl jsem místo s kopcem a se starým zámkem nahoře v proláklíně mezi kopci na pozadí hor, hnědých hor s trochou zeleně na stráních. Ve městě bylo víc díl, bylo tu několik nových lazaretů, tu a tam potkal ělovík na ulici nějakého Angličana nebo někdy i Angličanku a několik dalších domů mílo dílostøeleckı zásah. Bylo teplo a jako na jaøe, šel jsem alejí stromů a hřálo mě slunce, které se opíralo do zdi, a zjistil jsem, ❖e bydlíme pořád ve stejném domě a ❖e všechno vypadá přesně tak, jako kdy❖ jsem odjí❖ díl. Dveře byly dokořán, venku na sluníčku seděl na lavici nějaký voják, u postranního vchodu ěkala ambulance a za dveřmi, kdy❖ jsem vstoupil dovnitř, to páchlo mramorovou podlahou a nemocnicí. Všechno bylo, jako kdy❖ jsem odjí❖ díl, a❖ na to, ❖e teď bylo jaro. Podíval jsem se dveřmi do velké místnosti a viděl jsem, ❖e major sedí za svým psacím stolem, okno má otevøené a do místnosti proudí sluneční světlo. Nezahlédl mě a já neviděl, jestli mám jít dovnitř a hlásit se mu nebo jestli mám jít nejdřív nahoru a dát se do pořádku. Rozhodl jsem se, ❖e půjdu nahoru.

Pokoj, o který jsem se dílal s poručíkem Rinaldim, měl okno na dvůr. Okno bylo otevøené, postel jsem měl ěistě povlečenou a moje věci visely na stěně, plynová maska v podlouhlém plechovém pouzdru a na stejném kolíku ocelová helmice. U nohou postele stál můj nízkı kuføík, na kuføíku byly mé zimní boty a jejich ků❖e se leskla olejem. Má rakouská ostøelovaèská kulovnice s namodralou osmihrannou hlavní a bájeènou pa❖bou schiitzen z tmavého øøechového dřeva s líčnicemi visela nad oběma postelemi. Dalekohled, který k ní patøil, byl, jak jsem si vzpomněl, zamèen v kufru. Na druhé posteli spal poručík Rinaldi. Jakmile mě uslyšel, probudil se a sedl si.

“Ciao!” øekl. “Jak ses mıl?”

“Bájeèni.”

Potøásli jsme si rukama a on mì objal okolo krku a políbil mì.

“Uf,” øekl jsem.

“Jsi špinaví,” øekl. “Mìl by ses umýt. Kde jsi byl a co jsi dìlal? Hned mi všechno povìz.”

“Byl jsem všude. Milán, Florencie, Øím, Neapol, Villa San Giovanni, Messina, Taormina -”

“Mluvíš jako jízdní øád. Pro♦il jsi nijaké krásné dobrodru♦ství?”

“Ano.”

“Kde?”

“Milano, Firenze, Roma, Napoli -”

“To staěí. Øekni mi, které bylo opravdu nejlepší.”

“To v Miláni.”

“To proto, ♦e bylo první. Kde ses s ní seznámil? V Covi? Kam jste šli? Jaké to bylo? Honem mi všechno øekni. Zùstal jsi u ní celou noc?”

“Ano.”

“To nic není. My tu teě máme krásné sleèny. Nové sleèny, ještì nikdy nebyly na frontì.”

“No to je ohromné.”

“Ty mi neviøíš? Hned teě odpoledne tam pùjdeme a budeš koukat. A ve mìstì máme krásné Anglièanky. Jsem teě zamilovaní do sleèny Barkleyové. Vezmu ti s sebou na návštivu. Asi se se sleènou Barkleyovou o♦ením.”

“Musím se umýt a jít se hlásit. Copak teř není nikdo ve slu❖bi?”

“Od té doby, cos odjel, nemáme nic ne❖ omrzliny, oznobeniny, ❖loutenku, kapavku, sebezranění, zápaly plic a tvrdé a mikké vøedy. Tiden co tiden poraní nikoho kousky skal. Taky je tu nikolik opravdu ranících. Pøířtí tiden zaène zase válka. Snad zase zaène. Øíká se to. Myslíř, ❖e bych udílal dobøe, kdybych si vzal sleènu Barkleyovou - po válce samozøejmì?”

“Jisti❖e,” øekl jsem a nalil jsem si vodu do umyvadla a❖ po okraj.

“Dnes veèer mi budeř všechno vypravovat,” øekl Rinaldi. “Já teř musím zase spát, abych byl svi❖í a krásní kvùli sleèni Barkleyové.”

Svlékl jsem si blùzu a kořili a umyl se studenou vodou z umyvadla. Zatím co jsem se drhnul ruèníkem, díval jsem se po pokoji a ven z okna a na Rinaldiho, kterí le❖el se zavøenima oèima na posteli. Byl hezkí, byl stejní starí jako já a pocházel z Amalfi. Miloval chirurgii a byli jsme velcí kamarádi. Jak jsem se na niho díval, otevøel oèi.

“Máš peníze?”

“Ano.”

“Pùjè mi padesát lir.”

Utøel jsem si ruce a z blùzy na stìni jsem vytáhl náprsní tašku. Rinaldi vzal bankovku, zùstal le❖et na posteli, slo❖il ji a strèil si ji do kapsy u kalhot. Usmál se. “Musím udílat na sleènu Barkleyovou dojem, ❖e jsem dostateèní zámo❖ní èlovìk. Ty jsi mùj velkí a dobrotiví pøítel a mecenáš.”

“Jdi se vycpat,” øekl jsem.

Ten veèer jsem v jídelni sedil vedle kníze a on byl zklamán a najednou se ho dotklo, ❖e jsem nebyl v Abruzzi. Napsal otci, ❖e pøijedu, a jeho rodièe se na to pøichystali. Mnì samému bylo zrovna tak mizerní jako jemu a nemohl jsem pochopit, proè jsem tam nejel. Jet jsem tam chtìl a dílal jsem,

co jsem mohl, abych mu vysvětlil, jak to tak přišlo jedno k druhému, a on to nakonec uznal a pochopil, že jsem tam opravdu chtěl jet, a bylo to téměř v pořádku. Vypil jsem hodně vína, potom kávy a stregy, a vínem rozcitlivěním jsem vykládal, jak neděláme právě ty věci, které chceme dělat; jak ty věci nikdy neděláme.

My dva jsme spolu mluvili a ostatní se hádali. Já jsem do Abruzzi jet chtěl. Nebyl jsem nikde, kde jsou cesty umrzlé a tvrdé jako ocel, kde je čistý, mrazivý vzduch a sníh suchý a sypký, kde jsou ve sněhu zaježděné stezky a venkované před ělovíkem smekají a oškají mu milostpane a kde se dá krásně chodit na lov. Tam nikde jsem nebyl, ale byl jsem v kouři kavárny a nocí, kdy se s ělovíkem pokoj točí a on se musí zadívat na stěnu, aby se pokoj zastavil, nocí v posteli, opilí, kdy ělovík ví, že tohle je všechno, co je, a to podivné vzrušení, kdy se probudí a nemá tušení, kdo to s ním je, a svět ve tmě celí neskutečný a tak vzrušující, že si to musí zopakovat a zase nevidět o ničem, aby mu všechno bylo v noci jedno, tohle je jistě všechno a všechno a všechno a jemu je to jedno. A najednou to ělovíku strašně není jedno a spí a nikdy se s tím ráno probudí a všechno, co v tom bylo, je pryč, a všechno je ostré a tvrdé a jasné a nikdy se ělovík hádá, kolik to má stát. Nikdy je všechno dosud příjemné a milé a teplé a ělovík snídá a obědvá. Nikdy je všechna příjemnost pryč a ělovík je rád, kdy se dostane na ulici, ale v dycky přijde zas nový den a potom nová noc. Dělal jsem, co jsem mohl, abych mu vysvětlil to o noci a o rozdílu mezi nocí a dnem, a jak je noc lepší, leda že by ovšem den byl hodně jasný a studený, a nemohl jsem mu to vysvětlit; jako ani teď to nemůžu vysvětlit. Ale kdo to prožil, ten to zná. On to neprožil, ale chápal, že jsem opravdu chtěl jet do Abruzzi, ale že jsem nejel, a byli jsme pořád přátelé, měli jsme mnoho společných zálib, ale tenhle rozdíl mezi námi byl. On viděl odjakživa to, co já neviděl a na co jsem, kdy jsem to poznal, v dycky dovedl zapomenout. Ale tehdy jsem to neviděl, ačkoliv později jsem to poznal. Zatím jsme všichni seděli v jídelně, bylo po jídle a hádání pokračovalo. My dva jsme umlkli a kapitán zařval: “Kněz není ve své kůži. Bez holek kněz není ve své kůži.”

“Jsem ve své kůži,” řekl kněz.

“Kněz není ve své kůži. Kněz chce, aby Rakušáci vyhráli válku,” řekl kapitán. Ostatní poslouchali. Kněz zavrtl hlavou.

“Nechci,” řekl.

“Kněz chce, abysme nikdy neútočili. Máte chcete, abysme nikdy neútočili?”

“Ne. Kdy má je válka, myslím, máte musíme útočit.”

“Musíme útočit. Budeme útočit!” Kněz pokrčil.

“Nechte ho na pokoji,” řekl major. “Je to správný chlap.”

“Stejně nemáme nic dělat,” řekl kapitán. Všichni jsme vstali a odešli od stolu.

KAPITOLA IV

Ráno mě probudila baterie v sousední zahradě a já viděl, že oknem svítí dovnitř slunce, a vstal jsem z postele. Šel jsem k oknu a podíval jsem se ven. Pišiny vysypané štírkem byly vlhké a na trávě lpily kapičky rosy. Baterie vypálila dvakrát a po každé se poihнала vzduchová vlna jako úder pístí, zatřásla oknem a zatřepala mi pyžamem na prsou. Děl jsem vidět nemohl, ale zřejmě nám páčila přímo přes hlavu. Byla to otrava, že je tu máme, ale mohli jsme být rádi, že nejsou větší. Když jsem se podíval na zahradu, zaslechl jsem, jak se po silnici rozjíždí nákladní auto. Oblékl jsem se, šel jsem dolů, napil se kávy v kuchyni a odešel jsem do garáže.

Pod dlouhým přístřeškem stálo deset aut, jedno vedle druhého. Byly to vratké ambulance s tupými chladiči, šedivě natěně, a podobaly se stíhovacím vozům. Na jedné pracovali na dvoře mechanici. Tři další byly na obvazích v horách.

“Stoilejí nikdy po téhle baterii?” zeptal jsem se jednoho mechanika.

“Ne, signor tenente. Je za támhle tím kopečkem schovaná.”

“Jak to tu vypadá?”

“Není to nejhorší. Tahle mašina nestojí za nic, ale ty druhé běhají dobře.” Nechal práce a usmál se. “Byl jste na dovolence?”

“Ano.”

Otěl si ruce o blůzu a zašklebil se. “Učil jste si to?” Všichni ostatní se taky zašklebili.

“Skvěle,” řekl jsem. “Co je s tou mašinou?”

“Nestojí za nic. Jeden malér za druhým.”

“Co jí tei zrovna schází?”

“Nové kroužky.”

Nechal jsem je pracovat; vůz vypadal zneuctìní a prázdni, když mu odkryli motor a součástky rozházeli na ponku; zašel jsem pod poístøešek a prohlížel jsem si vozy. Byly jakž takž èisté, nikolik jich právi umyli, na ostatních byl prach. Peèlivì jsem prohlédl pneumatiky, pátral jsem po puklinách nebo odøeninách od kamenù. Všechno se zdálo v dobrém stavu. Zøejmì na tom vùbec nezáleží, jestli tu jsem a dávám na všechno pozor, nebo ne. Myslel jsem si kdysi, že stav vozidel, a už lze nebo nelze dostat součástky, hladkì chod odsunu ranìních a nemocnìch z obvazìš, jejich přeprava s hor na shromaždišti ranìních a rozvoz po lazaretech podle urèení v dokladech, závisí do znaènè míry na mnì. Zøejmì bylo úplnì jedno, jestli tu jsem nebo ne.

“Mili jste nìjaké potíže s dodávkami náhradnìch dílù?” zeptal jsem se technického èetaøe. “Ne, signor tenente”

“Kde je tei benzinová stanice?”

“Tam, co byla.”

“Vìbornì,” øekl jsem, vrátil jsem se do domu a vypil jsem ještì jeden šálek kávy v jídelnì u stolu. Káva byla mdle šedá a oslazená kondensovanì mlékem. Venku za oknem bylo rozkošné jarní jitro. V nose jsem začínal mít ten pocit sucha, kterì znamená, že pozdìji bìhem dne bude horko. Toho dne jsem obejel horská stanovišti a pozdì odpoledne jsem se vrátil do mìsta.

Jak se zdálo, všechno se zmìnìlo k lepšímu, zatím co jsem byl pryè. Slyšel jsem, že má zase začít ofensiva. Divìše, ke které jsme patøili, má zaútoèit na jednom úseku nahoøe u øeky a major mi øekl, že se budu muset podívat, kam umístit stanovišti. Útok pøi bude proveden pøes øeku nad úzkìm prùmykem a rozvine se po stráni nahoru. Stanovišti aut budou muset být tak blízko u øeky, jak jen to pùjde, aby pøitom ale zùstala v

skrytu. Vybere je ovšem pìchota, ale od nás se èekají návrhy. To byla jedna z vícì, které èlovìka naplòovaly klamnìm pocitem, ♦e je voják.

Byl jsem poøádnì zaprášenì a špinavì a odešel jsem nahoru do pokoje, abych se umyl. Rinaldi sedìl na posteli s Hugovou Anglickou mluvnicí. Byl ve vycházkové uniformì, mìl na nohou èerné holínky a vlasy mu záøily.

“Sláva,” øekl, jakmile mì uvidil. “Pùjdeš se mnou na návštìvu k sleènì Barkleyové.”

“Nepùjdu.”

“Pùjdeš. Prosím ti, pojì a udìlej mi na ni dobrì dojem.”

“No dobøe. Ale poèkej, a ♦ se dám do poøádku.”

“Umyj se a pojì tak, jak jsi.”

Umyl jsem se, vykartáèoval jsem si vlasy a vyrazili jsme. “Moment,” øekl Rinaldi. “Mo ♦ ná, ♦e bude dobøe, kdy ♦ se napijem.” Otevøel kufr a vytáhl láhev. “To není strega,” øekl jsem. “Ne, grappa.”

“Tak dobøe.”

Nalil dvì sklenice a poi ♦ ukli jsme si s nata ♦ enìmi ukazováky. Grappa byla velice silná. “Ještì jednu?”

“No dobøe,” øekl jsem. Vypili jsme druhou grappu, Rinaldi schoval láhev a sešli jsme po schodech dolù. Kdy ♦ jsme šli mìstem, bylo horko, ale slunce zaèínalo zapadat a bylo to velmi pøíjemné. Britskì lazaret byla velická vila, kterou vystavili pøed válkou Nìmci. Sleèna Barkleyová byla na zahradì. S ní tam byla ještì jedna øetøovatelka. Vidìli jsme jejich bílé uniformy mezi stromy a šli jsme k nim. Rinaldi zasalutoval. Zasalutoval jsem taky, ale trochu mírnìji.

“Dobrì veèer,” øekla sleèna Barkleyová. “Vy nejste Ital, ♦e ne?”

“Kdepak.”

Rinaldi mluvil s druhou ošetřovatelkou. Smáli se. “To je ale divné - e jste v italské armádě.”

“Nejsem vlastně v armádě. Jsem jen u saníty.”

“Stejně je to ale divné. Proč jste to udělal?”

“Nevím,” řekl jsem. “Všechno nejde v dycky vysvětlit.”

“e nejde? Mě v dycky učili, e jde.”

“To je rozkošné.”

“Musíme opravdu mluvit pořád takhle?”

“Ne,” řekl jsem.

“Èloviku se hned uleví, e?”

“K čemu ta hůlka?” zeptal jsem se. Slečna Barkleyová byla dost velká. Měla na sobě něco, co mi připadalo jako uniforma ošetřovatelky, byla to blondína, měla osmahlou ple a šedivé oči. Pomyslel jsem si, e je velice krásná. V ruce držela tenkou hůlku z rákosy, opletenou kùí, která vypadala jako jezdecký bič pro děti.

“Patřila jednomu chlapci, který loni padl.”

“Promiňte, prosím.”

“Byl to skvělý chlapec. Chtěl se se mnou oenit a padl na Sommi.”

“Tam to bylo peklo.”

“Vy jste tam byl?”

“Ne.”

“Slyšela jsem o tom,” øekla. “Tady vlastnì vùbec ♦ádná taková válka není. Tuhle hùlèièku mi poslali. Jeho matka mi ji poslala. Vrátili ji s jeho vìcmi.”

“Byli jste dlouho zasnoubeni?”

“Osm let. Vyrostli jsme spolu.”

“A proè jste se nevzali?”

“Nevím,” øekla. “Byla jsem hloupá, ♦e jsem to neudílala. Aspoò to jsem mu mohla dát. Ale myslela jsem si, ♦e by to pro niho nebylo dobøe.”

“Chápu.”

“Miloval jste nìkdy nìkoho?”

“Ne,” øekl jsem.

Sedli jsme si na lavièku a podíval jsem se na ni. “Máte krásné vlasy,” øekl jsem. “Líbí se vám?”

“Strašnì.”

“Chtìla jsem si je ostøíhat, kdy ♦ umøel.”

“To snad ne.”

“Chtìla jsem pro niho nìco udílat. Víte, mnì nešlo o tamto, to mohl všechno mít. Mohl mít, co by chtìl, kdybych to byla vidìla. Byla bych si ho vzala, anebo jak by myslel. Ted to všechno vím. Ale on chtìl do války a já to tenkrát nevidìla.”

Neøekl jsem nic.

“Tenkrát jsem o nièem nemìla ponìtí. Myslela jsem si, ♦e by to pro niho bylo horší. Myslela jsem si, ♦e by to tøeba nevydr♦el, a pak ho samozøejmì zabili a to je konec.”

“Já nevím.”

“Ale ano,” øekla. “To je konec.”

Podívali jsme se na Rinaldiho, kterı mluvıl s druhou øetøovatelkou.

“Jak jste øíkala, ♦e se jmenuje?”

“Fergusonová. Helena Fergusonová. Váš pøítel je lékař, ♦e?”

“Ano. A velmi dobrı lékař.”

“To je skvılé. Takhle blízko za frontou èlovík málokdy narazí na nikoho, kdo opravdu něco umí. Tady to je blízko za frontou, ♦e?”

“Docela blízko.”

“Je to smíšná fronta,” øekla. “Ale je tu velice krásnı. Bude ofensiva?”

“Ano.”

2 O

“To budeme mít plné ruce práce. Teř nemáme co dilat.”

“Jste u ♦ dlouho øetøovatelkou?”

“Od konce patnáctého roku. Zaèala jsem, kdy ♦ odešel on. Pamatuju se, jak jsem mıla takovou hloupou myšlenku, ♦e by se snad mohl dostat do lazaretu, kde budu já. Tøeba s nıjakou seènou ránou a s obvazem okolo hlavy. Anebo s prùstøelem v rameni. S nıèím romantickım.”

“Tady je romantická fronta,” øekl jsem.

“Ano,” øekla. “Lidé si nedovedou pøedstavit, jak to vypadá ve Francii. Kdyby dovedli, nemohlo by to jít takhle dál. Nemıl ♦ádnou seènou ránu.

Roztrhalo ho to na kousky.”

Neøekl jsem nic.

“Myslíte, ♦e to pùjde takhle poøád dál?”

“Ne.”

“Co to mù♦e zastavit?”

“Nìkde to praskne.”

“U nás to praskne. U nás to praskne ve Francii. Nemù♦ou dlouho dìlat takové vùci, jako byla Somraa, aby to neprasklo.”

“Tady to nepraskne,” øekl jsem.

“Myslíte, ♦e ne?”

“Ne. Loni v létì jim to šlo docela dobře.”

“Mù♦e to prasknout,” øekla. “Všude to mù♦e prasknout.”

“I v Nìmecku.”

“Ne,” øekla. “Myslím, ♦e tam ne.” Šli jsme k Rinaldimu a sleèni Fergusonové. “Ráda Itálii?” zeptal se Rinaldi sleèny Fergusonové anglicky.

“Celkem ano.”

“Nerozumìl,” Rinaldi zavrtil hlavou. “Bastante bene,” pøelo♦il jsem mu to. Zavrtil hlavou. “To nestaèí. Ráda Anglii?”

“Moc ne. Víte, já jsem Skotka.” Rinaldi se na mì nechápavì podíval. “Ona je Skotka, tak♦e má radši Skotsko ne♦ Anglii,” øekl jsem italsky.

“Ale Skotsko je Anglie.” Pøelo♦il jsem to sleèni Fergusonové. “Pas encore,” øekla sleèna Fergusonová. “Opravdu ne?”

“Kdepak. My nemáme rádi Angličany.”

“Nerada Angličany? Nerada sleènu Barkleyovou?”

“Ach, to je něco jiného. Ona je taky trochu Skotka. Nesmíte brát všechno tak doslova.”

Za chvíli jsme si dali dobrou noc a odešli jsme. Po cestě domů mi Rinaldi řekl: “Sleèna Barkleyová má radši tebe než mě. To je úplně jasné. Ale ta malá Skotka je moc hezká.”

“Moc,” řekl jsem. Vůbec jsem si jí nevšiml. “Líbí se ti?”

“Ne,” řekl Rinaldi.

KAPITOLA V

Druhý den odpoledne jsem šel zase na návštěvu k slečně Barkleyové. Nebyla na zahradě, proto jsem šel k postranním dveřím vily, kam předjí dily ambulance. Vevnitř jsem se zeptal vrchní sestry, a ta mi řekla, že slečna Barkleyová má službu - “to víte - je válka.”

Řekl jsem, že to vím.

“Vy jste ten Američan, co slouží v italské armádě?” zeptala se.

“Ano, madam.”

“Jak jste k tomu, prosím vás, přišel? Proč jste se nepřihlásil k nám?”

“Nevím,” řekl jsem. “Mohl bych se přihlásit teď?”

“Mám obavy, že teě ne. Povězte mi to. Proč jste se přihlásil k Italům?”

“Byl jsem v Itálii,” řekl jsem, “a uměl jsem italsky.”

“Ach,” řekla, “já se učím. Je to překrásný jazyk.”

“Nikdo řekl, že se ho člověk může naučit za čtrnáct dní.”

“Ach, za čtrnáct dní se ho nenaučím. U ho studuji celé měsíce. Můžete přijít a vidět se s ní po sedmé hodině, jestli chcete. To u bude mít po službě. Ale a s sebou nepřivlečete hromadu Italů.”

“Ani kvůli tomu překrásnému jazyku ne?”

“Ne. Ani kvůli těm krásným uniformám.”

“Na shledanou,” řekl jsem.

“A rivederci, tenente.”

“A rivederla.” Zasalutoval jsem a šel jsem pryč. Bylo nemožné zdravit cizince jako Ital a nebit pøitom v rozpacích. Nikdy mnì nepøipadalo, že by si Italové byli vymysleli svůj pozdrav pro export.

Den byl parný. Jel jsem vzhùru podél øeky k pøedmostí u Plavi. Tam právi míla zaèít ofensiva. Loni tu nebylo možné dostat se za øekou dopøedu, protože od prùsmyku vedla k pontonovému mostu jenom jedna cesta a ta byla pod kulometnou a dilostøeleckou palbou v úseku dlouhém skoro jednu míli. Nebyla ani dost široká, aby stačila pro všechna pøísunová vozidla, která budou nutná k ofensivì, a Rakušané ji mohli rozbít na cucky. Ale Italové pøekroili øekù a na druhém bøehu trochu rozšíøili pøedmostí, takže teï drželi asi pùl druhé míle rakouského bøehu øeky. Bylo to nepìkné místo a Rakušané jim nemili dovolit se tam udržet. Jenomže asi to byla vzájemná snášenlivost, protože Rakušané míli poøád pøedmostí kousek níže po proudu øeky. Rakouské zákopy byly nahoøe na stráni, jenom několik yardù od italských linií. Døíve tu stálo malé mìstečko, ale nezùstal z niho kámen na kameni. Teï tu byly jen zbytky železnièní stanice a rozmlácený normální most, který nešel opravit a použít, protože ho bylo jasni vidít.

Jel jsem po úzké cestì dolù k øece, nechal jsem vůz na obvazišti pod kopcem, dostal jsem se na druhou stranu po pontonovém mostì, který byl chránìn horským vùbìkem, a procházel jsem zákopy v rozbitém místì a podél úpatí svahu. Všichni byli v okopech. Ležely tu hromady raket, pøipravených k odpálení, aby jimi pøivolali dilostøeleckou podporu nebo dali znamení, kdyby se nikde pøetrhly dráty polního telefonu. Byl tu klid, horko a špína, Podíval jsem se pøes drát na rakouské posice. Nikdo nebyl v dohledu. Pøipil jsem si v zákopu s jedním kapitánem, kterého jsem znal, a vrátil jsem se pøes most.

Právi dokonèovali novou širokou silnici, která míla vést pøes horu a klikatit se dolù k mostu. Až bude tahle silnice hotova, ofensiva zaène. Podle plánù se mílo všechno pøísunout po nové silnici a prázdná nákladní

auta, vozy a plné ambulance a všechna vracející se vozidla míla odjídit vzhůru po staré úzké cestě. Obvaziště bylo na rakouském břehu pod hřebem kopce a nosiči míli raněné odnášet zpátky po pontonovém mostě. Tak to mílo bit, a já začne ofensiva. Asi tak poslední míli nové cesty, pokud jsem mohl odhadnout, tam, kde vybíhala na rovinu, budou Rakušani s to bez přestání ostřelovat z kanónů. Vypadalo to, že by z toho mohl bit pěkný zmatek. Ale našel jsem místo, kde budou vozy kryté, a já pojedou ten poslední nepřekn úsek cesty, a kde budou moci čekat, a já k nim přinesou přes pontonový most raněné. Byl bych rád jel po nové cestě, ale nebyla ještě hotova. Vypadala široká a solidní, míla dobrý sklon a zatáčky vypadaly velice působivě, kdy já je človík zahlédl průseky v lese na svahu hory. S vozy, které mají kovové brzdy, to tu půjde dobře, a já pojedou s kopce dolů, nebudou mít stejný žádný náklad. Vracel jsem se nahoru po úzké cestě.

Dva carabinieri vůz zadrželi. Dopadl sem granát, a zatím co jsme čekali, dopadly kus dál na cestu tři další. Byly to sedmasedmdesátky a přilétly s ostrým svištěním, při explozi se jasně zablesklo a potom cestu zahalil šedivý kouř. Carabinieri na nás zamávali, abychom jeli dál. Kdy já jsem projížděl tam, kde se zaryly granáty, vyhnul jsem se malým rozbitím místům a ucítil jsem tiskavinu a vůni vyházené hlíny a kamení a čerstvě rozdrceného křemene. Vrátil jsem se zpátky do Gorizie a do naší vily, a jak jsem slíbil, šel jsem na návštěvu k slečně Barkleyové, která byla ve službě.

Rychle jsem se navečeral a vyrazil jsem k vile, kde míli Britové lazaret. Byla opravdu velmi veliká a krásná a kolem ní stály pěkné stromy. Slečna Barkleyová seděla v zahradě na lavičce. Byla s ní slečna Fergusonová. Zdálo se, že mě rády vidí, a za chvíli se slečna Fergusonová omluvila a odešla.

“Nechám vás dva o samotě,” řekla. “Bavíte se docela dobře i beze mě.”

“Nechod pryč, Heleno,” řekla slečna Barkleyová.

“Radši půjdu. Musím ještě napsat pár dopisů.”

“Dobrou noc,” řekl jsem.

“Dobrou noc, pane Henry.”

“A ♦ nenapíšete ničò, z èeho by mìl censor tì ♦ kou hlavu.”

“Bez starosti. Píšu jen o tom, jak krásnì bydlíme a jak jsou Italové stateční.”

“Za to tedy dostanete vyznamenání.”

“U ♦ se tiším. Dobrou noc, Catherine.”

“Pøijdu za chvílku,” øekla sleèna Barkleyová. Sleèna Fergusonová odešla do tmy.

“Je milá,” øekl jsem.

“Ano, je velice milá. Je to øetøovatelka.”

“Vy nejste øetøovatelka?”

“Kdepak. Já jsem cosi, èemu se øíká D. P. S. Døeme se, ale nikdo k nám nemá moc dùvìry.”

“Proè ne?”

“Nemají k nám dùvìru, dokud se nic nedìje. Jakmile zaène jít do tuhého, pak k nám najednou dùvìru mají.”

“Jakì je mezi vámi rozdíl?”

“U øetøovatelky je to jako u lékaøe. Trvá to dlouho, ne ♦ se jí èlovìk stane. D. P. S. je z vás hned.”

“Aha.”

“Italové nechtìli mít ♦ eny tak blízko fronty. Proto tu máme všechny naøízeno obzvláš ♦ dobré chování. Nechodíme ven.”

“Ale sem pøijít mù♠u.”

“Ach jistì. Jako klášter to tu zas není.”

“Necháme u♠ válku bit.”

“To je ti♠ké. Není kde ji nechat.”

“Ale pøesto ji necháme bit.”

“Tak dobøe.”

Ve tmì jsme se podívali jeden na druhého. Pomyslel jsem si, ♠e je velice krásná, a vzal jsem ji za ruku. Dovolila mi to, dr♠el jsem ji za ni a dal jsem jí ruku pod pa♠í kolem pasu.

“Ne,” øekla. Nechal jsem ruku, kde byla.

“ProÈ ne?”

“Ne.”

“Ano,” øekl jsem. “Prosím.” Naklonil jsem se ve tmì, abych ji políbil, a v hlavì mi krátce a štiplavì zajiskøilo. Dala mi pikní pohlavek. Trefila mì do nosu a pøes oèi, a oèi se mi zalily slzami.

“Promiòte,” øekla. Cítil jsem, ♠e jsem trochu ve vñhodì.

“To bylo úplnì správné,”

“Prosím vás, promiòte mi to,” øekla. “Nemohla jsem prostì snést, ♠e to vypadá jako obyèejné rande øetøovatelky po slu♠bì. Nechtìla jsem vám udìlat bolest. Ale udìlala jsem vám bolest, ♠e?”

Dívala se na mì ve tmì. Mìl jsem vztek, ale byl jsem si vším docela jistì, vidìl jsem to dopøedu jako tahy pøi partii šachu.

“Udílala jste přesně to, co jste měla udílat,” řekl jsem. “Vůbec se nezlobím.”

“Chudáčku.”

“Víte, vedu tady tak trochu divný život. A nikdy si ani nepromluví anglicky. A pak, vy jste tak strašně krásná.”

“Nemusíte zrovna říkat všelijaké nesmysly. Řekla jsem, abyste mi to prominul. Necháme to být.”

“Ano,” řekl jsem. “A válku jsme taky nechali být.”

Zasmála se. Bylo to po prvé, co jsem ji slyšel se zasmát. Díval jsem se na její obličej.

“Vy jste roztomilý,” řekla.

“Ne. Nejsem.”

“Jste. Jste opravdu milý. Ráda bych vám dala pusku, kdyby vám to nevadilo.”

Podíval jsem se jí do očí, objal jsem ji jako předtím a políbil jsem ji. Líbal jsem ji tvrdě, pevně jsem ji svíral a zkoušel jsem jí rozevřít rty; měla je pevně stisknuté. Mil jsem ještě pořád vztek, a jak jsem ji držel, najednou se roztáhla. Přitiskl jsem ji k sobě a ucítil jsem, že jí tlouče srdce, rty se jí rozevřely, hlava se jí zvrátila dozadu na mou ruku a pak se mi rozplakala na rameni.

“Ach, miláčku,” řekla. “Budeš na mě hodný, že?”

Co sakra, myslel jsem si. Pohladil jsem ji po vlasech a poplácal jsem ji po rameni. Plakala.

“Budeš, že?” Podívala se na mě. “Protože my budeme mít divný život.”

Za chvíli jsem s ní odešel ke dveřím do vily a ona se vrátila nahoru do pokoje. Kdy❖ jsem se dostal domů, Rinaldi le❖el na posteli. Podíval se na mñ.

“Jakı pokrok jsi udřlal se sleènou Barkleyovou?”

“Spøátelili jsme se.”

“Vypadáš rozkošnì, jako pes, kdy❖ se mroucá.”

Tomu slovu jsem nerozumìl.

“Jak?”

Vysvìtlil mi to.

“A ty,” øekl jsem, “vypadáš tak rozkošnì, jako pes, kdy❖ -”

“Pøestaò,” øekl. “Nebo si za chvíli zaèneme nadávat,” zasmál se.

“Dobrou noc,” øekl jsem. “Dobrou noc, štìòátko.”

Porazil jsem mu polštáøem svíèku a vlezl jsem do postele potmì.

Rinaldi svíèku zvedl, rozsvìtil ji a èetl dál.

KAPITOLA VI

Dva dny jsem byl pryč na stanovištích. Kdy jsem se dostal domů, bylo už příliš pozdě, a tak jsem šel na návštěvu k slečně Barkleyové teprve druhý den večer. Na zahradě nebyla, musel jsem čekat v kanceláři lazaretu, a pak přijde dolů. Kolem stěn pokoje, které používali jako kancelář, stála spousta mramorových bust na dřevěných pomalovaných sloupech. I hala, do níž se šlo z kanceláře, jich byla plná. Mily tu vlastnost dokonalého mramoru, které vypadaly všechny jedna jako druhá. Sochy mi vždycky připadaly jako nudná záležitost - i když na bronzových odlitcích přece jen něco je. Jenže mramorové busty vypadají všechny úplně hrobové. Jeden pěkný hrobov ale přesto existuje - ten v Pise. Kdy chce člověk vidět opravdu špatné mramorové sochy, není nad Janov. Tahle vila patřila dřív nějakému velmi bohatému Němci a busty ho musely stát hromadu peněz. Uvažoval jsem, kdo je asi dílal a kolik za něj dostal. Pokoušel jsem se vypátrat, jestli to jsou členové rodu či co; ale všechny sochy byly uniformní klasické. Nedalo se na nich poznat vůbec nic.

Sedl jsem na židli a čepici jsem držel v ruce. Podle předpisu jsme měli nosit ocelové helmy i v Gorizii, ale byly nepohodlné a ve městě, odkud civilní obyvatelstvo nebylo evakuováno, vypadaly příliš komediantsky. Nosil jsem helmu, když jsme jezdili nahoru ke stanovištím, a bral jsem s sebou anglickou plynovou masku. Právě jsme je začínali fasovat. Byly to masky všechna čest. Také na nás chtěli, abychom nosili opakovací pistole; i lékaři a důstojníci od sanity. Cítil jsem ji, když jsem se opřel v židli. Mohli člověka klidně sebrat, když nenosil pistoli, a to tak, aby ji bylo pěkně vidět. Rinaldi si vycpával pouzdro toaletním papírem. Já jsem bral s sebou opravdovou pistoli a připadal jsem si jako pistolník, dokud jsem z ní nezkusil vystřelit. Byla to Astra ráže 7,65 s krátkou hlavní, a když z ní člověk vypálil, trhla tak silně, že bylo úplně vyloučeno něco trefit. Cvičil jsem s ní, mířil jsem pod terč a pokoušel se ovládnout škubnutí směšně krátké hlavní, a jsem dokázal na dvacet kroků zasáhnout terč yard od

místa, kam jsem míøil, a pak mi najednou bylo trapní, že vùbec pistoli nosím, a brzo jsem na ni zapomnil a nosil jsem ji na zadnici, kde mì plácala do svalù, a nemìl jsem z toho uèe vùbec žádnì pocit kromì neurèitého zahanbení, kdy jsem se setkal s anglicky mluvícími lidmi. Teì jsem sedìl na idli a za stolem se na mì s virazem nesouhlasu dívala nijaká ordonance, zatím co já se koukal po mramorové podlaze, po sloupech s mramorovými bustami a po freskách na stìni a èekal jsem na sleènu Barkleyovou. Fresky nebyly špatné. Všechny fresky jsou dobré, kdy se zaènou loupat a opadávat.

Uvidìl jsem Catherine Barkleyovou, jak pøichází chodbou, a vstal jsem. Kdy šla ke mnì, nezdála se velká, ale vypadala rozkošnì.

“Vítám vás, pane Henry,” øekla.

“Dobrì veèer,” øekl jsem. Ordonance poslouchala za stolem.

“Posadíme se tady, nebo pùjdeme do zahrady?”

“Pojíme ven. Je tam mnohem vùtší chládek.”

Šel jsem za ní na zahradu a ordonance se za námi dívala. Kdy jsme byli venku na Štìrkové cestì, øekla: “Kde jsi byl?”

“Byl jsem venku na stanovištích.”

“Nemohls mi poslat vzkaz?”

“Ne,” øekl jsem. “To dobøe nešlo. Myslel jsem, že se vrátím.”

“Mil jsi mi dát vidìt, miláèku.”

Sešli jsme s cesty a kráèeli jsme mezi stromy. Vzal jsem ji za ruce, pak jsem zùstal stát a políbil jsem ji. “Nedá se tu nikam jít?”

“Ne,” øekla. “Musíme tu jen tak chodit. Byl jsi dlouho pryè.”

“Dnes je to třetí den. Ale teď jsem zase tady.” Podívala se na mě. “A miluješ mě?”

“Ano.”

“Oekl jsi pøece, že mě miluješ, vii?”

“Ano,” lhal jsem. “Miluju tě.” Předtím jsem to nikdy neøekl.

“A øíkáš mi Catherine?”

“Catherine.” Šli jsme po pišince a zastavili jsme se pod stromem.

“Øekni: ‚Vrátil jsem se v noci ke Catherine’ “Vrátil jsem se v noci ke Catherine.”

“Ach, miláèku, ty ses vrátil, že ses vrátil?”

“Ano.”

“Já tě tak miluju a bylo to hrozné. Neodejdeš, vii?”

“Ne. Vždycky se vrátím.”

“Ach, já tě tak miluju. Prosím tě, dej mi ruku zas sem.”

“Nikdy jsem ji odtamtud nesundal.” Obrátil jsem ji tak, abych jí viděl do oblièeje, a že ji políbím, a uviděl jsem, že má oèi zavøené. Políbil jsem ji na obì zavøené oèi. Pomyslel jsem si, že je asi trochu pomatená. Ale jestli je, nevadí. Bylo mi jedno, do èeho se ženu. Tohle bylo lepší než chodit každy veèer do domu pro důstojníky, kde po Èlovìku holky lezou a mezi vipravami do prvního poschodí s bratry důstojníky mu nasazují èepici obrácenì na znamení, že jim je sympatický. Viděl jsem, že Catherine Barkleyovou nemiluju, ani jsem nemìl v úmyslu ji milovat. Tohle všechno byla hra, podobná bridgi, při které èlovìk øíkal vícì, místo aby vynášel karty. Jako při bridgi musel pøedstírat, že hraje o peníze nebo o nějakou sázku. Nikdo neøekl, o jakou sázku jde. To mi vyhovovalo.

“Kdyby se tak dalo nikam jít,” řekl jsem. Začal jsem pocíťovat mučskou nesnáze, která se dostaví, když se člověk příliš dlouho mlukuje vstojí.

“Není kam,” řekla. Vrátila se odnikud, ať uť byla, kde byla.

“Mohli bychom se aspoň na chvíli posadit tady.”

Sedli jsme si na nízkou kamennou lavičku a já vzal Catherine Barkleyovou za ruku. Kolem pasu se obejmout nedala.

“Jsi hodně unavená?” zeptala se. “Ne.”

Podívala se k zemi na trávník. “Hrajeme spolu ale ošklivou hru, že?”

“Jakou hru?”

“Nedílej hloupého.”

“Nedílám, aspoň ne úmyslně.”

“Jsi milý chlapec. A hraješ ji, jak nejlíp umíš. Ale je to ošklivá hra.”

“To ty vďycky víš, co si lidé myslí?”

“Vďycky ne. Ale co si myslíš ty, to vím. Nemusíš uť dílat, že mi miluješ. Toho pro dnešek necháme. Máš něco, o čem bys rád mluvil?”

“Ale já ti miluju.”

“Prosím ti, nebudeme si lhát, když nemusíme. Sehrál jsi pro mě moc hezké malé představení a mě je teď dobře. Víš, já nejsem blázen a neztrácím hlavu. To jenom nikdy, trošičku.”

Stiskl jsem jí ruku: “Catherine, miláčku.”

“Teď to zní hrozně legračně - Catherine. Nevyslovuješ to úplně tak jako předtím. Ale jsi moc milý. Jsi moc hodný chlapec.”

“Knìz to taky øíká.”

“Ano. Jsi moc hodnì. A pøijdeš se na mì podívat?”

“Samozøejmì.”

“A nemusíš mi øíkat, e mì miluješ. Toho teř na nìjakou dobu necháme.”
Vstala a podala mi ruku. “Dobrou noc.”

Chtìl jsem jí dát pusu.

“Ne,” øekla. “Jsem strašnì unavená.”

“Ale pøesto mi dej pusu.”

“Jsem strašnì unavená, miláèku.”

“Dej mi pusu.”

“Opravdu hroznì chceš?”

“Ano.”

Políbili jsme se a ona se mi najednou vytrhla. “Ne. Dobrou noc, prosím ti, miláèku.” Šli jsme ke dveřím a já vidìl, jak vstoupila dovnitř a jde po chodbì. Líbilo se mi, jak se pohybuje. Odešla chodbou. Odešel jsem domù. Byla horká noc a v horách bylo ivo. Uvidil jsem záblesky na San Gabriele.

Zastavil jsem se pøed Villa Rossa. Rolety byly vyta eny, ale zábava vevnitř ještì pokračovala. Nìkdo zpíval. Šel jsem domù. Rinaldi se vrátil, kdy jsem se svlékal.

“A jé!” øekl. “Nejde to tak, jak by chlapeèek chtìl. Chlapeèek neví, na èem je.”

“Kde jsi byl?”

“Ve Villa Rossa. Bylo to tam velice povznášející, chlapečku. Všichni jsme zpívali. Kde jsi byl ty?”

“Na návštěvi u Angličanek.”

“Díky Bohu, jsem se nezapletl s Angličankami.”

KAPITOLA VII

Druhý den odpoledne jsem se vrátil z našeho prvního horského stanoviště a zaparkoval jsem vůz u smistamento, kde se rozdělili ranění a nemocní podle papírů a na papírech se poznamenávalo přidělení do jednotlivých lazaretů. Po cestě jsem šel a zůstal jsem sedět ve voze a šel jsem vzal papíry dovnitř. Byl to horký den, obloha byla velmi jasná a modrá a silnice bílá a prašná. Sedl jsem na vysokém sedadle Fiatu a nemyslel jsem na nic. Po silnici pochodoval nějaký pluk a já se díval, jak jde kolem. Mužům bylo horko a potili se. Někteří měli nasazeny ocelové helmy, ale většina si je povisla na plnou polní. Helmy byly většinou příliš velké a zapadaly tím, kteří je měli, skoro až přes uši. Důstojníci měli helmy všichni; jejich helmy jim padly líp. Byla to polovina Brigaty Basilicaty. Poznal jsem je podle červenobíle pruhovaných vlóček na límcích. Dlouho po tom, co pluk přešel, objevili se opozdílci - vojáci, kteří nestačili svým rotám. Byli propocení, zaprášení a unavení. Někteří vypadali hodně mizerní. Za posledním opozdílcem šel ještě jeden voják. Kulhal. Zastavil se a sedl si u cesty. Vylezl jsem z auta a šel jsem k němu.

“Coješvámi?”

Podíval se na mě a pak vstal.

“Už jdu.”

“Co vás trápí?”

“Ta zatracená válka.”

“Co se vám stalo s nohou?”

“S nohou nic. Mám kílú.”

“Proč nejedete s transportem?” zeptal jsem se. “Proč nejedete do lazaretu?”

“Nenechají mì. Pan poručík řekl, že jsem si pás sundal schválně.”

“Ukaže mi to.”

“Provalila se mi.”

“Na které straně ji máte?”

“Tady.”

“Zakašlejte,” řekl jsem.

“Mám strach, že se tím zvětší. Je dvakrát tak velká, jak byla dnes ráno.”

“Posaďte se,” řekl jsem. “Hned jak dostanu papíry těchto raních, vezmu vás s sebou a předám vás vašim zdravotnickým důstojníkům.”

“On řekne, že jsem to udílal naschvál.”

“Nemůžete nic dílat,” řekl jsem. “Není to zranění. Měl jste ji přece u džív?”

“Ale ztratil jsem pás.”

“Pošlou vás do lazaretu.”

“Nemohl bych zůstat tady, tenente?”

“Ne. Nemám pro vás papíry.”

Ze dveří vyšel řidič s papíry raních ve voze.

“Ětýři do 105. Dva do 132,” řekl. Byly to lazarety za řekou.

“Řiďte zas vy,” řekl jsem. Pomohl jsem vojákově s kílou na sedadlo vedle nás.

“Vy mluvíte anglicky?” zeptal se. “Jistě.”

“Co říkáte téhle zatracené válce?”

“Hnus.”

“To bych řekl, že hnus, Kriste Pane, a jak hnus.”

“Vy jste byl ve Státech?”

“Jisti. V Pittsburgu. Hned jsem viděl, že jste Američan.”

“Copak nemluvím italsky dost dobře?”

“Ale já to poznal, že jste Američan.”

“Taky Američan,” řekl šidič italsky a podíval se na muže s kílou.

“Poslyšte, pane lajtnant. Musíte mě vozit k tomu pluku?”

“Musím.”

“Protože náš kapitán na marodce viděl, že mám kílou. Zahodil jsem ten pitomý pás, aby se mi zhoršila a já nemusel zas zpátky na frontu.”

“Aha.”

“Nemohl byste mě vzít nikam jinam?”

“Kdyby to bylo blíž fronty, mohl bych vás vzít na stanovišti první pomoci. Ale tady v zázemí musíte mít papíry.”

“Jestli se vrátím, donutí mě, abych se dal operovat, a pak mě pošlou natrvalo do zákopů.”

Přemýšlel jsem o tom.

“Vám by se taky nechtilo natrvalo do zákopů, že ne?” zeptal se. “To ne.”

“Kriste pane, tohle je ale pøece zatracená válka!”

“Poslyšte,” øekl jsem. “Vystupte a upadnìte vedle silnice a udìlejte si bouli na hlavì a já vás seberu, a ♦ se budeme vracet, a vezmu vás nikam do lazaretu. Tady zastavíme, Aido.”

Zastavili jsme u kraje cesty. Pomohl jsem mu sestoupit.

“Budu na vás tady èekat, pane poruèíku,” øekl.

“Na shledanou,” øekl jsem. Vyrazili jsme a asi míli vpøedu jsme minuli pluk, pak jsme pøejeli pøes øeku, kalnou vodami z tajícího snìhu, která rychle proudila mezi pilíøi, a ují ♦dili jsme po cestì pøes rovinu, abychom odevzdali ranìné do obou lazaretù. Na zpáteení cestì jsem øídil já a jel jsem s prázdním vozem rychle, abych našel toho mu ♦e z Pittsburgu. Nejdøív jsme minuli pluk, zpocenìjší a pomalejší ne ♦ kdy jindy, potom opozdilce. Potom jsme vidili ambulanci s koòským potahem, která zastavila u cesty. Dva mu ♦i zdvihali mu ♦e s herníí a chystali se ho strèit dovnitø. Vrátili se pro nìho. Zakíval na mì. Sundal si helmu a na èele pod vlasy krvácel. Mìl odøení nos a v krvavém šrámu a ve vlasech mìl prach.

“Podívejte se na tu bouli, pane poruèíku!” vykøikl. “Všechno málo platné. Pøijeli si pro mì.”

Kdy ♦ jsem se vrátil k vile, bylo pìt hodin a šel jsem ven, kde se myly vozy, abych se osprchoval. Potom jsem ve svém pokoji napsal hlášení a sedìl jsem pøitom v kalhotách a v trièku u otevøeného okna. Za dva dny mila zaèít ofensiva a já pojedu s vozy do Plavi. U ♦ dávno jsem nepsal do Státù a vidìl jsem, ♦e bych mìl napsat, ale odkládal jsem to tak dlouho, ♦e teì bylo u ♦ skoro nemo ♦né psát. Nebylo o èem psát. Poslal jsem pár vojenských dopisnic Zona di Guerra a škrtl na nich všechno kromì Daøí se mi dobøe. To by jim mìlo staèit. Ty dopisnice jsou pro Ameriku to pravé: pùsobí podivnì a tajemnì. Tady bylo podivné a tajemné frontové pásmo, ale myslel jsem si, ♦e je tu docela dobré velení a ♦e je tu dost hrùz v pomìru

k jiným válkám s Rakušany. Rakouská armáda byla vytvořena za tím účelem, aby Napoleon dosahoval vítězství; jakýkoliv Napoleon. Kdybychom tak měli nějakého Napoleona, ale místo toho jsme měli II Generále Cadorna, tlustého a blahobytného, a Vittorio Emmanuele, toho drobného mužika s dlouhým tenkým krékem a kozlí brádkou. Na pravém křídle měli vévodu z Aosty. Byl možná příliš hezký na to, aby byl velký generál, ale vypadal jako ělovík. Spousta by ho byla ráda viděla jako krále. Vypadal jako král. Byl to králův stric a velel třetí armádě. My byli ve druhé armádě. U třetí armády bylo pár britských baterií. Dva dílostřelce z té party jsem potkal v Miláně. Byli to správní hoši a ohromní jsme se pobavili. Byli ohromní a stydlaví a pořád v rozpacích a všichni velice spokojení se vším, co se dilo. Zatoužil jsem po tom, být u Angličanů. Bylo by to mnohem jednodušší. Jenomže bych asi byl padl. Ne ovšem u téhle ambulanční branže. Ano, i u ambulanční branže. Britští řidiči ambulancí ěas od ěasu padli. No dobře, ale já viděl, že nepadnu. Ne v téhle válce. Ta se mnou neměla nic společného. Nezdála se mi pro mou osobu nebezpečnější než válka v biografu. Ale proboha jsem si přál, aby u mě bylo po ní. Možná, že skončí letos v létě. Možná, že se Rakušani sesypou. V jiných válkách se v ředky sesypali. Co to je s touhle válkou? Když říkal, že Francouzi jsou hotoví. Rinaldi říkal, že Francouzi se vzbouřili a oddíly se pochodují na Paříž. Zeptal jsem se ho, co se stalo, a on řekl: “No co, zastavili je.” Chtěl jsem se dostat do Rakouska bez války. Chtěl jsem se dostat do Ěrného Lesa. Chtěl jsem se dostat do pohoří Harzu. Kde vlastně je pohoří Harz? Bojuje se v Karpatech. Tam jsem ale stejně nechtěl. Jenže tam to mě bylo dobré. Kdyby nebyla válka, mohl jsem jít do Španělska. Slunce zapadalo a ochladilo se. Po večeři půjdu na návštěvu ke Catherine Barkleyové. Byl bych ji měl rád u sebe teď, tady. Byl bych s ní rád byl v Miláně. Rád bych se najedl v Covi a vyrazil potom horkým večerem po via Manzoni, na druhou stranu přes kanál, zahrnul podél něho a šel do hotelu s Catherine Barkleyovou. Možná, že by šla. Možná, že by dělala, že jsem ten její chlapec, který padl, a vstoupili bychom hlavním vchodem a portír by smekl ěpici a já bych se zastavil u pultu hotelového úředníka a požádal bych ho o klíč a ona by ěkala u vřahu a pak bychom nastoupili do vřahu a on by jel velmi pomalu nahoru, zacvakal by v každém

poschodí a pak v našem poschodí a liftboy by otevøel dveøe a postavil by se vedle nich a ona by vystoupila a já bych vystoupil a šli bychom chodbou a já bych strèil klíè do dveøí a otevøel bych je a vstoupil bych dovnitø a pak bych zdvihl telefon a objednal láhev capri bianco v støíbrném kbelíku plném ledu nahoru do pokoje a pak by bylo slyšet jak led chrastí v nádobí a blížím se chodbou a pikolík by zaklepal a já bych øekl postavte to prosím za dveøe. Protože bychom na sobì nic nemìli, protože je tak horko a okno otevøené a vlaštovky létají nad støechami domù a kdy se potom setmí a èlovìk pøistoupí k oknu, loví nad støechami maliètí netopírci a létají tisnì nad korunami stromù a my bychom pili capri a dveøe zamèené a horko a jenom prostìradlo a dlouhá noc a my bychom se milovali celou noc v horké noci v Milànì. Tak by to mìlo být. Najím se rychle a pùjdu na návštvu ke Catherine Barkleyové.

U veèeøe pøíliš mnoho mluvili a já jsem pil víno, protože dnes veèer jsme nebyli všichni bratøi, dokud jsem se trochu nenapil a nepohovoøil s knížem o arcibiskupovi Irelandovi, kterì byl, jak se zdálo, ušlechtilì mu a o nìm jsem pøedstíral, že znám jeho protivenství, protivenství, kterìmi trpìl a na nich jsem se jako Amerièan podílel a o nich jsem nemìl ani poníí. Bylo by bivalo nezdvoøilé nevidít o nich alespoò nìco, kdy jsem vyslechl tak úasná vysvìtlení jejich pøíèin, které, jak se zdálo, byly konec koncù samé nedorozumíní. Pøipadalo mi, že má hezké jméno, a pocházel z Minnesoty, co dohromady skládalo rozkošné jméno. Ireland z Minnesoty, Ireland z Wisconsinu, Ireland z Michiganu. Hezké bylo proto, že znìlo jako Island. Ne, v tom to nebylo. Bylo v tom nìco víc než tohle. Ano, otèe. Máte pravdu, otèe. Snad, otèe. Ne, otèe. No, možná, že ano, otèe. Vy o tom víte víc než já, otèe. Knìz je dobrák, ale je s ním nuda. Dùstojníci nejsou dobráci, ale je s nimi nuda. Král je dobrák, ale je s ním nuda. Víno je špatné, ale není s ním nuda. Odlupuje èlovìku sklovinu se zubù a pøilepuje mu ji na patro.

“A toho knìze zavøeli,” øekl Rocca, “protože u nìho našli kupony tøíprocentní váleèné pùjèky. To bylo samozøejmì ve Francii. Tady by ho nikdy nezatkli. Zapøel, že by vidìl nìco o pítiprocentní váleèné pùjèce. To

se stalo v Bézières. Byl jsem tam, a kdy❖ jsem o tom četl v novinách, šel jsem do vizeň a chtěl jsem s tím knězem mluvit. Bylo úplně jasné, ❖e ty kupony ukradl.”

“Nevím ti ani slovo,” řekl Rinaldi.

“Jak je libo,” řekl Rocca. “Ale já to vyprávím tady kvůli našemu knězi. Je to velice poučné. On je kněz, on to ocení.”

Kněz se usmál. “Tak jen dál,” řekl. “Poslouchám.”

Přirození, u některých kuponů se nedalo zjistit, jak k nim přišel, ale kněz měl všechny kupony na tři procenta a několik místních obligací, zapomněl jsem, které to přesně byly. A tak jsem šel do věznice - teď přijde pointa -, postavil jsem se před celu a řekl jsem, jako kdybych byl u zpovědi:

“❖ádám vás, ctihodní otče, o kněžíské rozhřešení, nebo❖ jste zhřešil.”

Všichni se rozesmáli na celé kolo.

“A co řekl on?” zeptal se kněz. Rocca ho ignoroval a začal vysvětlovat pointu mně. “Chápeš ten vtip, ne?” Zdálo se, ❖e je to velice legrační anekdota, kdy❖ ji člověk pořádně porozumí. Dolili mi znova víno a já vyprávěl historku o anglickém vojínovi, kterého dali pod sprchu. Potom vyprávěl major historku o jedenácti Echošlovácích a maňarském desátníkovi. Zase jsme pili a pak jsem vyprávěl historku o jockeyovi, který našel penny. Major řekl, ❖e existuje podobná italská historka o vévodkyni, která nemohla v noci spát. Kdy❖ jsme se dostali a❖ sem, kněz odešel a já vyprávěl historku o cesáři, který přijel v pět hodin ráno, kdy❖ foukal mistral, do Marseilles. Major říkal, ❖e slyšel nějaké řeči o tom, ❖e při já umím pít. Popřel jsem to. On řekl, ❖e to je pravda, a při Bakchovi bych při vyzkoušíme, jestli to je pravda nebo ne. Ne Bakchovi, řekl jsem. Ne Bakchovi. Ano, Bakchovi, řekl on. A❖ při piju číši za číši a sklenici za sklenicí s Bassi Filippo Vincenzou. Bassi řekl ne, to při není ❖ádná zkouška, proto❖e on u❖ vypil dvakrát tolik co já. Řekl jsem, ❖e to je mizerná le❖, a Bakchus Nebakchus, Filippo Vincenza Bassi nebo Bassi

Fillipo Vincenza si za celı veèer vína ani nelízl, a jak se vlastnì vùbec jmenuje? On øekl, jestli pri já se jmenuju Federico Enrico nebo Enrico Federico? Øekl jsem, a ♦ vyhraje ten, kdo je lepší, a na Bakcha se vykašleme a major nám nalil èervené víno do d ♦bánekù. Kdy ♦ jsem ho polovinu vypil, nechtìl jsem dál. Vzpomnìl jsem si, kam jsem se chystal.

“Bassi vyhrál,” øekl jsem. “Je lepší ne ♦ já. Já musím jít.”

“On opravdu musí,” øekl Rinaldi. “On má rendezvous. Vím o tom všechno.”

“Musím jít.”

“Tak zas jindy,” øekl Bassi. “Zas jindy, a ♦ budeš v lepší formì.” Poplácal mì po rameni. Na stole stály rozsvícené svíèky. Všichni dùstojníci byli velmi veselí. “Dobrou noc, pánové,” øekl jsem.

Rinaldi Šel ven se mnou. Zastavili jsme se pøede dveømi na pišini a on øekl: “Støíknutí bys tam radši chodit nemìl.”

“Nejsem støíknutí, Rino, opravdu nejsem.”

“Mìl bys radši roz ♦víkat trochu kávy.”

“Hlouposti.”

“Pøinesu ti trochu, chlapeèku. Zatím se tady hezky projdi.” Vrátil se s hrstí pra ♦enich kávovích zrn. “Tyhlety roz ♦víkej, chlapeèku, a Pán Bùh s tebou.”

“Bakchus,” øekl jsem. “Doprovodím ti.”

“Jsem úplnì v pořádku.”

Šli jsme spolu mìstem a já ♦víkal kávu. U brány pøíjezdové cesty, která vedla k britské vile, dal mi Rinaldi dobrou noc.

“Dobrou noc,” øekl jsem. “Nepùjdeš dál?”

Zavrtil hlavou. “Ne,” řekl. “Mám radši prostší požitky.”

“Díky za kávu.”

“To nic, chlapečku, to nic.”

Vyrazil jsem po příjezdové cestě. Kontury cypřišů, které ji lemovaly, byly ostré a jasné. Obrátil jsem se a viděl jsem, že Rinaldi stojí a dívá se za mnou, a zamával jsem na něho.

Sedl jsem v přijímacím pokoji vily a čekal, a že Catherine Barkleyová sejde dolů. Nikdo přicházel chodbou. Vstal jsem, ale nebyla to Catherine. Byla to slečna Fergusonová.

“Dobrý večer,” řekla. “Catherine mě prosila, abych vám vyřídila, že dnes bohužel nemůžu přijít.”

“To je mi líto. Snad není nemocná?”

“Není jí docela dobře.”

“Vyřídíte jí, jak je mi to líto?”

“Ano, vyřídím.”

“Myslíte, že to stojí za pokus, přijít zítra?”

“Myslím, že ano.”

“Mnohokrát vám děkuji,” řekl jsem. “Dobrou noc.”

Vyšel jsem ze dveří a najednou jsem se cítil osamělý a prázdny. Bral jsem schůzku s Catherine na lehkou váhu, trochu jsem se opil a málem bych byl zapomněl přijít, ale když jsem se s ní nemohl sejit, cítil jsem se osamělý a k němu.

KAPITOLA VIII

Druhý den odpoledne jsme se dozvěděli, že nahoře u řeky má být v noci proveden útok a že tam máme vzít čtyři vozy. Nikdo o tom nic nevěděl, ačkoliv všichni mluvili s velkou jistotou a jako by byli plni strategických vedomostí. Jel jsem v prvním voze, a kdy jsme míjeli vchod do britského lazaretu, nařídil jsem řidiči, aby zastavil. Ostatní vozy zarazily jeden po druhém také. Vystoupil jsem a řekl jsem řidičům, aby jeli dál, a jestli je nedohoníme na křižovatce, kde se odbočuje na Cormons, aby tam na nás počkali. Odbíhl jsem po příjezdové cestě a v přijímacím pokoji jsem se ptal po slečně Barkleyové.

“Je ve službě.”

“Nemohl bych s ní jenom na chvíličku mluvit?” Poslali vojáka, který byl ve službě, aby to zjistil, a ona šla s ním.

“Jsem tu jen na skok, abych se zeptal, jestli je vám u líp. Řekli mi, že máte službu, tak jsem je poprosil, že bych s vámi chtěl mluvit.”

“Mně u je úplně dobře,” řekla. “Myslím, že mě věra porazilo to horko.”

“Budu muset jít.”

“Půjdu s vámi na chvíličku ven.”

“A je ti opravdu dobře?” zeptal jsem se venku.

“Ano, miláčku. Půjdeš dnes večer?”

“Ne, odjíždím právě kvůli nějaké komedii nahoře u Plavi.”

“Komedii?”

“Pochybuju, ♦e by to bylo nìco vá♦ného.”

“A vrátíš še?”

“Zíttra.”

Odepjala nìco s krku. Dala mi to do ruky. “To je svatı Antoníèek,” øekla. “A zíttra veèer pøijí.”

“Ty nejsi katolièka, nebo jsi?”

“Ne. Ale øíká se, ♦e svatı Antoníèek je moc u ♦íteèní.”

“Dám na nìho pozor kvùli tobì. Sbohem.”

“Ne,” øekla. “♦ádné sbohem.”

“Tak dobøe.”

“Buì hodní a bud na sebe opatrní. Ne, tady mi nemù♦eš dát pusu. Nesmíš.”

“Tak dobøe.”

Ohlédl jsem se a vidil jsem ji stát na schodech. Zamávala mi, políbil jsem se do dlaní a zvedl jsem ruku. Zamávala znova a najednou jsem byl pryè s pøíjezdové cesty, šplhal jsem na sedadlo ambulance a pak jsme vyrazili. Svatı Antoníèek byl v malém bílém kovovém pouzdérku. Otevøel jsem pouzderko a vyklopil jsem si ho na dlaò.

“Svatı Antoníèek?” zeptal se øidiè.

“Ano.”

“Taky mám jednoho.” Pustil volant pravou rukou, rozepjal si knoflík na blùze a vytáhl ho zpod košile. “Vidíte?”

Strèil jsem svatého Antoníèka zpátky do pouzdra, tenkí zlatí øetízek jsem sloil dohromady a strèil jsem to všechno do náprsní kapsy.

“Vy ho nenosíte?”

“Ne.“ _

“Lip je ho nosit. Na to pøece je.”

“Tak dobøe,” øekl jsem. Otevøel jsem sponku zlatého øetízku, dal jsem si ho okolo krku a sponku jsem zaklapl. Svìtec mi visel pøes uniformu, otevøel jsem blůzu u krku, rozepjal jsem límeèek košile a spustil jsem ho za košili.

Jak jsme jeli, cítil jsem ho na prsou v kovové pikslièce. Pak jsem na niho zapomnil. Kdy jsem byl potom zraněn, u jsem ho nenašel. Asi ho na nějakém obvazišti někdo sebral.

Kdy jsme byli za mostem, jeli jsme rychle a brzy jsme uvidili prach za ostatními vozidly pøed námi na silnici. Silnice se zatáèela a uvidili jsme ty tøi vozy, vypadaly malièké, prach se jim zvedal pod koly a válel se pryè, mezi stromy. Dohonili jsme je a pøedjeli a odboèili jsme na cestu, která šplhala do hor. Jet v kolonì není nepøíjemné, kdy èlovìk sedí v prvním autì, a já se uvelebil na sedadle a díval jsem se na krajinu. Byli jsme na úpatí kopcù na naší stranì øeky, a jak silnice stoupala, objevily se na severu vysoké hory, na jejich vrcholcích poøád ještì leel sníh. Ohlédl jsem se a uvidil jsem všechny tøi vozy stoupat za námi, oddìlené od sebe mraèny prachu. Pøejeli jsme kolem dlouhé kolony mul s náklady, honáci kráèeli vedle mul a na hlavách mìli èervené fezy. Byli to bersaglieri.

Za karavanou mul byla silnice prázdná a my šplhali do kopce a pak jsme sjíili pøes høeben dlouhého kopce do údolí, kudy tekla øeka. Po obou stranách silnice stály stromy a pravím stromøadím jsem øeku uvidil, voda v ní byla èistá, mlká a rychle proudila. Øeka mla nízkí stav a v øeèišti byly pruhy písku a oblázkù a mezi nimi úzkí vodní proud, a nikdy se po dni plném oblázkù voda rozlévala jako lesklé zrcadlo. Blízko bøehu jsem vidil hluboké rybníèky, v kterich byla voda modrá jako nebe. Vidil jsem klenuté

kamenné mosty přes řeku v místech, kde od silnice odbočovaly polní cesty, a míjeli jsme kamenná selská stavení s hrušními opěrami o jejich jižní stěny a s nízkými kamennými zídkami v polích. Silnice vedla dlouho údolím a pak jsme zahnuli a začali jsme zase šplhat do kopce. Silnice šplhala strmě vzhůru a hned nato klesala sem tam mezi kaštanovými lesy, a když se konečně ustálila a pokračovala souběžně s horským hřebem. Bylo vidět dolů mezi lesy a hluboko pod námi jsem zahlédl stouku řeky, která se leskla ve slunci a oddílovala obě armády. Užížděli jsme po hrubé nové vojenské silnici, táhnoucí se pod hřebem hory, a já se podíval k severu na dvě horská pásma, zelená a tmavá a když k ráno, kde začínal sníh, a nad tou bílá a líbezná ve slunci. Potom, když se silnice vyhoupla na hřeb, spatřil jsem třetí pás hor, vyšších hor pokrytých sněhem, které vypadaly křídově bílé a zvrásněné, s podivnými pláními, a za těmi všemi byly ještě jiné hory a člověk sotva mohl říct, jestli je skutečně vidí. To všechno byly rakouské hory a my neměli nic, co by se jim vyrovnalo. Před námi se silnice stáčela kulatým obloukem napravo, a když jsem se podíval dolů, viděl jsem, jak klesá mezi stromy. Na téhle silnici byly oddíly vojska a muly s horskými kanóny, a když jsme sjížděli dolů a dráhovali se po kraji, zahlédl jsem dole daleko v hloubce řeku, řady prázdné a linii kolejnic, táhnoucí se vedle ní, starý most, kudy vedla železnice na druhou stranu, a na protější břehu pod kopcem za řekou rozbité domy městečka, které mělo být vzato útokem.

Bylo už skoro tma, když jsme se dostali dolů a zahnuli na hlavní silnici, která vedla podél řeky.

KAPITOLA IX

Silnice byla pøecpaná a po obou stranách stály zástiny z kukuøièních stvolù a slamìních rohoí a rohoèe byly i nahoøe, takèe to vypadalo jako vjezd do cirkusu nebo do nijaké domorodé vesnice. Jeli jsme tím slamìním tunelem pomalu a dostali jsme se ven na holé prázdné místo, kde bivala ÷eleznièní stanice. Silnice se tu táhla pod úrovní øeky a po celé délce snížené silnice byly v bøehu vykopány díry a v nich pìchota. Slunce zapadalo, a kdy jsem se za jízdy podíval nahoru pøes bøeh, uvidìl jsem nad kopci na druhé stranì rakouské pozorovací balony, èernající se proti zapadajícímu slunci. Zaparkovali jsme vozy za cihelnou. Pece a ñìkolik hlubokých jam bylo zaøízeno jako obvazišti. Pracovali tam tøi doktoøi, které jsem znal. Promluvil jsem s majorem a dozvidìl jsem se, èe a to zaène a naše vozy budou plné, pojedeme s nimi zpátky po zamaskované silnici a nahoru na hlavní silnici podél høebenu, kde bude stanovišti a ranìné pøevězmou jiné vozy. Doufal, èe se silnice neucpe. Na celou komedii byla jen ta jedna. Silnice byla maskována, protoèe leela v dohledu Rakušanù na druhé stranì za øekou. Tady v cihelnì nás pøed palbou z pušek nebo kulometù chránil bøeh. Pøes øeku vedl jeden rozbitý most. Chystali se postavit jiný most, jen co zaène dìlostøelba, a ñìkolik oddìlù se mìlo pøebrodit o ñìco viš v místech, kde se øeka zatáèela. Major byl drobný èlovìèek se vzhùru natoèením knírem. Prodìlal válku v Lybii a mìl dvì stuky za zranìní. Øekl, èe jestli to všechno pùjde dobøe, postará se, abych dostal vyznamenání. Øekl jsem, èe doufám, èe to pùjde dobøe, ale èe je pøíliš laskav. Zeptal jsem se ho, jestli tuje ñìjaký vùtší kryt, kde by mohli zùstat øidièi, a on se mnou poslal vojáka, aby mi ho ukázal. Šel jsem s ním a objevil jsem kryt, který byl velmi dobrý. Øidièùm se líbil a nechal jsem je v nìm. Major mìl pozval, abych si s ním a se dvìma jinými dùstojníky pøipil. Pili jsme rum a bylo to velice pøátelské. Venku se stmívalo. Zeptal jsem se, kdy má útok zaèít, a oni øíkali, èe jakmile se setmí. Vrátil jsem se k øidièùm. Sedìli v krytu a hovoøili, a kdy jsem vstoupil dovnitø, zmlkli. Dal jsem kaðému balíèek cigaret Macedonia, tich špatnì balených cigaret, z kterých se tabák trousil a èlovìk je musel nejdøív na obou koncích

zakroutit, ne❖ je zaèal kouøit. Manera roz❖al svùj zapalovaè a podal ho kolem. Zapalovaè mìl tvar radiátoru z Fiatky. Øekl jsem jim, co jsem se dozvídl.

“Jak to, ❖e jsme nevidìli stanovištì, kdy❖ jsme jeli dolù?” zeptal se Passini.

“Bylo práví kousek za zataèkou, kudy jsme odboèili.”

“Na silnici bude pìkná mela,” øekl Manera.

“Rozstøílejí nás na cucky.”

“Asi ano.”

“Co kdybychom se najedli, pane poruèíku? Nebudeme mít na jídlo èas, a❖ to zaène.”

“Pùjdu a podívám se, co a jak,” øekl jsem.

“Chcete, abychom tu zùstali, nebo se mù❖eme trochu kouknout ven?”

“Radši tu zùstaòte.”

Odešel jsem do majorova krytu a major øekl, ❖e polní kuchynì tu bude co nevidìt a øidièi mohou pøijít a vyfasovat miná❖. Esšálky jim při pùjëi, jestli je nemají. Øekl jsem, ❖e myslím, ❖e je mají. Vrátil jsem se a øekl jsem øidièùm, ❖e pro nì dojdu, jakmile pøijedou s jídlem. Manera øekl, ❖e doufá, ❖e pøijedou, ne❖ zaène kanonáda. Sedìli mlèky, dokud jsem neodešel. Byli to samí mechanici a nenávidìli válku.

Šel jsem ven, abych se podíval na vozy a vidìl, co se dìje, a pak jsem se vrátil a posadil se do krytu ke ètyøem øidièùm. Sedìli jsme na zemi, zády opøeni o stìnu, a kouøili jsme. Venku byla skoro tma. Hlína v krytu byla teplá a suchá a já se opøel rameny o stìnu, jak jsem sedìl na zadnici a odpoèíval.

“Kdo jde do útoku?” zeptal se Gavuzzi.

“Bersaglieri.”

“Samí bersaglieri?”

“Myslím, ♦e samí.”

“Pro opravdovı útok tu není dost vojska.”

“Podle všeho to má jen odvést pozornost od místa, kde se bude útoèit doopravdy.”

“Vidí to ti, co budou útoèit?”

“Pochybuj u.”

“Samozøejmì, ♦e to nevidí,” øekl Manera. “Kdyby to vidìli, tak by neútoèili.”

“Ale útoèili,” øekl Passini. “Bersaglieri jsou pitomci.”

“Jsou to stateèní chlapi a mají dobrou kázeò,” øekl jsem.

“Mají hodnì centimetrù kolem prsou a jsou zdraví jak øípa. Ale stejnì to jsou pitomci.”

“Granatieri jsou èahouni,” øekl Manera. To byl vtip. Všichni se smáli.

“Byl jste u toho, tenente, jak nechtili útoèit a oni ka♦ého desátého zastøelili?”

“Ne.”

“Je to tak. Postavili je potom do øady a vybrali ka♦ého desátého. Carabinieri je zastøelili.”

“Carabienieri,” øekl Passini a odplivl si na zem. “Ale tihle granátníci; všichni pøes šest stop. Nechtili útoèit.”

“Kdyby nikdo neútoèil, bylo by po válce,” øekl Manera.

“Jenøe kvùli tomuhle to granatieri neudílali. Mili strach. Všichni dùstojníci byli z takovích nóbl rodin.”

“Nikteøí dùstojníci šli sami.”

“Jeden èetaø zastøelil dva dùstojníky, øe nechtili vylézt ze zákopu.”

“Pár oddílù vylezlo.”

“Ty, co vylezli, nepostavili do øady, kdyø vybírali kaødého desátého.”

“Jeden z tìch, co je carabinieri zastøelili, je od nás z mìsta,” øekl Passini. “Byl to na granatieriho moc velký, mazaný a vysoký kluk. V jednom kuse byl v Øímì. V jednom kuse se vodil s divèaty. V jednom kuse ho vodili carabinieri.” Zasmál se. “Teřka jim postavili pøed dùm hlídku s bajonetem a nikdo nesmí na návštivu k jeho matce a k otci a k sestrám, a jeho otec pøišel o obèanská práva a ani nemùøe volit. Všichni jsou mimo zákon. Zákon je nechrání. Kaødì mùøe pøijít a nabrat si z jejich majetku.”

“Kdyby nebylo tohoto, co provádíjí s rodinami, nikdo by do útoku nešel.”

“Ale ano. Alpini by šli. Tihleti Vittorio Emmanuelovci. A nijaký ten bersaglieri.”

“Bersaglieri taky práskli do bot. Teř by na to rádi zapomnìli.”

“Nemìl byste nás nechat takhle mluvit, tenente. Evviva lesercito!” øekl Passini sarkasticky.

“Já vím, jak vy mluvíte,” øekl jsem. “Ale dokud øídíte auta a díláte dobrotu -”

“- a mluvíme tak, aby nás neslyšeli ostatní důstojníci,” dokončil za mě Manera.

“Vím, že bychom měli s válkou skoncovat,” řekl jsem. “Ale kdyby přestala bojovat jedna strana, to by válku neukončilo. Bylo by to jen horší, kdybychom přestali bojovat.”

“Nemohlo by to být horší,” řekl Passini uctivě. “Nic není horšího než válka.”

“Porážka je horší.”

“Tomu nevim,” řekl Passini, pořád ještě uctivě. “Co je to porážka? Ělovík se vrátí domů.”

“A oni přijdou za vámi. Váš domov vám vezmou. Vezmou si vaše sestry.”

“Tomu nevim,” řekl Passini. “Všem to udílat nemůžete. A svůj domov brání každý sám. A každý své sestry doma zamkne.”

“Obísí vás. Přijdou a udílají z vás zase vojáky. A ne u motorisované ambulance, u píchoty.”

“Všechny povísit nemůžete.”

“Cizí národ nemůžete z lidí udílat vojáky,” řekl Manera. “V první bitvě všichni utečou.”

“Jako Cechi.”

“Mně se zdá, že nemáte ponětí o porážce a myslíte si, že to není nic hrozného.”

“Tenente,” řekl Passini, “my víme, že před vámi můžeme mluvit. Poslouchejte. Nic není horšího než válka. My u motorisované ambulance si vůbec nedovedem představit, jak je hrozná. Kdy si lidé uvědomí, jak je

hrozná, nemù❖ou u❖ dilat nic, aby ji zarazili, proto❖e se zblázní. Taký jsou lidé, kteøí si to neuvidomí nikdy. Jsou lidé, kteøí se bojí důstojníkù. A s tímá se dilá válka,”

“Já vím, ❖e je hrozná, ale musíme ji dokonèit.”

“Válka nejde dokonèit. Válka nemá nikdy ❖ádní konec.”

“Ale ano, má.”

Passini zavrtíl hlavou.

“Válka se nevyhrává vítizstvím. I kdy❖ tøeba dobudeme San Gabriele. I kdy❖ dobudeme Carso a Monfalcone a Trieste. Kde budeme pak? Vidil jste dnes ty hory v dálce? Myslíte si, ❖e bychom je všechny taky mohli dobít? Jenom kdy❖ Rakušani pøestanou bojovat. Jedna strana musí pøestat bojovat. Proè nepøestaneme bojovat my? Kdy❖ oni slezou dolù do Itálie, otráví je to a pùjdou pryè. Mají svou vlastní zem. Ale kdepak, místo toho je válka.”

“Vy jste hotoví øeèník.”

“My pøemíšíme. My èteme. My nejsme sedláci. My jsme mechanici. Ale i sedláci jsou dost chytøí na to, aby nevìøili na válku. Tuhle válku nenávidí ka❖di.”

“Je taková jedna tøída lidí, a ta rozhoduje v zemích, kde jsou samí pitomci a nic si neuvidomují a nikdy si nic neuvidomí. Proto máme tuhle válku.”

“Taký se z ní vy tøíská hromada peníz.”

“Vítšina nevytøíská nic,” øekl Passini. “Jsou na to moc pitomí. Dilají to zadarmo. Z pitomosti.”

“Musíme u❖ dr❖et hubu,” øekl Manera. “U❖ jsme toho øekli moc i na tenente.”

“On to rád poslouchá,” řekl Passini. “Obrátíme ho na svou víru.”

“Ale tei u ♦ budeme dr ♦ et hubu,” řekl Manera. “Dostáném u ♦ jídlo, tenente?” zeptal se Gavuzzi. “Půjdu se podívat,” řekl jsem. Gordini vstal a šel st mnou ven.

“Mù ♦ u pro vás nìco udìlat, tenente? Nechcete s nìím pomoci?” Byl to nejtišší z tìch ètyø.

“Pojìte se mnou, jestli chcete,” řekl jsem. “Uvidíme.”

Venku byla tma a ku ♦ ele svìtla ze svìtlometù se pohybovaly nad horami. Na téhle frontì mìli velké svìtlomety, pøimontované na kamionech; nikdy v noci pøejel èlovìk po silnici kolem nich, tìsnì za frontou, kamion stál kousek od silnice, dùstojník øídìl svìtlo a osádka mìla strach. Prošli jsme cihelnou a zastavili jsme se u hlavního obvazišti. Venku nad vchodem byl malì pøístøešek ze zelených haluzí a noèní vítr chrastìl ve tmì listím, které uschlo na slunci. Vevnitø bylo svìtlo. Major sedìl na bedince u telefonu. Jeden z kapitánù zdravotní slu ♦ by řekl, ♦ e útok byl o hodinu odlo ♦ en. Nabídl mi sklenìeku koòaku. Podíval jsem se na stoly s chirurgickým náøadím, na nástroje, blyštící se ve svìtle, na vanìcky a na uzátkované láhve. Gordini stál za mnou. Major vstal od telefonu.

“Zaène to hned,” řekl. “Pøelo ♦ ili to zas nazpátek.”

Podíval jsem se ven, bylo tma a rakouské svìtlomety pátraly po horách za námi. Chvilku bylo ješti tìcho, a potom všechna díla za námi spustila kanonádu.

“Savoia,” řekl major.

“Co se tièe té polévky, pane majore -,” řekl jsem. Neslyšel mì. Opakoval jsem to. “Ješti nepøišla.”

Pøiletìl velikì granát a vybuchl venku v cihelnì. Pak vybuchl další a v tom rámusu bylo slyšet menší rámus, kterì dílaly cihly a smetì, kdy ♦ dopadaly zpátky na zem.

“Co tu je k jídlu?”

“Máme trochu pasta asciutta,” řekl major. “Vezmu si, co mi dáte.”

Major řekl něco ordonanci, která zmizela nikam dozadu a vrátila se s plechovkou plnou studených vařených makaronů. Podal jsem ji Gordinimu.

“Nemáte trochu sira?”

Major řekl něco podrážděni ordonanci, ta se sehnula zpátky do díry a vylezla se etvrtkou bílého sira. “Díkuji vám mnohokrát,” řekl jsem. “Ven radši nechoďte.”

Venku někdo cosi postavil na zem ke vchodu. Jeden ze dvou mužů, kteří s tím přišli, nakoukl dovnitř.

“Přineste ho sem,” řekl major. “Co je to s vámi? Nechtěli byste, abysme si pro něho došli ven sami?”

Oba nosiči zvedli muže pod pačím a za nohy a vzali ho dovnitř.

“Rozstříhněte mu blůzu,” řekl major.

Držel klíčky s chomáčem gázy na konci. Oba kapitáni si svlékli kabáty. “Zmizte,” řekl major oběma nosičům.

“Pojďte,” řekl jsem Gordinimu.

“Udělali byste líp, kdybyste počkali, a přestane kanonáda,” řekl major přes rameno.

“Oni se chtějí najíst,” řekl jsem. “Jak myslíte.”

Venku jsme probíhli cihelnou. Některý granát vybuchl blízko na běhu oky. Potom přiletěl jeden, který jsme neslyšeli, když padal, a to najednou z něho nic zasvítilo. Oba jsme sebou hodili na zem a v záblesku a hmotu výbuchu a v jeho zápachu jsme uslyšeli do ztracena odeznívající svist a tlesk padajících cihel. Gordini se zvedl a utíkal do

krytu. Bìel jsem za ním a dral jsem sir, jeho hladký povrch se pokryl cihlovým prachem. V krytu byli všichni tòi øidièi, sedili opøeni o stínu a kouøili.

“Tady máte, vy vlastenci,” øekl jsem.

“Jak to vypadá s vozy?” zeptal se Manera.

“Všechno v pořádku.”

“Nahnali vám strach, tenente?”

“To vám øeknu,” odpovìdìl jsem.

Vytáhl jsem nù, otøel jsem støenku a seškrabal jsem vrstvu špíny se sira. Gavuzzi mi podal nádobu s makaróny.

“Naènìte to, tenente.”

“Ne,” øekl jsem. “Polozte to na zem. Najíme se všichni.”

“Nemáme vidlièky.”

“K èemu, sakra,” øekl jsem anglicky. Rozkrájel jsem sir na kousky a poloil jsem je na makaróny.

“Posaìte se k tomu,” øekl jsem. Sedli si a èekali. Strèil jsem do makarónù palec a prsty a zvedl jsem ruku. Uvolnil se velký kus.

“Hodnì to zvednìte, tenente.”

Zvedl jsem to na délku paèe a nudle se pøetrhly. Spustil jsem je do úst, vcucel jsem je, koneèky jsem si nacpal dovnitø a zaèal jsem vikat, potom jsem si vzal kousek sira, rozvikal jsem ho a napil jsem se vína. Milo chu zrezivìlého eleza. Podal jsem polní láhev zpátky Passinimu.

“Zkazilo se,” øekl. “Bylo tam moc dlouho. Mìl jsem ho ve voze.”

Všichni jedli, brady nízko nad nádobou, hlavy zvraceli

So dozadu a vcucávali konečky. Vzal jsem si ještě jedno sousto a kousek sira a vypláchl jsem si ústa vínem. Venku něco spadlo, a ♦ se zemí zatřásla.

“Ètyøistadvacítko nebo minomet,” řekl Gavuzzi.

“V horách ♦ žádné ètyøistadvacítky nejsou,” řekl jsem.

“Mají velké kanóny ze Škodovky. Viděl jsem krátery.”

“Tøistapítky.”

Pokračovali jsme v jídle. Ozvalo se zakašlání, hluk, jako kdy ♦ se rozjí ♦ dí lokomotiva, a potom explose, která znova otřásla zemí.

“Tenhle kryt není zrovna nejlepší,” řekl Passini.

“Tohle byl ti ♦ k minomet.”

“Ano, pane poručíku.”

Snídl jsem konec svého kousku sira a polkl jsem víno. Všiml jsem ostatním rámem jsem zaslechl kašlavý zvuk, potom pøišlo to èu-èu-èu-èu-, potom zablesklo, jako kdy ♦ se otevøou dvířka tavièi pece, a ozval se øev, který začal bíle a zèervenat a sílil jako ♦ enoucí se vichøice. Snažil jsem se nadechnout, ale dech mi vypovídl slu ♦ bu a já měl pocit, ♦ e jsem vylétl sám ze sebe a moje tělo letí a letí a pořád letí, tělesné a hmotné, vzduchem. Najednou jsem byl bez sebe, úplně a naprosto, a viděl jsem, ♦ e je po mně a ♦ e to byl všechno strašný omyl, myslet si, ♦ e èlověk jenom tak prostě umøe. Potom jsem se vznášel, a místo abych letěl pořád viš, cítil jsem, ♦ e klou ♦ u rychle zpátky. Vydechl jsem a pøišel jsem k sobě. Země kolem byla rozervána a proti mé hlavě visel roztříštinný døevinný trám. Hlava mi třeštila a slyšel jsem nikoho nařikat. Měl jsem dojem, ♦ e nikdo kòieí. Pokusil jsem

se pohnout, ale nemohl jsem se pohnout. Slyšel jsem kulomety a pušky støílet pøes øeku a po celé délce øeky. Ozvalo se velké šplouchnutí a já spatøil, jak po obloze létají svítelné granáty, roztrhávají se a bíle plynou a jak vyletují rakety, a slyšel jsem bomby, to všechno najednou, a pak jsem blízko u sebe slyšel nikoho naøíkat “Mamma mia! Oh, mamma mia!”

Škubl jsem sebou a zkroutil se a koneènì jsem vyprostil nohy, pøevalil jsem se na druhou stranu a dotkl se ho. Byl to Passini, a když jsem se ho dotkl, vykøikl. Ležela nohama ke mnì a ve tmì a ve svìtle jsem uvidil, že je má obì nad koleny rozdrčené. Jedna noha byla pryè a druhá držela za šlachy a cáry kalhot a pahl sebou kroutil a škubal, jako kdyby nebyl spojen s utrženou nohou. Passini se kousal do ruky a naøíkal “Och mamma mia, mamma mia,” a potom “Dio ti salvi, Maria. Dio ti salvi, Maria. Ach Ježíši, zastøelte mì. Kriste, zastøelte mì. Mamma mia, mamma mia, ach nejèistší Panenko Maria, zastøelte mì. Už dost. Už dost. Už dost. Ach Ježíši Panenko Maria, už dost. Ach, ach, ach, ach,” pak pøiškrcení “Mamma, mamma mia.” Pak byl zticha, kousal se do ruky, pahl nohy se kroutil.

“Portaferiti!” zaøval jsem s dlanìmi pøiloženými k ústùm. “Portaferiti!” Snažil jsem se pøitáhnout k Passinimu, abych se pokusil dát mu kompresivní obvaz na nohy, ale nemohl jsem se hnout. Zkusil jsem to znova a nohy se mì trošku pohnuly. Dokázal jsem se trochu pøitáhnout pozpátku na rukou a loktech. Passini byl teè zticha. Posadil jsem se vedle niho, sundal jsem si bluzu a pokusil jsem se utrhnout podolek košile. Nešlo to a já kousal do okraje látky, aby se roztrhla. Pak jsem si vzpomnil na jeho ovinovaèky. Já mìl vlnìné ponožky, ale Passini nosil ovinovaèky. Všichni øidièi nosili ovinovaèky. Ale Passini mìl jen jednu nohu. Zaèal jsem odmotávat ovinovaèku, ale uprostøed práce jsem si všiml, že to už nemá vïznam, abych se snažil dát mu kompresivní obvaz, proto že Passini je už mrtvý. Pøesvìdèil jsem se, že je skuteènì mrtvý. Musel jsem zjistit, kde jsou ti tøi ostatní. Posadil jsem se zpøíma a vtom se mì něco pohnulo v hlavì jako závaží v oèích mrkací panny a praštilo mì to vevnitø v oèních dùlcích. Mìl jsem v nohou pocit tepla a mokra a v botách jsem také cítil teplo a mokro. Uvìdomil jsem si, že mì to trefilo, naklonil jsem se a položil jsem si ruku na koleno. Koleno tam nebylo. Ruka zajela dolù a koleno bylo na

holení. Otøel jsem ruku o košili a s oblohy se znova velice pomalu sneslo plynoucí svìtlo a já se podíval na svoji nohu a velice jsem se lekl. “Ach Bože,” øekl jsem. “Dostaò mì odsud.” Ale vidìl jsem, že tu jsou ještì tøi ostatní. Byli tu ètyøi øidièi. Passini je mrtev. Zbívají tøi. Nikdo mì vzal pod paží a nikdo jinì mì nadzvedl nohy.

“Jsou tu ještì tøi,” øekl jsem. “Jeden je mrtvý.”

“To jsem já, Manera. Šli jsme pro nosítka, ale žádná tam nemají. Jak je vám, tenente?”

“Kde je Gordini a Gavuzzi?”

“Gordiniho obvazují na stanovišti. Gavuzzi vás drží za nohy. Chyťte se mì kolem krku, tenente. Kam jste to dostal?”

“Do nohy. Jak je Gordinimu?”

“Ten je v pořádku. Byla to mina z tìkého minometu.”

“Passini je mrtvý.”

“Ano. Mrtvý.”

Nìkde nablízku dopadl granát, oba sebou hodili na zem a mì hodili na zem taky. “Promiòte, tenente,” øekl Manera. “Chyťte se mì kolem krku.”

“Jestli mì ještì jednou shodíte -”

“To že jsme se lekli.”

“Vy nejste zranìni?”

“Jsme oba, ale jen trochu.”

“Mùže Gordini øídit?”

“Asi ne.”

Ne❖ jsme se dostali na stanovišti, shodili mì na zem ještě jednou.

“Kurva,” øekl jsem.

“Promiòte, tenente,” øekl Manera. “U❖ vás neshodíme.”

Pøed stanovištím nás spousta le❖ela na zemi ve tmì. Odnášeli ranìné dovnitø a vynášeli je ven. Kdykoliv se rozhrnula zástìra a nikoho vynášeli, zahlédl jsem svìtlo z ošetøovny. Mrtví byli polo❖eni stranou. Doktoøi pracovali s rukávy vyhrnutými a❖ k ramenùm a byli èervení jak øezníci. Nebylo dost nosítek. Nikolik ranìních dílalo rámus, ale vìtšinou byli zticha. Vítr ševelil v listí pøíkrovu nade dveømi ošetøovny a noc byla èím dál chladnìjší. Celou tu dobu pøicházeli nosièi ranìních, stavili nosítka na zem, vylo❖ili je a šli pryè. Jakmile jsem se dostal k ošetøovni, pøivedl Manera zdravotnického èetaøe a ten mì obì nohy obvázal. Øekl, ❖e do ran se pøi víbuchu dostalo tolik špíny, ❖e ani moc nekrvácely. Vezmou mì pøi na øadu, jak to nejdøív bude mo❖né. Vrátil se dovnitø. Gordini pøi nemù❖e øídit, øekl Manera. Má rozbité rameno a ránu na hlavì. Není mu zvláš❖ špatnì, ale to rameno mu teì ztuhlo. Sedil vzpøímenì u jedné z cihlových zdí. Manera a Gavuzzi odjeli ka❖dí s nákladem ranìních. Ti mohli øídit docela dobøe. Pøijeli Britové se tøemi ambulancemi a u ka❖dé mìli dva mu❖e. Jednoho z jejich øidièù ke mnì pøivedl Gordini, kterì byl velmi bledì a zøejmì mu bylo nanic. Anglièan se nade mnou naklonil.

“Jste ti❖ce ranìn?” zeptal se. Byl to vysokì chlapík a mìl brìle v kovových obrouèkách.

“Do nohou.”

“Doufám, ❖e to není nic vá❖ného. Mù❖u vám nabídnout cigaretu?”

“Díky.”

“Slyšel jsem, ❖e jste ztratil dva øidièe.”

“Ano. Jeden padl, a pak toho mládence, co vás pøivedl.”

“To je ale smùla. Nechcete, abychom pøevzali vaše vozy?”

“O to jsem vás chtìl právi po♦ádat.”

“Dáme na nì dobrì pozor a vrátíme je do Villy. 206, ♦e ano?”

“Ano.”

“To je hezké místeèko. Nikde jsem vás tam vidìl. Slyšel jsem, ♦e jste Amerièan.”

“Ano.”

“Já jsem Anglièan.”

“Co♦e!”

“Ano, Anglièan. Vy jste si myslel, ♦e jsem Ital, co? U jedné naší jednotky bylo pár Italù.”

“Kdybyste pøevzali ty vozy, to by bylo skvìlé,” øekl jsem.

“Dáme na nì co nejvìtší pozor,” narovnal se. “Tenhle váš mladík mìl hroznou starost, abych se na vás podíval.” Poklepal Gordinimu na rameno. Gordini sebou škubl a usmál se. Anglièan spustil rychlou a dokonalou italštinou. “Tak, teï je všechno ujednáno. Podíval jsem se na vašeho tenente. Pøevezmeme ty dva vozy. Nemusíte u♦ mít ♦ádné obavy.” A skonèil ráznì: “Musím to nijak zaøídit, abyste se odsud dostal. Zajdu za tìmi doktorskými lampasáky. Odvezeme vás s sebou.”

Odešel k øetøovni a našlapával opatrnì mezi ranìnimi. Vidìl jsem, jak se zástìna rozhrnuje, zablesklo svìtlo a on vstoupil dovnitø.

“Ten se o vás postará, tenente,” øekl Gordini.

“Jak je vám, Franco?”

“Dobøe.” Posadil se vedle mñ. Za chvílku se zástìna ve dveøích oøetøovny rozhrnula, objevili se dva nosièi a za nimi vysoký Anglièan. Pøivedl je ke mnì.

“Tady je ten americký tenente,” øekl italsky.

“Radši bych poèkal,” øekl jsem. “Jsou tu mnohem hùø raninì ne♦ já. Mnì je docela dobøe.”

“Ale jdìte,” øekl. “Jenom ze sebe nedìlejte hrdinu.” Potom italsky: “Zvednìte ho, ale pozor na nohy. Na nohy je velice citlivý. Je to legitimní syn presidenta Wilsona.” Sebrali mñ a odnesli mñ na oøetøovnu. Tam se operovalo na všech stolech. Malý majorek se na nás zuøivì podíval. Poznal mñ a zamával na mñ kleštìmi.

“La va bien?”

“Qa va.”

“Vzal jsem ho dovnitø,” øekl vysoký Anglièan italsky. “Je to jediný syn amerického velvyslance. Poèká tu, a♦ budete mít èas vzít ho do práce. Potom ho odvezu s první várkou.” Naklonil se nade mnou. “Podívám se po jejich rotmistrovi, on vám vystaví papíry, a pak to všechno pùjde mnohem rychleji.” Sehnul hlavu, aby prošel dveømi, a zmizel. Major práví rozevíral klešti a pustil je do vanièky. Sledoval jsem jeho ruce oèima. Teï pøikládal obvaz. Potom sundali nosièi mu♦e se stolu.

“Podívám se na amerického tenente,” øekl jeden z kapitánù. Zvedli mñ a polo♦ili mñ na stùl. Byl tvrdý a kluzký. Bylo tu cítit mnoho silných zápachù, zápachù chemikálií a sladký zápach krve. Sundali mi kalhoty, zdravotnický kapitán se pustil do práce a zaèal pøitom diktovat vikonnému rotmistrovi: “Mnohonásobné povrchové zraninì levého a pravého stehna a levého a pravého kolena a pravého nártu. Hluboké rány na pravém kolenì a nártu. Lacerace poko♦ky na hlavì” - ohmatával ji - (Bolí to?) (Je♦íši, a jak!) “s podezøením na frakturu lebeèní. Utrpìl pøi vikonu povinnosti. To vás zachrání pøed váleèním soudem, tohle není sebepøškození,” øekl. “Nechcete se napít brandy? Jak jste vùbec pøišel k takovému malèru? Co

jste to chtil dílat? Spáchat sebevraždu? Antitetanus, prosím, a obě nohy označte křížkem. Děkuji. Trochu to očistím, vymyju a dám na to obvaz. Krev vám koaguluje nádherně.”

Rotmistr vzhledl od papíru: “Jaká je povaha zranění?”

Zdravotnický kapitán: “Co vás trefilo?”

Já se zavěšenima očima: “Mina z tékého minometu.”

Kapitán, kdy prováděl cosi, co šeredně bolelo, a ostrohoval okraje ran: “Víte to jistě?”

Já - a snažil jsem se při tom ležet zticha a cítil jsem, jak se mi zdvíhá aludek, kdy mi stáhá do masa: “Myslím si to.”

Zdravotnický kapitán - (se zájmem o něco, co našel), “Støepiny nepøátelské miny z tékého minometu. Podívám se, jestli ještě nějaké nenajdu, kdy budete chtít, ale není to nutné. Teď to celé natøu a - štípe to? To je dobré, to není nic proti tomu, co to bude dílat za chvíli. Bolest ještě nezačala. Pøineste mu skleničku brandy. Šok otupuje bolest; ale tohle je maličkost, nemusíte mít z něho strach, jestli se vám do toho nedostane infekce, a to se dnes stává málokdy. Jak to vypadá s vaší hlavou?”

“Mizerně,” řekl jsem.

“Tak to radši moc brandy nepijte. Jestli je to fraktura, není potřeba, abyste se rozechýval. Co říká tohle?” Po celém těle mi vyrazil pot. “Kristepane!” řekl jsem.

“Asi to pøece jen bude fraktura. Obvážu vám to a moc s tou hlavou nikam neducejte.” Dal se do obvazování, ruce se mu jen míhaly a obvaz pøiléhal ztuhle a jistě. “Tak, to bychom měli, mnoho štěstí a Vive la France.”

“To je Američan,” řekl jeden z těch druhých kapitánů.

“Mil jsem dojem, ♦es øíkal, ♦e je to Francouz. Mluví francouzsky,” øekl kapitán. “Já ho znám od døívíjška. V ♦dycky jsem si myslel, ♦e to je Francouz.” Vypil pùl sklenice koòaku. “Pøineste mi něco vá♦ného. Dejte sem ještě nějaký antitetanus.” Kapitán na mì zamával. Zvedli mì a cíp závisu mì pøejel pøes oblièej, jak mì vynášeli ven. Venku mì polo♦ili na zem a vikonní rotmistr ke mnì pøiklekl. “Vaše jméno?” zeptal se tiše. “Pøíjmení? Køestní jméno? Hodnost? Místo narození? Roèník? Kmenová pøíslušnost?” a tak dále. “Nezlobte se, tenente, ♦e vás s tím obtì♦uju, kdy♦ máte poranìnou hlavu. Doufám, ♦e vám je u♦ líp. Odešlu vás s anglickou ambulancí.”

“Mnì je docela dobře,” øekl jsem. “Mockrát vám dìkuju.” Bolest, o které mluvil kapitán, zaèala a nic z toho, co se dìlo, mì nezajímalo a netíkalo se mì to. Za chvílku pøedjela anglická ambulance, polo♦ili mì na nosítka, vyzdvihli je na úroveò podlahy vozu a šoupli mì dovnitø. Po stranì stála ještě jedna nosítka s nikým, z koho jsem zahlédl jen nos, a ten vypadal jako z vosku a trèel z obvazù. Ranìní dýchal velmi ti♦ce. Zdvíhali jiná nosítka a pøipevòovali je do závisù nad námi. Vysoký anglický øidiè pøišel a podíval se dovnitø. “Pojedete hodnì opatrnì,” øekl. “Doufám, ♦e vám tu bude prima.” Cítil jsem, jak nahazuje motor, cítil jsem, jak leze na pøední sedadlo, cítil jsem, jak uvolòuje brzdu a sešlapuje spojku, pak jsme se rozjeli. Le♦el jsem tiše a nechal jsem bolest øádit.

Ambulance šplhala vzhùru po silnici a pohybovala se v proudu vozidel pomalu, nikdy se zastavovala, nikdy v zatáèe couvala, a pak se koneènì rozjela do kopce pomìrnì rychle. Cítil jsem, ♦e tu něco kape. Nejdøív to kapalo pomalu a pravidelnì, pak se to rozerèelo pramínkem. Zaøval jsem na øidièe. Zastavil vůz a nakoukl dovnitø skrz okénko za svým sedadlem.

“Co se dìje?”

“Ten èlovìk nahoøe na nosítkách krvácí.”

“U♦ jsme skoro nahoøe. Sám bych nosítka ven nedostal.” Nastartoval vůz. Pramínek se lil dál. Ve tmì jsem nemohl poznat, z kterého místa plachty nade mnou teèe. Zkusil jsem uhnout stranou, aby nepadal na mì.

Tam, kde mi tekl za košili, měl jsem pocit lepkavého tepla. Bylo mi zima a noha mi bolela tak, že se mi dělalo špatně. Za chvíli pramínek z horních nosítek zeslábl a začalo to zase kapat a já slyšel a cítil, že se plachta nade mnou pohnula, jak si muž na nosítkách našel pohodlnější polohu.

“Jak mu je?” zavolal na mě Angličan. “Už jsme skoro nahoře.”

“Myslím, že je po něm,” řekl jsem.

Kapky dopadaly velice pomalu, jako padají z rampouchu, kdy se slunce schová. Silnice stoupala a ve voze bylo v noci zima. Nahoře na stanovišti nosítka vytáhli, strčili dovnitř jiná a jeli jsme dál.

KAPITOLA X

Na pokoji v polním lazaretu mi øekli, ♦e odpoledne dostanu návštívu. Bylo horko a v místnosti se rojily mouchy. Mùj sluha rozstøíhal papír na prou♦ky, pøivázal prou♦ky na hùlku, a tak vyrobil plácaèku, s kterou se mouchy daly odhánít. Pozoroval jsem je, jak se usazují na stropì. Kdy♦ sluha pøestal mávat plácaèkou a usnul, snesly se dolù a já je odfoukával a nakonec jsem si pøikryl oblièej rukama a usnul jsem taky. Bylo velice horko, a kdy♦ jsem se probudil, svidily mì nohy. Vzbudil jsem sluhu a on mi nalil na obvazy minerálku. Postel tím zvhla a ochladila se. Ti z nás, kteøí byli vzhùru, mluvili spolu pøes pokoj. Odpoledne byla doba klidu. Ráno chodili od jedné postele ke druhé, tði øetøovatelé a doktor, zdvihli èlovíka z postele a odnesli ho na øetøvnu, aby mu mezitím, co ho pøevazovali, mohli ustlat postel. Nebyla to zrovna pøíjemná cesta na øetøvnu, a teprve pozdìji jsem se dozvědìl, ♦e postel jde ustlat, i kdy♦ v ní nikdo le♦í. Sluha práví vylil všechnu vodu a v posteli bylo pøíjemnì a chladno a já mu naøizoval, kde mì má na chodidlech poškrábat, aby mì nesvidila, kdy♦ vtom pøivedl jeden z doktorù Rinaldiho. Pøihnal se ke mne, sklonil se nad postel a políbil mì. Vidìl jsem, ♦e má rukavice.

“Jak je ti, chlapeèku? Jak se cítíš? Tady jsem ti něco pøinesl -” Byla to láhev koðaku. Sluha pøinesl ♦idli a Rinaldi si sedl. “A taky dobré zprávy. Dostaneš vyznamenání. Sna♦í se pro tebe sehnat medaglia ãargento, ale mo♦ná, ♦e se♦enou jenom bronzovou.”

“Za co?”

“Proto♦e jsi tì♦ce ranìn. Jestli pri mù♦eš dokázat, ♦es vykonal nìjakì hrdinskì èin, mù♦eš dostat støíbrnou. Jinak to bude bronzová. Øekni mi pøesnì, co se stalo. Vykonal jsi nìjakì hrdinskì èin?”

“Ne,” øekl jsem. “Vyhodilo mì to do vzduchu, kdy♦ jsme jedli sejra.”

“Nedílej si legraci. Musel jsi vykonat něco hrdinského, buď předtím, nebo potom. Jen si dobře vzpomeď.”

“Nevykonal jsem nic.”

“Neodnesl jsi nikoho na hřebetě? Gordini tvrdí, že jsi odnesl na hřebetě několik lidí, ale major na prvním obvažišti prohlašuje, že to je nemožné. Návrh, abys byl jmenován v rozkaze, musí podepsat on.”

“Nikoho jsem neodnesl. Nemohl jsem se ani hnout.”

“To nevadí,” řekl Rinaldi.

Stáhl si rukavice.

“Myslím, že pro tebe seženeme stříbrnou. Neodmítl jsi třeba, aby ti ošetřili přednostní?”

“Moc energicky zrovna ne.”

“To nevadí. Jen se podívej na svoje zranění. Jen si vzpomeď, jak rytířsky ses choval, kdy jsi v dycky šel, aby ti poslali do předních linií. A mimo to, operace se zdařila.”

“Tak se přece jen dostali přes řeku?”

“A jak. Zabili skoro tisíc nepřátel. Je to v úřední zprávě. Tys ji neviděl?”

“Ne.”

“Přinesu ti ji. Je to úspěšný coup de main.”

“A jak to jinak vypadá?”

“Nádherně. Všem se vede nádherně. Kdekdo je na tebe pyšný. Jenom mi, prosím tě, řekni, jak to přesně bylo. Víím určitě, že dostaneš stříbrnou. Tak spusť, vypravuj. Řekni mi všechno.” Chvilí byl zticha a přemýšlel.

“Možná, že dostaneš taky anglickou medaili. Byl u toho nějaký Angličan.

Pùjdu za ním a po♦ádám ho, jestli by ti nedoporuèil. Mìl by mít moc nìco v tom udìlat. Máš velké bolesti? Napij se. Ordonanc, pøineste vivrtku. Ach, mìls vidìt, jak jsem odstranil tøi metry tenkého støeva a jak je pacientovi teï líp ne♦ kdy pøedtím. To je nìco pro The Lancet. Pøelo♦íš mi to a já to pošlu do The Lancet. Lepším se den ze dne. Chlapeèku, chudáèku, jak ti je? Co tam dìlá s tou zatracenou vivrtkou? Ty jsi takovì hrdina a chováš se tak tiše, ♦e já poøád zapomínám, ♦e máš bolesti.” Pleskl rukavicemi na kraj postele.

“Tady je vivrtka, signor tenente,” øekl sluha.

“Otevøte láhev. Pøineste sklenici. Napij se, chlapeèku. Co dìlá tvá ubohá hlavièka? Díval jsem se do tvých papírù. ♦ádnou frakturu nemáš. Ten major na prvním obvazišti je øezník. Já bych ti neudìlal nejmenší bolest. Nikdy nikomu neudìlám bolest. Líèím se, jak na to. Ka♦dì den se uèím pracovat s vìtší jemností. Nezlob se na mì, chlapeèku, ♦e tak moc mluvím. Strašnì mì to dojímá, kdy♦ vidím, jak jsi ti♦ce ranìn. Tumáš, napij se. Je dobrì. Stál patnáct lir. Tak♦e by mìl být dobrì. Pìtihvìzdièkovì. A♦ pùjdu odsud, stavím se u toho Anglièana a on ti opatøí anglickou medaili.”

“Ti je nedávají tak honem.”

“Ty jsi takovì skromnì. Pošlu za ním styèného dùstojníka. Ten umí s Anglièany jednat.”

“Vidìl jsi sleènu Barkleyovou?”

“Pøivedu ji sem. Hned jdu za ní a pøivedu ji sem.”

“Ne, nechoï,” øekl jsem. “Øekni mi, jaké je to v Gorizii. Co dìlají dìvèátka?”

“To u♦ nejsou ♦ádná dìvèátka. Ètrnáct dní je nevymìnili. U♦ tam nechodím. Je to ostuda. To nejsou dìvèátka; to jsou staøí mazáci.”

“Vùbec tam nechodíš?”

“Jen se tak v♦ dycky zajdu podívat, jestli není něco nového. Občas se tam zastavím. Všechny se ptají po tobě. Je to ostuda, ♦e je tam nechávají tak dlouho, a♦ se s nimi člověk spřátelí.”

“Mo♦ná, ♦e divěátkům u♦ se na frontu nechce.”

“Ale kdepak, chce. Mají divěátek spousty. To ta byrokracie. Obla♦ují s nima ulevváky v tlu.”

“Chudáku Rinaldi,” řekl jsem. “Tak sám a sám ve válce, a nikde ♦ádná nová divěátka.”

Rinaldi si nalil další skleničku kořalky.

“Tohle ti, chlapče, myslím neuškodí. Vezmi si.”

Vypil jsem kořalku a cítil jsem teplo a♦ do ♦aludku. Rinaldi nalil znova. Ted se trochu utišil. Zvedl skleničku. “Na tvoje hrdinné rány. Na stříbrnou medaili. Řekni mi, chlapče, nedostáváš nikdy chu♦, kdy♦ tu tak celí čas le♦íš v tom vedru?”

“Nikdy.”

“Nedovedu si představit, ♦e bych tu měl takhle le♦et. Zbláznil bych se.”

“Ty jsi blázen.”

“U♦ abys byl zpátky. Nemám nikoho, kdo by se vracel v noci ze záletů. Nemám, z koho bych si mohl utahovat. Nemám, kdo by mi půjčoval peníze. ♦ádnou krev méj krve ani partnera. Proč jen ses nechával zranit?”

“Mù♦eš si utahovat z knize.”

“Z knize. Z toho já si neutahuju. To kapitán. Já ho mám rád. Kdy♦ u♦ musíme mít knize, a♦ je to tenhle. Půjde k tobě na návštěvu. Strašně se na

to chystá.”

“Mám ho rád.”

“Ach, já to viděl. Nikdy se mi zdá, že ty a on jste tak trochu - Však víš.”

“Ty máš nápady!”

“Ano, nikdy ano. Tak trochu jako číslo prvního pluku Brigata Ancona.”

“Hele, drže hubu!” Vstal a natáhl si rukavice.

“Ach, já tě strašně rád škádlím, chlapečku. Ten tvůj kníz a to tvoje anglické divěátko, a ve skutečnosti jsi pod kůží stejný jako já.”

“To tedy nejsem.”

“Ale ano, jsi. Ty jsi ve skutečnosti Ital. Samí oheò a kouø a nic vevnitø. Ty jen tak diláš, že jsi Američan. My jsme bratři a máme se spolu rádi.”

“Buď hodný, kdyže nejsem doma,” øekl jsem.

“Pošlu za tebou sleènu Barkleyovou. Je ti s ní líp beze mne. Jsi èistší a sladší.”

“Ach, drže hubu.”

“Pošlu ji sem. Tu tvou rozkošnou studenou bohyni. Anglickou bohyni. Panebože, co mùže èlovík s takovou ženskou dilat, než že ji uctívá? K èemu jinému jsou Angličanky dobré?”

“Ty zabeďni, drže katí Taliánèe!”

“Co?”

“Ty zabeďni makaróne!”

“Makaróne! Ty jsi zimomøivý... makarón.”

“Zabednínce. Pitoměe.” Viděl jsem, že tohle slovo ho bodlo, a pokračoval jsem. “Houby víš. Nemáš žádné zkušenosti a jsi pitomý z nezkušenosti.”

“Opravdu? Tak já ti něco povím o těch tvých poctivých ženských. O těch bohyních. Vyspat se s holěčkou, která je poctivá, a se ženskou, v tom je jenom jeden rozdíl. S holěčkou to bolí. To je všechno, co vím já.” Plácl rukavicí o postel. “A nikdy nevíš, jestli se to holěče bude líbit.”

“Jen se nerozčiluj.”

“Já se nerozčiluju. Říkám ti to, chlapče, pro tvoje vlastní dobro. Abych ti ušetřil zklamání.”

“To je jediný rozdíl?”

“Ano. Ale miliony bláznů jako ty to nevidí.”

“Jsi velmi laskav, žeš mi to øekl.”

“Nebudeme se hádat, chlapče. Na to ti mám moc rád. Ale nebuď blázen.”

“Nebudu. Budu moudrý jako ty.”

“Nezlob se, chlapče. Zasměj se. Napij se. U mě musím doopravdy jít.”

“Ty jsi správný kamarád.”

“Tak vidíš. Pod kůží jsme jeden jako druhý. Jsme váleční bratři. Dej mi pusu, ne pújdu.”

“Ale jsi sentimentální.”

“Ne. Jsem jenom vøejší než ty.”

Cítil jsem, jak se ke mne blíží jeho dech. “Sbohem. Pøijdu zase brzo.” Jeho dech se vzdálil. “Nedám ti pusu, kdy nechceš. Pošlu ti tu tvoji anglickou holèièku. Sbohem, chlapeèku. Koòak máš pod postelí. Brzo se uzdrav.”

Byl pryè.

KAPITOLA XI

Kníž přišel za soumraku. Přinesli polévku a potom uklidili misky a já ležel a díval jsem se na řady postelí a oknem ven na koruny stromů, které se ve večerním vánku trochu křivaly. Vánek foukal oknem dovnitř a s večerem se ochladilo. Mouchy teď sedily na stropě a na elektrických žárovkách, které visely za dráty dolů. Žárovky rozsvícovali, jenom kdy v noci nikoho přinesli nebo kdy se tu něco dělalo. Cítil jsem se velice mladý z toho, jak byla po soumraku hned tma a u toho tak zůstávalo. Bylo to, jako kdy mě po brzké večeři dali do postilky. Mezi postelemi přicházel sluha a zastavil se. Nikdo šel s ním. Byl to kněz. Stál tu, malý, opálený, v rozpacích.

“Jak se vám daří?” zeptal se. Na zem vedle postele položil několik balíček.

“Dobře, otče.”

Posadil se na židli, kterou přinesli pro Rinaldiho, a rozpačitě se zahledil z okna. Všiml jsem si, že jeho tvář vypadá velmi unaveně.

“Smím tu zůstat jen chvíli,” řekl. “Je už pozdě.”

“Není pozdě. Co je nového v jídelně?”

Usmál se. “Pořád ještě je se mnou velká legrace.” Také hlas mu zněl unaveně. “Díky Bohu, všichni jsou zdraví.”

“Mám opravdu radost, že se vám daří dobře,” řekl. “Doufám, že vás netrápí bolest.” Vypadal velice unaveně a já nebyl zvyklý vidět ho tak unaveného.

“Už ne.”

“Scházíte mi v jídelni.”

“U ♦ bych tam chtěl zase být. S vámi jsem si v ♦ dycky s chutí popovídal.”

“Přinesl jsem vám pár maličkostí,” řekl. Zvedl balíčky. “Tady máte sí ♦ proti moskýtům. Tady máte láhev vermouthu. Pijete rád vermouth? Tady máte anglické noviny.”

“Otevřete je, prosím vás.”

Potíšilo ho to a rozložil je. Dr ♦ el jsem sí ♦ proti moskýtům v ruce. Zvedl láhev vermouthu, abych si ji mohl prohlédnout, a pak ji postavil na zem vedle postele. Zvedl jsem jeden list anglických novin. Kdy ♦ jsem je otočil tak, ♦ e na něj dopadalo mdlé světlo z okna, šly přecházt titulky. Byly to The News of the World.

“Ostatní jsou ilustrované,” řekl.

“U ♦ se strašně tiším, jak si je přečtu. Kde jste je dostal?”

“Poslal jsem pro něj do Mestre. Budu jich mít víc.”

“Jste moc hodný, ♦ e jste přišel, otče. Dáte si skleničku vermouthu?”

“Děkuji. Jen si ho schovejte. Je pro vás.”

“Ne, skleničku si dáte.”

“Tak dobrá. Přinesu vám jiný.”

Sluha donesl sklenice a otevřel láhev. Zlomil při tom zátku a museli jsme jí kus vrazit do láhve. Viděl jsem, ♦ e kníže to mrzí, ale řekl: “To je v pořádku. Nic se nestalo.”

“Na vaše zdraví, otče.”

“Vy abyste se uzdravil.”

Potom držel sklenici v ruce a dívali jsme se jeden na druhého. Nikdy jsme spolu mluvili jako dobří přátelé, ale dnes nám to nešlo.

“Co je s vámi otče? Vypadáte strašně unaveně.”

“Jsem unaven, ale nemám na to právo.”

“To tím horkem.”

“Ba ne. Máme teprve jaro. Je mi velice smutno.”

“Jste znechucen z války.”

“Ne. Ale válku nenávidím.”

“Já z ní také nemám požitek,” řekl jsem. Potáhl hlavou a podíval se z okna.

“Vám nevadí. Vy ji nevidíte. Promiňte. Já vím, že jste raněn.”

“To je náhoda.”

“A i kdy jste raněn, přesto ji nevidíte. Poznám to na vás. Já sám ji také nevidím, ale trochu ji cítím.”

“O tom jsme mluvili, právě kdy jsem byl raněn. Passini o tom mluvil.”

Kněz postavil sklenici. Myslel na něco jiného.

“Znám je, proto že jsem stejný jako oni,” řekl.

“Ale přesto jste jiný.”

“Jenže ve skutečnosti jsem jako oni.”

“Důstojníci nevidí nic.”

“Nikteří ano. Nikteří jsou velice citliví a je jim hůř než komu z nás.”

“Většinou jsou docela jiní.”

“Není to vzdiláním ani penízi. V tom je něco jiného. Lidé jako Passini by nechtěli být důstojníky, i kdyby měli vzdilání a peníze. Já bych také nechtěl být důstojníkem.”

“Máte hodnost důstojníka. Já nejsem důstojník.”

“Ve skutečnosti důstojník nejsem. Vy nejste dokonce ani Ital. Jste cizinec. Ale máte blízko k důstojníkům než k muštvu.”

“Jaký je mezi nimi rozdíl?”

“Tím, kdo sít. Jsou lidé, kteří chtějí válku. V téhle zemi jejich mnoho takových. Jsou jiní lidé, kteří válku nechtějí.”

“Ale tamti jek válce donutí.”

“Ano.”

“A já jim pomáhám.”

“Vy jste cizinec. Jste vlastenec.”

“A co ti, co nechtějí válku? Můžou ji zarazit?”

“Nevím.”

Zase se zadíval ven z okna. Hledil jsem na jeho obličej. “Dokázali ji vůbec nikdy zarazit?”

“Nemají žádnou organizaci, aby ji mohli zarazit, a kdy se zorganizují, jejich vůdci je zaprodají.”

“Tak potom je to beznadějné?”

“Nikdy to není beznadějné. Ale nikdy u nemohu doufat. Vždycky se snažím doufat, ale nikdy nemohu.”

“Možná, že bude brzo po válce.”

“Doufám.”

“Co budete dílat potom?”

“Jestli to bude možné, vrátím se do Abruzzi.”

Jeho osmahlí obličej vypadal najednou šťastně.

“Vy máte rád Abruzzi!”

“Ano, mám ji strašně rád.”

“Tak to byste tam měl jít.”

“Bylo by to pro mne příliš velké štěstí. Kdybych tam mohl jít a milovat Pána Boha a sloužit Mu.”

“A bit v obecné vášni,” řekl jsem.

“Ano, a bit v obecné vášni. Proč ne?”

“Nevím o žádném důvodu, proč ne. Vy byste měl bit v obecné vášni.”

“Na tom nezáleží. Ale tam, v mém kraji, mají lidé za to, že èlovìk mùže Boha milovat. Nemyslí to jako sprostý vtip.”

“Rozumím.”

Podíval se na mě a usmál se. “Rozumíte, ale Boha nemilujete.”

“Ne.”

“Ani trochu Ho nemilujete?” zeptal se. “Nikdy se Ho v noci bojím.”

“Mil byste Ho milovat.”

“Já vůbec moc nemiluju.”

“Ale ano,” řekl. “Milujete. Jak mi říkáte o tom v noci. To není láska. To je vašeò a ðádost. Kdy ð milujete, chcete pro nikoho něco dilat. Chcete se obítovat. Chcete slou ðit.”

“Já nemiluju.”

“Budete. Já vím, ðe budete. A pak budete š ðasten.”

“Jsem š ðasten. Byl jsem v ðdycky š ðasten.”

“To je něco jiného. O tom nemù ðete nic vidit, dokud to nemáte.”

“No,” řekl jsem. “Jestli mì to nikdy potká, tak vám øeknu.”

“Jsem tu u ð pøíliš dlouho a moc mluvím.” Zaèal mít strach, ðe to tak opravdu je.

“Ne. Nechoíte pryè. Co kdy ð èlovìk miluje ðenu? Kdybych opravdu miloval nijakou ðenu, bylo by to ono?”

“O tom já nic nevím. Nikdy jsem ðádnou ðenu nemiloval.”

“A co matku?”

“Matku? Ano, tu ano.”

“Boha jste miloval v ðdycky?”

“Poøád, od malièká.”

“No,” řekl jsem. Nevidìl jsem co øíct. “Vy jste hodnì chlapec,” řekl jsem.

“Jsem chlapec,” øekl. “Ale vy mi øíkáte otèe.”

“To ze zdvoøilosti.” Usmál se.

“Musím u❖ opravdu jít,” øekl. “Nepotøebujete ode mì nìco?” zeptal se s nadijí hlase. “Ne. Jenom s vámi chci mluvit.”

“Vyøídím v jídelnì, ❖e je pozdravujete.”

“Dìkuju vám za tu spoustu pikních dárkù.”

“To nic.”

“Pøijíte se zas na mì podívat.”

“Ano. Sbohem,” pohladil mì po ruce. “Nashle,” øekl jsem dialektem. “Ciaó,” opakoval.

V pokoji bylo tma a sluha, kterı sedil v nohou postele, vstal a odešel s ním ven. Mil jsem ho velice rád a doufal jsem, ❖e se jednou dostane zpátky do Abruzzi. V jídelnì toho musel hodnì zakusit a nesl to ohromnì, ale pøemıšlel jsem, jakı by asi byl doma. Vyprávil mi, ❖e v Capracottì jsou v potoce za mìstem pstruzi. V noci je tam zakázáno pískat na flétnu. Kdy❖ jdou mládenci hrát serenádu, je zakázána jenom flétna. Proè, zeptal jsem se. Proto❖e divèatùm to nedílá dobøe, slyšet v noci flétnu. Sedláci èlovìku všichni øíkají “Done”, a kdy❖ je èlovìk potká, smeknou klobouk. Jeho otec chodí dennì na lov a na jídlo se stavuje v domech sedlákù. V❖dycky si to kladou za Èest. Kdy❖ tam chce lovit nìkdo cizí, musí pøedlo❖it doklad, ❖e nebyl trestán. Na Gran Sasso DTalia jsou medvìdí, ale to je daleko. Aquila je hezké mìsto. V noci je v létì chládek a jaro v Abruzzi je nejkrásnìjší v celé Itálii. Ale co je skuteènì nádherné, to je podzim a jít na lov do kaštanovích lesù. Ptáci jsou všichni dobøí, proto❖e se ❖iví hrozny, a èlovìk si s sebou nemusí nìkdy brát nic k jídlu, proto❖e sedláci si to v❖dycky kladou za èest, kdy❖ s nimi èlovìk obìdvá u nich doma. Za chvíli jsem usnul.

KAPITOLA XII

Pokoj byl dlouhý, s okny po pravé straně a s dveřmi na vzdáleném konci, které vedly na ošetovnu. Oada postelí, v ní ♦ byla i moje, stála čelem k oknům, a jiná oada, pod okny, stála čelem ke stěně. Kdy ♦ si ělovík lehl na levý bok, díval se na dveře do ošetovny. Na vzdáleném konci byly ještě jedny dveře, kterými občas chodili dovnitř lidé. Kdy ♦ měl nikdo umřít, postavili kolem postele zástinu, aby ho ělovík neviděl umírat, a pod okrajem zástiny vykukovaly jenom boty a ovinovačky doktorů a ošetovatelů a ke konci se obvykle ozývalo šeptání. Potom ze zástiny vyšel kněz a ošetovatelé se vrátili za zástinu a zase se objevili s tím, který umřel, pod prostíradlem, nesli ho uličkou mezi postelemi a nikdo zástinu slo ♦ il a vzal ji pryč.

Toho rána se mi zeptal major, který měl slu ♦ bu na pokoji, jestli se cítím dost silně, abych mohl zítra odcestovat. Řekl jsem, ♦ e ano. On řekl, ♦ e mi tedy brzo ráno vypraví. Řekl, ♦ e budu jízdu snášet líp teď, dokud není příliš horko.

Kdy ♦ ělovíka zvedli z postele a nesli na ošetovnu, měl rozhled z okna a na zahradě uviděl čerstvé hroby. Před dveřmi na zahradu seděl voják, který vyráběl kó ♦ e a maloval na ně jména, hodnosti a pluky mu ♦ ů, které pohřbili na zahradě. Obstarával také posílky pro raněné v lazarete a ve volném čase mi udílal zapalovač z prázdné rakouské patrony. Doktoři byli velmi příjemní a zdáli se velmi schopní. Pořád mi chtěli poslat do Milána, kde bylo lepší roentgenové zařízení a kde jsem se po operaci mohl podrobit fyzikální léčbě. Tak bych se byl rád dostal do Milána. Chtěli se nás všech zbavit a odsunout nás co nejdál, proto ♦ e a ♦ začne ofensíva, budou všechna lů ♦ ka potřebovat.

Večer před tím, než ♦ jsem odjel z polního lazaretu, přišel ke mně na návštěvu Rinaldi s majorem z naší jídelny. Říkali, ♦ e mi doktoři pošlou do americké nemocnice v Miláně, kterou tam právě zřídili. Ěkalo se několik

amerických zdravotnických jednotek a tahle nemocnice se měla postarat o ni a taky o jiné Američany, kteří sloužili v Itálii. Bylo jich hodně u Ěerveného kříže. Spojené státy vyhlásily válku Německu, ale Rakousku ne.

Italové si byli jisti, že Amerika vyhlásí válku i Rakousku, a když dá zpráva o příchodu Američanů je vzrušovala, i když to byl jen Ěervený kříž. Ptali se mě, jestli si myslím, že prezident Wilson vyhlásí válku Rakousku, a já řekl, že to je jenom otázka několika dní. Neměl jsem ponětí, co máme proti Rakousku, ale vypadalo logicky, že by mu měli vyhlásit válku, když Německu ji vyhlásili. Ptali se mě, jestli vyhlásíme válku Turkovi. Řekl jsem, to že je pochybné. Turek je u nás oblíbená pochoutka, řekl jsem, ale slovní hříčku šlo přeložit tak mizerně a oni vypadali tak nechápavě a podezíravě, že jsem řekl ano, asi Turkovi válku vyhlásíme. A Bulharsku? Mili jsme v sobě několik skleniček brandy a já řekl, ano, přisámbůh, taky Bulharsku a Japonsku. Ale, řekli, Japonsko je spojenec Anglie. Tím zatracením Angličanům se nedá vířit. Japonci mají zálusk na Havaj, řekl jsem. Kde je Havaj? Taje v Tichém oceánu. Proč na ni mají Japonci zálusk? Oni na ni doopravdy zálusk nemají, řekl jsem. To jsou samé povídačky. Japonci jsou výborní malí lidíčekové, rádi tancují a pijí lehká vína. Jako Francouzi, řekl major. Dostaneme od Francouzů Nizzu a Savojsko. Dostaneme Korsiku a celé Jaderské pobřeží, řekl Rinaldi. Itálie dosáhne znovu slávy starého Říma, řekl major. Nemám rád Řím, řekl jsem. Je tam horko a plno blech. Vy nemáte rád Řím? Ano, miluju Řím. Řím je matka národů. Nikdy nezapomenu, že se Romulus odkojil z Tiberu. Co? Nic. Pojďme všichni do Říma. Pojďme dnes v noci do Říma a už se nikdy nevrátíme. Řím je krásné místo, řekl major. Matka a otec národů, řekl jsem. Roma je rodu českého, řekl Rinaldi. Nemůžu být otcem. Tak kdo je otcem, Duch Svatý? Nerouhej se. Já se nerouhám, chtěl jsem jen dostat informaci. Ty jsi opilý, chlapečku. A kdo mě opil? Já jsem vás opil, řekl major. Opil jsem vás, proto že vás miluju a proto že Amerika je ve válce. A po uši, řekl jsem. Ty mi ráno odjedeš, chlapečku, řekl Rinaldi. Do Říma, řekl jsem. Ne, do Milána. Do Milána, řekl major, do Crystal Palace, do Covy, ke Camparimu, k Biffimu, do galerie. Ty miláčku Štístiny. Do

Gran Italia, řekl jsem, a tam si budu půjčovat peníze od George. Do Scaly, řekl Rinaldi. Budeš chodit do Scaly. Každý večer, řekl jsem. Každý večer si to nebudete moct dovolit, řekl major.

Lístky jsou moc drahé. Vyzvednu si peníze na sminku na ksicht, za kterou ručí můj dědeček, řekl jsem. Na co? Na sminku na ksicht. Musí platit, nebo jdu do basy. Provádí to pan Cunningham v bance. Jdu z takových sminek. Může nějak dědeček poslat do basy vlasteneckého vnuka, který umírá, aby Itálie mohla vítět? A kdo je americký Garibaldi, řekl Rinaldi. Ewiva sminky na ksicht, řekl jsem. Musíme být tiše, řekl major. U nás mnohokrát říkali, abychom byli tiše. Vy zítra opravdu odjedete, Federico? Vždy vám říkám, jede do Americké nemocnice, řekl Rinaldi. Za krásnými ošetřovatelkami. Ne za fousatými ošetřovatelkami, jako jsou v polních lazaretech. Ano, ano, řekl major, já vím, jede do Americké nemocnice. Mní fousy nevadí, řekl jsem. Kdy si nikdo chce dát narůst fousy, a si je dá. Proč si nenecháte narůst fousy, Signor Maggiore? Nevešly by se mi do plynové masky. Ale vešly. Do plynové masky se vejde všechno. Já jsem se do plynové masky vyblil. Nekouš tak, chlapečku, řekl Rinaldi. My víme, že jsi byl na frontě. Ach chlapečku, mazlíčku, co si poěnu, a budeš pryč? U nás musíme jít, řekl major. Začíná to být sentimentální. Poslyš, mám pro tebe překvapení. Tvou Angličanku. Víš? Tu Angličanku, co za ní chodíš každý večer do jejich nemocnice. Jede taky do Milána. Jede ještě s jednou do Americké nemocnice. Ještě nedostali ošetřovatelky z Ameriky. Mluvil jsem dnes s velitelem jejich riparto. Mají tu na frontě moc ženších. Pošlou jich několik nazpátek. Co tomu říkáš, chlapečku? Je to ohromné. Co? Jedeš si vítět do velkoměsta a budeš tam mít tu svoji Angličanku na mazlení. Proč mi nikdy neporání? Možná, že ti poraní, řekl jsem. Musíme jít, řekl major. Chlastáme a díláme rámus a unavujeme Federica. Nechoďte. Ne, musíme jít. Sbohem. Mnoho štěstí. Všechno nejlepší. Ciaó. Ciaó. Ciaó. Vrať se co nejdříve, chlapečku. Rinaldi mi políbil. Smrdíš lysolem. Sbohem, chlapečku. Sbohem. Všechno nejlepší. Major mi poklepal na rameno. Odešli po špičkách. Zjistil jsem, že jsem úplně na mol, ale usnul jsem.

Druhý den ráno jsme odjeli do Milána a dostali jsme se tam za čtyřicet osm hodin. Byla to zlá cesta. Před Mestre nás postavili na vedlejší kolej, nechali nás tam dlouho a přišly nějaké děti a nakukovaly dovnitř. Chytil jsem jednoho malého kluka a poslal jsem ho pro láhev kořalky, ale on se vrátil a řekl, že je k dostání jenom grappa. Řekl jsem mu, ať ji přinese, a když s ní přišel, dal jsem mu drobné, co dostal nazpět, a pak jsme se se sousedem opili a spali jsme ať za Vicenzu, kde jsem se vzbudil a vyvrátil se na podlahu. Nevadilo to, protože èlovík, který ležel na té straně, se tam předtím vyvrátil u mě několikrát. Pak jsem měl dojem, že ízní nevydrím, a na seřazovacím nádraží za Veronou jsem zavolal na vojáka, který chodil sem tam kolem vlaku, a on mi přinesl sklenici vody. Vzbudil jsem Georgettiho, toho druhého chlapce, co se opil, a nabídl jsem mu vodu. Řekl mi, abych mu ji vylil na ramena, a hned zase usnul. Voják nechtěl vzít penny, kterou jsem mu nabízel, a přinesl mi šavnatý pomeranč. Cuccal jsem ho, vyplivoval jsem duinu a díval jsem se, jak voják venku chodí sem tam podél nákladního vagonu, a za chvíli sebou vlak trhl a rozjel se.

KNIHA DRUHÁ

KAPITOLA XIII

V Milánì jsme byli èasnì ráno a vylo❖ili nás v pøekladišti. Do Americké nemocnice mì odvezla ambulance. Kdy❖ jsem le❖el na nosítkách v ambulanci, nemohl jsem øíct, kterou ètvrtí místa projí❖íme, ale pak vylo❖ili nosítka a já uvidil tr❖iští a otevøenou vinárnu, kde zametala nijaká dívka. Ulici právi kropili a byla cítit èasním jitem. Polo❖ili nosítka na zem a šli dovnitø. Objevili se s vrátím. Mìl šedivé kníry, na hlavì portírskou Èepici a byl bez kabátu. Nosítka se nemohla vejít do vitahu a nosièi s vrátím se pustili do diskuse, jestli je lepší zvednout mì s nosítek a jet nahoru vitahem, nebo vynést nosítka po schodech. Poslouchal jsem jejich diskusi. Rozhodli se pro vitah. Zdvihli mì s nosítek. “Pozor,” øekl jsem. “Jen opatrnì.”

Ve vitahu bylo málo místa, a jak mi ohnuli nohy, zaèalo mì to šerední bolet. “Narovnejte mi nohy,” øekl jsem.

“Nejde to, signor tenente. Není kam.” Mu❖, kterì to øekl, mì objímal a já objímal okolo krku jeho. Dìchal mi do oblièeje kovovì zápach èesneku a èerveného vína.

“Dr❖ ho s citem,” øekl druhì mu❖.

“Vole, copak ho nedr❖ím?”

“Dr❖ ho s citem, povídám,” opakoval mu❖, kterì mì nesl za nohy.

Díval jsem se, jak zavírají dveøe vitahu, zatahují ochrannou møí❖ku a jak vrátì maèká knoflík do ètvrtého poschodí. Vrátnì vypadal starostlivì. Vitah jel pomalu nahoru.

“Nejsem moc ti❖kì?” zeptal jsem se mu❖e s èesnekem.

“To nic,” øekl. Potil se na oblièejì a dichal chrochtavì. Vitah pomalu a vytrvale stoupal a pak se zastavil. Mu❖, kterì mì dr❖el za nohy, otevøel dveøe a vystoupil. Octli jsme se na nijakém balkoni. Byla tu øada dveøí s mosaznými klikami. Mu❖, kterì nesl nohy, zmáèkl knoflík zvonku. Slyšeli jsme ho zvonit za dveømi. Nikdo nepøicházel. Potom pøišel po schodech vrátní.

“Kde vizi všichni?” ptali se nosièi. “Nevím,” øekl vrátní. “Spí dole.”

“Tak nikoho se❖eò.”

Vrátní zazvonil, pak zaklepal na dveøe, pak otevøel a vešel dovnitø. Kdy❖ se vrátil, byla s ním starší ❖ena v brilích. Mila uvolnìní a ne moc upravení úèes a byla v uniformì øetøovatelky.

“Nerozumím,” øekla. “Italsky nerozumím.”

“Umím anglicky,” øekl jsem. “Chtijí mì nikam ulo❖it.”

“Nemáme pøichystanì ani jeden pokoj. Neèekali jsme ❖ádného pacienta.” Zajela si do vlasù a podívala se na mì krátkozrakìma øèima.

“Uka❖te jim nijakì pokoj, kam mì mají polo❖it. To je jedno kterì.”

“Kdy❖ já nevím,” øekla. “❖ádného pacienta jsme neèekali. Nemù❖u vás prostì jen tak nikam polo❖it.”

“Mnì je to jedno, kam mì dáte,” øekl jsem. Potom vrátnému italsky: “Podívejte se po nijakém prázdném pokoji.”

“Prázdné jsou všechny,” øekl vrátní. “Vy jste první pacient.” Dr❖el èepici v ruce a hledìl na postarší sestru.

“Pro Krista Pána, odneste mì nikam do pokoje.” Jak jsem mìl nohy ohnuté, bolest byla poøád vìtší a vìtší a já cítil, jak mi jezdí v kosti sem a tam. Vrátní zmizel ve dveøích, øedovlasá ❖ena za ním, potom vybihl ven. “Pojíte se mnou,” øekl. Nesli mì dlouhou chodbou a do pokoje se

staženými roletami. Byl cítit novím nábytkem. Stála tu postel a velký šatník se zrcadlem. Položili mi na postel.

“Nemůžu ji povléknout,” řekla žena. “Ložní prádlo je zaměněné.”

Nevínoval jsem jí pozornost. “V kapse mám peníze,” řekl jsem vrátnému. “V té zapnuté kapse.” Vrátní je vytáhl. Oba nosiči stáli u postele s šepicemi v rukou. “Dejte jim každému pít Ur a pít si nechte. Doklady mám v druhé kapse. Ty můžete dát sestře.”

Nosiči zasalutovali a řekli díky. “Sbohem,” řekl jsem. “A velké díky.” Zasalutovali ještě jednou a odešli.

“Tady je můj chorobopis,” řekl jsem ošetřovateli.

Žena ho sebrala a zadívala se na něj brýlemi. Byly to tři papíry a byly pøeložené. “Nevím co dlat,” řekla. “Nerozumím italsky. Nemůžu dlat nic, dokud nedostanu příkaz od lékaře.” Dala se do pláče a strčila papíry do kapsy u zástěry. “Vy jste Američan?” zeptala se v slzách.

“Ano. Prosím vás, dejte ty papíry na noční stolek.”

V pokoji bylo šero a chladno. Z postele jsem dohlédl na velké zrcadlo na druhé straně pokoje, ale neviděl jsem, co se v něm odráží. Vrátní stál u postele. Měl příjemnou obličej a choval se velmi laskavě.

“Můžete jít,” řekl jsem mu. “Vy taky můžete jít,” řekl jsem ošetřovateli. “Jak se jmenujete?”

“Walkerová.”

“Můžete jít, paní Walkerová. Já si asi zdřímnu.”

Zůstal jsem v pokoji sám. Bylo tam chladno a nepáchlo to tu jako v nemocnici. Matrace byla pevná a příjemná a já ležel nehnutě, skoro jsem nedychal, šel jsem, cítím, jak bolest opadá. Za nějakou dobu jsem se

chtěl napít vody, nahmatal jsem vedle postele knoflík zvonku na šòùøe, zazvonil jsem, ale nikdo nepøišel. Pak jsem usnul.

Kdy ♦ jsem se probudil, rozhlédl jsem se kolem sebe. Okenicemi vnikalo dovnitř sluneční světlo. Viděl jsem velkou skøíò, holé stíny a dvě ♦ idle. Nohy ve špinavých obvazech mi trèely z postele. Dával jsem si pozor, abych s nimi nehýbal. Ml jsem ♦ ízeò, sáhl jsem po šòùøe zvonku a zmáèkl jsem knoflík. Slyšel jsem, jak se dveøe otvírají, podíval jsem se a byla to ošetøovatelka. Vypadala mladá a hezká.

“Dobré jitro,” øekl jsem.

“Dobré jitro,” øekla a pøistoupila k posteli. “Nemù ♦ eme sehnat doktora. Odejel ke Comskému jezeru. Nikdo tu nemìl tušení, ♦ e má pøijít nìjaký pacient. Copak vám vlastnì je?”

“Jsem zranìn. Mám nìkolik ran v nohách a rozbitou hlavu.”

“Jak se jmenujete?”

“Henry. Frederick Henry.”

“Umyju vás. Ale s obvazem se nedá nic dìlat, dokud nepøijde doktor.”

“Je tu sleèna Barkleyová?”

“Ne. ♦ ádná toho jména tady není.”

“Co to bylo za ♦ enskou, co breèela, kdy ♦ mì sem pøinesli?”

Ošetøovatelka se zasmála. “To je paní Walkerová. Mìla noèní slu ♦ bu a usnula. Ona nikoho neèekala.”

Pøi øeèi mì svlékala, a kdy ♦ jsem byl úplnì svleèenì a ♦ na obvazy, velice jemnì a lehce mì omyla. To mytí bylo velice pøíjemné. Ml jsem na hlavì obvaz, ale ona mì ji umyla pøesnì kolem jeho okraje.

“Kde jste byl zraněn?”

“Na Isonze, severně od Plavi.”

“Kde to je?”

“Na sever od Gorizie.”

Viděl jsem, že žádné z těch míst jí nic neříká.

“Bolí vás to hodně?”

“Ne. Teď moc ne.”

Strčila mi do úst teploměr.

“Italové ho strkají do podpaždí,” řekl jsem.

“Nemluvte.”

Když teploměr vytáhla, podívala se na něj a pak ho sklepala.

“Kolik jste naměřila?”

“To nemáte vidět.”

“Řekněte mi, kolik.”

“Máte skoro normální teplotu.”

“Já nikdy nedostanu horečku. A to mám nohy plné starého železa.”

“Jak to myslíte?”

“Mám je plné granátových stěpin, starých šroubů a per z matrací a takových krámů.” Zavrtěla hlavou a zasmála se.

“Kdybyste měl v nohách cizí těleso, zanítilo by se vám to a dostal byste horečku.”

“No dobøe,” øekl jsem. “Uvidíme, co z nich vyleze.”

Odešla a vrátila se se starou sestrou, která tu byla ráno. Pak spolu ustlaly postel, a já na ní pøi tom le❖el. To bylo pro mì něco nového a byla to nádherná procedura.

“Kdo je tu vrchní sestra?”

“Sleèna Van Campenová.”

“A sester tu je kolik?”

“Jenom my dvì.”

“Víc vás tu nebude?”

“Ještì nijaké pøijdou.”

“Kdy?”

“To nevím. Na nemocného se nijak moc vyptáváte.”

“Nejsem nemocnì,” øekl jsem. “Jsem ranìnì.”

Dostlaly postel a já le❖el s èistim hladkìm prostìradlem pod sebou a s jinìm pøes sebe. Paní Walkerová odešla a vrátila se s pyjamaovìm kabátkem. Natáhly mi ho a já mìl úchvatnì pocit èistoty a obleèenosti.

“Jste na mì strašnì hodné,” øekl jsem. Ošetøovatelka, která se jmenovala Gageová, se zachichotala. “Mohl bych dostat trochu vody?” zeptal jsem se.

“Jistì❖e. Potom mù❖ete dostat snídani.”

“Snídani nechci. Mù❖ete, prosím vás, otevøít okenice?”

Ve svìtnici nebylo mnoho svìtla, a kdy❖ otevøely okenice, byl jasnì sluneènì den a já se podíval ven, na balkon, a na taškové støechy domù a

komíny za ním. Podíval jsem se přes taškové střechy a uviděl jsem bílé obláčky a oblohu velice modrou.

“Nevíte, kdy přijedou ostatní sestry?”

“Proč to potřebujete vidět? Copak se o vás dost nestaráme?”

“Jste moc hodné.”

“Nechcete mísu?”

“Mohl bych to zkusit.”

Pomohly mi se nadzvednout a držely mě, ale nešlo to. Potom jsem ležel a díval se otevřenými dveřmi na balkon. “Kdy přijde doktor?”

“Až se vrátí. Zkoušely jsme mu zatelefonovat na Comské jezero.”

“To tu není žádný jiný doktor?”

“Do téhle nemocnice je přidělen on.”

Sleena Gageová přinesla džbán vody a sklenici. Vypil jsem z té sklenice a pak mě nechaly o samotě a já se chvíli díval z okna a pak jsem znova usnul. Snídl jsem něco k obědu a odpoledne se na mě přišla podívat vrchní sestra sleena Van Campenová. Nelíbil jsem se jí a ona se nelíbila mně. Byla malá a zdvořile podezíravá a příliš dobrá na tohle místo. Zahrnula mě otázkami a zdálo se, že to pokládá za poněkud ponížení, že sloužím u Italů.

“Mohl bych k jídlu dostávat taky víno?” zeptal jsem se jí.

“Jen kdy vám ho předepíše lékař.”

“Takže dokud nepojde, tak ho nedostanu?”

“Rozhodně ne.”

“Ale počítáte s tím, že jednou přece jen přijde?”

“Telefonovaly jsme na Comské jezero.”

Odešla a slečna Gageová se vrátila.

“Proč jste byl hrubý na slečnu Van Campenovou?” zeptala se, když mi v něm velice šikovně poslouchala.

“Nechtěl jsem být hrubý. Ale ona byla hrozná komisařka.”

“Povídala, že jste se choval panovačně a že jste byl hrubý.”

“To není pravda. Ale co je to za nápad, nemocnice bez doktora?”

“Už tu každou chvíli bude. Telefonovaly pro něho na Comské jezero.”

“Co tam děláš? Jsi tam zaplavat?”

“Ne. Má tam sanatorium.”

“Proč si sem neopatří jiného doktora?”

“Pšš! Pšš! Jen buďte hodný chlapec a on přijde.”

Poslal jsem pro vrátného, a když přišel, řekl jsem mu italsky, aby mně ve vinárně koupil láhev cinzana, fiasco chianti, a večerník. Odešel a přinesl je zabalené v novinách, rozbalil je a potom jsem ho požádal, aby vytáhl zátky a postavil víno a vermouth pod postel. Nechali mě o samotě a já ležel v posteli a chvíli jsem četl noviny, zprávy z fronty 8 a seznam padlých důstojníků a jejich vyznamenání, a pak jsem sáhl pod postel a vytáhl láhev cinzana a postavil jsem si ji na talířek - chladním sklem přímo na talířek - a polykal jsem víno po malých doušcích, na talířku se mi dělala kolečka od láhve, kterou jsem tam mezi doušky stavěl, a já se díval, jak se venku nad střechem města stmívá. Vlaštovky kroužily vzduchem, díval jsem se na ně a na lelký, létající nad střechem, a pil jsem cinzano. Slečna

Gageová přinesla sklenici s trochou vaječného punče z mléka. Kdy❖ vešla dovnitř, spustil jsem ruku s lahví vermouthu s postele na druhou stranu.

“Slečna Van Campenová nařídila, aby vám do toho dali trochu sherry,” řekla. “Neměli byste na ni být hrubí. Není u❖ nejmladší a v téhle nemocnici na ní le❖í velká odpovědnost. Paní Walkerová je u❖ také stará a nic jí není platná.”

“Je to skvělá ❖ena,” řekl jsem. “Děkuji mnohokrát.”

“Hned jsem zpátky a donesu vám večeři.”

“To nemusíte,” řekl jsem. “Nemám hlad.”

Kdy❖ přinesla podnos a položila ho na noční stolek, podíkoval jsem jí a trochu jsem snědl. Potom se venku setmělo a já viděl, jak se na obloze pohybují paprsky světlometů. Chvilku jsem je pozoroval a pak jsem usnul. Spal jsem tvrdě, jenom jednou jsem se probudil, celý zpocení a s pocitem strachu, ale znova jsem usnul a sna❖il jsem se, aby se mi to u❖ nezdálo. Probudil jsem se nadobro dlouho před svítáním a slyšel jsem kokrhát kohouty a zůstal jsem vzhůru, dokud nezačalo svítat. Byl jsem unaven, a jakmile bylo opravdu světlo, usnul jsem znova.

KAPITOLA XIV

Když jsem se vzbudil, bylo v pokoji jasné sluneční světlo. Myslel jsem, že jsem zpátky na frontě, a protáhl jsem se v posteli. Zbolely mě nohy a podíval jsem se na ně, byly dosud ve špinavých obvazech a při pohledu na ně jsem si uvědomil, kde jsem. Sáhl jsem po šòùøe zvonku a zmáekl jsem knoflík. Slyšel jsem ho bzučet vzadu na chodbě a potom něčí kroky na gumových podešvích, které se blížily chodbou. Byla to sleèna Gageová a v jasném slunečním světle vypadala trochu starší a ne tak hezká.

“Dobré jitro,” øekla. “Vyspal jste se dobře?”

“Dìkuji vám, ano,” øekl jsem. “Mohl by mě někdo oholit?”

“Šla jsem se na vás podívat a vy jste spal a měl jste v posteli tohle.”

Otevøela skóíò a zvedla láhev od vermouthu. Byla skoro prázdná. “Tu druhou láhev, co byla pod postelí, jsem dala taky sem,” øekla. “Proè jste si mi neøekl o sklenici?”

“Myslel jsem si, že byste mi to možná nedovolila.”

“Byla bych se napila s vámi.”

“Vy jste skvělá.”

“Nedilá vám to dobře, pít sám,” øekla. “To nesmíte.”

“Tak ne.”

“Pøijela vaše pøítelkynì sleèna Barkleyová,” øekla.

“Opravdu?”

“Ano. Mnì se nelíbí.”

“Bude se vám líbit. Je strašně milá.”

Potřásla hlavou. “Samozřejmě, že je milá. Mohl byste se trošičku pøevalit na tuhle stranu? Vïbornì. Dám vás do pořádku na snídani.” Umyla mi hadøíkem a mïdlem a teplou vodou. “Nadzvednìte se,” øekla. “Vïbornì.”

“Mohl by pøed snídání pøijít holiè?”

“Pošlu pro nïho vrátného.” Odbihla a vrátila se. “Už pro nïho šel,” øekla a namoèila hadøík v misce s vodou.

Holiè pøišel s vrátním. Byl to asi padesátník s nakroucením knírem. Sleèna Gageová se mnou byla hotova a odešla a holiè mi namydlil a zaèal mi holit. Byl velmi vášnivý a zdržoval se øeèi.

“Co se dìje? Copak nevíte žádné novinky?” zeptal jsem se.

“Jaké novinky?”

“Jakékoliv. Co se stalo ve mìstì?”

“Je váleèná doba,” øekl. “Nepøítel naslouchá všude.” Podíval jsem se na nïho. “Nehìbejte se, prosím,” øekl a holil mi dál. “Nic nepovím.”

“Co je vám?” zeptal jsem se.

“Jsem Ital. Nebudu se dorozumívat s nepøítelem.”

Nechal jsem ho pøi tom. Jestli je blázen, èím døív se dostanu zpod jeho bøitvy, tím líp. Jednu chvíli jsem se pokusil dobøe si ho prohlédnout. “Mijte se na pozoru,” øekl. “Bøitva je ostrá.”

Když byl hotov, zaplatil jsem mu a dal jsem mu pùl liry zpropitného. On mi drobné vrátil.

“Nechci. Na frontì nejsem, ale Ital jsem.”

“Tak koukejte sakra zmizet.”

“S vaším dovolením,” øekl a zabalil své bøitvy do novin. Odešel a na stolku u postele nechal pít mìiákù. Zazvonil jsem. Pøišla sleèna Gageová. “Prosím vás, øekla byste vrátnému, aby sem pøišel?”

“Prosím.”

Vrátní pøišel. Dilal, co mohl, aby se nesmál. “Ten holiè je praštiní?”

“Ne, signorino. Spletl se. On dobøe neslyší a myslel si, ♦e jsem øíkal, ♦e jste rakouskí dùstojník.”

“Aha,” øekl jsem.

“Cha, cha, cha,” smál se vrátní. “Ale byla s ním legrace. Jestli se hne, øíkal, já ho -” Pøejel si ukazováèkem pøes krk.

“Cha, cha, cha,” dilal, co mohl, aby se nesmál. “A ♦ mu øeknu, ♦e nejste Rakušák. Cha, cha, cha!”

“Cha, cha, cha,” øekl jsem trpce. “To by byla legrace, kdyby mì byl podøezal. Cha, cha, cha!”

“Ne, signorino. Ne, ne. Mìl z Rakušáka strašný strach. Cha, cha, cha.”

“Cha, cha, cha,” øekl jsem. “Koukejte mazat!”

Odešel a já zaslechl, jak se na chodbì smije. Zaslechl jsem, jak chodbou nikdo pøichází. Podíval jsem se ke dveřím. Byla to Catherine Barkleyová.

Vešla do místnosti a stoupla si k posteli.

“Nazdar, miláèku,” øekla. Vypadala svi ♦í a mladá a velice krásná. Mìl jsem dojem, ♦e jsem nikdy nikoho tak krásného nevidìl.

“Haló,” øekl jsem. Kdy ♦ jsem ji spatøil, byl jsem do ní zamilovaný. Všechno se ve mnì pøevrátilo. Ohlédla se ke dveřím, vidìla, ♦e tam nikdo není, potom se posadila na kraj postele, naklonila se nade mnou a políbila mì. Stáhl jsem ji k sobì, políbil jsem ji a cítil jsem, jak jí tluèe srdce.

“Duše,” øekl jsem. “Ty jsi skvilá, ♦e jsi sem pøijela.”

“To nebylo nic ti ♦kého. Ti ♦ší mo ♦ná bude tu zùstat.”

“Musíš tu zùstat,” øekl jsem. “Ach, ty jsi skvilá.” Šílel jsem po ní. Nemohl jsem uvìøit, ♦e je opravdu tady, a tiskl jsem ji k sobì.

“To nesmíš,” øekla. “Není ti ještì dobøe.”

“Ale ano. Je. Pojì sem.”

“Ne. Nemáš ještì dost síly.”

“Ale ano. Mám. Prosím ti.”

“A miluješ mì?”

“Strašnì ti miluju. Šílím po tobì. Prosím ti, pojì.”

“Cítíš, jak nám tluèe srdce?”

“To je mi jedno, co dìlá srdce. Já chci tebe. Jsem do tebe úplnì blázen.”

“A opravdu mì miluješ?”

“Neøíkej to poøád. Pojì. Prosím ti, prosím ti, Catherine.”

“Tak dobøe, ale jenom na chvilku.”

“Tak dobøe,” øekl jsem. “Zavøi dveøe.”

“To nesmíš. To nemáš -”

“Pojì sem. Neøíkej nic. Prosím ti, pojì.”

Catherine sedila na židli vedle postele. Dveře na chodbu byly otevřené. Divokost přešla a bylo mi líp než kdy předtím.

Zeptala se. “Ted už víš, že tě miluju?”

“Ach, ty jsi rozkošná,” řekl jsem. “Musíš tu zůstat. Nemůžu tě poslat pryč. Jsem do tebe šíleně zamilovaný.”

“Budeme muset být strašně opatrní. Tohle bylo bláznovství. Tohle nemůžeme dít.”

“V noci můžeme.”

“Budeme muset být strašně opatrní. Ty budeš muset být opatrní před lidmi.”

“Já budu.”

“Budeš muset být. Ty jsi tak milý. A miluješ mě, že?”

“Neříkej to zase. Nevíš, co mi to dít.”

“Tak já dám pozor. Nechci ti už nic dít. Ale teď už musím jít, miláčku, vážně.”

“Ale hned zas přijdeš.”

“Přijdu, jak jen budu moci.”

“Sbohem.”

“Sbohem, duše.”

Odešla. Bůh ví, že jsem se do ní zamilovat nechtěl. Nechtěl jsem se zamilovat do nikoho. Ale Bůh ví, že jsem se zamiloval, a ležel jsem v posteli v nemocnici v Miláně a hlavou se mi honilo všechno možné a nakonec přišla slečna Gageová.

“Doktor u jede,” øekla. “Telefonoval z Comského jezera.”

“Kdy se sem dostane?”

“Odpoledne je tu.”

KAPITOLA XV

A ♦ do odpoledne se nic nedílo. Doktor byl hubený, tichý ělovíček, kterého, jak se zdálo, válka vyvedla z míry. S jemnou, delikátní nechutí vyòal mi ze stehen spoustu drobných ocelových støepinek. Pou ♦ il lokální anestetikum, kterému øíkal “sníh” nebo tak nìjak a které zmrazilo a znecitlivilo tkáò, dokud sonda, skalpel nebo nù ♦ ky nezajely pod zmrazenou vrstvu. Pacient tak pøesnì oznaèoval oblast, v ní ♦ anestetikum pùsobilo, a za chvíli doktor vyèerpál zásobu své køehké delikátnosti a øekl, ♦ e bude lépe to roentgenovat. Sondování při nemá uspokojivý výsledek.

Roentgenový snímek poøídili v Ospedale Maggiore a doktor, který ho dílal, byl vztìlivý, zdatný a v dobré náladì. Bylo to zaøízeno tak, ♦ e pacient napùl sedìl, aby v pøístroji na vlastní oèi spatøil nìkterá z vùšších cizích tilísek. Snímky mìli poslat do nemocnice. Doktor mì po ♦ ádal, abych mu napsal do notisku jméno, název pluku a nìco na památku. Prohlásil, ♦ e cizí tilíska jsou ohavná, hnusná a surová. Rakušáci jsou kurvy. Kolik jsem jich zabil? Nezabil jsem ♦ ádného, ale zále ♦ elo mi na tom, abych mu vyhovìl - a tak jsem øekl, ♦ e jsem jich zabil spoustu. Byla se mnou sleèna Gageová a doktor ji objal kolem pasu a øekl, ♦ e je krásnìjší ne ♦ Kleopatru. Ví, kterou myslí? Kleopatru, bivalou královnu egyptskou. Ano, pøisámùh, ♦ e je. Vrátili jsme se do malé nemocnice ambulancí a za chvíli a po všelijakém zdvíhání jsem byl zase zpátky nahoøe a v posteli. Snímky pøišly ještì to odpoledne; doktor øekl, pøisámùh, ♦ e je to odpoledne bude mít, a mìl je. Catherine Barkleyová mi je ukázala. Byly v èervených obálkách, vytáhla je z obálek, podr ♦ ela je proti svìtlu a oba jsme se dívali.

“To je tvoje pravá noha,” øekla a dala snímek nazpátek do obálky. “A tohle je levá.”

“Polo ♦ je,” øekl jsem, “a pojì ke mnì do postele.”

“Nemù ♦ u,” øekla. “Pøinesla jsem ti je jenom na vteøinku ukázat.”

Odešla a já zůstal sám. Bylo horké odpoledne a já měl u ležení v posteli a po krk. Poslal jsem vrátného pro noviny, pro všechny noviny, jaké dostane.

Ne se vrátil, přišli do pokoje tři doktoři. Dávno jsem si, všiml, že doktoři, kteří v praktické medicíně ztroskotají, mají sklon vyhledávat společnost a pomoc jiných na konzultacích. Doktor, který vám neumí dobře vyndat slepé střevo, doporučí vás k doktorovi, který vám nedokáže úspěšně vyříznout mandle. Tohle byli tři takoví doktoři.

“Tady máme toho mladíka,” řekl doktor s jemnými rukama, který tu byl doma.

“Jak se vede?” řekl vysoký vychrtlý doktor s plnovousem. Těť doktor, který přinesl roentgenové snímky v červených obálkách, neřekl nic.

“Sundáme obvaz?” řekl vousatý doktor tázavě.

“Zajisté. Sestro, sundejte prosím obvaz,” řekl domácí doktor slehla Gageové. Sleha Gageová sundala obvaz. Podíval jsem se na nohy. V polním lazaretu vypadaly jako ne zrovna moc čerství karbanátek. Teď se na nich udílaly strupy, koleno bylo napučené a bezbarvé, litko scvrklé, ale nikde to nehnisalo.

“Je to čisté,” řekl domácí doktor. “Velice čisté a vypadá to pěkně.”

“Hm,” řekl vousatý doktor. Těť doktor nakoukl přes rameno domácímu doktorovi.

“Pohněte, prosím, kolenem,” řekl vousatý doktor. “Nemůžu.”

“Vyšetříme hybnost kloubů?” řekl vousatý doktor tázavě. Na rukávu měl vedle tří hvězdiček ještě proužek. To znamenalo, že to je štábní kapitán.

“Zajisté,” řekl domácí doktor. Dva z nich mi velmi opatrně vzali za nohu a ohnuli ji.

“To bolí,” øekl jsem.

“Ovšem, ovšem. Ještì kousek, pane kolego.”

“To u❖ staěí. Dál to nejde,” øekl jsem.

“Hybnost omezená,” øekl štábní kapitán. Narovnal se. “Mohl bych se, prosím, ještì podívat na snímky, pane kolego?” Tøetí doktor mu podal jeden ze snímkù. “Ne. Levou nohu, prosím.”

“To je levá, pane kolego.”

“Máte pravdu. Díval jsem se s druhé strany.” Vrátil snímek. Druhý snímek chvíli zkoumal. “Vidíte, pane kolego?” ukázal najedno z cizích tlísek, které se jasnì a kulatì rísovalo proti svìtlu. Chvíli zkoumali snímek.

“Mohu øíci jen tolik,” øekl vousatý štábní kapitán. “Je to otázka èasu. Tøi mìsíce, pravdìpodobnì šest mìsícù.”

“Zajisté. Nejdøíve musí regenerovat synoviální tekutina.”

“Zajisté. Je to otázka èasu. Nemohl bych s dobrým svìdomím takovéhle koleno otevøít, dokud se projektil neopouzdøí.”

“Souhlasím s vámi, pane kolego.”

“Šest mìsícù? Proè?” zeptal jsem se.

“Šest mìsícù, aby se kolem projektilu vytvoøila cysta. Teprve pak bude lze koleno bez nebezpeèí otevøít.”

“Tomu nevìøím,” øekl jsem.

“Chcete pøijít o koleno, mladíku?”

“Ano,” øekl jsem.

“Co❖e?”

“Chci si ho dát uoříznout,” řekl jsem, “abych si na něj mohl nasadit hák.”

“Co tím myslíte? Hák?”

“On erteuje,” řekl domácí doktor. Poklepal mi jemně na rameno. “Však on si kolínko chce nechat. Je to mladý hrdina. Byl navržen na stříbrnou medaili za statečnost.”

“Přijměte mou gratulaci,” řekl štábní kapitán. Potáhl mi rukou. “Mohu říci jen tolik, že záleží-li vám na jistotě, měl byste počkat alespoň šest měsíců, než takovéhle koleno otevěme. Můžete mít ovšem jiný názor, jak je vám libo.”

“Tisíceré díky,” řekl jsem. “Cením si vašeho názoru.”

Štábní kapitán se podíval na hodinky.

“Musíme jít,” řekl. “Všechno nejlepší.”

“Všechno nejlepší a mnohokrát vám děkuji,” řekl jsem. Potáhl jsem si rukou s tímto doktorem - kapitán Varini - tenente Enry - a všichni tři odešli z pokoje.

“Sleeno Gageová,” zavolal jsem. Přišla dovnitř. “Prosím vás, vyzve domácímu doktorovi, aby sem na minutku přišel.”

Přišel, v ruce držel špičák a postavil se k posteli. “Přál jste si se mnou mluvit?”

“Ano. Nemůžete na operaci čekat šest měsíců. Bože, pane doktore, leželi jste nikdy šest měsíců v posteli?”

“Nebudete pořád v posteli. Nejdříve si musíte rány trochu vyslunit. Potom můžete chodit o berlích.”

“Šest měsíců, a teprve potom operace?”

“Tak je to nejbezpečnější. Kolem cizích tlísek se musí vytvořit cysty a synoviální tekutina zregeneruje. Pak půjde koleno otevřít bez nebezpečí.”

“Vy sám si opravdu myslíte, že budu muset čekat tak dlouho?”

“Je to tak nejbezpečnější.”

“Kdo je ten štábní kapitán?”

“Je to vynikající milánský chirurg.”

“Je to štábní kapitán, ne?”

“Ano, ale je to vynikající chirurg.”

“Nechci si dát nohu zpatlat od nějakého štábního kapitána. Kdyby za něco stál, udělali by ho majorem. Já vím, co to je štábní kapitán, pane doktore.”

“Je to vynikající chirurg a já dávám přednost jeho úsudku před úsudkem všech chirurgů, které znám.”

“Mohl by se na to podívat nějaký jiný chirurg?”

“Zjistěte, jestli že si to přejete. Ale kdyby šlo o mě, podržel bych se úsudku Dr Bareilly.”

“Mohl byste požádat nějakého jiného chirurga, aby se na to přišel podívat?”

“Požádám Valentiniho, aby přišel.”

“Kdo je to?”

“Je to chirurg z Ospedale Maggiore.”

“Dobře. Jsem vám velice zavázán. Chápete, pane doktore, já bych šest měsíců v posteli nevydržel.”

“Nebylo by to v posteli. Nejdřív byste se podrobil sluneční léčbě. Potom byste mohl provádět nějaké lehké cviky. Potom, a když by se vytvořily cysty, přistoupili bychom k operaci.”

“Ale já nemůžu čekat šest měsíců.”

Doktor roztáhl své jemné prsty po špičce, kterou držel v ruce, a usmál se. “To tolik spícháte zpátky na frontu?”

“Proč ne?”

“To je krásné,” řekl. “Jste ušlechtilí mladík.” Sehnul se ke mně a políbil mě jemně na čelo. “Pošlu pro Valentiniho. Nepouštějte si žádné sardony a rozčilení. Buďte hodný chlapec.”

“Nechcete se napít?” zeptal jsem se.

“Ne, díky vám. Já alkohol nepiji.”

“Jen se napijte.” Zazvonil jsem na vrátného, aby přinesl skleničky.

“Ne. Díky vám. Už na mě čekají.”

“Tak sbohem,” řekl jsem.

“Sbohem.”

Za dvě hodiny přišel do pokoje Dr Valentini. Velmi spíchal a špičky kníru mu trčely kolmo do výše. Byl to major, byl opálený v obličeji a pořád se smál.

“Jak jste k tomu přišel, k takovémuhle svinstvu?” zeptal se. “Ukažte mi snímky. Ano, ano. To je ono. Vypadáte zdravý jako řepa. Co je to za hezkou holčičku? To je vaše? Hned jsem si to myslel. Je to ale svinská válka, co? Cítíte tohle? Vy jste správný kluk. Spravím vás, a budete v lepším

pořádku ne❖ předtím. Tohle nebolí? To bych ček, ❖e to bolí. Tihle doktoři, ti se vás ale natrápí. Co s vámi do teška provádili? Ta holèèeka italsky neumí? Mila by se uèit. Taková rozkošná holèèeka. Já bych ji třeba uèil. Pøijdu si sem lehnout sám. To ne, ale udílám vám zadarmo porod. Tomu rozumí? Ta vám porodí kluka jako buka. Bloněàeka po mamince. To je skvilé. Tak je to v pořádku. Je to ale rozkošná holèèeka. Zeptejte se jí, jestli by se mnou nešla na veèeøi. Ne, já vás o ni nepøipravím. Dìkuji. Dìkuji vám mnohokrát, sleèno. Tak to bychom mìli.”

“Tak to bychom mìli, to jsem chtìl vidìt.” Poklepal mi na rameno. “Obvaz na to nedávejte.”

“Nechcete sklenìeku, pane doktore?”

“Sklenìeku? Ale jistì. Deset sklenìeek. Kde je máte?”

“Ve skøíni. Sleèna Barkleyová vyndá láhev.”

“Na zdraví. Na vaše zdraví, sleèno. Je to ale rozkošná holèèeka! Pøinesu vám lepší koòak, ne❖ je tenhle.” Utøel si kníry.

“Kdy myslíte, ❖e to pùjde operovat?”

“Zítro ráno. Døív ne. Musíte mít prázdnì ❖aludek. Musí vás pořádnì umýt. Promluví si s tou starou dámou dole a dám jí instrukce. Sbohem. A zítro na shledanou. Pøinesu vám lepší koòak, ne❖ je tenhle. Ale pohodlíeko tady máte. Sbohem. A zítro tedy na shledanou. Pořádnì se na to vyspìte. Uvidíme se brzo ráno.” Zamával mezi dveømi, kníry se mu vztyèily, jeho hnìdì oblièej se usmíval. Na rukávi mìl olemovanou hvìzdu, proto❖e to byl major.

KAPITOLA XVI

Otevøenimi dveømi, které vedly na balkon a kterými jsme se dívali do noci nad støechami místa, pøiletìl tu noc do pokoje netopìr. V našem pokoji bylo tma, svìtlo jen kalné svìtlo noci nad místem a netopìr nemìl strach, ale lovil po pokoji, jako kdyby byl venku. Le❖eli jsme a dívali jsme se na niho a myslím, ❖e nás nevidìl, proto❖e jsme le❖eli tak tiše. Kdy❖ odletìl, uvidìli jsme, ❖e kdesi rozsvìtili svìtlomet, a dívali jsme se, jak se svìtelní ku❖el pohybuje po obloze, potom zhasíná a je zase tma. Nocí se zvedl vánek a na protìjší støeše jsme slyšeli mluvit mu❖e u protiletadlového díla. Bylo chladno a mu❖i si natahovali pláštinky. Mìl jsem v noci strach, aby nikdo nepøišel, ale Catherine øekla, ❖e všichni spí. Jednou jsme v noci usnuli, a kdy❖ jsem se probudil, Catherine u mì nebyla, ale slyšel jsem, jak jde po chodbì, dveøe se otevøely a ona se vrátila do postele a øekla, ❖e je všechno v poøádku, ❖e se byla podívat dole a ❖e všichni spí. Stála za dveømi sleèny Van Campenové a slyšela ji oddychovat ze spaní. Pøinesla suchary, snìdli jsme je a napili jsme se trochu vermouthu. Mìli jsme strašný hlad, ale ona øekla, ❖e to ráno budou muset ze mne všechno dostat. Ráno, kdy❖ se rozednilo, usnul jsem znova, a kdy❖ jsem se probudil, zjistil jsem, ❖e je zase pryè. Vešla dovnitø, vypadala svì❖í a líbezná a posadila se na postel, a zatím co jsem mìl v puse teplomìr, vyšlo slunce a cítili jsme rosu na støechách a potom kávu, kterou pili mu❖i u díla na vedlejší støeše.

“Kdybychom tak mohli jít na procházku,” øekla Catherine. “Mít tu pojízdné køeslo, vyvezla bych ti.”

“Jak bych se do niho dostal?”

“To by se nijak zaøídilo.”

“Mohli bychom jet do parku a nasnídat se venku.” Podíval jsem se otevøenimi dveømi ven.

“Co teĭ ale udláme doopravdy,” ōekla “bude, ♦e ti dāme do pořādku pro tvěho pŕitele Dr Valentiniho.”

“Ze je to pašák?”

“Mni se nelĭbil tolik jako tobĭ. Ale mām dojem, ♦e asi bude velice šikovnĭ.”

“Catherine, prosĭm ti, poji zas do postele,” ōekl jsem.

“Nemù♦u. Ale ♦e jsme mĭli krásnou noc?”

“A mù♦eš si vzĭt dnes noĕní slu♦bu?”

“Asi ji budu mĭt. Ale ty o mĭ nebudeš stāt.”

“Ano, budu.”

“Ne, nebudeš. Tys ještĭ neza♦il ♦ādnu operaci. Nevĭšĭ, jak ti bude.”

“Bude mĭ dobøe.”

“Bude ti špatnĭ a jā ti nebudu nic platnā.”

“Tak sem poji teĭ.”

“Ne,” ōekla. “Musĭm vyplnit formulāø, milāĕku, a pŕipravit ti na operaci.”

“Ty mĭ vùbec nemiluješ, jinak bys honem pŕišla.”

“Ty jsi ale blāzĭnek.” Polĭbila mĭ. “To u♦ pro kartotĕĕnĭ lĭstek staĕĭ. Teplotu mās v♦dycky normālnĭ. Ty mās tak rozkošnou teplotu.”

“Ty mās vùechno rozkošnĕ.”

“Ale kdepak. Ty mās ale rozkošnou teplotu. Jsem na tvou teplotu strašnĭ pyšnā.”

“Možná, že naše děti budou mít všechny rozkošnou teplotu.”

“Naše děti budou mít asi teplotu hroznou.”

“Co se mnou musíš dílat, abys mě přichystala pro Valentiniho?”

“Moc ne. Ale nic příjemného.”

“Kdybys to radši nemusela dílat ty.”

“Já nemusím. Jenomže já nechci, aby se ti dotíkala nikterá jiná. Jsem blázen. Vždycky se rozzuším, kdy se ti nikterá dotkne.”

“I Fergusonová?”

“Fergusonová obzvlášť a Gageová a ta druhá, jak se jmenuje?”

“Walkerová?”

“Ta. Mají tu tě sester moc. Musíme sem dostat ještě pár pacientů, jinak nás pošlou pryč. Mají tu tě čtyři sestry.”

“Snad nikoho přivezou. Tolik sester tu péče je potřeba. Je to docela velká nemocnice.”

“Doufám, že jich pár přivezou. Co bych si počala, kdyby mě poslali pryč? A to oni udělají, jestli nebudeme mít víc pacientů.”

“Šel bych taky.”

“Nebuď blázeň. Tě ještě nemůžeš. Ale rychle se uzdrav, miláčku, a nikam odjedeme.”

“A pak co?”

“Možná, že bude po válce. Nemůže péče trvat věčně.”

“Já se uzdravím,” řekl jsem. “Valentini mě dá dohromady.”

“To by mil, kdy ♦ má takové kníry. A miláèku, a ♦ ti dají na nos ether, tak myslí na něco jiného - ne na nás. Proto ♦e v narkose se lidi obyèejnì strašnì rozpovídají.”

“Na co mám myslet?”

“Na co chceš. Na co chceš, jen ne na nás. Mysli na vaše doma. Nebo tøeba i na nijakou jinou dívku.”

“Ne.”

“Tak se modli. To by na nì mìlo udìlat skvìlý dojem.”

“Mo♦ná, ♦e mluvit nebudu.”

“To máš pravdu. Lidi èasto nemluví.”

“Já nebudu mluvit.”

“Nevytahuj se, miláèku. Prosím ti, nevytahuj se. Ty jsi tak milý a nemusíš se vytahovat.”

“Nepromluvíím ani slovo.”

“U ♦ se zase vytahuješ, miláèku. V ♦dy ♦ vis, ♦e nemáš zapotøebí se vytahovat. A ♦ ti øeknou, abys dychal zhluboka, zaèni se prostì modlit nebo øíkat básnièky nebo tak něco. Budeš vypadat rozkošnì a já na tebe budu pyšná. Stejnì jsem na tebe velice pyšná. Máš tak rozkošnou teplotu a spíš jako chlapeèek s rukou kolem polštáøe a myslíš si, ♦e to jsem já. Nebo to je nijaká jiná dívka? Nijaká hezká Italka?”

“Jsi to ty.”

“Samozøejmì, ♦e jsem to já. Ach, já ti tak miluju a Valentini ti no ♦ièku bájeènì spraví. Jsem ráda, ♦e se na to nemusím dívat.”

“A dnes si vezmeš noèní slu ♦bu.”

“Ano. Ale ty o mì nebudeš stát.”

“Jen poèkej a uvidíš.”

“Tak, a jsme hotovi, miláèku. Teï jsi èistì zvenìi i zevnitø. Povìz mi. Kolik lidí jsi u ♦ v ♦ ivotì miloval?”

“Nikoho.”

“Ani mì?”

“Ano, tebe ano.”

“A kolik jinìch? Ale opravdu.” , “♦ ádnou.”

“S kolika jsi - jak tomu øíkáš? - nìco mìl?”

“Se ♦ ádnou.”

“Ty mi l ♦ eš.”

“Ano.”

“To je v poøádku. Jen mi l ♦ i poøád. To je právi to, co na tobì chci. Byly hezké?”

“Nikdy jsem se ♦ ádnou nic nemìl.”

“No dobøe. Byly hodnì pøita ♦ livé?”

“V tom já se nevyznám.”

“Ty jsi prostì jen a jert mùj. Tak to je a nikdy jsi neopatøil ♦ ádné jiné. Ale mnì je to jedno, jestli jsi patøil. Nebojím se jich. Ale nic mi o nich nepovídej. Kdy ♦ má mu ♦ nìco s nijakou sleènou, kdy mu øekne, kolik za to chce?”

“To nevím.”

“Samozřejmě, že nevíš. Říká mu, že ho miluje? Pověz mi to. Já to chci vidět.”

“Ano. Když na ní chce, aby mu to řekla.”

“A říká on jí, že ji miluje? Pověz mi to, prosím. Je to pro mě strašně důležité.”

“Říká, když sám chce.”

“Ale tys to nikdy neřekl? že ne?”

“Ne.”

“Doopravdy ne? Pověz mi pravdu.”

“Ne,” lhal jsem.

“Ty bys to neřekl,” řekla. “Já jsem viděla, že ne. Ach, já tě miluju, miláčku.”

Venku nad střechemi vyšlo slunce a já Viděl víže katedrály ozářené slunečním světlem. Byl jsem eistí vevnitř i zveně a čekal jsem na doktora.

“A tak to je?” řekla Catherine. “Ona říká prostě to, co chce on?”

“Vždycky ne.”

“Ale já budu. Budu říkat, co máš rád, a budu říkat, co máš rád, a ty pak už nikdy nebudeš stát o nějaké jiné dívky, že ne?” Podívala se na mě s velice šťastným výrazem. “Budou říkat, co chceš, a říkat, co chceš, a potom budu mít velký úspěch, že?”

“Ano.”

“Co bych měla říkat tě, když jsi úplně přichystaný?”

“Pojď zas do postele.”

“Tak dobře. Už jdu.”

“Ach miláčku, miláčku, miláčku,” řekl jsem. “Vidíš?” řekla. “Dělám všechno, co chceš.”

“Ty jsi tak rozkošná.”

“Mám strach, že to ještě moc neumím.”

“Jsi rozkošná.”

“Chci to, co chceš ty. Teď už není žádné já. Jenom to, co ty chceš.”

“Duše.”

“Já jsem hodná. Je jsem hodná? Nechceš žádnou jinou dívku, že ne?”

“Ne.”

“Vidíš? Já jsem hodná. Dělám to, co chceš.”

KAPITOLA XVII

Když jsem se po operaci probudil, nebylo po mně. To se přitom èlovíku nestane. Oni ho jenom zadusí. Není to jako umøít, je to jen chemické udušení, takže èlovík necítí, a potom mu je úplně, jako kdyby byl opilý, a na to, že když zvrací, jde z něho jenom, že aludeení šáva a neudílá se mu líp. V nohou postele jsem viděl pytlíky s pískem. Visely na trubkách, které èouhaly ze sádrového obvazu. Za chvíli jsem uviděl sleènu Gageovou a ta øekla: “Jak je vám?”

“Lip,” øekl jsem.

“To koleno vám spravil nádherně.”

“Jak dlouho to trvalo?”

“Dvě a půl hodiny.”

“Nevykládal jsem nějaké hlouposti?”

“Vùbec nic. Nemluvte. Buďte hezky zticha.” Udívalo se mi špatně a Catherine měla pravdu. Bylo mi úplně jedno, kdo má noèní službu.

Teď leželi v nemocnici ještě tři pacienti, hubený chlapec od Èerveného kóje z Georgie, který měl malarii, hezký chlapec, taky hubený, z New Yorku s malarii a se žloutenkou a skvělý chlapec, který si chtěl na památku odšroubovat zapalovač z granátšrapnelu. To byl šrapnel, jak používali Rakušani v horách, se zapalovačem, který po výbuchu odlétl a explodoval při doteku.

Sestry milý Catherine Barkleyovou moc rády, protože byla ochotna brát si vèení noèní službu. Malarioví pacienti jí dali jen docela málo práce; chlapec, který odšrouboval zapalovač, byl náš přítel a nikdy v noci

nezvonil, když to nebylo opravdu nutné, ale mezi chvílemi, kdy pracovala, jsme byli spolu. Velice jsem ji miloval a ona milovala mñ. Spal jsem ve dne a pøes den jsme si psali lístečky a posílali si je po Fergusonové. Fergusonová byla správné divèe. Nedožvídìl jsem se o ní nikdy nic, jenom to, že má bratra u Padesáté druhé divise a jiného bratra v Mezopotamii a že je na Catherine Barkleyovou velice hodná.

“Pùjdete nám na svatbu, Fergy?” øekl jsem jí jednou.

“Vy se nevezmete.”

“Vezmeme.”

“Kdepak. Nevezmete.”

“Proè ne?”

“Protože døív se poperete.”

“My se nikdy nepereme.”

“To ještì pøijde.”

“My se nepereme.”

“Tak tedy umøete. Bud se budete prát, nebo umøete. Tak je to v dycky. Lidé se nikdy neberou.”

Chtìl jsem ji vzít za ruku. “Nechte mñ bit,” øekla. “Já nepláèu. Moaná, že to s vámi dopadne dobře, s vámi dvìma. Ale dejte pozor, a že ji nepøivedete do neštistí. Jen si to zkuste, pøivést ji do neštistí, a já vás zabiju.”

“Nepøivedu ji do neštistí.”

“No, ale radši dejte pozor. Doufám, že to s vámi dobře dopadne. Teï se máte hezky.”

“Máme se skvěle.”

“Tak jen se nepoperte a nepøiveřte ji do neštístí.”

“Nepøivedu.”

“Pamatujte na to a dejte si pozor. Nechci, aby mla na krku nijakou váleènou vzpomínku v peøince.”

“Vy jste skvělé divèe, Fergy.”

“Nejsem. Jen se nepokoušejte skládat mi poklony. Co dilá noha?”

“Má se vıbornì.”

“A co hlava?” Dotkla se mi prsty temene hlavy. Bylo citlivé jako pøelezená noha. “Vùbec jsem s ní nemil potí◆e.”

“Takovı náraz vás mohl pøipravit o rozum. Nemáte vùbec ◆ádné potí◆e?”

“Ne.”

“Tomu se øíká štístí, mladíku. U◆ jste hotov s tím dopisem? Já jdu.”

“Tady je,” øekl jsem.

“Mil byste jí øíct, aby s tou noèní slu◆bou na nıjaky èas pøestala. Zaèíná bıt moc unavená.”

“Dobøe. Øeknu jí to.”

“Chci si ji vzít za ni, ale ona mı nenechá. Ostatní jí slu◆bu s radostí pøenechají. Mohl byste jí dopøát trošku odpoèinku.”

“No dobøe.”

“Sleèna Van Campenová o vás mluvila, pri v♦dycky celé dopoledne prospíte.”

“To je jí podobné.”

“Udílal byste líp, kdybyste ji nijakì Èas nechal v noci na pokoji.”

“Já chci.”

“Nechcete. Ale kdybyste ji donutil, aby si odpoèinula, vá♦ila bych si vás za to.”

“Donutím ji.”

“Tomu neviøím.” Vzala lístek a odešla. Zazvonil jsem a za chvílku se objevila sleèna Gageová. “Co se dìje?”

“Jenom jsem chtìl s vámi mluvit. Nemyslíte, ♦e by sleènu Barkleyovou mìl nìkdo na chvíli vystøídat v noèní slu♦bi? Vypadá strašnì unavená. Proè ji má tak dlouho?”

Sleèna Gageová se na mì podívala.

“Já dr♦ím s vámi,” øekla. “Pøede mnou takhle mluvit nemusíte.”

“Jak to myslíte?”

“Nedìlejte hloupého. To je všechno, co jste mi chtìl?”

“Chcete vermouth?”

“No tøeba. Ale pak musím jít.” Vyndala láhev ze skøínì a pøinesla sklenici.

“Sklenici si nechte vy,” øekl jsem. “Já se napiju z láhve.”

“Na vaše zdraví,” øekla sleèna Gageová.

“Co to povídala Van Campenová, že ráno moc dlouho spím?”

“To jí uklouzlo ve vzteku. Říká vám náš protekající pacient.”

“A že se jde vycpat.”

“Ona není zlá,” řekla slečna Gageová. “Je prostě jen stará a potrhlá. Vás neměla nikdy ráda.”

“To ne.”

“Zato já ano. A držím s vámi. Na to nezapomeňte.”

“Vy jste strašně skvělá žena.”

“Ba ne. Já vím, kdo je podle vás skvělý. Ale já držím s vámi. Co říká noha?”

“Má se výborně.”

“Přinesu vám trochu studené minerálky a naleju vám ji na ni. Musí to svítit pod tou sádrou. Venku je takové vedro.”

“Jste strašně hodná.”

“Hodně to svědčí?”

“Ne. Je to výborné.”

“Spravím vám ty pytlíky.” Naklonila se k nim. “Já držím s vámi.”

“Já vím.”

“Ba ne, nevíte. Ale jednou to poznáte.”

Catherine Barkleyová si vzala tři dny v noci volno a pak zase nastoupila službu. Bylo to, jako kdybychom se znova setkali a každý z nás byl mezitím pryč na daleké cestě.

KAPITOLA XVIII

To léto jsme se měli nádherně. Kdy❖ jsem u❖ mohl ven, jezdili jsme v kočárku parkem. Pamatuji se na ten kočárek: kùò kráčí pomalu a vysoko vpøedu jsou záda kočího s lesklým cylindrem a Catherine Barkleyová sedí vedle mì. Kdy❖ jsme dovolili rukám, aby se jedna druhé dotkly, aby se jenom høbetem jedna druhé trochu dotkly, oba nás to vzrušilo. Potom, kdy❖ jsem u❖ mohl popocházet na berlách, chodili jsme na obìd k Biffimu nebo do Gran Italia a sedali jsme si ke stolkùm venku na gallerii. Èíšníci spíchali sem tam, kolem proudili lidé, na ubrusech byly svíčky se stínitky, a kdy❖ jsme se ustanovili na tom, ❖e se nám nejlíp líbí v Gran Italia, vrchní èíšník George nám tam reservoval stůl. Byl to skvělý èíšník, nechávali jsme ho, aby vybíral jídla za nás, a mezitím jsme se dívali po lidech a na prostornou gallerii v soumraku a jeden na druhého. Pili jsme hoøké bílé capri z kbelíku s ledem, aèkoliv jsme ochutnali mnoho jiných vín, fresa, barbera a sladká bílá vína. Neměli tam ❖ádného specialistu na víno, proto❖e byla válka, a kdy❖ jsem se ptal na taková vína jako fresa, George se zahanbenì usmíval.

“Jen si pøedstavte, ❖e je na svìtì zemi, kde se vyrábí víno proto, ❖e má chu❖ jako jahody,” øekl.

“Proè ne?” zeptala se Catherine. “Zní to ú❖asnì.”

“Zkuste ho ochutnat, milostivá,” øekl George, “jestli si pøejete. Ale pro tenente pøinesu radši lahvièku mergauxského.”

“Já ho taky ochutnám, George.”

“To bych vám nedoporuèoval, pane. Nemá to chu❖ ani jako jahody.”

“Tøeba má,” øekla Catherine. “Bylo by to skvělé, kdyby mило.”

“Pøinesu ho,” øekl George, “a a ♦ bude mít milostivá dost, zase ho odnesu.”

To víno za moc nestálo. Jak George øíkal, nemílo chu ♦ ani jako jahody. Vrátili jsme se ke capri. Jednou veèer mi došly peníze a George mi pùjèil sto lir. “To nestojí za øeè, tenente,” øekl. “Já vím, jak to je. To já znám, jak èlovíku vyschne v kapsách. Kdybyste vy nebo milostivá nikdy potøebovali peníze, mám v ♦ dycky peníz dost.”

Po veèeøi jsme šli pomalu gallerii, kolem ostatních restaurací a krámù se spuštìnými plechovými roletami a zastavili jsme se v ♦ dycky v malém podniku, kde prodávali oblo ♦ ené chlebíèky: šunkové a salátové chlebíèky, chlebíèky s anèovièkami z malinkých osmahlich rohlíèkù s polevou a dlouhé jen asi jako prst. Hodily se k jídlu v noci, kdy ♦ jsme mìli hlad. Pak jsme nastoupili do otevøeného koèáru pøed gallerii pøímo proti katedrále a odjeli jsme do nemocnice. Ze dveøí nemocnice vyšel vrátní, aby mi pomohl s berlemi. Zaplatil jsem dro ♦ káøi a pak jsme jeli vřahem nahoru. Catherine vystoupila v dolejší poschodí, kde bydlely øetøovatelky, a já jel dál a šel jsem o berlích chodbou k svému pokoji. Nikdy jsem se odstrojil a vlezl do postele, nikdy jsem zùstal sedít na balkoni, s nohou na druhé ♦ idli, a díval jsem se, jak nad støechami létají vlaštovky, a èkal jsem na Catherine. Kdy ♦ se objevila, bylo to, jako kdyby se vracela z daleké cesty, šel jsem s ní o berlích chodbou a nesl jsem misky a pøed ka ♦ dímí dveømi jsem na ni poèkal nebo šel dovnitø s ní, podle toho, jestli tam byli naši pøátelé nebo ne, a kdy ♦ udílala všechno, co se muselo udílat, sedíli jsme na balkoni pøed mým pokojem. Potom jsem vlezl do postele, a kdy ♦ všichni usnuli a ona vidíla urèitì, ♦ e ji nikdo nebude volat, vrátila se ke mnì. Strašnì rád jsem jí rozpouštíil vlasy, sedíla na posteli a ani se nehíbal, jenom obèas se ke mnì najednou rychle sehnula, aby mì políbila, mezitím co jsem to dílal, a já vybíral sponky a pokládal jsem je na prostíradlo a vlasy se uvolòovaly a já jsem se díval na ni, jak se ani nehíbal, a pak jsem vytáhl poslední dvì sponky a celá ta spousta klesla dolù a ona skloníla hlavu a oba jsme byli uvnitø té záplavy a mìli jsme pocit, ♦ e jsme ve stanu nebo za vodopádem.

Mila úžasní krásné vlasy a nikdy jsem ležel a díval se na ni, jak si je zaplétá ve světle, které sem dopadalo z otevřených dveří, a v noci jí dokonce svítily, jako svítí voda krátce před tím, než se doopravdy rozední. Mila líbezná obličej a tělo a taky líbezná hladkou kůži. Lehávali jsme vedle sebe a já se dotíkal konečky prstů jejích tváří a čela a kůži pod očníma a brady a krku a říkal jsem “Hladké jako klávesy”, a ona mi prstíčkem zaškrabala na bradě a říkala “Hladká jako struhadlo a klávesy pod ní strašně trpí”.

“Je hrubá?”

“Ne, miláčku, to jsem si z tebe jenom dělala legraci.” Bývalo to v noci rozkošné a byli jsme šťastni, už když jsme se mohli jeden druhého jen dotíkat. Kromě všech těch velkých věcí měli jsme taky plno všelijakých drobných způsobů, jak jsme se milovali, a pokoušeli jsme se jeden na druhého přenášet myšlenky, když jsme byli v různých pokojích. Nikdy se zdálo, že se to daří, ale to asi proto, že jsme tak jako tak mysleli oba na stejné věci.

Říkali jsme si, že jsme se vzali ten den, co šla první do nemocnice, a počítali jsme měsíce od naší svatby. Chtěl jsem, abychom se vzali doopravdy, ale Catherine říkala, že kdybychom to udělali, poslali by ji pryč, a i kdybychom si jen třeba něco zažali s úředními formalitami, dali by si na ni pozor a roztrhli by nás od sebe. Museli bychom se vzít podle italských zákonů a to by znamenalo příšerné úřední formality. Chtěl jsem, abychom se vzali doopravdy, proto že když jsem na to myslel, dostal jsem vždycky strach, co by bylo, kdyby měla dítě, ale jeden před druhým jsme dělali, že jsme se vzali doopravdy, a moc jsme si to nepřipouštěli a šel bych, že se mi to docela líbilo, že jsme se nevzali doopravdy. Víím, že jednou v noci jsme o tom mluvili a Catherine šekla: “Ale miláčku, vždy by mě poslali pryč.”

“Možná, že ne.”

“Ale ano. Poslali by mî domù a pak bychom nemohli bit spolu, ledata ♦ po válce.”

“Pøijel bych na dovolenou.”

“Do Skotska a zpátky by to na dovolenou nešlo. A pak, já ti tu nenechám. K èemu by to bylo dobré, teï se brát? Ve skuteènosti jsme svoji. V ♦ivoti bych nemohla bit provdanìjší.”

“Já jen kvùli tobì.”

“♦ádné já není. Já jsem ty. Nedìlej ze mî ♦ádné zvláštní já.”

“Myslel jsem si, ♦e divèata se v ♦dycky chtìjí vdát.”

“Chtìjí. Ale já vdaná jsem, miláèku. Provдалa jsem se za tebe. Copak nejsem dobrá man ♦elka?”

“Jsi rozkošná man ♦elka.”

“Víš, miláèku, já u ♦ jednu zkušenost mám, u ♦ jednou jsem èekala, a ♦ se provdám.”

“O tom nechci nic slyšet.”

“Ale v ♦dy ♦ víš, ♦e nemiluju nikoho ne ♦ tebe. Nemìlo by ti vadit, ♦e mî miloval nikdo jinì.”

“Mnì to vadí.”

“Nemìl bys ♦árlit na nikoho, kdo je po smrti, kdy ♦ sám máš všechno.”

“Ne ♦árlím, ale nechci o tom slyšet.”

“Ty chudáèku mùj mìlì. A já vím, ♦e tys mìl vícì s všelijakými dìvèaty, a nevadì mì to.”

“Nešlo by, abychom se vzali nijak tajnì? Proto♦e kdyby se mì potom nìco stalo nebo kdybys ty mìla dìtì -”

“Nemù♦eme se vzít jinak ne♦ v kostele nebo na radnici. My jsme se vzali tajnì. Víš, miláèku, pro mì by to znamenalo všechno, kdybych mìla nijakou víru. Ale já ♦ádnou víru nemám.”

“Dala jsi mì toho svatého Antoníèka.”

“To bylo pro štìstí. Nikdo ho dal mnì.”

“Tak ty se nièeho nebojíš?”

“Jenom aby mì neposlali pryè od tebe. Ty jsi moje víra. Ty jsi všechno, co mám.”

“Dobøe. Ale staèí øíct slovo a vezmu si tì.”

“Nemluv, jako kdybys ze mne mermomocí musel udìlat poèestnou ♦enu, miláèku. Já jsem moc poèestná ♦ena. Pøece se nemù♦eš za nìco stydìt, kdy♦ jsi z toho š♦astnì a kdy♦ jsi na to hrdì. Copak nejsi š♦astnì?”

“Ale neutèeš mi nikdy s nìkým jiným?”

“Ne, miláèku. Nikdy ti neutèu s nìkým jiným. Potká nás asi mnoho strašnich vícì. Ale tohohle se bát nemusíš.”

“Já se nebojím. Ale miluju tì tak strašnì a ty jsi døív milovala nìkoho jiného.”

“A co se mu stalo?”

“Umøel.”

“Ano, a kdyby nebyl umøel, nikdy bych se s tebou nesetkala. Já nejsem nevìrná, miláèku. Mám spoustu chyb, ale jsem velice vìrná. Pùjde ti to na nervy, jak budu vìrná.”

“Co nevidìt musím zpátky na frontu.”

“Na to nebudeme myslet, dokud nepùjdeš. Vidíš, miláèku, já jsem šťastná a máme se skvěle. Nebyla jsem dlouho šťastná, a kdy jsem se s tebou setkala, to jsem byla mošná u skoro blázen. Mošná, jsem byla blázen. Ale teě jsme šťastni a milujeme se. Prosím ti, a jsme šťastni. Ty jsi pøece šťastní, e? Dìlám snad něco, co nemáš rád? Mùu udìlat něco, abys měl radost? Neměla bych si rozpustit vlasy? Chceš si hrát?”

“Ano, a pojì do postele.”

“Tak dobře. Ale nejdøív se musím jít podívat na pacienty.”

KAPITOLA XIX

Tak to vypadalo v létě. Moc se na ty dny nepamatuji, vím jenom, že bylo horko a že noviny byly plné vítězství. Kypěl jsem zdravím a nohy se mi rychle hojily, takže to netrvalo dlouho a brzo po tom, co jsem si první vyšel o berlích, mohl jsem je zahodit a procházet se o holi. Pak jsem zahájil léčbu v Ospedale Maggiore, abych zas dokázal ohýbat kolena, fyzikální léčbu, opékání v krabici plné zrcadel s ultrafialovými paprsky, masáže a koupele. Chodil jsem tam v pondělky odpoledne, pak jsem se stavoval v kavárně, dal jsem si něco k pití a přečetl jsem si noviny. Po městi jsem se nepotloukal; chtěl jsem jít z kavárny v pondělky rovnou domů do nemocnice. Nechtěl jsem nic než vidět Catherine. Zbytek času jsem s radostí zabíjel. Dopoledne jsem většinou spasal a odpoledne jsem nikdy chodil na dostihy a potom na fyzikální terapii. Nikdy jsem zašel do Anglo-amerického klubu, usadil jsem se v hlubokém koženém křesle za oknem a pročetl jsem magazíny. Kdy jsem se zbavil berlí, nepouštěli nás už spolu ven, protože se pro ošetřovatelku nehodilo, aby ji nikdo viděl bez doprovodu s pacientem, který nevypadá na to, že by potřeboval velkou obsluhu, takže odpoledne jsme nebivali moc pohromadě, ačkoliv nikdy jsme mohli jít spolu na večeři, jestliže s námi šla Fergusonová. Slečna Van Campenová se smířila s faktem, že jsme dobří přátelé, protože z Catherine vyžádala spoustu práce. Myslela si, že Catherine pochází z velmi dobré rodiny, a tím u ní nakonec Catherine získala protekci. Slečna Van Campenová chovala veliký obdiv k dobrým rodinám, a sama také z vynikající rodiny pocházela. A pak, v nemocnici bylo docela rušno a to ji pořád zaměstnávalo. Bylo to horké léto a já měl v Miláně mnoho známých, ale v pondělky jsem hleděl, abych už byl doma v nemocnici, jakmile ubíhlo odpoledne. Na frontě postupovali na Carso, dobyli Kuk na druhém břehu Plavi a právě se probíjeli náhorní rovinou Bainsizzy. Ze Západní fronty nechodily tak dobré zprávy. Vypadalo to, že válka se protáhne ještě hodně dlouho. My jsme teď byli ve válce, ale počítal jsem, že bude potřeby nejméně rok, než dopravíme do Evropy vůbec nějakou armádu a než ji vycvičíme

pro boj. Pøíští rok bude zlí rok, nebo možná dobrý rok. Italové strašně plitvají lidmi. Nedovedl jsem si představit, jak by to mohlo jít dál. I kdyby obsadili celou Bainsizzu a Monte San Gabriele, Rakušanům zbude vzadu ještě spousta hor. Kdysi jsem je viděl. Všechny nejvyšší hory jsou vzadu. Na Carsu postupují, ale dole u moře jsou bažiny a močály. Napoleon by Rakušanům napráskal na rovině. V horách by s nimi nikdy nebojoval. Nechal by je, ať by slezli dolů, a napráskal by jim u Verony. Jenže na Západní frontě není nikdo s to druhému napráskat. Snad u nás se války ani nevyhrávají. Možná, že budou trvat věčně. Možná, že tohle je nová Válka stoletá. Položil jsem noviny na stojánek a odešel jsem z klubu. Slezl jsem opatrně se schodů a kráčet jsem po Via Manzoni. Před Gran Hotelem jsem potkal starého Meyerse a jeho ženu, právě kdy vystupovali z kočáru. Vraceli se z dostihů. Ona byla prsatá ženská v černém satinu. On byl mršavi a starý, měl bílý knír, ploché nohy a opíral se o hůlku.

“Jak se máte? Jak se máte?” Potřásla si se mnou rukou.

“Nazdar,” řekl Meyers. “Jaké byly dostihy?”

“Skvělé. No úplně božské. Vyšli mi tři vítězové.”

“A jak vy jste pochodil?” zeptal jsem se Meyerse. “Dobře. Mně vyšel jeden.”

“Nikdy se nedovím, co sází,” řekla paní Meyersová. “Nikdy mi to neřekne.”

“Sázím docela dobře,” řekl Meyers. Dělal srdečného. “Měl byste se tam taky objevit.” Když mluvil, měl ělovík dojem, že se na něho nedívá nebo že si ho plete s někým jiným.

“Já se objevím,” řekl jsem.

“Půjdu se na vás podívat do nemocnice,” řekla paní Meyersová. “Já nic mám pro svoje hochy. Vy jste jeden jako druhí moji hoši. To si pamatujte, jste moji drazí hoši.”

“Všichni budou mít radost, jestli pøijdete.”

“Ti hoši drazí. Vy také. Vy jste jeden takoví můj hoch.”

“Musím zpátky,” øekl jsem.

“Pozdravujte ode mñ všechny ty moje drahé hochy. Mám pro nì spousty a spousty vícièek a pøinesu jim je. Mám bájeènou marsalu a dorty.”

“Sbohem,” øekl jsem. “Budou mít strašnou radost, kdy ♦ pøijdete.”

“Sbohem,” øekl Meyers. “Objevte se na galerii. Víte, kde mám stùl. Ka ♦ di den odpoledne tam jsme všichni.” Šel jsem po ulici pryè. Chtìl jsem v Covì nìco koupit a vzít to Catherine. Vevnitø v Covì jsem koupil krabièku èokolády, a zatím co ji dìvèe balilo, odešel jsem k baru. Byli tam dva Anglièané a nikolik letcù. Dal jsem si jeden martini a vypil jsem ho o samotì, zaplatil jsem, sebral jsem krabièku èokolády s videjního pultu a šel jsem domù smìrem k nemocnici. Pøed malým barem na ulici za Scalou stálo nikolik lidí, které jsem znal, jeden vicekonsul, dva chlapíci, kteøí studovali zpìv, a Ettore M’oretti, Ital ze San Franciska, kterí slou ♦ il v italské armádì. Zašel jsem s nimi na sklenièku. Jeden z tìch zpìvákù se jmenoval Ralph Simmons a zpíval pod jménem Enrico Del Credo. Nikdy jsem se nedozvidìl, jak umí zpívat, ale v ♦ dycky èekal, ♦ e ho potká nìco velkého. Byl tlustí a kolem nosu a úst celí okorali, jako kdyby mìl sennou rímu. Právì se vrátil z vystupování v Piacenze. Zpíval v Tosce a bylo to nádherné.

“Tys mñ ovšem nikdy zpívat neslyšel,” øekl.

“Kdy budeš zpívat tady?”

“Na podzim vystupuji ve Scale.”

“Vsadím se, ♦ e po vás budou házet ♦ idlema,” øekl Ettore. “Slyšel jste, jak po nìm házeli ♦ idlema v Modenì?”

“To je pustá le ♦ .”

“Házeli je po nìm,” øekl Ettore. “Já byl u toho. Sám jsem si jich šest hodil.”

“Vy! Vy makaróne z Friska!”

“Nedoká❖e správnì italsky vyslovovat,” øekl Ettore. “A❖ pøijde, kam chce, všude po nìm házejí ❖idlema.”

“V Piacenze je z celé severní Itálie pro zpíváka nejvíc horká pùda,” øekl ten druhý tenorista. “Dejte na mì, v té díøe je zatracení horko, kdy❖ tam má èlovìk zpívat.” Tenhle tenorista se jmenoval Egdar Saunders a zpíval pod jménem Edouardo Giovanni.

“Chtìl bych být u toho, kdy❖ tam po vás házejí ❖idlema,” øekl Ettore. “V❖dy❖ vy neumíte zpívat italsky.”

“Kape mu na karbid,” øekl Edgar Saunders. “Nedoká❖e mluvit o nièem jiném, ne❖ jak házejí ❖idlemi.”

“Na víc se lidi nezmù❖ou, kdy❖ vy dva zpíváte,” øekl Ettore. “A a❖ se vrátíte do Ameriky, budete vykládat, jaké jste sklízeli triumfální úspìchy ve Scale. Ve Scale vás nepustí pøes první notièku.”

“Já ve Scale zpívat budu,” øekl Simmons. “V øíjnu tam zpívám v Tosce.”

“Pùjdeme, ne, Macu?” øekl Ettore vicekonsulovi. “Budou si muset nikoho sehnat, aby nad nima dr❖el ochrannou ruku.”

“Mo❖ná, ❖e tam bude americká armáda a bude je ochraòovat,” øekl vicekonsul. “Nechcete si dát ještě jednu, Simmonsi? Vy si nedáte, Saundersi?”

“Tøeba,” øekl Saunders.

“Slyšel jsem, ❖e dostanete støíbrnou medaili,” øekl mu Ettore. “Co o vás bude stát v rozkaze?”

“To nevím. Ani nevím, e bych ji mìl dostat.”

“Dostanete ji. Pane, to vás potom budou v Covi holky obskakovat. Všechny si budou myslet, e jste pobil dvě stovky Rakušákù nebo obsadil sám celý zákop. Vìšte mi, já se musel zapotit, ne mi dali moje vyznamenání.”

“Kolik jsi jich dostal, Ettore?” zeptal se vicekonsul.

“Všechny dostal,” øekl Simmons. “Válka se pøece vede kvùli nìmu.”

“Dostal jsem dvakrát bronzovou a tøi støíbrné medaile,” øekl Ettore. “Ale listiny došly jenom na jednu.”

“Co je s tìmi ostatními?” zeptal se Simmons.

“Operace nebyly úspìšné,” øekl Ettore. “Kdy není operace úspìšná, všechny medaile zadrí.”

“Kolikrát jsi byl zranìn, Ettore?”

“Váni tøikrát. Mám tøi pásky za zranìní. Vidíte?” Ukazoval rukáv kolem dokola. Pásky byly rovnobìné støíbrné prouky na èerném pozadí, pøišité k látce rukávu asi osm palcù pod ramenem.

“Vy máte taky jednu,” øekl mi Ettore. “Vìšte mi, je to radost je mít. Mám radši je ne medaile. Vìšte mi, mládenèe, a budete mít tøi, to u nìco budete mít. Dostanete ji jen za takové zranìní, které vás sloí na tøi mìsíce do nemocnice.”

“Kam jsi byl ranìn, Ettore?” zeptal se vicekonsul.

Ettore si vysoukal rukáv. “Tady,” ukázal hlubokou, hladkou èervenou jizvu. “A tady do nohy. To vám ukázat nemùu, protoe mám ovinovaèky; a pod kotníkem. V chodidle mi hnije kost a právì mi smrdí. Kadì den ráno z toho vytáhnu pár novich kouskù a poøád to smrdí.”

“Èím jste to dostal?” zeptal se Simmons.

“Ruèním granátem. Takovou tou bambulí na tyèce. Úplní mi to utrhl kus nohy. Vy znáte ty bambule?” Obrátil se na mì.

“Jistì.”

“Vidil jsem tu kurvu, jak ji há◆e,” øekl Ettore. “Praštìla se mnou o zem a myslel jsem si, ◆e jsem naèisto v Pánu, jen◆e tyhle mizerné bambule nemají ◆ádnou sílu. Tu kurvu jsem zastøelil puškou. V◆dycky si s sebou беру пушку, aby nepoznali, ◆e jsem dùstojník.”

“Jak vypadal?” zeptal se Simmons.

“Mil jen ten jeden,” øekl Ettore. “Nemám potuchu, proè ho házel. Asi se u◆ nemohl doèkat, a◆ si hodí. Podle všeho nikdy ◆ádní pořádní boj nevidil. Ale já tu kurvu zastøelil jedna radost.”

“Jak vypadal, kdy◆ jste ho zastøelil?” zeptal se Simmons.

“Jak to mám sakra vidít?” øekl Ettore. “Vpálil jsem mu ji do bøicha. Mìl jsem strach, ◆e bych se netrefil, kdybych mu ji chtìl vpálit do hlavy.”

“Jak dlouho jste u◆ dùstojníkem, Ettore?” zeptal jsem se.

“Dva roky. Brzo budu kapitánem. Jak dlouho jste vy poruèíkem?”

“Pomalu u◆ tøi roky.”

“Vy nemù◆ete být kapitánem, proto◆e neovládáte dost dobøe italštinu,” øekl Ettore. “Mluvit umíte, ale neumíte dobøe èíst a psát. Na to musí mít èlovík vzdìlánì, aby se stal kapitánem. Proè nejdete do americké armády?”

“Mo◆ná, ◆e pùjdu.”

“Ach Bo◆e, kdybych tam já tak mohl. Pane, kolikpak dostává takoví kapitán, Macu?”

“Nevím přesně. Myslím, že asi tak dvě stě padesát dolarů.”

“Kristepane! Co já bych dokázal s dvě stě padesáti dolary. Koukejte, ať u vás jste v americké armádě, Frede! A obhlédněte to, jestli byste mi tam nemohl dostat taky.”

“Dobře.”

“Italsky dovedu velet rotě. Docela lehce bych se to naučil anglicky.”

“Byl by z vás generál,” řekl Simmons.

“To ne. Na generála toho dost neumím. Generál toho musí umět zatracení moc. Vy chlapi si myslíte, že válka nic není. Nemáte dost filipa ani na mizerného kaprála.”

“Bohudíky, taky ho mít nemusím,” řekl Simmons.

“Možná, že budete muset, jestli seberou všechny ulejšky, jako jste vy. Pane, vás dva bych chtěl mít ve své četi. Maca taky. Udělal bych si z tebe pucfleka, Macu.”

“Ty jsi chlapík, Ettore,” řekl Mac. “Ale mám strach, že jsi militarista.”

“Než bude po válce, budu plukovníkem,” řekl Ettore.

“Jestli ti nezabijou.”

“Mi nezabijou.” Dotkl se palcem a ukazováčkem hvězd na svém límci. “Vidíš, co dělám? Vždycky se dotknu našich hvězd, kdy se někdo zmíní, že by mi mohli zabít.”

“Pojď, Sime,” řekl Saunders a vstal.

“Tak jdem.”

“Nashle,” øekl jsem. “Musím taky jít.” Podle hodin v baru bylo tøi ètvrtì na šest. “Ciaó, Ettore.”

“Ciaó, Frede,” øekl Ettore. “A je to opravdu ohromné, ♦e dostanete tu støíbrnou medaili.”

“Nic o tom nevím, ♦e bych ji mìl dostat.”

“Ale dostanete, Frede. Slyšel jsem, ♦e ji urèitì dostanete.”

“No, tak nashle,” øekl jsem. “A a♦ se do nièeho nezamotáte, Ettore.”

“O mì nemìjte strach. Já nepiju a nebìhám za holkama. Nejsem ani ochlasta, ani kurevník. Vím, co mi dilá dobøe.”

“Nashle,” øekl jsem. “Mám radost, ♦e vás poviší na kapitána.”

“Já si nemusím odslou♦it léta, aby mì povišili. Budu kapitánem za váleèné zásluhy. Znáte to. Tøi hvězdy a nad nima zkøí♦ené meèe a koruna. To jsem já.”

“Mnoho štìstí.”

“Mnoho štìstí. Kdy jdete zas na frontu?”

“Hnedle.”

“No, však se ještì uvidíme.”

“Nashle.”

“Nashle. Nenechte se nikde napálit.”

Šel jsem postranní ulíèkou, kudy jsem si mohl nadejít k nemocnici. Ettoremu bylo dvacet tøi. Vyrostl u stríèka v San Francisku a byl zrovna na návštìvì u rodiù v Turinì, kdy♦ vypukla válka. Mìl sestru, kterou poslali k stríèkovi do Ameriky stejnì s ním, a ta mìla letos vychodit støední školu.

Byl to oficiální hrdina a otrávil ka💎dého, s kým se setkal. Catherine ho nemohla vystát.

“My máme taky hrdiny,” říkala. “Ale obyčejní nenadilají tolik øeèí, miláèku.”

“Mní nevadí.”

“Mní by nevadil, kdyby nebyl tak nafoukaný a neotravoval a neotravoval a neotravoval.”

“Mí taky otravuje.”

“Jsi moc hodný, 💎e to říkáš, miláèku. Ale nemusíš. Ty si ho umíš pøedstavit na frontě a víš, 💎e je tam něco platný, ale kdy💎 on je právě ten typ mládencù, o jaké já nestojím.”

“Já vím.”

“To jsi strašně hodný, 💎e to víš. A já dělám, co mů💎u, abych ho měla ráda, ale on je opravdu strašný, strašný.”

“Dnes odpoledne řikal, 💎e bude kapitánem.”

“To jsem ráda,” øekla Catherine. “Z toho bude mít asi radost.”

“Nelíbilo by se ti, kdybych já měl nějakou elegantnější hodnost?”

“Ne, miláèku. Chci jen, abys měl dost vysokou hodnost, aby nás poušteli do lepších restaurací.”

“Na to ta moje právě stačí.”

“Máš nádhernou hodnost. Nechci, abys měl vyšší hodnost. Tøeba by ti to stouplo do hlavy. Ach, miláèku, já jsem strašně ráda, 💎e nejsi náfuka. Byla bych si ti vzala, i kdybys byl náfuka, ale èlovìk si moc odpoèine, kdy💎 má man💎ela, který není náfuka.”

Mluvili jsme tiše na balkóně. Mil vyjít měsíc, ale nad místem ležela mlha a on nevyšel a za chvíli začalo mrholit a my jsme šli dovnitř. Venku se mrholení proměnilo v déšť a za chvíli přelo jako z konve a slyšeli jsme, jak kapky bubnují na střeše. Vstal jsem a postavil jsem se ke dveřím, abych viděl, jestli neprší dovnitř, ale nepršelo, tak jsem nechal dveře otevřené.

“S kým jsi ještě mluvil?” zeptala se Catherine.

“S panem a paní Meyersovou.”

“To jsou divní lidé.”

“On přitom byl doma ve vězení. Pustili ho uměle.”

“A on pak šel šťastně v Miláně a na věky věků.”

“To nevím, jak šťastně.”

“Řekla bych, že dost šťastně, když se dostal z basy.”

“Ona se sem chystá přinést nějaké věcičky.”

“Ta nosí báječné věcičky. Řekla ti, že jsi její drahý hoch?”

“Jeden z jejích drahých hochů.”

“Vy jste jeden jako druhý její drazí hoši,” řekla Catherine. “Drazí hoši jsou její slabá stránka. Poslyš, jak prší.”

“Prší jako z konve.”

“A budeš mi pořád milovat, že?”

“Ano.”

“A déšť ti nebude vadit?”

“Ne.”

“To je dobře. Proto e já se dešti bojím.”

“Proč?” Šlo na mě spaní. Venku pravidelně padal déšť . “Já nevím, miláčku. V dycky jsem se dešti bála.”

“Já ho mám rád.”

“Já se v něm ráda procházím. Ale moc ti ce se v něm miluje.”

“Budu ti v dycky milovat.”

“Budu ti milovat v dešti a ve snihu a v kroupách a - co ještě padá?”

“Nevím. Jsem asi ospalý.”

“Spi, miláčku, a já ti budu milovat, a je jak chce.”

“Ale nebojíš se dešti doopravdy, e ne?”

“Kdy jsem s tebou, tak ne.”

“Proč se ho bojíš?”

“Nevím.”

“Řekni.”

“Nechť to na mě.”

“Řekni.”

“Ne.”

“Řekni.”

“Tak dobře. Bojím se deště, protože nikdy v něm vidím sama sebe a jsem mrtvá.”

“Ne.”

“A nikdy v něm vidím tebe a ty jsi taky mrtví.”

“To u je pravděpodobnější.”

“Ne, to ne, miláčku. Protože já ti mě u ochránit, u mě jsi v bezpečí. Víím to. Ale sám sobě nemůže pomoci nikdo.”

“Prosím tě, přestaň. Nechci, aby se z tebe dnes zase stala pomatená Skotka. U spolu dlouho nebudeme.”

“Ne, ale já jsem pomatená Skotka. Ale u přestanu. Je to všechno nesmysl.”

“Ano, všechno je to nesmysl.”

“Všchno je to nesmysl. Jenom nesmysl. Nebojím se deště. Nebojím se deště. Ach, ach Bože, a se ho nebojím.” Dala se do pláče. Utišoval jsem ji a ona přestala. Ale venku pořád pršelo.

KAPITOLA XX

Jednou odpoledne jsme šli na dostihy. Šla taky Fergusonová a Crowell Rodgers, mládenec, který byl poraněn na očních, kdy explodoval ten granátovi zapalovač. Po obědi se dívky začaly strojit a já sedl s Crowellem v jeho pokoji a četli jsme v dostihovém věstníku zprávy o minulých výkonech jednotlivých koní a předpovědi o jejich dnešním umístění. Crowell měl zafixovanou hlavu a ty dostihy ho moc nezajímaly, ale četl pravidelně dostihový věstník a sledoval výkony koní, aby něco dítal. Říkal, e ty koně jsou strašně hezké, ale jiné při nemáme k dispozici. Starý Meyers ho měl rád a dával mu tipy. Meyers vyhrával skoro v každém dostihu, ale tipy rád nedával, proto e to snižuje výhru. Dostihy byly samý podvod. Lidé, kteří měli všude jinde turf zakázán, závodili v Itálii. Meyers dostával dobré informace, ale ptal jsem se ho nerad, proto e nikdy vůbec neodpověděl a v dycky bylo vidět, e odpovídá jen s krajním sebezapřením, ale z nějakého důvodu cítil povinnost nám říct co a jak a nebylo mu tak ztí ko říct to Crowellovi. Crowell měl poraněné oči, jedno šeredně, a Meyerse oči taky trápily, tak e mu byl Crowell sympatický. Své eně Meyers nikdy neokl, na které koně sází, a ona vyhrávala nebo prohrávala, obvykle prohrávala, a bez přestání mluvila.

My čtyři jsme jeli do San Sira v otevřeném kočáru. Byl krásný den a jeli jsme parkem a ven po tramvaji a za místo, kde byla silnice plná prachu. Byly tam vily se eleznými ploty a velkými bujnými zahradami, přikopy s tekoucí vodou a zelenající se zeleninové zahrady se zaprášenými listy. Kdy jsme se dívali přes pláň, bylo vidět selská stavení a bohatá zelená hospodářství se zavlažovacími přikopy a hory na severu. K závodisti se sjíždělo mnoho kočárů a lidé v bráni nás pustili dovnitř bez lístků, proto e jsme byli v uniformě. Vystoupili jsme z vozu, koupili si programy a šli jsme přes vnitřní hlediště a potom přes hustý jemný trávník závodní dráhy ke shromaždišti koní. Hlavní tribuna byla stará a ze dřeva a stánky bookmakerů byly pod tribunou, v řadě poblí stájí. Podél plotu před bariérou se tlačili vojáci. U koní byla hromada lidí, a koně právě prováděli v

kruhu pod stromy za tribunou. Pozdravili jsme se se známými, opatřili jsme místa pro Fergusonovou a Catherine a dívali jsme se na koně.

Chodili kolem jeden za druhým, s hlavami sviženými, a vodili je podkoní. Crowell se dušoval, že jeden z koní, takový rudočerný, je nabarvený. Pozorovali jsme ho, a zdálo se to možné. Vyvedli ho těsně před tím, než zazněl zvonec Do sedel! Našli jsme si ho v programu podle čísla, které měl podkoní na rukávu, a tam byl zapsán jako černý valach jménem Japalac. Dostih byl určen pro koně, kteří nikdy nevyhráli cenu tisíc lir nebo vyšší. Catherine si byla jistá, že ho přemalovali. Fergusonová řekla, že neví. Já měl dojem, že vypadá podezřele. Všichni jsme se shodli, že bychom to s ním měli zkusit, a vsadili jsme na niho sto lir. Kurs byl pětaticet ku jedné. Crowell šel koupit tikety a my zatím pozorovali jockeye, jak jedou ještě jednou kolem dokola a potom zahibají pod stromy na závodní dráhu a pomalu cválají k zátku, kde měl být start.

Šli jsme na tribunu, abychom se podívali na dostih. Tehdy neměli v San Siru žádnou startovní pásku, a tak startér srovnal koně do řady - vzadu na dráze vypadali velice malí - a pak je odstartoval prásknutím dlouhého biče. Běheli kolem nás, ten černý kůň byl pěkně vepředu a v zátku ostatním utekl. Díval jsem se na ně na druhé straně v dálce dalekohledem a viděl jsem, že se jockey ze všech sil snaží ho udržet, ale nemohl ho udržet, a když projeli zátkou a na rovinku, byl černý kůň patnáct délek před ostatními. Za cílem se hnál pořád dál a probíhl ještě jednou zátkou.

“To je báječné,” řekla Catherine. “Budem mít víc jak tři tisíce lir. Musí to být nádherný kůň.”

“Doufám, že nezačne pouštět, dokud nevyplatí vihry,” řekl Crowell.

“Byl to opravdu rozkošný koníček,” řekla Catherine. “Jestlipak ho tipoval pan Meyers?”

“Vyhrál jste?” zavolala jsem na Meyerse. Přikývl.

“Já ne,” řekla paní Meyersová. “Na kteréhopak jste si vsadili, děti?”

“Na Japalaca.”

“Opravdu? Ten nese pìtatøicet ku jedné.”

“Nám se líbila jeho barva.”

“Mni ne. Zdál se mi nijakı sešli. Povídali, abych na něj nesázela.”

“Moc toho brát nebudete,” øekl Meyers. “Podle kursu se na něj má vyplácet pìtatøicet ku jedné,” øekl jsem.

“Moc toho brát nebudete,” øekl Meyers. “V poslední chvíli na něj vsadili spoustu peníz.”

“Kdo?”

“Kempton a ti jeho chlapci. Jen poèkejte. Nebudete na niho brát ani dvě ku jedné.”

“Tak to nedostaneme tøi tisíce lir?” øekla Catherine. “Tyhle dostihové švindly se mi nelíbí.”

“Dostaneme dvě stě lir.”

“To nic není. To nám nepomù ♦e. Já myslela, ♦e dostaneme tøi tisíce.”

“Je to sami švindl a je to nechutné,” øekla Fergusonová.

“Jenom ♦e kdyby v tom nebyly švindly,” øekla Catherine, “nebyli bychom si na něj vsadili. Ale ty tøi tisíce lir bych byla mla rada.”

“Pojíte, pùjdeme se napít a podíváme se, kolik se bere,” øekl Crowell. Sli jsme k místu, kde vyvíšovali èísła, zvonec k vıplatì zazvonil a za Japalac na vıhru povisili 18,50. To znamenalo, ♦e na desetilirovou sázku vyplácejí ani ne dvakrát tolik, co si èlovìk vsadil.

Šli jsme k baru pod hlavní tribunou a ka ♦dı jsme si dali whisky se sodou. Srazili jsme se se dvěma známými Italy a s vicekonsulem

McAdamsem a oni se k nám pøidali, kdy ♦ jsme se vraceli k dívkám. Italové byli samá dvornost, a mezitím co jsme šli znova sázet, bavil se McAdams s Catherine. Pan Meyers stál u totalisátoru.

“Zeptej se ho, koho tipuje,” øekl jsem Crowellovi.

“Jak to odhadujete, pane Meyersi?” zeptal se Crowell. Meyers vytáhl program a ukázal tu ♦kou na èíslo pít.

“Nebudete se zlobit, kdy ♦ si na nìho taky vsadíme?” zeptal se Crowell.

“Jen do toho. Jen do toho. Ale mé ♦enì neóíkejte, ♦e jsem vám to povídil.”

“Nechcete se s námi napít?” zeptal jsem se.

“Ne, díky. Nepiju.”

Vsadili jsme sto liber na èíslo pít na vñhru a sto na poøadí a pak jsme si ka ♦di dali ještì jednu whisky se sodou. Bylo mi velice dobøe, skamarádili jsme se s dalším párem Italù, ti se s námi oba napili, a vrátili jsme se k dívkám. Tihle dva Italové byli také samá dvornost a tou dvorností se hodili k tím dvìma, které jsme sebrali pøedtím. Za chvilku u ♦ si nikdo nemohl sednout. Dal jsem tikety Catherine.

“Co je to za konì?”

“Nevím. Vybral ho pan Meyers.”

“Nevíš ani, jak se jmenuje?”

“Ne. Mù ♦eš si ho najít v programu. Myslím, ♦e má èíslo pít.”

“Tvoje víra je dojemná,” øekla. Èíslo pít vyhrálo, ale nevyneslo nic. Pan Meyers se rozèíloval.

“Èlovìk musí vsadit dvì stì lir, aby mu to vyneslo dvacet,” øekl. “Dvanáct lir za deset. To nestojí za to. Moje ♦ena prohrála dvacet lir.”

“Pùjdu s tebou dolù,” øekla mì Catherine. Všichni Italové vstali. Šli jsme dolù a ven ke koním.

“Líbí se ti to tu?” zeptala se Catherine.

“Ano. Myslím, ♦e ano.”

“Snad je to tu hezké,” øekla. “Ale já, miláèku, nesnáším stikat se s tolika lidmi.”

“V ♦dy ♦ se s tolika nestikáme.”

“Ne. Ale tihle Meyersovi a ten chlap z banky s tou jeho ♦enou a dcerama -”

“Ten proplácí moje smìnky na ksicht,” øekl jsem.

“Ano, ale kdyby to nedìlal on, dìlal by to nikdo jinì. Tihle poslední ètyøi mládenci byli strašliví.”

“Mù ♦eme zùstat tady a dívat se na dostihy od plotu.”

“To bude rozkošné. A miláèku, vsadíme si na nijakého konì, o kterém jsme jak ♦ivi neslyšeli a na kterého nebude sázet pan Meyers.”

“Tak dobøe.”

Vsadili jsme si na konì jménem Svìtlonoš a ten skonèil jako ètvrtì mezi pìti startujícími. Opírali jsme se o plot a dívali se, jak konì bì ♦í kolem, jejich kopyta dusala do zemì, kdy ♦ probíhali okolo nás, a v dálce jsme vidìli hory a za stromy a za pruhy polí Milán.

“Jsem jako znovuzrozená,” øekla Catherine. Konì se vraceli brankou, mokøí a spocení, jockeyové je uklidòovali a odjí ♦ìli s nimi pod stromy k

odsedlání.

“Nechtil by ses napít? Mohli bychom si něco dát tady a dívat se pořádkem na koně.” .....

“Dojdu pro něco,” řekl jsem.

“Píkolík to přinese,” řekla Catherine. Zvedla ruku a z čínského baru vedle stáje vyšel píkolík. Sedli jsme si za kulatý dřevěný stůl.

“Nejsi radši, když jsme sami?”

“Ano,” řekl jsem.

“Mně bylo hrozně osaměle, když tam byli všichni ti lidé.”

“Tady je to ohromné,” řekl jsem. “Ano. Je to opravdu hezký stadion.”

“Je pěkný.”

“Miláčku, já ti nechci kazit náladu. Půjdu zpátky, jakmile budeš chtít.”

“Ne,” řekl jsem. “Zůstaneme tady a napijeme se. Potom si půjdeme stoupnout k vodnímu příkopu na steeple chase.”

“Ty jsi na mě tak strašně hodný,” řekla. Když jsme spolu byli chvíli sami, byli jsme pak docela rádi, že vidíme zase ostatní. Pobavili jsme se dobře.

KAPITOLA XXI

V září přišly první chladné noci, potom se ochladilo ve dne a listí na stromech v parku začalo mñnit barvu, a to jsme viděli, že léto je pryč. Boje na frontě se vůbec nedařily a San Gabriele nemohli dobít. Boje na náhorní rovině Bainsizza skončily asi v polovině měsíce a boje o San Gabriele taky skoro skončily. Nemohli ho dobít. Ettore se vrátil na frontu, koně se vrátili do Říma a bylo po dostizích. Crowell se taky vrátil do Říma, odkud ho měli poslat do Ameriky. Ve městě se dvakrát strhly demonstrace proti válce a ředné demonstrace byly v Turíně. Jeden britský major mi v klubu řekl, že na náhorní rovině Bainsizza a na San Gabriele ztratili Italové sto padesát tisíc mužů. Kromě toho, řekl, ztratili ještě čtyřicet tisíc na Garsu. Napili jsme se spolu a on vykládal. Řekl, že tady dole je pro letošek po boji a že si Italové ukousli víc, než mohou spolknout. Řekl, že ofensiva ve Flandrech vypadá na pěkný debakl. Jestli budou dál zabíjet lidi tak jako letos, budou spojenci během jednoho roku na hromadě. Řekl, že jsme všichni na hromadě, ale to při nevádí, dokud to nevíme. Jsme všichni na hromadě. Vtip vizí v tom, nevědomet si to. Země, která na to přijde poslední, že je na hromadě, vyhraje válku. Dali jsme si ještě jednu. Jsem nikde u štábu? Ne. On je. Byli jsme v klubu sami a hověli jsme si v jedné z velkých kořených pohovek. Boty měl z matné kůže, bezvadně nabliskané. Byly to krásné boty. Řekl, že je to všechno svinstvo. Oni myslí jen v divisích a početních stavech. Všichni brebtají o divisích, a když je dostanou, neumíjí nic než je pobít. Všichni jsou na hromadě. Vítězství dobývají Němci. Panebože, to jsou vojáci. Hun, to je voják. Ale jsou taky na hromadě. Všichni jsme na hromadě. Zeptal jsem se ho na Rusko. Řekl, že ti u jsou úplně na hromadě. Brzo při uvidím, že jsou na hromadě. A pak jsou taky na hromadě Rakušáci. Kdyby dostali pár hunských divisí, mohli by něco dokázat. Jestli si myslí, že letos na podzim budou útočit? Samozřejmě, že budou. Italové jsou na hromadě. To víš kaď, že jsou na hromadě. Starí Hun seběhne dolů Trentinem a početně železnici u Vicenzy, a kde budou Italové? O to se pokoušeli v šestnáctém, řekl jsem. Ale ne s Němci. Ano, řekl jsem. Ale to oni asi neudílají, řekl. Je to moc jednoduché.

Pokusí se o něco složitějšího a budou na hromadě úplně královsky. Já musím jít, řekl jsem. Musím se vrátit do nemocnice. “Sbohem,” řekl. A pak tónem dobré nálady “Mijte se, jak chcete!” Mezi jeho pesimismem, který zahrnoval celý svět, a jeho soukromou dobrou náladou byl velký kontrast.

Stavil jsem se u holice a dal jsem se oholit a odešel jsem domů do nemocnice. Moje noha byla v takovém pořádku, že v lepším ještě asi dlouho nebude. Před těmi dny jsem byl na kontrole. Měl jsem se podrobit ještě nějakému léčení, než se mnou budou v Ospedale Maggiore hotovi, a šel jsem po kraji ulice a cvičil jsem se v chůzi bez kulhání. Pod jednou arkádou vystupoval nějaký děda siluety. Zastavil jsem se, abych se na to podíval. Stály mu zrovna dvě dívky a on vystupoval jejich siluety najednou, šmikal nůžkami velice rychle a hleděl na ně s hlavou na stranu. Dívky se hihotaly. Ukázal mi siluety, než je nalepil na bílý papír a podal je dívkám.

“Ty jsou krásné,” řekl. “A co vy, tenente?”

Dívky šly pryč, dívaly se na své siluety a smály se. Byly to hezké dívky, jedna z nich byla zaměstnaná ve vinárně naproti nemocnici.

“Tak dobře,” řekl jsem.

“Sundejte si čepici.”

“Ne. Udilejte mi v ní.”

“To nebude tak krásné,” řekl děda. “Ale,” rozjařil se, “bude to vojenšitější.”

Šmikal nůžkami do černého papíru, pak oddělil obě vrstvy, nalepil profily na pohlednici a podal mi je.

“Co jsem dlužný?”

“To je v pořádku.” Mávl rukou, “Udílal jsem je jen tak, pro vás.”

“Prosím,” vytáhl jsem pár mňáček, “Pro radost.”

“Ne. Já je udílal pro radost. Dejte je svojí dívce.”

“Mnohokrát díky a na shledanou.”

“Pøijíte zas.”

Šel jsem dál, do nemocnice. Bylo tam pro mñ pár dopisù, jeden úøední a pár ostatních. Mñl jsem dostat tøínedílní dovolenou na zotavenou a pak jsem se mñl vrátit na frontu. Peèlivì jsem to pøeèetl znova. No, tak tady to je. Dovolená na zotavenou zaèíná ètvrtého øíjna, kdy konèí moje léèení. Tøí nedíle je jednadvacet dní. To znamená pñadvacátého øíjna. Øekl jsem jim, ♦e jdu ven. Odešel jsem na veèeøi do restaurace kousek za nemocnicí a u stolu jsem si pøeèetl dopisy a Corriere della Sera. Byl tu dopis od dìdeèka a v nñm nñjaké rodinné novinky, vlastenecké povzbuzeny smñka na dvì stì dolarù a nikolik vñstøi ♦kù; nudnì dopis od knìze z naší jídelny; dopis od èlovíka, kterého jsem znal a kterì létal s Francouzi a dostal se do party divochù a vykládal mi o ní, a lístek od Rinaldiho, kterì chtìl vñdit, jak dlouho se ještì hodlám flákat v Milání a co je nového. Pøál si, abych mu pøivezl fonografické desky, a pøilo ♦il seznam. Pøi jídle jsem vypil malou láhev chianti, potom kávu se skleníèkou koòaku, doèetl jsem noviny, strèil jsem dopisy do kapsy, nechal jsem na stole noviny se zpropitnìm a šel jsem pryè. Ve svém pokoji v nemocnici jsem se odstrojil, oblékl si py ♦amo a ♦upan, stáhl jsem ♦aluzie na dveøích, které vedly na balkon, posadil jsem se v posteli a dal se do ètení bostonských novin z hromady, kterou nechala paní Meyersová v nemocnici pro hochy. Chicago White Sox zatím vyhrávali v soutì ♦i o vlajku Americké ligy a New York Giants vedli v Celostátní lize. Babe Ruth tehdy startoval jako nadhazovaè za Boston. Noviny byly nudné, novinky byly lokální a vyèichlé a zprávy z fronty byly všechny staré. Zprávy z Ameriky byly samì vicvikovì tábor. Byl jsem rád, ♦e nejsem ve vicvikovém táboøe. Jediné, co se dalo èíst, byly baseballové zprávy, a ty mñ nezajímaly ani za mák. Tolik novin najednou nešlo èíst se zájmem. Nebylo v nich zrovna nic aktuálního, ale chvíli jsem se jimi probíral. Uva ♦oval jsem, jestli zastaví soutì ♦e v prvních ligách, kdyby se Amerika opravdu zamíchala do války. Asi ne. V Milání se dostihy konaly poøád, a válka u ♦ sotva mohla být horší. Ve Francii dostihy pøestaly. Právì tamodtud pøišel náš kùò Japalac. Catherine mila slu ♦bu teprve od devíti

hodin. Kdy❖ nastoupila, slyšel jsem, jak jde za dveømi okolo, a jednou jsem ji zahlédl na chodbì. Podívala se do několika jiních pokojù a koneènì pøišla do mého.

“Jdu pozdì, miláèku,” øekla. “Mila jsem spoustu práce. Jak je ti?”

Vyprávìl jsem jí o svých dokumentech a o dovolené.

“To je bájeènè,” øekla. “Kam chceš jet?”

“Nikam. Chci zùstat tady.”

“To je hloupost. Vyber si, kam budeš chtít, a já pojedu s tebou.”

“Jak to provedeš?”

“To nevím. Ale nìjak ano.”

“Ty jsi skvilá. Ú❖asná.”

“Ne, nejsem. Ale není to nic ti❖kého, zaøídit si ❖ivot, kdy❖ Èlovìk nemá co ztratit.”

“Jak to myslíš?”

“Nìjak. Jenom mi napadlo, jak malinké se zdají pøeká❖ky, které døív byly tak veliké.”

“Øekl bych, ❖e to moc lehce zaøídit nepùjde.”

“Ba ne, pùjde, miláèku. V nejhorším pøípadì prostì zmizím, ale to nebude potøeba.”

“Kam bychom mìli jet?”

“To je mi jedno. Kam chceš. Kam chceš, jen kdy❖ tam nebudeme nikoho znát.”

“Tobì je úplnì jedno, kam pojedeme?”

“Ano. Bude se mi líbit všude.”

Vypadala rozèilená a nervosní.

“Co je s tebou, Catherine?”

“Nic. Není mi nic.”

“Ale ano, je.”

“Ne, nic. Opravdu nic.”

“Já vím, ◆e je. Øekni mi to, miláèku. Mnì to mù ◆eš øíct.”

“Nic to není.”

“Øekni.”

“Já nechci. Mám strach, ◆e z toho budeš neš ◆astnì nebo si budeš dilat starosti.”

“Ne, nebudu.”

“Urèiti? Mnì to starosti nedílá, ale mám strach, aby to nedílalo starosti tobì.”

“Kdy ◆ je to nedílá tobì, tak nebude.”

“Ale já ti to nechci øíct.”

“Øekni.”

“Musím?”

“Ano.”

“Budu mít dítě, miláčku. Už jsem skoro ve třetím měsíci. Ale neděláš si z toho starosti, že? Prosím, prosím, ne. Nesmíš si dělat starosti.”

“No dobře.”

“Je to dobře?”

“Samozřejmě.”

“Zkoušela jsem všechno možné. Uživala jsem všechno možné, ale nic to nepomohlo.”

“Já si nedělám starosti.”

“Nemohla jsem si pomoci, miláčku, a nedělám si z toho starosti. Nesmíš si dělat starosti, ani ti o nesmí mrzet.”

“Mám starost jenom o tebe.”

“To je právě to. To právě nesmíš. Lidé mají pořád dítěátko. Každá má dítěátko. Je to docela přirozené.”

“Ty jsi skvělá. Užasná.”

“Ne, nejsem. Ale nesmí ti to vadit, miláčku. Udělám, co budu moci, abych ti s tím nepřivedla do nepříjemností. Já vím, že jsem ti už do nepříjemností přivedla. Ale nebyla jsem až do tečka hodná holčička? Tys o tom vůbec nevěděl, že?”

“Ne.”

“A tak to bude pořád. Nesmíš si prostě přepouštět žádnou starost. Já to na tebe vidím, že si děláš starosti. Přestaň. Hned přestaň. Nechceš se napít, miláčku? Já vím, že dostaneš v duchy dobrou náladu, když se napiješ.”

“Ne. Mám docela dobrou náladu. A ty jsi skvělá a užasná.”

“Ne, nejsem. Ale všechno to zařídím tak, abychom mohli být spolu, a si vybereš, kam pojedeme. V říjnu to bude rozkošné. Budeme se mít báječně, miláčku, a budeš na frontě, každě den ti napíšu.”

“Kde budeš?”

“To ještě nevím. Ale nikde v nějakém nádherném místě. O to se už postarám.”

Byli jsme chvíli tiše a nemluvili jsme. Catherine seděla na posteli a já se na ni díval, ale jeden druhého jsme se nedotkali. Byli jsme si daleko, jako kdyby nikdo nepřišel do pokoje, a lidé najednou nejsou ve své kůži. Natáhla ruku a vzala mě za moji.

“Nezlobíš se, že ne, miláčku?”

“Ne.”

“A nepřipadá ti, že jsi do něho spadl?”

“Trošku možná. Ale ne tvojí vinou.”

“Nemyslela jsem mojí vinou. Nebud hloupý. Myslela jsem vůbec tak, spadl.”

“Elovík si v dycky připadá, že do něho spadl. Biologicky.”

Odešla duchem nikam daleko, ani se nepohnula, ani mi nepustila ruku.

“To není hezké, říkat v dycky.”

“Nezlob se.”

“To nic. Víš, ale já jsem nikdy neměla dítě a ani jsem nikdy nikoho nemilovala. A dělala jsem, co jsem mohla, abych byla taková, jak to máš rád, a ty teď ůekneš “v dycky”.

“Já si uořiznu jazyk,” nabídl jsem jí.

“Ach, miláčku,” vrátila se odtamtud, kde byla. “Nesmíš na mě dát.” Byli jsme zase spolu a ve své kůži. “My jsme opravdu jenom jeden Ělovík a nesmíme si naschvál nerozumět.”

“Však nebudeme.”

“Ale lidé to dělají. Milují se a pak si naschvál nerozumí a pak se začnou hádat a potom u nás najednou nejsou jeden a ten samý ělovík.”

“My se hádat nebudeme.”...

“Nesmíme. Protože jsme jenom my dva a ve světě jsou všechny ty spousty ostatních. Kdyby se mezi námi mělo něco stát, je s námi konec a oni nás dostanou.”

“Nedostanou nás,” řekl jsem. “Protože ty jsi moc statečná. Statečnému se nikdy nic nestane.”

“A na to, že umře.”

“Ale jen jednou.”: “Já nevím. Kdo to řekl?”

[???

“Zbabělec umírá tisíckrát, statečný ělovík jen jednou?”

“Tak. Kdo to řekl?”

“Nevím.”

“Byl to asi zbabělec,” řekla. “O zbabělcích toho viděl fůru, ale o statečných vůbec nic. Statečný ělovík umírá možná dvoutisíckrát, když je inteligentní. Jenže o tom prostě nemluví.”

“Já nevím. Statečnému těko vidíš do aludku.”

“Ano. Právì proto vypadá poøád stateènì.”

“Ty jsi na to nijaká velká autorita.”

“Máš pravdu, miláèku. To mi patøí.”

“Ty jsi stateèná.”

“Ne,” øekla. “Ale chtěla bych být.”

“Já nejsem,” øekl jsem. “Já se znám. Byl jsem tam dost dlouho, abych to poznal. Jsem jako pálkovaè, kterì udílá dvì stì tøicet a ví, ♦e na víc se nezmù♦e.”

“Co je to pálkovaè, kterì udílá dvì stì tøicet? Zní to strašnì úctyhodnì.”

“Mo♦ná, ale není. V baseballu to znamená prùmìrnou tøídu.”

“Ale pøece jen tøídu,” popichovala mì. “Myslím, ♦e jsme oba trochu nafoukaní,” øekl jsem. “Ale ty jsi stateèná.”

“Nejsem. Ale doufám, ♦e budu.”

“Oba jsme stateení,” øekl jsem. “A já jsem obzvláš♦ stateenì, kdy♦ se napiju.”

“My jsme ú♦asnì lidé,” øekla Catherine. Odešla ke skøíni a pøinesla mi koòak a sklenìèku. “Napij se, miláèku,” øekla. “Byl jsi hroznì hodnì.”

“Já vlastnì ani nemám chu♦.”

“Jen se napij.”

“Tak dobøe.” Nalil jsem koòak do sklenice na vodu, a♦ byla do tøetiny plná, a hodil jsem to do sebe.

“To byl, pane, panák,” øekla. “Já vím, ♦e brandy se hodí pro hrdiny. Ale nemìl bys to pøehánìt.”

“Kde se usadíme po válce?”

“Asi nikde v starobinci,” øekla. “Tøi roky jsem se tišila jak dítě, ♦e válka skončí o vánocích. Ale teï se tiším na to, a ♦ náš syn bude major.”

“Mo♦ná, ♦e bude generál.”

“Jestli tohle je stoletá válka, bude mít dost èasu vyzkoušet obì ty šar♦e.”

“Nechceš se napít?”

“Ne. Tebe to, miláèku, v♦dycky rozveselí a mnì to jen udílá ti ♦kou hlavu.”

“Copak jsi nikdy nepila brandy?”

“Ne, miláèku. Já jsem strašnì staromódní man♦elka.”

Sáhl jsem na podlahu po láhvi a nalil jsem si znova.

“Mila bych se jít radši podívat po tvích krajanech,” øekla Catherine.
“Snad by sis zatím mohl èíst noviny, ne♦ se vrátím.”

“Musíš jít?”

“Teï, nebo potom.”

“Tak dobøe. Teï.”

“Potom sem zas pøijdu.”

“Budu mít noviny pøeètené,” øekl jsem.

KAPITOLA XXII

Tu noc se ochladilo a druhý den se dalo do deště. Jak jsem šel domů z Ospedale Maggiore, lilo jako z konve, a když jsem se dostal do nemocnice, byl jsem promoklý na kůži. Nahoře v pokoji děš prudce stálal na balkon a vítr ho hnal proti skleněným dveřím. Pøevlékl jsem se a napil se trochu brandy, ale brandy mi nechutnala. V noci mi bylo špatně a ráno po snídani se mi chtělo zvracet.

“Už je to tak,” řekl domácí lékař. “Podívejte se mu na bilmo, sleěno.”

Sleěna Gageová se podívala. Dali mi zrcadlo, abych se podíval sám. Bilmo bylo žluté a byla to žloutenka. Ležel jsem s ní ètrnáct dní. Z toho důvodu jsme spolu dovolenou na zotavení nestrávili. Mili jsme v plánu odjet do Pallanzy na Lago Maggiore. Když na podzim listí miní barvu, je tam hezky. Jsou tam pišinky, kde se èlovík může procházet, a v jezeře může chytat pstruhy. Bylo by to lepší než ve Strese, protože v Pallanze je mío lidí. Do Stresy se èlovík dostane z Milána tak snadno, že tam jsou pořád nijací známí. V Pallanze je hezká vesnice a èlovík si může zaveslovat k ostrůvkům, kde bydlí rybáři, a na největším z těch ostrůvků je restaurace. Ale my jsme tam nejeli.

Jednou, když jsem ležel v posteli se žloutenkou, pøišla do pokoje sleěna Van Campenová, otevøela skøio a uvidila tam prázdné láhve. Poslal jsem právě portíra s nákladem lahví ven a ona ho asi musela vidět, jak s nimi odcházel, a pøišla sem, aby ještě nějakou našla. Byly to většinou láhve od vermouthu, od marsaly, od capri, prázdné butely od chianti a pár kořakových lahví. Vrátní odnesl ty velké, ty, v kterých byl vermouth, a butely od chianti, oplétané slámou, a na konec si nechal láhve od brandy. A právě tyhle láhve od brandy a pak láhev ve tvaru medvěda, ve které bival kúmmel, našla sleěna Van Campenová. Obzvlášť ten medvěd ji rozèilil. Zdvihla ho; medvěd sedil na zadnici, tlapky zdvižené, ve skleněné hlavě měl špunt a na dně několik lepkavých krystalků usazeniny. Zasmál jsem se.

“To byl kùmmel,” øekl jsem. “Nejlepší kùmmel se dostane v tìchhle medvídkách. Je to import z Ruska.”

“Tohle všechno jsou láhve od brandy, ♦e ano?” zeptala se sleèna Van Campenová.

“Já na nì na všechny nevidím,” øekl jsem. “Ale asi budou.”

“Jak dlouho jste tohle provádìl?”

“Kupoval jsem si je a sám jsem si je sem nosil,” øekl jsem. “Chodili mi èasto na návštěvu italští dùstojníci, a tak jsem tu mìl v♦dycky brandy, abych jim mohl nabídnout.”

“Vy sám jste ji nepil?”

“Sám jsem ji pil taky.”

“Brandy,” øekla. “Jedenáct prázdních lahví od brandy a ta medvídí koøalka.”

“Kummel.”

“Poølu sem nìkoho, aby je vzal pryè. To jsou všechny prázdné láhve, které máte?”

“Prozatím ano.”

“A já vás litovala, ♦e máte ♦loutenku. Vy nestojíte za lítost.”

“Dìkuji vám.”

“Nemyslím, ♦e by vám nìkdo mohl mít za zlé, ♦e se vám nechce na frontu. Ale øekla bych, ♦e si vyvzpomenete nìco rozumnijšího, ne♦ uhnat si ♦loutenku nemírním po♦íváním alkoholu.”

“Èím?”

“Nemírím požíváním alkoholu. Však jste slyšel dobře.” Nečekal jsem nic. “Obávám se, že a že se dostanete z té loutenky, budete se muset vrátit na frontu, jestli si neopatříte něco jiného. Myslím, že svévolně uhnaná loutenka vás neopravňuje k dovolené na zotavenou.”

“Myslíte, že ne?”

“Myslím, že ne.”

“Mila jste nikdy loutenku, sleèno Van Campenová?”

“Ne, ale u jsem jich hodně viděla.”

“Všimla jste si, jak se to pacientům líbí?”

“Mám dojem, že je to lepší než být na frontě.”

“Sleèno Van Campenová,” řekl jsem. “Znala jste někdy èlovìka, který ze sebe chtěl udílat kripa tím, že se kopl do varlat?”

Sleèna Van Campenová tuhle otázku pøeslechla. Musela ji buď pøeslechnout, nebo odejít pryč. Odejít se jí nechtilo, proto že mì u mla plné zuby a teě si na mnì pochutnávala.

“Znala jsem mnoho mužù, kteøí se dostali z fronty, ponìvad si sami pøivodili zranìní.”

“Na to jsem se neptal. Já jsem taky viděl zranìní, která si chlapci pøivodili sami. Ptal jsem se vás, jestli jste nikdy znala èlovìka, který ze sebe chtěl udílat kripa tím, že se kopl do varlat. Protože tenhle pocit se tak asi nejvíc blíí loutence a je to pocit, který, myslím, zaílo málo enských. Proto jsem se vás ptal, jestli jste nikdy mila loutenku, sleèno Van Campenová, protože -” Sleèna Van Campenová odešla. Za nijakou chvíli se objevila sleèna Gageová.

“Co jste řekl Van Campenové? Byla vzteky bez sebe.”

“Porovnávali jsme pocity. Právì jsem jí chtìl namítnout, že nikdy nezažila porod -”

“Vy jste se zbláznìl,” øekla Gageová. “Prahne po vašem skalpu.”

“Mùj skalp u mě má,” øekl jsem. “Pøipravila mì o dovolenou a možná, že se bude snažit dostat mì pøed váleèní soud. Sprostá je na to dost.”

“Nikdy jste se jí nelíbil,” øekla Gageová. “A kvùli èemu to bylo?”

“Øekla mi, že jsem si chlastem pøivodil loutenku, abych se nemusel vrátit na frontu.”

“Pch,” øekla Gageová. “Odpøisáhnu vám, že jste se alkoholu ani nedotkl. Každì vám odpøisáhne, že jste se alkoholu ani nedotkl.”

“Našla láhve.”

“Stokrát jsem vám øíkala, abyste ty láhve uklidil. Kam jste je dal?”

“Do skøínì.”

“Máte nijakì kuføík?”

“Ne. Strète je tamhle do toho ruksaku.”

Sleèna Gageová nacpala láhve do ruksaku. “Dám je vrátnému,” øekla a vyrazila ke dveøím.

“Okamžik,” øekla sleèna Van Campenová. “Vezmu si ty láhve sama.” Mìla s sebou vrátného. “Odneste je, prosím,” øekla. “Chci je ukázat lékaøi, a že mu budu podávat hlášení.”

Odešla chodbou pryè. Vrátnì nesl pytel. Vidìl, co v nìm je. Nic se nestalo, jenom jsem pøišel o dovolenou.

KAPITOLA XXIII

Ten večer, kdy jsem se měl vrátit na frontu, poslal jsem vrátného na nádraží, aby mi obsadil místo ve vlaku, a pojedl z Turína. Vlak měl odejet o půlnoci. Byl vypravován z Turína, do Milána dorazil v půl jedenácté večer a čekal ve stanici a do odjezdu. Ělovík tam musel jít hned, jak vlak přijel, aby dostal místo. Vrátní si s sebou vzal kamaráda, stěelce ze strojní pušky na dovolené, který pracoval u krejčího, a byl si jist, že ve dvou se jim podaří místo udržet. Dal jsem jim peníze na peronní lístek a oni mi vzali zavazadla. Skládala se z velkého ruksaku a ze dvou brašen.

V nemocnici jsem se rozloučil asi v pět hodin a šel jsem pryč. Vrátní měl moje zavazadla ve své budce a já mu řekl, že budu na nádraží něco před půlnocí. Jeho manželka mě titulovala “Signorino” a plakala. Otřela si dlaní oči, podala mi ruku a hned začala zase plakat. Poplácal jsem ji po zádech a ona se dala znova do pláče. Spravovala mi prádlo a byla to maličká, zavalitá, bílovlasá žena se šťastným úsměvem v obličeji. Kdy plakala, obličej se jí rozpadl na kusy. Šel jsem na roh, kde byla vinárna, a čekal jsem uvnitř a vyhlížel jsem z okna. Venku bylo tma a chladno a mlhavo. Zaplatil jsem kávu a grappu a díval jsem se, jak lidé chodí kolem ve světle z okna. Uviděl jsem Catherine a zažádal jsem na okno. Rozhlédla se, uviděla mě a usmála se a já vyšel ven a přidal jsem se k ní. Měla na sobě tmavomodrou pláštinku a malý plstěný klobouk. Šli jsme spolu po chodníku kolem vináren, potom přes tržiště a ulicí nahoru a pod obloukem na náměstí s katedrálou. Byly tu kolejnice pouliční dráhy a za nimi byla katedrála. V mlze byla mokrá a bílá. Přešli jsme přes koleje tramvaje. Nalevo byly krámy, jejich výklady zářily, a vchod do galerie. Na náměstí byla hustá mlha, a když jsme přišli těsně ke katedrále, byla velmi obrovská a kámen byl vlhký.

“Chceš jít dovnitř?”

“Ne,” øekla Catherine. Šli jsme dál. Ve stínu jednoho kamenného podpírného pilíøe stál voják s divèetem a my jsme prošli kolem nich. Stáli pøitisknuti na kámen a on pøes ni pøehodil svou pláštinku. “Ti jsou jako my,” øekl jsem.

“Nikdo není jako my,” øekla Catherine. Ale nemyslela to v tom š♦astném smyslu.

“Pøál bych jim, aby mìli kam jít.”

“Mo♦ná, ♦e by to pro ni ani nebylo dobøe.”

“Já nevím. Ka♦dì by mìl mít kam jít.”

“Mají katedrálu,” øekla Catherine. U♦ jsme byli za ní. Pøešli jsme vzdálení konec náměstí a podívali jsme se zpátky na katedrálu. V mlze byla krásná. Stáli jsme pøed obchodem s ko♦ením zbo♦ím. Ve vkladì byly jezdecké boty, batoh a ly♦aøské boty. Ka♦dì pøedmìt byl vystaven zvláš♦, jako vzorek: batoh uprostøed, jezdecké boty na jedné stranì a ly♦aøské na druhé. Kù♦e byla tmavá a olejovì se leskla, jako oje♦diné sedlo. Elektrické svìtlo se jasnì odrá♦elo na matnì naolejované kù♦i.

“Nìkdy si zaly♦ujeme.”

“Za dva mìsíce se zaène ly♦ovat v Múrrren,” øekla Catherine.

“Pojedeme tam.”

“Tak dobøe,” øekla. Šli jsme ještì kolem jiných vkladù a zahnuli jsme do postranní uličky. “Tady jsem nikdy nebyla.”

“Chodím tudy do nemocnice,” øekl jsem. Byla to úzká ulička a dr♦eli jsme se po pravé stranì. V mlze kolem nás procházelo mnoho lidí. Byly tu krámy a všechny vklady byly osvìtlené. Podívali jsme se do jednoho vkladu na hromadu sirù. Zastavil jsem se pøed obchodem se zbranìmi.

“Pojí tam se mnou, na minutku. Musím si koupit bouchačku.”

“Jakou bouchačku?”

“Pistoli.” Šli jsme dovnitř a já si rozepjal opasek a položil jsem ho i s prázdným pouzdem na pult. Za pultem byly dvě ženy. Přinesly mi několik pistolí.

“Musí pasovat semhle,” řekl jsem a otevřel jsem pouzdro. Bylo to pouzdro ze šedivé kůže a koupil jsem ho u vetešníka na nošení ve městě.

“Mají tu dobré pistole?” zeptala se Catherine.

“Jsou všechny asi tak stejné. Můžete si tuhle vyzkoušet?” zeptal jsem se ženy.

“Není tu teď kde střílet,” řekla. “Ale je velmi dobrá. S tou nikdy nechybíte.”

Natáhl jsem ji a spustil. Pero bylo trochu silné, ale pracovalo hladce. Zastříl jsem a znovu jsem ji natáhl.

“Už se z ní střílelo,” řekla žena. “Patřila důstojníkovi, který byl výborný střelec.”

“Vy jste mu ji prodala?”

“Ano.”

“Jak jste ji dostala zpátky?”

“Od jeho sluhy.”

“Možná, že moji budete mít taky,” řekl jsem. “Kolik stojí?”

“Padesát lir. Je velmi laciná.”

“Tak dobře. Dejte mi ještě dva rezervní zásobníky a krabičku nábojů.”

Vytáhla je zpod pultu.

“Nepotøebujete snad šavli?” zeptala se. “Mila bych tu několik starších šavlí a velmi laciné.”

“Já jedu na frontu,” øekl jsem.

“Ach tak, to potom šavli nepotøebujete,” øekla.

Zaplatil jsem náboje a pistoli, naplnil jsem zásobník a zastrèil ho dovnitø, strèil jsem pistoli do prázdného pouzdra, naplnil jsem náboji rezervní zásobníky a strèil jsem je do ko❖enich kapsièek na pouzdru a pak jsem si zapjal opasek. Pistole mì na opasku tí❖ila. Ale stejnì, myslel jsem si, je lepší mít pistoli podle pøedpisù. Èlovìk v ❖dycky dostane náboje.

“Tak, teì jsme v plné zbroji,” øekl jsem. “Na tohle jsem jedinì nesmìl zapomenout. Moji starou pistoli mi nikdo sebral, kdy❖ mì vezli do nemocnice.”

“Doufám, ❖e je ta pistole dobrá,” øekla Catherine.

“Pøál byste si ještì něco?” zeptala se ❖ena.

“Myslím, ❖e u❖ nic.”

“Ta pistole je na šòuru,” øekla.

“Já jsem vidìl.” ❖ena mi chtìla ještì něco prodat.

“Píš❖alku nepotøebujete?”

“Ani ne.”

❖ena øekla sbohem a my jsme vyšli ven na chodník. Catherine se podívala do vkladu. ❖ena se podívala ven a uklonila se.

“K èemu jsou tahle zrcátka v døevìních rámech?”

“Ty jsou na lákání ptákù. Roztoeí je na polích, skøivani je uvidí a pøilétnou a Italové je postøílejí.”

“Jsou to vynalézaví lidé,” øekla Catherine. “V Americe skøivany nestøííte, ♦e ne?”

“Nijak zvláš♦.”

Pøešli jsme ulici a vyrazili* jsme po druhé stranì. “U♦ je mi líp,” øekla Catherine. “Ze zaèátku mi bylo strašlivì.”

“V♦dycky je nám dobøe, kdy♦ jsme spolu.”

“Budeme spolu v♦dycky.”

“Ano, jenom♦e já o pùlnoci odjí♦dím.”

“Nemysli na to, miláèku.”

Kráèeli jsme po ulici dál. Svìtla v mlze ♦loutla.

“Nejsi unavenì?” zeptala se Catherine.

“A co ty?”

“Já ne. Mì baví takhle chodit.”

“Ale dlouho to dilat nebudeme.”

“Ne.”

Zahnuli jsme do postranní uličky, kde nebyla ♦ádná svìtla, a šli jsme tou uličkou. Zastavil jsem se a políbil jsem Catherine. Kdy♦ jsem ji líbal, cítil jsem, ♦e mi dala ruku na rameno. Pøetáhla si moji pláštinku okolo sebe, tak♦e jsme v ní teí byli zabalení oba. Stáli jsme na ulici, opøeni o vysokou stínu.

“Pùjdeme nikam,” øekl jsem.

“Dobøe.” øekla Catherine. Kráèeli jsme ulicí dál, a ♦ vùstila do širší ulice, která vedla podél kanálu. Na druhé stranì byla cihlová stìna a domy. Pøed námi, dál po ulici, jsem vidìl vùz poulièní dráhy pøejí ♦ dìt nìjaký most.

“Tamhle u toho mostu se ♦ eneme dro ♦ ku,” øekl jsem. Stáli jsme v mlze na mostì a èekali jsme na koèár. Kolem pøejelo nìkolik vozù poulièní dráhy, plných lidí, kteøí se vraceli domù. Potom se objevil koèár, ale nikdo v nìm sedìl. Mlha se pomalu mìnìla v dèš ♦.

“Mohli bychom jít pišky nebo jet tramvají,” øekla Catherine.

“Však ono se nìco uká ♦ e,” øekl jsem. “Jezdí tudy.”

“Tady je zrovna jeden,” øekla.

Koèí zarazil konì a sklapl kovovou cedulku na taxametr. Koèár mìl nata ♦ enou støechu a na kabáti koèího byly kapky vody. Jeho nablískanì cylindr ve vlhku záøil. Posadili jsem se spolu na zadní sedadlo, a proto ♦ e koèár mìl nata ♦ enou støechu, byla tam tma.

“Kam jsi mu øekl, aby jel?”

“Na nádra ♦ í. Naproti nádra ♦ í je hotel a tam mù ♦ eme jít.”

“Mù ♦ eme tam jít takhle? Bez zavazadel?”

“Ano,” øekl jsem.

Byla to dlouhá jízda, na nádra ♦ í, v dešti a postranními ulièkami.

“Nenajíme se?” zeptala se Catherine. “Mám strach, ♦ e budu mít hlad.”

“Dáme si pøinést veèeøi do pokoje.”

“Nemám nic na sebe. Ani noční košili nemám.”

“Koupíme si nějakou,” řekl jsem a zavolaal jsem na kočího.

“Jedte na Via Manzoni a tamtudy.” Kívl a na nejbližším rohu zahrnul doleva. V široké třídě se Catherine rozhlížela po nějakém obchodě.

“Tady něco je,” řekla. Zastavil jsem kočího, Catherine vystoupila, přešla po chodníku a zmizela vevnitř. Zůstal jsem sedět v kočáře a čekal jsem na ni. Pršelo a já ucítil vlhkou vůni ulice a pach koní, z něhož se v dešti kouřilo. Vrátila se s balíčkem, nastoupila a jeli jsme dál.

“Je to strašně pěpých, miláčku,” řekla. “Ale je to krásná noční košile.”

Před hotelem jsem Catherine řekl, aby počkala v kočáře, a sám jsem vystoupil a promluvil jsem si s ředitelem. Pokojů bylo plno. Pak jsem se vrátil ven ke kočáru, zaplatil jsem kočému a já i Catherine jsme šli dovnitř spolu. Malý liftboy s dvěma řadami knoflíků nesl balíček. Ředitel nás s poklonami vyprovodil k výtahu. Bylo tu spousta červeného plyše a mosazi. Ředitel vyjel výtahem nahoru s námi.

“Monsieur a madame si přejí povečeřet v pokoji?”

“Ano. Pošlete nám nahoru menu,” řekl jsem.

“Nebylo by libo nějakou specialitu? Zvěřinu nebo soufflé?”

Výtah projel dvěma poschodími a po každé to zacvakalo, potom to cvaklo a zůstalo stát.

“Jakou máte zvěřinu?”

“Mohu posloužit baňatem nebo slukou.”

“Přejete sluku,” řekl jsem. Šli jsme po chodbě. Koberec byl prošlapaný. Bylo tu mnoho dveří. Ředitel se zastavil, odemkl jedny dveře a otevřel je.

“Raďte prosím. Prvotřídní pokojíček.”

Malí liftboy s øadami knoflíkù polo❖il balíèek na stùl uprostøed pokoje. Øeditel roztáhl záclony.

“Venku je mlhavo,” øekl. Pokoj byl zaøízen nábytkem s potahy z rudého plyše. Bylo tu mnoho zrcadel, dvì køesla a veliká postel s atlasovým pøehozem. Jedny dveøe vedly do koupelny.

“Poølu menu nahoru,” øekl øeditel. Poklonil se a odešel pryè.

Šel jsem k oknu a podíval jsem se ven, pak jsem zatáhl za šòuru, kterou se zavíraly ti❖ké plyšové záclony. Catherine sedila na posteli a dívala se na lustr z broušeného skla. Sundala si klobouk a vlasy jí ve svìtle zázily. Uvidila se v jednom ze zrcadel a zajela si do vlasù rukama. Vidìl jsem ji ve tøech jinich zrcadlech. Nevypadala š❖astnì. Pláštìtku nechala spadnout na postel.

“Co je ti, miláèku?”

“Ještì nikdy jsem si nepøipadala jako lehká holka,” øekla. Šel jsem k oknu, roztáhl jsem záclony a podíval jsem se ven. Nemyslel jsem si, ❖e to bude takovéhle.

“V❖dy❖ nejsi.”

“Já vím, miláèku. Ale není to nic pøíjemného, pøipadat si tak.” Její hlas znìl suøe a sklesle.

“Tohle je nejlepší hotel, do jakého by nás pustili,” øekl jsem. Podíval jsem se z okna. Pøes námìstí zázila svìtla z nádra❖í. Po ulici pøejí❖dily koèáry a bylo vidìt stromy v parku. Svìtla z hotelu svítla na mokrou dla❖bu. Ach sakra, myslel jsem si, musíme se zrovna teì hádat?

“Prosím ti, pojì ke mnì,” øekla Catherine. Skleslost jí z hlasu úplnì zmizela. “Pojì, prosím ti. U❖ jsem zase hodná holèièka.” Ohlédl jsem se na postel. Catherine se usmívala.

Šel jsem k ní, posadil jsem se vedle ní na posteli a políbil jsem ji.

“Ty jsi moje hodná holèèèka.”

“Jenom a jenom tvoje,” øekla.

Kdy❖ jsme se najedli, cítili jsme se dobře, a potom jsme se cítili velice šťastní a za chvíli jsme se v pokoji cítili jako doma. V mém pokoji v nemocnici nám bylo jako doma a zrovna tak nám bylo jako doma v tomhle pokoji.

Pøi jídle si pøes sebe Catherine pøehodila mou blùzu. Mili jsme velíkí hlad a jídlo bylo dobré a vypili jsme láhev capri a láhev svatoštipánského. Víšinu jsem vypil já, ale Catherine se taky napila a cítila se po tom bájeènì. K veèeøi jsme mili sluku s bramborovým soufflé a s puøée de marron, a salát a zabaione jako zákusek.

“Ten pokoj je nádherní,” øekla Catherine. “Ten pokoj je rozkošný. Mili jsme tu bydlet celou tu dobu, co jsme byli v Milánì.”

“Je to legraèní pokoj. Ale je hezkí.”

“Neøest je ničò bájeèného,” øekla Catherine. “Zdá se, ❖e lidé, kteøí ji pìstují, to provádíjí s vkusem. Ten èervení plyš je opravdu nádherní. To je pøesní ono. A zrcadla jsou hroznì svùdná.”

“Ty jsi rozkošné dívèè.”

“Nevím, jakí by takovíhle pokoj byl, kdyby se tu mìl èlovík ráno probudit. Ale je to opravdu ú❖asní pokoj.” Nalil jsem si novou sklenici svatoštipánského.

“Byla bych ráda, kdybychom si tu mohli nijak opravdu zahøešit,” øekla Catherine. “Všechno, co dìláme, mi pøipadá tak nevinné a prosté. Nechce se mi vìøit, ❖e provádíme ničò špatného.”

“Ty jsi prima dívèè.”

“Jenom mám po ka❖dé hlad. Strašní mi v❖dycky vytráví.”

“Ty jsi nádherné divèe a takovı prosáèek,” øekl jsem. “Jsem prosáèek. Tohle nikdy nikdo nepochopil, jenom ty.”

“Tehdy, kdy jsem se s tebou po prvé setkal, pøedstavoval jsem si jednou celé odpoledne, jak spolu pùjdeme do hotelu Cavour a jaké to bude.”

“To ale byla od tebe nestydatost. Tohle není Cavour, øe?”

“Ne. Tam by nás byli nepustili.”

“Jednou nás tam pustí. Ale v tomhle jsme kaďi jinı, miláèku. Já jsem si nikdy nic nepøedstavovala.”

“Vùbec nikdy ani trochu?”

“Trošièku,” øekla.

“Ach, ty jsi rozkošné divèe.”

Nalil jsem novou sklenici vína.

“Jsem strašlivı prosáèek,” øekla Catherine.

“Ze zaèátku jsem si to nemyslel. Myslel jsem si, øe jsi potrhlá.”

“Byla jsem trošièku potrhlá. Ale nijak zvláš. Pomatenı jsi ze mı nebyl, øe ne, miláèku?”

“Vıno je ohromná vıc,” øekl jsem. “Èlovık po nım zapomene na všechno zlé.”

“Je bájeèné,” øekla Catherine. “Ale můj tatınek z nıho dostal šerednou pakostnici.”

“Ty máš tatınk?”

“Ano,” øekla Catherine. “On má pakostnici. Nebudeš se s ním nikdy muset poznat. Ty nemáš tatínka?”

“Ne,” øekl jsem. “Nevlastního.”

“Bude se mi líbit?”

“Nebudeš se s ním muset poznat.”

“My se máme tak skvile,” øekla Catherine. “U ♦ se vùbec o nic jiného nezajímám. Já jsem tak strašni š ♦ astná, proto ♦ e jsem se za tebe provdala.”

Pøišel èišník a sklidil se stolu. Za nìjakou chvíli jsme velice ztichli a bylo slyšet déš ♦. Dole na ulici zatroubilo auto.

“Za sebou v ♦ dycky slyším hned koèárek èasu pøijí ♦ dit.” øekl jsem.

“Tu básnièku znám,” øekla Catherine. “Ta je od Marvella. Ale ta je o nìjaké dívce, která nemohla mu ♦ e ani cítit.”

Mil jsem hlavu úplnì jasnou a chladnou a chtìl jsem mluvit o konkrétních vícech. “Kde budeš mít to dì ♦ átko?”

“To nevím. V nejlepší porodnici, jakou najdu.”

“A jak to zaøídíš?”

“Co nejlíp to pùjde. Nedìlej si starosti, miláèku. Ne ♦ bude po válce, budeme mít mo ♦ ná dìtí nìkolik.”

“U ♦ abych skoro šel.”

“Já vím. Mù ♦ eš to skonèit, jestli chceš.”

“Ne.”

“Tak potom si nedilej starosti, miláèku. A ♦ do tedka jsi byl skvìlì a teã si najednou zaèínáš dilat starosti.”

“Já nebudu. Jak èasto mi budeš psát.”

“Ka ♦ di den. Ètou vám dopisy?”

“Neumí anglicky natolik, aby to vadilo.”

“Napíšu je strašnì zamotané,” øekla Catherine. “Ale ne moc zamotané.”

“Napíšu je jenom trošièku zamotané.”

“Mám strach, ♦ e u ♦ budeme muset pomalu jít.”

“Tak dobøe, miláèku.”

“Vùbec se mi nechce z našeho skvìlého domu.”

“Mnì taky ne.”

“Ale musíme jít.”

“Tak dobøe. My se ale nikdy doma dlouho neusadíme.”

“Jednou ano.”

“Pøichystám pro tebe skvìlì domov, a ♦ se vrátíš.”

“Mo ♦ ná, ♦ e se vrátím hned.”

“Tøeba ti trošièku poraní na noze.”

“Nebo mi ustøelì kousek ucha.”

“To ne. Já chci mít tvoje uši tak, jak jsou.”

“A moje nohy ne?”

“Do nohy u❖ ti trefili.”

“Musíme jít, miláèku. Opravdu musíme.”

“Tak dobøe. Jdi napøed.”

KAPITOLA XXIV

Dolù jsme šli po schodech, místo abychom jeli vitahem. Koberec byl na schodech prošlapaný. Za veèeøi jsem zaplatil, kdy ♦ ji pøinesli, a èíšník, který s ní pøišel, sedl na ♦idli blízko vchodu. Vyskoèil a poklonil se a já s ním zašel do pøístínku a zaplatil jsem úèet za pokoj. Øeditel se na mì pamatoval jako na pøítele a nechtìl platit pøedem, ale kdy ♦ šel spát, pamatoval na to, aby u dveøí umístil èíšníka pro pøípad, ♦e bych hodlal zmizet bez placení. Podle všeho se mu to stávalo; i s pøáteli. Za války má èlovìk tolik pøátel.

Poruèil jsem èíšníkovi, aby nám sehnal koèár, a on sebral Catherinin balìèek, který jsem nesl, a odešel ven s deštníkem. Oknem jsme vidìli, jak jde venku v dešti pøes ulici. Stáli jsme v pøístínku a dívali jsme se z okna.

“Jak ti je, Cat?”

“Jsem ospalá.”

“Já mám dojem, ♦e jsem dutý, a mám hlad.”

“Vzal sis něco k jídlu?”

“Ano, do brašny.”

Vidìl jsem, jak koèár pøijí ♦dí. Zastavil, kùò mìl v dešti svìšenou hlavu, èíšník vystoupil, otevøel deštník a vyrazil k hotelu. Setkali jsme se s ním ve vchodu a šli jsme po mokrém chodníku pod deštníkem ke koèáru u kraje jízdni dráhy. V kanále proudila voda.

“Balièek máte na sedadle,” øekl èíšník. Zùstal stát s deštníkem, dokud jsme nenastoupili a dokud ode mì nedostal zpropitné.

“Uctivé díky. Pøijemnou cestu pøeji,” øekl. Dro ♦káø zatáhl za opratì a kùò se dal do kroku. Èíšník se pod deštníkem otoèil a šel k hotelu. Jeli jsme

ulicí, zahrnuli jsme doleva, potom jsme zajeli doprava pøed nádraží. Tam stáli pod lampou, právi mimo dosah deští, dva carabinieri. Světlo jim padalo na klobouky. Proti světlu z nádraží lil se déš v èisté a prùhledné clonì. Zpod støíšky pøed nádražím se vynoøil nosiè a v dešti se hrbil.

“Ne,” øekl jsem. “Díky. Nepotøebuju ti.”

Vrátil se pod ochranu podloubí. Obrátil jsem se ke Catherine. Pod plachtou koèáru byl její oblièej ve stínu.

“Budeme si muset dát sbohem.”

“Nemùu dovnitø?”

“Ne. Sbohem, Cat.”

“Øekneš mu, aby jel do nemocnice?”

“Ano.”

Dal jsem koèímu adresu, kam má jet. Pøikívl. - “Sbohem,” øekl jsem. “Dej na sebe dobrí pozor a taky na malou Catherine.”

“Sbohem, miláèku.”

“Sbohem,” øekl jsem. Vystoupil jsem do deští a koèár se dal do pohybu. Catherine se vyklonila a ve světle jsem uvidil její oblièej. Usmála se a zamávala. Koèár odjídl po ulici; Catherine ukázala na podloubí. Pochopil jsem, že chce, abych se schoval pøed deštím. Šel jsem tam, zastavil jsem se a hledil jsem za koèárem, dokud nezahnul za roh. Pak jsem prošel nádražím a podchodem k vlaku.

Vrátní stál na nástupišti a vyhlíel mì. Vylezl jsem za ním do vlaku a protlaèil jsem se mezi lidmi a chodbièkou a dvíøky do obsazeného kupé, kde v rohu sedil støelec ze strojní pušky. Můj batoh a brašny ležely nad ním na polici pro zavazadla. V chodbièce stála spousta vojákù, a kdy jsme pøišli do oddìlení, všichni, kteøí tam sedìli, se po nás podívali. Ve

vlaku nebylo dost míst a kaďdi byl podráďdin. Støelec ze strojní pušky vstal, abych si mohl sednout. Nikdo mi poklepal na rameno. Ohlédl jsem se. Byl to vytáhlı, hubenı dílostøeleckı kapitán s èervenou jizvou na èelisti. Podíval se sklenınim okénkem z chodbičky a pak šel dovnitř.

“Co jste to povídal?” zeptal jsem se. Obrátil jsem se a stál jsem teř èelem k nımu. Byl vyšší neď já a pod stínıtkem èepice byl jeho obličeř velmi vyzábłı a jizva byla èerstvá a svítla. Všichni v kupé se dívali na mı.

“Tohle nesmíte dílat,” øekl. “To nejde, poslat vojáka, aby vám drďel místo.”

“A já to udılal.”

Polkl a já vidıl, jak mu ohryzek vyjel nahoru a pak dolů. Støelec ze strojní pušky stál pøed volnım místem. Sklenınim okénkem nakukovalo dovnitř jeřti nıkolik muďů. V kupé neøekl nikdo nic.

“Na to nemáte právo. Já tu byl uď dvı hodiny pøed vámi.”

“A co chcete?”

“To místo.”

“Já taky.”

Díval jsem se mu do obličeje a cítil jsem, jak je celé kupé proti mnı. Nemıl jsem jim to za zlé. Byl v právu. Ale já si chtıl sednout. A poøád nikdo nic neóikal.

Ach, sakra, pomyslel jsem si.

“Posařte se, signor capitano,” øekl jsem.

Støelec ze strojní pušky uhnul a vysokı kapitán si sedl. Podíval se na mı. Vypadal, ě se ho to dotklo. Ale sedıl. “Seberte moje vıci,” øekl jsem støelci. Šli jsme ven na chodbičku. Vlak byl plnı a já vidıl, ě na místo

není naděje. Dal jsem vrátnému a stůlci každému deset lir. Prošli chodbíčkou a venku kolem vlaku a dívali se do oken, ale nikde žádné místo nebylo.

“Možná že jich pár vystoupí v Brescii,” řekl vrátní.

“Ještě víc jich v Brescii nastoupí,” řekl stůlec. Dal jsem jim sbohem, potřásl jsem si rukama a oni odešli. Oběma jim bylo nepříjemně. Kdy se vlak hnul, všichni jsme ve vlaku na chodběce stáli. Díval jsem se na světla nádraží a na kolejiště, jak jsme vyjížděli. Pořád ještě přelo, okna byla brzo mokrá a nebylo vidět ven. Potom později jsem se vyspal na podlaze chodbičky; nejdříve jsem ale strčil náprsní tašku s penězi a dokumenty za košili a pod kalhoty, takže jsem ji měl ve spodkách v nohavici. Spal jsem celou noc, vzbudil jsem se jen v Brescii a ve Veroně, kde přistoupili noví vojáci, ale hned jsem zase usnul. Měl jsem hlavu na jedné brašni a druhou jsem objímal rukama, dotíkal jsem se batohu a nevadilo mi, že přede mně chodí, jenom kdy na mě nešlápli. Všude po chodběce spali na podlaze vojáci. Ostatní stáli a drželi se tyčí u oken nebo se opírali o dveře. Tenhle vlak byl v duchy přeplněn.

KNIHA TĚTÍ

KAPITOLA XXV

Ted na podzim byly stromy holé a cesty plné bláta. Do Gorizie jsem jel z Udine na nákladním autu. Cestou jsme potkávali jiná nákladní auta a já se díval na krajinu. Moruše byly holé a pole hnědá. Na silnici leželo mokré uvařené listí se stromovým holým stromem a pracovali tam muži, kteří zavázeli rozjezdinou vozovku štírkem z hromádek u silnice mezi stromy. Viděli jsme místo a nad ním mlhu, která zakrývala hory. Jeli jsme přes řeku a já viděl, že je rozvodňována. V horách zřejmě přelo. Do místa jsme vjížděli okolo továren a potom okolo domů a vil a všiml jsem si, že dílostavebními zásahy je teď pobouráno mnohem více domů. V úzké ulici jsme potkali ambulanci britského Červeného kříže. Řidič měl na hlavě šepici a obličej vyhublý a velice opálený. Neznal jsem ho. Na náměstí před radnicí jsem slezl s nákladního auta; řidič mi podal batoh, dal jsem si ho na záda, přehodil jsem si obě brašny přes rameno a šel jsem k naší vile. Nebylo mi, jako kdybych se vracel domů.

Sel jsem po vlhké vyštírkované vozovce a díval jsem se na vilu mezi stromy. Okna byla všechna zavřená, ale dveře byly otevřeny. Vstoupil jsem dovnitř a našel jsem majora, jak sedí u stolu v holé světnici s mapami a listy papíru popsanými strojem na stínách.

“Buďte zdravý,” řekl. “Jak se máte?” Vypadal starší a vyschlejší.

“Dobře,” řekl jsem. “Co je nového?”

“Už je po všem,” řekl. “Shoďte to se sebe a posaďte se.” Položil jsem tlumok a obě brašny na podlahu a šepici na tlumok. Od stíny jsem si přinesl židli a usadil jsem se u psacího stolu.

“Léto jsme měli ošklivé,” řekl major. “Už jste zas při síle?”

“Jsem.”

“Dostal jste vůbec ta vyznamenání?”

“Ano. Všechno v pořádku došlo. Díkuji vám velice.”

“Ukažte.”

Rozhrnul jsem pláštinku, aby viděl obě stránky.

“Dostal jste krabičky s medailemi?”

“Ne. Jenom dekrety.”

“Krabičky dojdou později. To trvá déle.”

“Co chcete, abych dělal?”

“Všechny vozy jsou pryč. Šest je jich nahoře na severu u Caporetta. Znáte Caporetto?”

“Ano,” řekl jsem. Pamatoval jsem se na něj jako na malé bílé městečko s campanilou v údolí. Bylo to reálné městečko a na náměstí byla hezká kašna.

“Tam mají základnu. Máme teď mnoho nemocných. Bojovat se přestalo.”

“Kde jsou ostatní?”

“Dva jsou nahoře v horách a čtyři ještě pořád na Bainsizze. Ostatní dvě ambulanční jednotky jsou v Carsu u naší armády.”

“Co budete chtít, abych dělal?”

“Můžete jít převzít ty čtyři vozy na Bainsizze, jestli se vám to hodí. Gino u nás tam je moc dlouho. Vy jste to tam neviděl, že ne?”

“Ne.”

“Bylo to šeredné. Ztratili jsme tři vozy.”

“Slyšel jsem o tom.”

“Ano, Rinaldi vám psal.”

“Kde je Rinaldi?”

“Tady v nemocnici. Má toho za celé to léto a podzim právě dost.”

“To víím.”

“Bylo to šeredné,” řekl major. “Nevìøil byste, jak šeredné to bylo. Leckdy jsem si myslel, jaké jste mìl štìstí, ♦e vás to trefilo právě vèas.”

“Já vím, ♦e jsem mìl.”

“Napøesrok to bude ještě horší,” řekl major. “Mo♦ná, ♦e podniknou útok u♦ teï. Nico se øíká, ♦e chtijí útoèit, ale já tomu nemám chu♦ vìøit. Je na to moc pozdì. Vidìl jste øeku?”

“Ano. Je u♦ rozvodnìná.”

“Nevìøím, ♦e by šli do útoku teï, kdy♦ zaèaly dešť. Za chvíli tu budeme mít sníh. A co vaši krajané? Pøijedou ještě nìjací Amerièané kromì vás?”

“Cvièí desetimilionovou armádu.”

“Doufám, ♦e nìco z toho dostaneme my. Ale asi je všechny se♦erou Francouzi. My tady nedostaneme ani jednoho. No dobøe. Dnes se vyspíte tady a zítra si vezmíte ten malý vůz a pošlete Gina zpátky. Pošlu s vámi nìkoho, kdo zná cestu. Gino vám všechno poví. Poøád ještě je tam trochu kanonády, ale u♦ je po všem. Bainsizza se vám bude líbit.”

“Rád se tam podívám. Jsem rád, ♦e jsem zase mezi vámi, signor maggiore.”

Usmál se. “To je od vás velice hezké, ♦e to øíkáte. Já mám téhle války a♦ po krk. Kdybych se dostal odsud, já myslím, ♦e bych se sem nevracel.”

“To je to tady tak šeredné?”

“Ano. Je to tak šeredné a ještě šerednější. Jdite se dát do pořádku a podívejte se po tom vašem příteli Rinaldim.”

Sel jsem ven a vynesl jsem svá zavazadla nahoru. Rinaldi v pokoji nebyl, ale měl tu víc a já se posadil na postel, rozbalil jsem si ovinovačky a zula jsem si botu s pravé nohy. Potom jsem se natáhl na postel. Byl jsem unaven a pravá noha mě bolela. Začalo mi připadat hloupé ležet na posteli s jednou botou zutou, proto jsem se posadil, rozširoval jsem druhou botu, hodil jsem ji na zem a pak jsem se znovu převrátil na pokrývku. V pokoji se nedalo dýchat, protože okno bylo zavěšené, ale já byl příliš unaven, abych vstal a šel otevřít. Viděl jsem, že moje věci jsou všechny v jednom koutě. Venku se pomalu smrákalo. Ležel jsem na posteli, myslel jsem na Catherine a čekal jsem na Rinaldiho. Měl jsem v úmyslu udělat všechno, abych nemyslel na Catherine, jenom večer před spaním. Ale teď jsem byl unaven a nebylo do něho píchnout, tak jsem ležel a myslel jsem na ni. Přemýšlel jsem o ní, když přišel Rinaldi. Vypadal pořád stejně. Snad byl o něco hubenější.

“A hele, chlapeček,” řekl. Posadil jsem se na posteli.

Šel ke mně, sedl si a objal mě. “Náš malý chlapeček.” Bouchl mě do zad a já ho chytil za obě ruce.

“Chlapečku náš,” řekl. “Ukaž kolínko.”

“To bych si musel sundat kalhoty.”

“Jen si sundej kalhotky, chlapečku. Tady jsme sami kamarádi. Chci se podívat, co ti s tím prováděli.” Postavil jsem se, sundal jsem kalhoty a stáhl s kolena gumovou puněochu. Rinaldi se posadil na podlahu a jemně koleno ohíbal a narovnával. Přejel prstem po jizvě; položil mi oba palce na česku a hýbal prsty jemně kolenem.

“Dál už to nejde?”

“Ne.”

“❖o je zloèin, poslat ti zpátky. Mili ti vrátit úplnou hybnost.”

“Teï je to mnohem lepší ne❖ døív. Bylo to tuhé jak døevo.”

Rinaldi je ještì trochu ohnul. Díval jsem se mu na temeno hlavy, na nablískané vlasy a na úhlednì rozdílenou pišinku. Ohnul koleno moc daleko.

“Au,” øekl jsem.

“Mil jsi ještì nijakì èas chodit na rehabilitaci,” øekl Rinaldi.

“Je to lepší, ne❖ to bylo.”

“To vidím, chlapeèku. O tomhle vím trošku víc ne❖ ty.” Vstal a posadil se na postel. “Samotné koleno je dobrá práce.” S kolenem byl hotov. “A teï mi všechno poviz.”

“Nemám, co bych povídal,” øekl jsem, “Vedl jsem tichì ❖ivot.”

“Chováš se jako ❖enáè,” øekl. “Co se ti to stalo?”

“Nic,” øekl jsem. “Co se stalo tobì?”

“Tahle válka mì zabíjí,” øekl Rinaldi. “Strašnì mì deprimuje.” Sepjal ruce na koleni. “A já,” øekl jsem.

“No co? Copak ani nemù❖u mít pocity jako èlovìk?”

“Ne. Vidím ti na nose, ❖e jsi se tu mìl skvìle. Vykládej.”

“Celé léto a celì podzim jsem operoval. Poøád a poøád pracuju. Pracuju za všechny. Házejí mi na krk všechny ti❖ké pøípady. Pane Bo❖e, stává se ze mì chirurg jedna radost, chlapeèku.”

“To u❖ zní líp.”

“Vůbec nepøemıšlím. Ne, pane, já nepøemıšlím; já operuj u.”

“Tak je to správné.”

“Ale teř je, chlapečku, po všem. Teř u ♦ neoperuju a je mi na umøení. Tohle je strašná válka, chlapečku. To mi vìø, kdy ♦ ti to øíkám. A teř mi koukej rozveselit. Pøivezl jsi ty fonografické desky?”

“Ano.”

Byly zabaleny v papíøe v lepenkové krabici v mém batohu. Byl jsem pøíliš unavenı, abych je vyndal. “A co ty, chlapečku? Tobì není dobøe?”

“Je mi na umøení.”

“Tahle válka je strašná,” øekl Rinaldi. “Pojř, opijeme se spolu a budeme veselí. A pak vybalíme ty poklady. A pak nám bude nádhernì.”

“Mil jsem ♦ loutenku,” øekl jsem, “tak ♦ e se opít nemù ♦ u.”

“Ach, ty můj chlapečku, jak ses mi to vrátil! Celı vá ♦ ni a s nemocními játry. Já to øíkám, tahle válka je hrozná víc. Proè jsme se vlastnì do ní pouštìli?”

“Napijeme se. Opít se nechci, ale napijeme se.”

Rinaldi šel na druhı konec pokoje k umyvadlu a pøinesl dvì skleničky a láhev koðaku.

“Rakouskı koðak,” øekl. “Sedmihvìzdièkovı. To je všechno, co ukoøistili na San Gabriele.”

“Ty jsi tam byl?”

“Ne. Nebyl jsem nikde. Celou dobu jsem byl tady a operoval jsem. Podívej se, chlapečku, tohle je tvoje stará sklenice na zuby. Celou tu dobu jsem ji schovával, aby mi ti nìco pøipomínalo.”

“Aby ti to pøipomínalo, ♦e si máš èistit zuby.”

“Ne. Mám svou vlastní. Tuhle jsem si schoval, aby mi pøipomínala, jak ses v♦dycky ráno pokoušel vykartáèovat si ze zubù Villu Rossa, jak jsi klel a polykal aspiriny a nadával na kurvy. Po ka♦dé, kdy♦ se na tu sklenici podívám, vzpomenu si, jak sis chtìl vyèistit svìdomí kartáèkem na zuby.” Pøišel k posteli. “Dej mi pusu a øekni, ♦e nejsi vá♦ní.”

“♦ádnou ti nikdy nedám, ty opice.”

“Já vím, ty jsi hodni anglosaskí hošík. Já vím. Ty jsi ten hošík, co má poøád vièitky svìdomí, já vím. Poèkám si, a♦ zas uvidím Anglosaská, jak se oèiš♦uje z kurevnictví kartáèkem na zuby.”

“Nalej mi trochu koòaku.”

Pøi♦ukli jsme si a napili jsme se. Rinaldi se na mì zasmál.

“Opiju ti a vyøíznou ti játra a zašiju do tebe poøádná italská játra, abys byl zase chlap.”

Nastavil jsem sklenici, aby mi ještì nalil. Venku u♦ byla tma. Se sklenicí koòaku v ruce jsem šel k oknu a otevøel jsem je. Pršet pøestalo. Venku bylo chladnìji a mezi stromy le♦ela mlha.

“Ne abys vylil koòak oknem,” øekl Rinaldi. “Jestli ho nemù♦eš, dej ho mnì.”

“Bì♦ se vycpat,” øekl jsem. Byl jsem rád, ♦e vidím zas Rinaldiho. Dva roky nedìlal nic, ne♦ ♦e mì škádlil, a v♦dycky mi to bylo pøíjemné. Dobøe jsme si rozumìli.

“O♦enil ses?” zeptal se mì s postele. Opíral jsem se o stìnu u okna.

“Ještì ne.”

“Jsi zamilovaný?”

“Ano.”

“Do té anglické dívky?”

“Ano.”

“Chudáčku malá. A je na tebe hodná?”

“Samozřejmě.”

“Myslím, jestli je na tebe hodná, prakticky vzato.”

“Drž hubu.”

“Už ji držím. Uvidíš, že jsem člověk extrémně delikátní. Umí -?”

“Rinine,” řekl jsem “prosím tě, drž hubu. Jestli chceš být můj kamarád, drž hubu.”

“Já nechci být tvůj kamarád, chlapečku. Já jsem tvůj kamarád.”

“No tak dobře.”

Šel jsem k posteli a posadil jsem se vedle Rinaldiho. Měl v ruce sklenici a díval se na podlahu.

“Vidíš, jak to se mnou je, Rinine?”

“Ale ano. Celý život zakopávám o posvátné námity. Ale u tebe málokdy. Jenže asi je máš taky.” Podíval se na podlahu.

“A ty ne?”

“Ne.”

“Vůbec ne?”

“Ne.”

“Mù❖u øíct nìco o tvojí matce a nìco o tvojí sestøe?”

“A nìco o tvojí sestøe,” øekl Rinaldi rychle. Oba jsme se zasmáli.

“Náš starí nadèlovìk,” øekl jsem. “Mo❖ná, ❖e ❖árlím,” øekl Rinaldi.
“Ba ne, ne❖árlíš.”

“Tak to nemyslím. Já to myslím jinak. Máš nìjaké ❖enaté kamarády?”

“Ano,” øekl jsem.

“Já nemám,” øekl Rinaldi. “Kdy❖ jsou do svích man❖elek zamilovaní, tak ne.”

“ProÈ ne.”

“Nelíbím se jim.”

“Proè ne?”

“Já jsem had. Jsem had poznání.”

“Nìjak sis to popletl. Jablko bylo poznání.”

“Ne, had to byl.” Dostával lepší náladu. “Jde ti víc k duhu, kdy❖ nepøemišlíš tak hluboce,” øekl jsem.

“Miluju ti, chlapeèku,” øekl. “Štípni mì, a❖ zaènu být velkým italským myslitelem. Ale já znám moc vící, které neumím øíct. Znáám toho víc ne❖ ty.”

*5 i

“Ano. To znáš.”

“Ale ty si víc u❖iješ. I s tìma viètkama svìdomí si víc u❖ijes.

“Myslím, ❖e ne.”

“Ale ano. Tak to je. Já u❖ jsem teř š❖astnì, jen kdy❖ pracuju.” Zase se podíval na podlahu. “Z toho se dostaneš.”

“Nedostanu. Jinak mám rád jenom dvì vìci: jedna mi škodí v práci a s tou druhou jsem hotov za pùl hodiny nebo za patnáct minut. Nikdy za míò.”

“Nikdy za poøádnì míò.”

“Mo❖ná, ❖e jsem se zlepšil, chlapeèku. To nevíš. Ale mám jen tyhle dvì vìci a práci.”

“Dostaneš se k jinìm vìcem.”

“Ne. Nikdy se k nièemu nedostaneme. Narodíme se se všìm, co máme, a nikdy se nic nenauèíme. K nièemu novému se nikdy nedostaneme. Všichni zaèínáme úplnì hotoví. Ty si mù❖eš gratulovat, ❖e nejsi Román.”

“Nic takového jako Román neexistuje. To je ‚románskì‘ zpùsob myšlení. Vy jste na svoje chyby tak pyšní.” Rinaldi se na mì podíval a zasmál se.

“Necháme toho, chlapeèku. Mì unavuje moc myslet.” Vypadal unavenì, u❖ kdy❖ pøišel. “Bude pomalu èas k jídlu. Jsem rád, ❖e jsi zas tady. Ty jsi můj nejlepší kamarád a můj váleènì bratøík.”

“Kdy se váleènì bratøíci pùjdou najíst?” zeptal jsem se.

“Hned. Dáme si ještì jednu pro tvoje játra.”

“Jako svatì Pavel.”

“Neznáš to pøesnì. To bylo víno a ❖aludek. Vína skrovnì u❖ívej, pro svùj ❖aludek.”

“Prostì to, co máš v láhvi, a ♦ je to, co je to,” øekl jsem. “A kvùli èemu chceš?”

“Na zdraví tvé dívenky,” øekl Rinaldi. Zdvihl sklenici.

“Dobøe.”

“Nikdy o ní nic nemravného neøeknu.”

“Jen si nedìlej násilí.”

Hodil do sebe koòak. “Jsem úplnì Èistì,” øekl. “Jsem jako ty, chlapeèku. Se ♦ enu si taky nìjakou anglickou dívenku. Znal jsem vlastnì tvoji dívenku døív ne ♦ ty, ale byla na mì trochu vysoká. Na sestru vysoká dívka,” citoval.

“Máš rozkošnì èistou mysl,” øekl jsem.

“♦ e ano? Proto mi øíkají Rinaldo Purissimo.”

“Rinaldo Sporchissimo.”

“Poji, chlapeèku, pùjdeme se najíst, dokud je moje mysl èistá.”

Umyl jsem se, uèesal a šli jsme dolù. Rinaldi byl trochu opilý. V místnosti, kde se jedlo, nebyla veèeøe ještì pøipravena.

“Donesu láhev,” øekl Rinaldi. Odešel nahoru. Posadil jsem se za stùl a Rinaldi se vrátil s lahví a nalil nám ka ♦ demu pùl èíšky koòaku.

“To je moc,” øekl jsem a zvedl jsem sklenici a prohlí ♦ el jsem si ji proti svìtlu lampy na stole.

“Ne na prázdnì ♦ aludek. Je to ú ♦ asná vùc. ÚÚplnì to ♦ aludek vypálí. Nemù ♦ e bit pro tebe nic horšího.”

“Tak dobøe.”

“Den ze dne se sami niěíme,” øekl Rinaldi. “Ruínuje to ♦aludek a tõesou se po tom ruce. Pro chirurga jako dílané.”

“A ty to doporuèuješ?”

“Ze srdce. Sám nic jiného neu♦ívám. Nalej to do sebe, chlapeèku, a tiš se, jak budeš stonat.”

Vypil jsem pùl sklenice. Na chodbì jsem slyšel volat ordonanci: “Polívka! Polívka je na stole!”

Objevil se major, kívl na nás a sedl si. Za stolem vypadal hodnì malí.

“To nás víc není?” zeptal se; Ordonance postavila polévkovou mísu na stùl a on si nabral plný talíø.

“Jsme tu všichni,” øekl Rinaldi. “Jestli nepøijde kníž. Kdyby vìdìl, ♦e tu je Federico, u♦ by tu byl.”

“A kde je?” zeptal jsem se.

“Je na 307,” øekl major. Èinil se nad talíøem polévky. Utøel si ústa a peèlivì si otøel nakroucenì šedivì knír. “Myslím, ♦e pøijde. Volal jsem jim a nechal jsem tam vzkaz, ♦e jste tady.”

“Ten rámus, co tu v jídelnì v♦dycky býval, mi chybí,” øekl jsem.

“Ano, je tu ticho,” øekl major.

“Budu dílat rámus,” øekl Rinaldi.

“Napijte se vína, Enrico,” øekl major. Nalil mi plnou sklenici. Pøinesli spaghetti a všichni jsme se do nich pustili. Dojídali jsme spaghetti, kdy ♦ pøišel kníž. Byl poøád stejnì, malí a hnìdí, a vypadal statnì. Vstal jsem a podali jsme si ruce. Polo♦il mi ruku na rameno.

“Pøišel jsem hned, jak jsem se to dozvídìl,” øekl.

“Posaňte se,” řekl major. “Jdete pozdě.”

“Dobrý večer, páně,” Rinaldi použil anglické slovo. To pochytily od toho antiklerikálního kapitána, který uměl trochu anglicky. “Dobrý večer, Rinaldi,” řekl kněz. Ordonance mu přinesla polévku, ale on řekl, že začne se spaghetti.

“Jak se vám daří?” zeptal se mne.

“Výborně,” řekl jsem. “Jak jste se měli tady?”

“Napijte se vína, velební pane,” řekl Rinaldi. “Vína skromně užijte, pro svůj žaludek. Svätý Pavel, však vy to znáte.”

“Ano, znám,” řekl kněz zdvořile. Rinaldi mu nalil.

“Tehle svätý Pavel,” řekl Rinaldi. “Všechna nepolecha pochází od něho.” Kněz se podíval na mne a usmál se. Viděl jsem, že mu už popichování nevadí.

“Tehle svätý Pavel,” řekl Rinaldi. “Byl to dívka a ochlasta, a kdy už v sobě neměl dost šílenství, tak řekl, že se to nemá. Kdy byl hotov, sepsal pravidla pro nás, kteří jsme ještě šílenství plní. Není to tak, Federico?”

Major se usmál. Jedli jsme teď maso s omáčkou.

“Po setmění nikdy nedebatuju o svätých,” řekl jsem. Kněz zvedl hlavu od omáčky a usmál se na mne.

“Koukněte na něho, přebíhl ke knězi,” řekl Rinaldi. “Kam se podíli všichni ti staří kutnobijci? Kam se podíli Cavalcanti? A Brundi? A Césare? To mám snad tohohle kněze popichovat sám, bez podpory?”

“Je to dobrý kněz,” řekl major.

“Je to dobrý kněz,” řekl Rinaldi, “ale je to kněz. Dělám, co můžu, aby to bylo v jídelně jako za starých časů. Chci, aby se tu Federico cítil jako doma.

Jděte k èertu, velebnı pane!”

Všiml jsem si, ♦e se na nıho major podıval a poznal, ♦e je opilý. Jeho hubenı oblièej byl bılı jako kóida. Proti bílému èelu vypadaly jeho vlasy velice èerné.

“V pořádku, Rinaldi,” øekl knız. “Všechno je v pořádku.”

“K èertu s várna,” øekl Rinaldi. “K èertu s celım tím zatracenım svinstvem.” Opøel se dozadu do ♦idle.

“V poslední dobı se døel jako kùò a je unavenı,” øekl mi major. Dojedl a vytøel zbytek omáèky kusem chleba.

“Vykašlu se na všechno,” øekl Rinaldi do stolu. “K èertu s celım tím svinstvem.” Rozhlédl se vyzıvavı kolem stolu, oèi zam♦ené, bledı oblièej.

“No dobøe,” øekl jsem. “K èertu s celım tím zatracenım svinstvem.”

“Ne, ne,” øekl Rinaldi. “Ty to øíkat nesmíš. Ty to øíkat nesmíš. Povídám, ♦e ty to øíkat nesmíš. Ty jsi stóizlivı a nic v sobı nemáš a to je všechno, nic víc. Øíkám ti, nic víc. Zatracenı vùbec nic. Já to vím, kdy ♦ pøestanu pracovat.”

Knız potøásl hlavou. Ordonance odnesla mísu s omáèkou.

“Proèpak jíte maso?” obrátil se Rinaldi na knize. “Copak nevíte, ♦e je pátek?”

“Je ètvrtek,” øekl knız.

“L♦ete. Je pátek. ♦erete tady tilo Páni. Tohle je maso z Boha. Já to vím. Z mrtvého Rakušáka. To tu ♦erete.”

“To bílé maso je z dùstojníkù,” øekl jsem a tím jsem doplnil starou anekdotu.

Rinaldi se zasmál. Nalil si plnou sklenici.

“Vykašlete se na mĚ,” øekl. “Jsem trochu praštĚnĚ.”

“MĚl byste dostat dovolenou,” øekl knĚz.

Major na nĚho zavrtil hlavou. Rinaldi se podĚval na knĚze.

“ØĚkĚte, ♦e bych mĚl dostat dovolenou?”

Major na knĚze zavrtil hlavou. Rinaldi se dĚval na knĚze.

“Jak myslĚte,” øekl knĚz. “Kdy ♦ nechcete, tak ne.”

“K ěertu s vĚrna,” øekl Rinaldi. “ChtĚjĚ se mĚ zbavit. Veěer co veěer se mĚ chtĚjĚ zbavit. Ale brĚnĚm se jim. To je toho, ♦e ho mĚm. MĚ ho kdekdo. CelĚ svĚt ho mĚ. Nejprve,” pokračoval po zpĚsobu instruktorĚ, “se objevĚ malĚ vĚĚdek. PotĚ pozorujeme vyrĚ ♦ku mezi lopatkami. PotĚ nepozorujeme vĚbec nic. SpolĚhĚme se na rtu ♦.”

“Nebo salvarsan,” skoĚil mu tĚše do øeĚi major.

“DerivĚt rtuti,” øekl Rinaldi. Byl teĚ ve velmi povznesenĚ nĚladĚ. “ZnĚm nĚco, co je lepšĚ ne ♦ tohle obojĚ dohromady. MĚj mĚlĚ velebnĚĚku,” øekl, “vy ho nikdy nedostanete. ChlapeĚek ho dostane. Je to pracovnĚ ťraz. Docela obyĚejnĚ pracovnĚ ťraz.”

Ordonance pĚinesla mouĚnĚk a kĚvu. MouĚnĚk byl jakĚsĚ pudding z ěernĚho chleba, politi hustou omĚĚkou. Lampa ěadila; ěernĚ dĚm zamazal vevnitĚ cylindr.

“PĚĚneste sem dvĚ svĚĚky a tu lampu dejte pryĚ,” øekl major. Ordonance pĚinesla dvĚ rozsvĚcenĚ svĚĚky, ka ♦dou na talĚĚku, zhasla lampu a vzala ji pryĚ. Rinaldi se utĚšil. ZdĚlo se, ♦e je v poĚĚdku. HovoĚili jsme a po kĚvĚ jsme všĚchnĚ odešli do haly.

“Ty si teï budeš chtít popovídat s velebním pánem. Já musím do mìsta,” øekl Rinaldi. “Dobrou noc, velební pane.”

“Dobrou noc, Rinaldo,” øekl knìz.

“Ještì se uvidíme, Fredi,” øekl Rinaldi.

“Ano,” øekl jsem. “Vra❖ se brzy.” Udilal na mì oblièej a odešel. Major stál s námi. “Je strašnì unavení a pøepracovaní,” øekl. “A mimo to si myslí, ❖e má syfilis. Nevìøím tomu, ale mo❖ná, ❖e má. Aspoò se léèí. Dobrou noc. Vy odjedete pøed svítáním, Enrico?”

“Ano.”

“Tak sbohem,” øekl. “Mnoho štìstí. Peduzzi vás vzbudí a pojede s vámi.”

“Sbohem, signor maggiore.”

“Sbohem. Kolují nìjaké øeèi o rakouské ofensivì, ale já jim nevìøím. Doufám, ❖e ❖ádná nebude. Rozhodnì aspoò ne tady. Gino vám všechno poví. Telefon teï funguje dobøe.”

“Budu vás pravidelnì volat.”

“To ano, prosím vás. Dobrou noc. Nenechávejte Rinaldiho pít tolik brandy.”

“Udílám, co budu moct.”

“Dobrou noc, dùstojní pane.”

“Dobrou noc, signor maggiore.” Odešel do své kanceláøe.

KAPITOLA XXVI

Odešel jsem ke dveřím a podíval jsem se ven. Pršet přestalo, ale byla tam mlha.

“Nepůjdeme nahoru?” zeptal jsem se kníze. “Mohu se zdržet jen chvíli.”

“Ale jen poďte.”

Vystoupili jsme po schodech nahoru a šli jsme ke mně do pokoje. Lehl jsem si na Rinaldiho postel. Kněz si sedl na moje polní lůžko, které ordonance připravila. V pokoji bylo tma.

“Nu tak,” řekl, “jak se vám daří doopravdy?”

“Docela dobře. Jenom jsem dnes unavený.”

“Jsem také unavený, ale bez příčiny.”

“Co říkáte válce?”

“Myslím, že brzo skončí. Nevím proč, ale cítím to.”

“Jak to cítíte?”

“Všiml jste si, jaký je teď váš major? Laskavý. Takových lidí je teď hodně.”

“Zrovna tak to cítím i já,” řekl jsem.

“Léto bylo strašlivé,” řekl kněz. Měl teď více sebejistoty, než kdy jsem odjít měl. “Nevěděl byste, jaké to bylo. Ačkoliv vy jste tam byl a víte, jaké to může být. Letos v létě mnoho lidí poznalo, co je to válka. Poznali to i důstojníci, a o těch jsem si nikdy nemyslel, že by to mohli poznat.”

“Co se stane?” Hladil jsem rukou pokrývku.

“Nevím, ale myslím, že dlouho u to takhle jít nemůžeme.”

“Co se stane?”

“Přestanou bojovat.”

“Kdo?”

“Obě strany.”

“To doufám,” řekl jsem.

“Vy tomu nevěříte?”

“Nevěříme, že obě strany přestanou najednou.”

“Asi ne. To bychom čekali příliš. Ale když vidím, jak se lidé miní, nemyslím, že to takhle můžeme jít dál.”

“Kdo v létě vyhrál?”

“Nikdo.”

“Vyhráli Rakoušáci,” řekl jsem. “Nepustili je na San Gabriele. Takže vyhráli. Ti nepřestanou bojovat.”

“Jestli je jim tak jako nám, možná, že přestanou. Prodílali to samé co my.”

“Nikdo nikdy nepřestal, když vyhrával.”

“Deprimujete mě.”

“Můžu říkat jen to, co si myslím.”

“A vy si tedy myslíte, že to takhle půjde pořád dál a dál? že se nikdy nic nestane?”

“Já nevím. Jenom si myslím, že Rakušáci nepřestanou, když dobyli vítězství. To jenom když nás něco porazí, tak se z nás stávají køesžané.”

“Rakušáci jsou køesžané - až na Bosòáky.”

“Nemyslím matrikové køesžany. Myslím jako Pán Ježíš.

Neøekl nic.

“Tež jsme všichni laskavější, protož dostáváme napráskáno. Jakipak by byl Pán Ježíš, kdyby ho byl Petr na hoøe Olivetské zachránil?”

“Byl by poøád stejný.”

“Myslím, že ne,” øekl jsem.

“Deprimujete mñ,” øekl. “Vìøím a modlím se, aby se něco stalo. Cítím, že se to už blíží.”

“Něco se možná stane,” øekl jsem. “Ale jedině nám.

Kdyby jim bylo tak, jako je nám, to by pak bylo v pořádku. Ale oni nám napráskali. Jim je jinak.”

“Mnoha vojákům bylo poøád takhle. To není proto, že dostali napráskáno.”

“Dostávali napráskáno od samého začátku. Dostali napráskáno, když sebrali z jejich hospodářství a strčili je do uniformy. Proto je sedlák moudrý, protož na samém začátku utrpí porážku. Dejte mu moc a uvidíte, jak je moudrý.”

Neøekl nic. Pøemíšlel.

“Tež jsem deprimoval sám sebe,” øekl jsem. “Proto já o tièhle vícech nikdy nepřemíšlím. Nikdy nepřemíšlím, a pøece když začnu mluvit, øíkám více, na které jsem v duchu pøišel bez pøemíšlení.”

“Kdysi jsem v něco doufal.”

“V porážku?”

“Ne. V něco většího.”

“Není nic většího. Leda vítězství. A to může být horší.”

“Dlouho jsem doufal, že zvítězíme.”

“Já také.”

“A teď nevím.”

“Jedno nebo druhé se musí stát.”

“Na vítězství u mě nevěřím.”

“Já taky ne. Ale nevěřím na porážku. Ačkoli by byla možná lepší.”

“Na co věříte?”

“Na spaní,” řekl jsem. Vstal.

“Nezlobte se, že jsem tu zůstal tak dlouho. Ale s vámi já tak rád hovořím.”

“Je to hezké, kdy si zas můžeme pohovořit. To, co jsem řekl o spaní, tím jsem nic nemyslel.”

Vstali jsme a potmě jsem si podali ruce.

“Spím teď na 307,” řekl.

“Já jedu zítra brzo ráno na stanoviště.”

“Uvidíme se zas, a že se vrátíte.”

“Pùjdem spolu na procházku a pohovoøíme si.” Šel jsem s ním ke dveøím.

“Dolù nechoíte,” øekl. “Je to hezké, ♦e jste zase tady. Aèkoliv pro vás to tak hezké není.” Polo♦il mi ruku na rameno.

“Mni to tu nevadí,” øekl jsem. “Dobrou noc.”

“Dobrou noc, Ciaó!”

“Ciaó!” øekl jsem. Byl jsem k smrti ospalý.

KAPITOLA XXVII

Probudil jsem se, kdy se Rinaldi vrátil, ale on nic neřekl, a tak jsem zase usnul. Ráno jsem se ustrojil a byl jsem pryč, ne se rozednilo. Kdy jsem odcházel, Rinaldi se nevzbudil.

Bainsizzu jsem ještě nikdy neviděl a byl to divný pocit, jet po stráni, kde bývali Rakušané, nad tím místem u řeky, kde jsem byl zraněn. Byla tu nová strmá silnice a mnoho nákladních aut. Kus dál se cesta narovнала a já uviděl v mlze lesy a strmé hory. Byly tu lesy, které dobyli rychle a nezničili je. Pak ještě kus dál, tam, kde ji nechránily hory, byla silnice po obou stranách a nahoře zastavena rohožemi. Silnice končila v rozbočené vesnici. Bitevní linie se táhla nahoře nad ní. Všude kolem bylo spousta dílostrojectva. Domy byly šeredně roztřískané, ale měli tu dobrou organizaci a všude byly orientační tabule. Našli jsme Gina a on pro nás sehnal trochu kávy a já pak šel s ním a seznámil se s různými lidmi a prohlédl si stanoviště. Gino řekl, že britské ambulance pracují dál v Bainsizze u Ravna. Velice se obdivoval Britům. Pořád je ještě trochu kanonády, řekl, ale raněných moc není. Jenže bude hodně nemocných, kdy te začaly deště. Rakušáci mají při zaútočit, ale nedopravili sem žádné nové oddíly, takže si myslí, že z toho taky sešlo. Jídla je málo a on při se tiší, a zase dostane v Gorizii něco pořádného do žaludku. Co jsem měl k večeři? Řekl jsem mu to a on povídal, to že by bylo něco nádherného. Obzvláštní dojem na niho udělalo dolce. Nepopsal jsem mu je do podrobností, řekl jsem jen, že to bylo dolce, a myslím, že si pod tím představoval něco vybranějšího než chlebovi pudding.

Nevím snad, kám ho pošlou? Řekl jsem, že nevím, ale že některé z ostatních vozů jsou u Caporetta. Doufal, že ho pošlou tam. Je to hezké místočko a jemu se líbí ta vysoká hora, která se zvedá nad ním. Byl to příjemný chlapec a zdálo se, že ho má kaď rád. Řekl, že kde to opravdu bylo peklo, to bylo na San Gabriele a ten útok za Lomem, který tak šeredně skončil. Řekl, že Rakušáci mají v lesích na Ternovském hřebenu

za námi a nad námi spoustu dílostøelectva a v noci zle ostøelují silnice. Je tam baterie lodních díl, a ta mu jde na nervy. Poznám při je podle ploché dráhy støel. Èlovík slyší vistøel a skoro souèasnì se ozve svist projektilu. Obyèejnì vystøelí ze dvou díl najednou, hned za sebou, a po vibuchu lítají obrovské støepiny. Jednu mi ukázal, jemnì zubatý kus kovu, pøes stopu dlouhý. Vypadalo to jako Babbittův kov.

“Pochybuju, ♦e mají nijaký zvláštní úèinek,” øekl Gino. “Ale nahánìjí mi strach. Jeèí, jako kdyby letily rovnou na vás. Nejdøív je slyšet bum, hned potom to zasviští a vybuchne. Co z toho, ♦e to èlovìku nic neudílá, kdy ♦ ho to k smrti vydìsí?”

Øekl, ♦e v zákopech proti nám jsou teï Chorvati a trochu Maïarù. Naše oddíly jsou poøád ve vychodišti k útoku. Drátìné pøeká ♦ky nestojí za øeè, a kdyby mili Rakušáci útoèit, není kam se stáhnout. Terén vhodný k obranì je v nízkém pohoří, které se zvedá z náhorní roviny, ale nikdo nic nepodnikl, aby to tam na obranu trochu pøichystal. Co si vùbec myslím o Bainsizze?

Èekal jsem, ♦e bude rovnìjší, spíš jako náhorní rovina. Nepøedstavoval jsem si, ♦e je tak rozbitá.

“Alto piano,” øekl Gino. “Ale ne piano.”

Vrátili jsme se do sklepa v domì, kde byl ubytován. Øekl jsem, ♦e podle mého názoru by byl vhodnìjší horský høeben, který je nahoøe plochý a není pøíliš široký, proto ♦e by se snadnìji bránil ne ♦ nikolik nízkých horských pásem.

Útoèit do kopce není ti ♦ší ne ♦ po rovinì, dokazoval jsem. “To zále ♦í na tom, jaký ten kopec je,” øekl Gino. “Podívejte se na San Gabriele.”

“Ano,” øekl jsem, “ale potí ♦e zaèli mít právi a ♦ nahoøe, kde je plošina. Nahoru se dostali docela lehce.”

“Moc lehce ne,” øekl.

“Dost,” řekl jsem, “ale to byl stejný zvláštní případ, poněvadž to byla spíš pevnost než hora. Rakušáci ji leta opevňovali.” Měl jsem na mysli takticky zjevnou pohyblivou válku. Nikolik horských pásem neznámá pro obranu nic, protože se dají snadno obejít. Ělovík má mít co nejvíce mobility pohybu a hora není pro pohyb zrovna ideální. A pak, s kopce lidé v důlky přestěloují. Kdyby nás obešli s boku, nejlepší vojáci by zůstali na nejvyšších horách. Nevím na válku v horách. Hodně jsem se o ní napřemíšlel, řekl jsem. Vy uškubnete jednu horu tamhle a oni uškubnou jednu tady, ale když nic doopravdy začne, všichni musí s hor slézt.

“Co byste dělal, kdybyste měl na horách hranici?” zeptal se.

“To jsem si ještě nepřemíšlel,” řekl jsem a oba jsme se zasmáli. “Ale za starých časů,” řekl jsem, “dostali Rakušáci po každé na frak ve čtverci kolem Verony. Nechali je slézt dolů na rovinu a tam jim dali na frak.”

“Ano,” řekl Gino. “Ale to byli Francouzi a vojenské problémy se lehce řeší, když ělovík bojuje v zemi, která patří nikomu jinému.”

“Ano,” souhlasil jsem. “Když je to vlastní země, nedá se použít tak vědecky.”

“Rusové to udělali, aby vlákali Napoleona do pastí.”

“Ano, ale ti měli zemi habaděj. Kdybyste chtěl Napoleona vlákat ústupem do pastí v Itálii, octnul byste se v Brindisi.”

“Příšerná díra,” řekl Gino. “Byl jste tam nikdy?”

“Ne natrvalo.”

“Já jsem vlastenec,” řekl Gino. “Ale Brindisi nebo Taranto rád mít nemůžu.”

“Máte rád Bainsizzu?” zeptal jsem se.

“Půda je tu posvátná,” řekl. “Ale kdyby tak chtěla rodit víc brambor. Víte, že kdy jsme sem přišli, našli jsme plná pole brambor, které zasázeli Rakušáci?”

“To je tu opravdu tak málo jídla?”

“Já neměl nikdy dost, ale já jsem velký hlad, a hladý jsem neuměl. Mená je průměrná. Vojsko v předních liniích dostává docela dobrou stravu, ale ti mnoho nedostane. Nikde nic neklape. Mělo by tu být hromadu jídla.”

“Keřasové ho prodávají nikam jinam.”

“Ano, vojsku v předních liniích dají, co mohou, ale ti vzadu přijdou zkrátka. Snídlí všechny rakušácké brambory a všechny kaštiny z lesa. Měli by je krmit líp. My jsme velcí hladí. Já dobře vím, že jídla je víc než dost. Pro vojáka je to hrozně nezdravé, nedostat pořádně najíst. Všiml jste si nikdy, jak to má vliv na vaše názory?”

“Ano,” řekl jsem. “Válku to vyhrát nemůžu, ale můžu ji to prohrát.”

“O prohrávání nebudeme mluvit. O prohrávání se toho namluví dost. To, co se udělalo letos v létě, nemohlo se udělat nadarmo.”

Neřekl jsem nic. Vždycky mě přivádila do rozpaků slova posvátní, slavní, oběti a výraz nadarmo. Slišovali jsme je, kdy jsme nikdy stáli v dešti skoro z doslechu, takže k nám zalétávala jenom slova vykřikovaná hlasitě, četli jsme je u každé dlouhé na provoláních, která lepiše plakátů připlácli přes jiná provolání, a já neviděl nikde nic posvátného a ve věcech, které byly slavné, nebyla žádná sláva a oběti byly jako chicagské jatky, kdyby se s masem nic nedělalo, jenom se zakopávalo do země. Bylo tu spousta slov, která u člověka nemohl ani slyšet, a nakonec zněla důstojně jenom jména míst. Také některé říčkové a některá data tak zněla, a ty a místní jména, to bylo všechno, co člověk mohl říkat a nic tím myslet. Abstraktní slova jako sláva, čest, statečnost nebo svatozář byla obecní vedle konkrétních jmen vesnic, vedle říčních silnic, jmen řek, říčních pluků a

dat. Gino byl vlastenec, tak ♦e nikdy øíkal vícì, pro které jsme si byli daleko, ale byl to skvìlí chlapec a já jsem tomu jeho vlastenectví rozumìl. On se vlastencem narodil. Odejel ve voze s Peduzzim zpátky do Gorizie.

Celì den zuøila bouøka. Vítr srá ♦el déš ♦ k zemi a všude se rozlévaly kalu ♦e a bláto. Omítka rozbouranìch domù zešedla a byla vlhká. Pozdì odpoledne déš ♦ pøestal a z našeho stanovišti èíslo dvì jsem vidìl holou podzimní krajinu s mraèny nad vrcholky hor a slamìné zástìny nad silnicemi, které byly mokré a kapalo z nich. Ne ♦ slunce zapadlo, objevilo se ještì jednou a zasvìtilo na holé lesy za horským høebenem. V lesích na tom høebenu bylo moho rakouských dìl, ale jen málokterá z nich støílela. Díval jsem se na kulaté obláèky kouøe ze šrapnelù, které z nièeho nic vybuchovaly na obloze nad rozboøením selským stavením blízko pøední linie; naèechrané obláèky s bílo ♦lutím zábleskem uprostøed. Èlovìk uvidìl záblesk, pak uslyšel tøasknutí, pak vidìl, jak se kouøová koule rozpadá a øídne ve vùtru. V rumìštích domù a na silnici kolem rozbitého domu, kde bylo stanovišti, le ♦elo mnoho ocelovìch šrapnelovìch kulièek, ale to odpoledne okolí stanovišti neostøelovali. Nalo ♦ili jsme dva vozy a jeli jsme dolù po silnici, která byla zastøena vlhkými roho ♦emi, a poslední sluneèní paprsky pronikaly dírami mezi pletenci v roho ♦ích. Ne ♦ jsme se dostali na volnou silnici na druhé stranì hory, slunce zapadlo. Ují ♦ìli jsme po volné silnici, a kdy ♦ za rohem zahrnula do otevøeného terénu a zmizela v ètyøhranném tunelu zastíracích roho ♦í, zaèalo zase pršet.

V noci se zvedl vítr a ve tøi hodiny ráno, kdy ♦ lilo jako z konve, spustila kanonáda a pøes horské louky a pruhy lesù se pøihnali Chorvati a vpadli do pøední linie. Bojovali ve tmì v dešti a zahrnal je protiútok vydišenìch mu ♦ù z druhé linie. V dešti létalo mnoho granátù a spousta raket a po celé délce fronty rachotily kulomety a vùstøely z pušek. Po druhé u ♦ nepøišli a všechno se utiøilo a mezi poryvy dešti a vùtru bylo slyšet silné hømìní kanonády daleko na severu.

Na stanovišti chodili ranìní, jedny pøináøeli na nosítkách, jiní šli pišky a další nesli na zádech mu ♦i, kteøí pøicházeli pøes pole. Byli promoèeni na

kù❖i a všichni vydišeni. Naplnili jsme dva vozy ti❖kimi pøípady, tak jak nám je podávali ze sklepa stanovišti, a kdy❖ jsem zavíral dveøe druhého vozu a zajiš❖oval je, cítil jsem, ❖e se mi děš❖ na oblièejí miní v sníh. V dešti padaly ti❖ké a rychlé chuchvalce snihu.

Kdy❖ se rozednilo, zuøila poøád ješti bouøka, ale pøestalo sní❖it. Sníh roztál pøi dopadu na mokrou zem, a teï zase pršelo. Hned jak se rozednilo, podnikli novi útok, ale ten ztroskotal. Èekali jsme útok celí den, ale nepøišel, a❖ kdy❖ slunce zaèalo zapadat. Kanonáda spustila na jihu, pod táhlim zalesnìním høebenem, kde bylo soustøedìno rakouské dilostøelectvo. Èekali jsme ostøelování, ale nepøišlo. Zaèalo se stmívat. Dìla pálila z pole za vesnicí a zvuk granátù, které létaly daleko mimo nás, byl uklidòující.

Slyšeli jsme, ❖e útok na jihu ztroskotal. Tu noc nezaútoèili, ale slyšeli jsme, ❖e na severu prolomili frontu. V noci pøišla vyzva, abychom se pøipravili k ústupu. Øekl mi to kapitán na stanovišti. Mìl to z brigády. Za chvílku nato pøišel od telefonu a øekl, ❖e je to le❖. Na brigádì dostali rozkaz dr❖et linie na Bainsizze dìj se co dìj. Zeptal jsem se ho na prùlom a on øekl, ❖e na brigádì slyšel, ❖e Rakušáci prolomili frontu dvacátého sedmého armádního sboru smírem na Caporetto. Po celí den byla na severu veliká bitva.

“Jestli je tam ti mizerové pustí, jsme na hromadì,” øekl.

“To útoèí Nìmci,” øekl jeden ze zdravotnických dùstojníkù. Slovo Nìmci bylo nìco, z èeho šel strach. S Nìmci jsme nechtili nic mít.

“Je tam patnáct nìmeckých divisí,” øekl zdravotnickí dùstojník.
“Prolomily frontu a nás odøíznou.”

“Na brigádì øíkají, ❖e tahle linie se má udr❖et. Øíkají, ❖e prùlom není tak strašný a ❖e se udr❖íme na èáøe smírem pøes hory od Monte Maggiore.”

“Kde to slyšeli?”

“Z divise.”

“Vizva, ♦e máme ustoupit, pøišla taky z divise.”

“My podléháme armádnímu sboru,” øekl jsem. “Ale tady podléhám vám. Kdy ♦ mi øeknete, abych šel, pøirození pùjdu. Ale dejte mi jasní rozkaz.”

“Rozkaz zní, ♦e máme zùstat tady. Vy odsuòte ranìné odtud do sbirny.”

“Nìkdy je odsunujeme taky ze sbirny do polních lazaretù,” øekl jsem. “Poslyšte - já nìkdy ♦ádní ústup neza♦il -, jestli budeme ustupovat, jak se evakuují všichni ti ranìní?”

“Nìjak. Vezme se jich tolik, kolik se stačí, a ostatní se nechají bit.”

“Co vezmu do vozù?”

“Nemocnièní zaøízení.”

“Dobøe,” øekl jsem.

Pøíští noc zaèal ústup. Slyšeli jsme, ♦e Nìmci a Rakušané prolomili frontu na severu a postupují horskými údolími na Cividale a Udine. Ústup se dál spoøádání, v mokru a v pochmurné náladì. Kdy ♦ jsme v noci pomalu jeli pøeplnìnou silnicí, mìjeli jsme oddíly, pochodující v dešti, díla, konì táhnoucí vozy, muly, motorová vozidla, všechno se to valilo od fronty. Nebylo tu víc nepoøádku ne ♦ na postupu.

Tu noc jsme pomáhali vyklidit polní lazarety, které byly zøízeny v nejménì rozbitých vesnicích na náhorní rovinì, a odváželi jsme ranìné dolù do Plavi u øeky v údolí a den nato jsme se celí den plahoèili v dešti, abychom evakuovali lazarety a sbírné stanice v Plavi. Pršelo vytrvale a armáda Bainsizzy se valila s náhorní roviny v øíjnovém dešti a pøes øeku, kde toho jara zapoèala velká vítizství. Druhý den v poledne jsme pøijeli do Gorizie. Děš ♦ pøestal a místo bylo skoro prázdné. Jak jsme jeli po ulici, nakládali zrovna holky z bordelu pro mu ♦stvo na nákladní auto. Bylo jich sedm, mìly na sobì klobouky a pláštì a nesly si malé kuføíky. Dvì z nich

breèely. Z ostatních se na nás jedna zasmála, vyplázla jazyk a zatøepotala jím. Mila silné plné rty a èerné oèi.

Zastavil jsem vůz a šel jsem k nim a promluvil jsem s madam. Øíkala, ♦e holky z důstojnického podniku odjely ráno. Kam? Do Conegliano, øekla. Nákladní auto se hnulo. Holka s tlustími rty na nás znova vyplázla jazyk. Madam zamávala. Ty dvě holky breèely dál. Ostatní koukaly se zájmem na místo. Vrátil jsem se do vozu.

“Mili bychom jet s nima,” øekl Bonello. “To by nebyla špatná cesta.”

“My taky nebudeme mít špatnou cestu,” øekl jsem.

“Budeme mít cestu za všechny prachy.”

“To si myslím,” øekl jsem. Šli jsme vozovkou k vile.

“Chtil bych být při tom, a ♦ pár nějakých ostrích hochů vyleze na vůz.”

“Myslíte, ♦e vylezou na vůz?”

“Samozřejmě. Tuhle madam zná u Druhé armády ka ♦ dı.”

Byli jsme před vilou.

“Øíkají jí Abatyše,” øekl Bonello. “Ty holky jsou nové, ale ji zná ka ♦ dı. Museli je sem přivést zrovna před ústupem.”

“Ty si u ♦ ijou.”

“Aby si neu ♦ ily. Taky bych si to s nima rád zkusil zadarmo. Stejně mají v tomhle podniku předra ♦ ené ceny. Vláda nás vykoøis ♦ uje.”

“Vyjeřte s vozem ven a a ♦ ho mechanici prohlédnou,” øekl jsem. “Vyměňte olej a podívejte se na diferenciál. Doplněte benzin a pak se jděte trochu vyspat.”

“Ano, signor tenente.”

Vila byla prázdná. Rinaldi odjel s lazaretem. Major odjel ve štábním voze a vzal s sebou osazenstvo lazaretu. Nechali pro mñ na oknì lístek, ♦e mám materiál, pøipravenì na chodbì, nacpat do vozù a dopravit ho dál do Pordenone. Mechanici u ♦ byli pryè. Šel jsem ven ke gará ♦i. Jak jsem stál pøed ní, pøijely zbylé dva vozy a jejich øidièi vystoupili. Dávalo se zase do deštì.

“Mnì se tak - chce spát. Cestou z Plavi sem jsem tøikrát usnul,” øekl Piani. “Co budeme dilat, tenente?”

“Vymìníme olej, nama ♦eme je, doplníme benzin, pak s nima pøedjedeme pøed dùm a nalo ♦íme to harampádì, co tu nechali.”

“To pojedem hned?”

“Ne. Na tøi hodinky se pùjdem prospat.”

“Kristepane, jak já budu spát,” øekl Bonello. “U ♦ jsem se nemohl udr ♦et a poøád jsem za volantem usínal.”

“A co váš vùz, Aymo?” zeptal jsem se.

“V poøádku.”

“Hoìte mi jedny modráky, pomù ♦u vám s olejem.”

“To nedìlejte, tenente,” øekl Aymo. “To není ♦ádná práce. Jen jdìte a zabalte si svoje vùci.”

“Moje vùci jsou všechny zabalené.” øekl jsem. “Dojdu pro to, co nám tu nechali. Pøivezte vozy sem, jakmile s nima budete hotovi.”

Pøivezli vozy pøed prùèelí vily a nalo ♦ili jsme na nì nemocnièní zaøízení, které le ♦elo na hromadách na chodbì. Kdy ♦ bylo všechno

vevnitø, stály ty tøi vozy jeden za druhim na vozovce pod stromy v dešti. Šli jsme dovnitø.

“Rozdilejte v kuchyni oheð a osušte se,” øekl jsem.

“Mni je úplni jedno, jestli jsem mokrı nebo suchı,” øekl Piani. “Já chci spát.”

“Já se vyspím v majorovì posteli,” øekl Bonello.

“Mni je úplni jedno, kde se vyspím,” øekl Piani.

“Dvì postele jsou tady.” Otevøel jsem dveøe.

“To jsem nikdy nevidil, co je v téhle místnosti,” øekl Bonello.

“To byla místnost toho starého ♦raloka,” øekl Piani. “Vy dva se vyspíte tady,” øekl jsem. “Vzbudím vás.”

“Jestli budete spát moc dlouho, tenente, vzbudí nás Rakušáci,” øekl Bonello.

“Já nezaspím,” øekl jsem. “Kde je Aymo?”

“Odešel do kuchynì.”

“Jdite spát,” øekl jsem.

“U ♦ spím,” øekl Piani. “Celı den jsem spal vsedì. Mozek mi v jednom kuse padal na oèi.”

“Sundej si boty,” øekl Bonello. “Spíš v posteli starého ♦raloka.”

“♦ralok mi mù ♦e vlézt na záda.” Piani le ♦el na posteli, zablácené boty mu trèely pøes pelest, ruku pod hlavou. Odešel jsem do kuchynì. Aymo podpálil v kamnech a postavil na ni konvici s vodou.

“Napadlo mi, že bych mohl uditat trochu pasta asciutta” řekl. “Budem mít hlad, a že se probudíme.”

“Vy nejste ospalí, Bartolomeo?”

“Ne moc. A že se voda začne vařit, nechám to být. Oheð uhasne sám.”

“Měl byste se radši trochu vyspat,” řekl jsem. “Mùže se najíst sira a oðechù.”

“Tohle je lepší,” řekl. “Tím dvìma anarchistùm udlá něco horkého do že aludku dobře. Bide si lehnout, tenente.”

“Jedna postel je v majorovì pokoji.”

“Tak si do ní lehněte.”

“Ne. Já jdu nahoru do svého starého pokoje. Nechcete se napít, Bartolomeo?”

“A že pojedeme, tenente. Teď by mi to nedilalo dobře.”

“Jestli se za tři hodiny probudíte a uvidíte, že jsem vás nezavolał, tak mi vzbuděte, ano?”

“Nemám hodinky, tenente.”

“Na stěně v majorovì pokoji jsou hodiny.”

“Dobře.”

Šel jsem pryč, potom jídelnou a přes chodbu a po mramorových schodech do pokoje, kde jsem kdysi bydlel s Rinaldim. Venku pršelo. Šel jsem k oknu a podíval jsem se ven. Stmívalo se a já uvidil naše tři vozy v řadě pod stromy. Se stromů v dešti kapalo. Bylo zima a kapky lpěly na větvích. Otočil jsem se, šel jsem k Rinaldihò posteli, lehl jsem si a vzdal jsem se spánku.

Ne❖ jsme vyrazili, najedli jsme se v kuchyni. Aymo udílal mísu spaghetti s cibulí a s nasekaným masem z konzervy. Sedili jsme okolo stolu a pili ze dvou lahví víno, které zůstalo ve sklepi vily. Venku byla tma a poád přšelo. Piani sedl za stolem velice ospale.

“Mní se ústup líbí líp ne❖ postup,” øekl Bonello. “Na ústupu se pije barbera.”

“Dneska barbera, zítra mo❖ná deš❖ová voda,” øekl Aymo.

“Zítra budeme v Udine. Budem pít šampaòské. Proto❖e tam bydlí ulejšáci. Nespi, Piani! Budeme pít zítra v Udine šampaòské.”

“Já nespím,” øekl Piani. Nandal si na talíø spaghetti a maso. “Tos nemohl nikde najít rajskou omáèku, Bárto?”

“Není tu ani slza,” øekl Aymo.

“V Udine budeme pít šampaòské,” øekl Bonello. Nalil si plnou sklenici jasnè červené barbery.

“Mil jste dost, tenente?” zeptal se Aymo.

“Najedl jsem se k prasknutí. Podejte mi tu láhev, Bartolomeo.”

“Mám pro ka❖di vůz jednu láhev, ty si vezmeme s sebou,” øekl Aymo. “Spal jste vůbec?”

“Já nepotøebuju moc spát. Trošku jsem spal.”

“Zítra se vyspíme v královì posteli,” øekl Bonello. Byl ve velmi dobré náladi.

“Já se vyspím s královnou,” øekl Bonello. Podíval se na mì, aby vidìl, jak se na ten ❖ert budu dívat.

“Zavøete klapaèku,” øekl jsem. “Jste moc vtipní po té kapce vína.” Venku hustì přšelo. Podíval jsem se na hodinky. Bylo pùl desáté.

“Je nejvyšší čas se hnout,” řekl jsem a vstal jsem.

“S kým se svezete, tenente?” zeptal se Bonello.

“S Aymem. Pak se zařadíte vy. Pak Piani. Vyjedeme po silnici do Cormons.”

“Mám strach, že usnu,” řekl Piani.

“Tak dobře. Pojedu s vámi. Pak Bonello. Pak Aymo.”

“To bude nejlepší,” řekl Piani, “Protože já jsem strašně ospalý.”

“Zdvojnásobte si na chvíli a já budu spát.”

“Ne. Já spát můžu, jen kdy vím, že mě někdo vzbudí, kdybych usnul.”

“Vzbudím vás. Zhasněte tady, Bárto.”

“Mohl byste tu klidně nechat rozsvíceno,” řekl Bonello. “Tahle díra pro nás už stejně nemá žádnou cenu.”

“Nahoře v mém pokoji je malá bednička,” řekl jsem. “Pomůžete mi ji snést dolů, Piani?”

“My ji přinesem,” řekl Piani. “Pojď, Aido.” Odešel na chodbu s Bonellem. Slyšel jsem je, jak jdou po schodech nahoru.

“Tady bylo hezky,” řekl Bartolomeo Aymo. Strčil si do chlebníku dvě láhve vína a půlku sira. “Takové už to nebude nikde. Kampak vlastně ustupují, tenente?”

“Odká se, že za Tagliamento. Lazaret a náš úsek bude v Pordenone.”

“Tohle místo je lepší než Pordenone.”

“Já Pordenone neznám,” řekl jsem. “Jenom jsem tamtudy projí²dl.”

“Tam to za moc nestojí,” řekl Aymo.

KAPITOLA XXVIII

Jak jsme jeli místem, bylo v dešti a ve tmě prázdné, a na pochodující kolony vojsk a kanóny, které se valily po hlavní ulici. Ostatními ulicemi projíždělo také mnoho nákladních aut a vozů s koňským potahem a všechno se slévalo na hlavní silnici. Jakmile jsme se dostali za koňelu a ven na hlavní silnici, vytvořily oddíly vojska, nákladní auta, vozy s koňským potahem a díla jedinou, širokou, pohybující se kolonu. Pohybovali jsme se pomalu, ale nepotřebují v dešti, chladiče našeho vozu skoro na zadním chrániči nákladního auta, které bylo vysoko naloženo a náklad mílo překrytí mokrou plachtou. Pak se nákladní auto zastavilo. Něco zastavilo celou kolonu. Znova se rozjela, popojeli jsme kousek dál, pak jsme se zastavili. Vystoupil jsem a šel jsem dopředu mezi nákladními auty a vozy a pod mokřinami krky koní. Zácpa byla dál vepředu. Slezl jsem se silnice, dostal jsem se po dřevěné lávce na druhou stranu příkopu a šel jsem po kraji polí za příkopem. Jak jsem poodešel kus do polí, viděl jsem kolonu zaraženou v dešti mezi stromy. Ušel jsem asi míli. Kolona se nepohnula, ačkoliv na druhé straně za stojícími vozidly bylo vidět pochodující oddíly. Vrátil jsem se k vozům. Tahle zácpa se možná táhne a k Udine. Piani spal na volantu. Vlezl jsem si vedle něho a taky jsem usnul. Za několik hodin jsem slyšel, jak auto před námi spouští motor. Probudil jsem Pianiho a vyrazili jsme, popojeli jsme o několik yardů, pak jsme se zastavili, pak jsme se zase rozjeli. Pořád přšelo.

V noci se kolona zase zarazila a u se nehnula. Slezl jsem a šel jsem se podívat dozadu na Ayma a Bonella. Bonello měl u sebe na sedadle dva enijní četaře. Kdy jsem se objevil, oba ztuhli.

“Nechali je vzadu, aby něco provedli s jedním mostem,” řekl Bonello.
“Nemůžou najít svoji jednotku, tak jsem je svezl.”

“Když pan poručík dovolí.”

“Dovolí,” řekl jsem.

“Pan poruèík je Amerièean,” øekl Bonello. “Sveze ka♦dého.” Jeden z èetaøù se usmál. Druhı se zeptal Bonella, jestli jsem Ital ze Severní nebo z Ji♦ní Ameriky.

“On není Ital. Je severoamerickı Anglièean.”

Èetaøi byli zdvoøilí, ale nevìøili tomu. Nechal jsem je bıt a odešel jsem k Aymovi. Mıl u sebe na sedadle dvì divèata, sedil v rohu a kouøil.

“Bárto, Bárto,” øekl jsem. Zasmál se.

“Promluvte si s nima, tenente,” øekl. “Já jim nerozumím. Hej!” Polo♦il divèeti ruku na stehno a pøátelsky je zmáekl. Divèe si pøitáhlo šálu a ruku mu odstrèilo. “Hej!” øekl. “Øekněte tenentemu, jak se jmenujete a co tu dıláte.”

Divèe se na mì prudce podívalo. Druhé divèe mılo oèi sklopené. Divèe, které se na mì podívalo, øeklo nıco v náøečí, z nıho♦jsem nerozumıl ani slovo. Byla buclatá a èerná a vypadala na šestnáct.

“Sorella?” zeptal jsem se a ukázal jsem na druhé divèe. Pøikıvla a usmála se.

“Tak dobøe,” øekl jsem a poklepal jsem ji na koleno. Cítil jsem, jak tuhne, kdy♦jsem se jí dotkl. Sestra se na mì vùbec nepodívala. Vypadala asi o rok mladší. Aymo po^ lo♦il ruku staršímu divèeti na stehno a ona mu ji odstrèila. Zasmál se na ni.

“Dobri èlovik,” ukázal na sebe. “Dobri èlovik,” ukázal na mì. “Nebojte se.” Dívka se na nıho prudce podívala. Obì vypadaly jako dvojice divokıch ptákù.

“Kvùli èemu se mnou jezdí, kdy♦se jí nelíbím?” zeptal se Aymo. “Jen jsem na nı kıvl, u♦si sem naskoèily.” Obrátıl se k divèeti. “Neboj se,” øekl. “Já tı ne -” pou♦il vulgárního slova. “Tady není místo na -” Vidıl jsem, ♦e rozuměla tomu slovu a jinak nièemu. Hledila na nıho velice vystrašenima oèima. Pøitáhla si šálu tısni k tilu. “Vùz plnı,” øekl Aymo. “Já

ti ne -. Není tu místo na -” Po kaďdé, kdy ůekl to slovo, divěe trochu ztuhlo. Potom, jak tam celá ztuhlá sedla a dívala se na niho, dala se do pláèe. Vidil jsem, ůe se jí kœiví rty, a potom zaèaly po buclatích tváœích téct slzy. Její sestra vûbec nezvedla hlavu, ale vzala ji za ruku a obì sedily bez hnutí. Starší, která se chovala tak divoce, se rozvzlykala.

“Mni se zdá, ůe jsem ji postrašil,” ůekl Aymo. “To jsem nechtíl.”

Bartolomeo vytáhl tornistru a ukrojil dva kusy sira. “Tumáš,” ůekl. “Nech toho brekotu.”

Starší divěe zavrtilo hlavou a breèelo dál, ale mladší si vzalo sir a pustilo se do jídla. Za chvílku dalo mladší divěe druhí kousek sestœe a jedly obì. Starší sestra poœád ještì trochu vzlykala.

“Za chvíli bude v poœádku,” ůekl Aymo.

Pak dostal nápad. “Panna?” zeptal se dívky vedle sebe. Energicky pœikvla. “Taky panna?” ukázal na sestru. Obì divèata pœikvla a starší ůekla nìco náœeèím.

“Tak to je v poœádku,” ůekl Aymo. “Tak to je v poœádku.”

Zdálo se, ůe obìma dívkám se ulevilo.

Nechal jsem je sedít s Aymem, kterí si sedl do rohu, a vrátil jsem se k Pianiho vozu. Kolona vozidel se nehýbala, ale oddíly vojska pochodovaly bez pœestávky kolem. Lilo poœád jako z konve a mì napadlo, jestli snad níkteré zastávky kolony nezavinily vozy, kterím navlhla elektrika. Ale spíš to byli konì nebo muůi, na které pœišlo spaní. Jen ůe kolona mohla zamrznout i ve místech, kde byl kaďdì vzhùru. Je to smìsice koòských potahù a motorovích vozidel. Ty jedny druhím nepomùůou. Selské povozy taky moc nepomùůou. Tyhle dvì dívky u Bárta, to je hezkí párek. Ústup není zrovna vhodné místo pro dvì panny. Skuteènè panny. Podle všeho velice zboůné. Kdyby nebyla válka, asi bychom byli všichni v posteli. V loůi, do niho ů svou hlavu sloůím. Prkenná postel. 2’tuhli jak prkno v

posteli. Catherine je teï v posteli, mezi dvìma prostìradly, jedno pøes sebe a druhé pod sebou. Na kterém boku asi spí? Moïná, ÷e nespí. Moïná, ÷e leïí a myslí na mì. Duj, duj vîtøe západní. No, a on duje a není to deštík, co se lije, ale padají kapky jako trakaøe. Prøelo celou noc. Ty víš, ÷e se to lil ten dëš. Podívej se na to. Kristepane, kéï mám svou lásku v náruçi a jsem zas doma v posteli. Tu svou lásku Catherine. Tu svou sladkou lásku, Catherine, ta kdyby se na mì zaèla lít. Duj, vîtøe, pøivaò mi ji zpátky. Inu, jsme v tom. Kaïdi se do toho chytí a tenhle drobnì dëš to neuklidní. “Dobrou noc, Catherine,” øekl jsem nahlas. “Doufám, ÷e se ti spí dobøe. Jestli je to takhle nepohodlné, miláèku, obraï se na druhou stranu,” øekl jsem. “Pøinesu ti trochu studené vody. Za chvíli je ráno a pak uï to nebude tak zlé. Mní je strašnì líto, ÷e on ti dílá tolik nepohodlí. Zkus trochu usnout, duše.”

Spala jsem celou noc, øekla. Mluvil jsi ze spaní. Není ti nìco?

Opravdu jsi tady?

Samozøejmì, ÷e jsem tady. Pøece bych neodešla. Tohle mezi námi nic nemìní.

Ty jsi tak rozkošná a sladká. ÷e bys neodešla v noci, ÷e ne?

Samozøejmì, ÷e bych neodešla. Jsem tu poøád. Jakmile chceš, vïdycky pøijdu.

“- øekl Piani. “Jede se dál.”

“Spal jsem jako zabítì,” øekl jsem. Podíval jsem se na hodinky. Byly tøi hodiny ráno. Sáhł jsem za sedadlo po láchvi barbery.

“Mluvil jste nahlas,” øekl Piani.

“Nìco se mi zdálo anglicky,” øekl jsem.

Děš❖ ōídnul a sunuli jsme se pomalu vpøed. Ne❖ se rozednilo, zase jsme se zastavili, a kdy❖ bylo u❖ svìtlo, stáli jsme na malé vyvišeninì a já uvidìl ústupovou cestu, táhnoucí se daleko pøed námi, a na ní všechno nehybné kromì pìchoty, která se proplétala dopøedu. Zase jsme se dali do pohybu, ale kdy❖ jsem vidìl, jakou rychlostí jedeme za denního svìtla, uvìdomil jsem si, ❖e se budeme muset nìjak dostat s hlavní silnice a pustit se pøes pole, jestli chceme vùbec nikdy dorazit do Udine.

V noci se s polních cest ke kolonì pøipojilo mnoho venkovanù a teì stály v kolonì káry nalo❖ené domácím zaøízením. Byla tu zrcadla, která trèela mezi slamníky, a kuøata a kachny, pøivázané ke kárám. Pøed námi v dešti byl na káøe šicí stroj. Zachraòovali nejcennìjší majetek. Na nikterich kárách sedily ❖eny, zachumlané pøed deštím, a jiné šly vedle kár, tak tìsnì, jak jen mohly. Také psi byli teì v kolonì, a schovávali se pod vozy, jak vozy pomalu jely vpøed. Silnice byla rozblácená, pøíkopy po obou stranách pøetékaly vodou a pole za stromøadím, které se táhlo podél silnice, vypadala pøíliš mokrá a rozbahnìná, tak❖e jsme se nemohli pokusit jet pøes ni. Slezl jsem s vozu a protlaèil jsem se kousek po silnici dopøedu, abych našel místo, odkud bych mìl rozhled a mohl najít nìjakou odboøjící cestu, po které bychom si mohli nadejet krajem. Vidìl jsem, ❖e tu odboøuje mnoho cest, ale nechtìl jsem si vybrat takovou, která nevede nikam. Nezapamatoval jsem si je, proto❖e jsme se okolo nich v❖dycky pøehnali po hlavní silnici a ony vypadaly všechny úplnì stejnì. Ale vidìl jsem, ❖e nìjakou najít musíme, jestli se odtud chceme dostat. Nikdo nevidìl, kde jsou Rakušáci ani jak to celé vypadá, ale já si byl jist, ❖e kdyby pøestalo pršet a kdyby pøiletìly aeroplány a zaèaly tuhle kolonu zpracovávat, bylo by po všem. Staèí, aby z nákladních aut uteklo nìkolik mu❖ù nebo aby zabili pár koní, a celí provoz na silnici to úplnì ochromí.

Nepršelo u❖ tak hustì a já si pomyslel, ❖e by se mohlo vyjasnit. Šel jsem po okraji silnice dopøedu, a kdy❖ jsem narazil na úzkou cestu s ❖ivím plotem po obou stranách, která vedla mezi dvìma poli na sever, pomyslel jsem si, ❖e bude lépe zahrnout na ni, a rozbìhl jsem se zpátky k vozùm. Øekl jsem Pianimu, aby odboèil, a šel jsem to ōíci také dozadu Bonellovi a Aymovi.

“Jestli nikam nevede, mù❖eme se otoèit a zaøadit se zpátky,” øekl jsem.

“Co s tímahle?” zeptal se Bonello. Jeho dva èetaøi sedili vedle nìho. Byli neoholení, ale ve svìtle èasného rána vypadali poøád vojensky.

“Pomù❖ou nám tlaèit,” øekl jsem. Odešel jsem k Aymovi a øekl jsem mu, ❖e to zkusíme pøes pole.

“Co s mojí panenskou rodinkou?” zeptal se Aymo. Obì divèata spala.

“Ty nám moc platné nebudou,” øekl jsem. “Mìl byste mít nìkoho, kdo by dovedl zatlaèit.”

“Mohly by si vylézt dozadu na vůz,” øekl Aymo. “Na voze je místa dost.”

“No dobøe, kdy❖ je tu chcete mít,” øekl jsem. “Seberte nìkoho, kdo má širokú høbet, aby nám zatlaèil.”

“Bersaglieri,” zasmál se Aymo. “Ti mají høbety nejširší. Mìøí jim je. Jak je vám, tenente?”

“Vibornì. A vám?”

“Vibornì. Ale mám strašný hlad.”

“Na téhle cestì mo❖ná nìco bude, zastavíme tam a najíme se.”

“Co vaše noha, tenente?”

“Je v poøádku,” øekl jsem. Stoupl jsem si na stupaèku, podíval se dopøedu a uvidil jsem, jak se Pianiho vůz vytáèí na úzkou polní cestu, rozjí❖dí se po ní a rísuje se za holými vřtvièkami ❖ivého plotu. Bonello odboèil a vyrazil za ním a potom se Piani prodral vzhùru a my jsme vyrazili po úzké cestì mezi ❖ivými ploty za obìma ambulancemi vpøedu pøed námi. Vedla k selskému stavení. Našli jsme Pianiho a Bonella na dvoøe, kde zastavili. Dùm byl nízký a dlouhý, s la❖kovou besídkou, porostlou vinnou révou, u dveøí. Na dvoøe byla studna a Piani z ní práví èerpál vodu k dolití

do chladiče. Tolik jízdy na malé obrátky mu ji vyvařilo. Stavení bylo opuštěné. Ohlédl jsem se zpátky po cestě, statek stál na malém návrší nad planinou a bylo z něho vidět daleko do kraje a my uviděli cestu, živý plot, pole a stromoadí kolem silnice, kudy se sunuly ustupující kolony. Oba ěetaøi prohledávali dům. Divèata byla vzhůru a koukala se na dvůr, na studnu, na dvě velké ambulance před budovou a na tři øidiče u studny. Jeden ěetaø se objevil s hodinami v ruce.

“Dejte to zpátky,” øekl jsem. Podíval se na mĚ, šel zpátky do domu a vrátil se bez hodin.

“Kde máte svého partnera?” zeptal jsem se.

“Šel na latrínu.” Vylezl si na sedadlo ambulance. MĚl strach, abychom ho tu nenechali.

“Co byste øekl snídani, tenente?” zeptal se Bonello. “Mohli bychom se nĚeho najíst. To by dlouho netrvalo.”

“Myslíte, že tahle cesta s kopce dolů na druhou stranu nĚkam vede?”

“UrĚitĚ.”

“Tak dobøe. Najíme se.” Piani a Bonello zmizeli v domĚ.

“PojĚte,” øekl Aymo divèatùm. Podal jim ruku, aby jim pomohl dolů. Starší sestra zavrtĚla hlavou. Do žádného opuštěného domu nepůjdou. Dívaly se za námi.

“S nĚma je potíže,” øekl Aymo. Šli jsme do stavení spolu. Bylo velké, tmavé, a mĚl jsem v nĚm pocit opuštěnosti. Bonello a Piani byli v kuchyni.

“Moc toho tu k jídlu není,” øekl Piani. “Všechno vysmejĚli.”

Bonello krájel na tĚžkém kuchyòském stole velikĚ bílý sĚr.

“Kde byl tenhle sĚr?”

“Ve sklepi. Piani našel taky víno a jabka.”

“To bude docela dobrá snídani.”

Piani vytahoval dœevinou zátku z velikého vinného d❖bánu opleteného košatinou. Nahnul jej a nalil víno do mîdiného pekáèe a❖ po okraj.

“Voní pikni,” œekl. “Najdi pár pohárù, Bárto.”

Pøišli oba èetaøi.

“Vezmíte si sira, èetaøi,” œekl Bonello. “Mili bychom jet,” œekl jeden z èetaøù, zatím co jedl sir a popíjel víno z èíšky.

“Však pojedeme. Jen se nebojte,” œekl Bonello.

“Armáda je na ❖aludeení pohon,” œekl jsem.

“Co❖e?” zeptal se èetaø.

“Je líp se najíst.”

“Ano. Ale èasu není nazbyt.”

“Mám dojem, ❖e ti holomci se u❖ najedli,” œekl Piani. Èetaøi se po nîm podívali. Nenávidili celou naši partu.

“Vy znáte cestu?” zeptal se mî jeden.

“Ne,” œekl jsem. Podívali se jeden na druhého.

“Udílali bychom nejlíp, kdybychom u❖ jeli,” œekl první.

“U❖ jedem,” œekl jsem. Vypil jsem ješti jednu èíšku èerveného vína. Po siru a jablkách chutnalo velice dobœe.

“Sir vezmíte s sebou,” œekl jsem a šel jsem ven. Bonello se objevil s velkîm d❖bánem vína.

“Ten bude moc velký,” řekl jsem. Podíval se na něj lítostivě.

“Asi bude,” řekl. “Dejte mi polní láhve, já vám naleju.” Naplnil láhve a trochu vína steklo na kamennou dlažbu dvora. Potom dřábán zvedl a postavil ho hned za dveře.

“Rakušáci ho najdou a nemusí ani vyvracet dveře,” řekl.

“Tak se popošínem dál,” řekl jsem. “Piani a já pojedeme napřed.” Oba dřenisti byli u dřa na sedadle vedle Bonella.

Dívěata jedla sýr a jablka. Aymo kouřil. Vyrázili jsme s kopce po úzké cestě. Ohlédl jsem se po obou vozech za námi a po statku. Bylo to hezké, nízké, solidní kamenné stavení a ozdobné kovové zábradlíčko u studny bylo ve velmi dobrém stavu. Před námi byla úzká a rozbláčená cesta a podél ní po obou stranách vysoký dřiví plot. Tisně za námi jely oba vozy.

KAPITOLA XXIX

V poledne jsme uvízli na rozblácené cestì, asi tak, pokud jsme mohli odhadnout, deset kilometrù pøed Udine. Bìhem dopoledne pøestalo pršet a tøikrát jsme zaslechli pøilétat letadla, vidìli jsme je letìt nad sebou, dívali jsme se, jak se vznáší daleko vlevo, a slyšeli jsme je bombardovat hlavní silnici. Propletli jsme se sítí vedlejších cest a mnohokrát jsme odboèili na cesty, které byly slepé, ale v ♦dycky jsme vycouvali a našli jinou cestu, a tak jsme se poøád blí ♦ili k Udine. Jen ♦e kdy ♦ Aymùv vůz couval, abychom se dostali z jedné slepé cesty, zapadl do mikké pùdy pøi jejím okraji, a jak se kola rychle toèila, zarivala se hloubìji a hloubìji, a ♦ vůz dosedl na diferenciál. Teï nezbyvalo ne ♦ prokopat strouhu pøed koly, naházet tam roští, aby se øetìzy mily za co zachytit, a pak tlaèit, dokud vůz nebude na cestì. Všichni jsme slezli na cestu a zùstali stát okolo vozu. Oba èetaøi se podívali na vůz a prohlédli kola. Potom se beze slova otoèili a pustili se po cestì pryè. Šel jsem za nimi.

“Pojíte,” øekl jsem. “Naøe ♦te trochu roští.”

“My musíme dál,” øekl jeden.

“Pohnìte sebou,” øekl jsem, “a naøe ♦te roští.”

“My musíme dál,” øekl jeden. Druhı neøekl nic. Nemohli se doèkat, a ♦ vyrazí. Neodva ♦ovali se mi podívat do oèí.

“Naøizuji vám, abyste se vrátili k vozu a naøezali roští,” øekl jsem. Jeden èetaø se otoèil. “Musíme dál. Za chvíli vás odøíznou. Vy nám nemù ♦ete dávat rozkazy. Nejste náš dùstojník.”

“Naøizuji vám, abyste naøezali roští,” øekl jsem. Otoèili se a vyrazili na cestu.

“Stùj,” øekl jsem. Šli dál po blátivé cestì, po obou stranách ♦ivì plot. “Naøizuji vám, abyste se zastavili,” zavolal jsem. Pøidali do kroku. Otevøel jsem pouzdro, vytáhl pistoli, namíøil jsem na toho, kterì nejvíc mluvil, a vypálil jsem. Netrefil jsem ho a oba èetaøi se dali do bìhu. Vystøelil jsem tøikrát a jednoho jsem slo♦il. Druhì probìhl plotem a zmizel z dohledu. Vypálil jsem za ním skrz ♦ivì plot, kdy♦ utíkal pøes pole. Pistole cvakla naprázdno a strèil jsem do ní novì zásobník. Vidìl jsem, ♦e druhì èetaø je u♦ pøíliš daleko, abych po nìm støílel. Byl daleko na druhém konci pole, utíkal, hlavu skrèenou mezi rameny. Zaèal jsem znovu nabíjet prázdnì zásobník. Bonello pøišel ke mnì.

“Dovolte mi, abych ho dorazil,” øekl. Podal jsem mu pistoli a on odešel tam, kde na cestì le♦el èetaø od ♦enistù tváøí k zemi. Bonello se nad ním naklonil, pøilo♦il pistoli k mu♦ovì hlavì a zmáèkl kohoutek. Pistole nevystøelila.

“Musíte ji natáhnout,” øekl jsem. Natáhl ji a dvakrát vystøelil. Chytil èetaøe za nohy a odvedl ho k okraji cesty, tak♦e teì le♦el vedle ♦ivého plotu. Vrátil se a podal mi pistoli.

“Chlap mizerná,” øekl. Ohlédl se za èetaøem. “Vidìl jste, jak jsem ho støelil, tenente?”

“Musíme si pospíšet s tím roštím,” øekl jsem. “Trefil jsem vùbec toho druhého?”

“Myslím, ♦e ne,” øekl Aymo. “Byl moc daleko, abyste ho mohl trefit pistolí.”

“Parchant špinavá,” øekl Piani. Všichni jsme øezali vùtvièky a ratolesti. Vùci z vozu jsme vylo♦ili. Bonello vykopával strouhu pøed koly. Kdy♦ jsme byli hotovi, Aymo spustil motor a zaøadil rychlost. Kola se roztoèila a odhazovala bláto a vùtvièky. Já a Bonello jsme tlaèili, a♦ nám praskalo v kloubech. Vùz ne a ne se pohnout.

“Pus ♦ ho chvíli sem, chvíli tam, Bárto,” øekl jsem. Zaøadil zpáteèní rychlost, pak jednièku. Kola se jenom zaryla hloub. Vùz zase dosedl na diferenciál a kola se toèila naprázdno v dirách, které si vyhrabala. Narovnal jsem se.

“Zkusíme to s lanem,” øekl jsem.

“Myslím, ♦e to nemá smysl, tenente. Nemù ♦ete táhnout rovnì.”

“Musíme to zkusit,” øekl jsem. “Jinak ho ven nedostaneme.”

Pianiho a Bonellùv vùz mohly jet jenom rovnì dopøedu po úzké cestì. Spojili jsme oba vozy lanem a táhli. Kola sebou jenom smíkala ve vyje ♦dích kolejších.

“Nemá to cenu,” vykøikl jsem. “Zarazte to.”

Piani a Bonello slezli se svích vozù a vrátili se. Aymo slezl. Divèata byla asi ètyřicet yardù od nás na cestì a sedila na kamenné zídce.

“Co tomu øíkáte, tenente?” zeptal se Bonello.

“Ještì jednou to trochu rozkopáme a zkusíme to s roštím,” øekl jsem. Podíval jsem se na cestu. Byla to moje chyba. Já jsem je sem zavedl. Slunce bylo skoro ven z mrakù a mrtvola èetaøe le ♦ela vedle ♦ivého plotu.

“Dáme dospod jeho blùzu a pláštinku,” øekl jsem. Bonello pro ni odešel. Øezal jsem roští a Aymo a Piani kopali pøed koly a mezi nimi. Naøízl jsem pláštinku, pak jsem ji roztrhl na dva kusy a polo ♦il jsem ji pod kola v bláti, pak jsem narovnal roští, aby se kola mìla èeho zachytit. Všechno bylo pøipraveno a mohli jsme zaèít, Aymo vylezl na sedadlo a spustil motor. Kola se toèila a my tlaèili a tlaèili. Ale nebylo to nic platné.

“Tak dost,” øekl jsem. “Chcete si vzít nìco z vozu, Bárto?”

Aymo se vyškrábal s Bonellem nahoru a pøinesl sir, dvì láhve vína a svoji pláštinku. Bonello sedìl za volantem a prohlí ♦el kapsy èetaøova pláští.

“Ten pláš ♦ radši zahořte,” řekl jsem. “Co uděláme s Bártovými pannami?”

“Mù ♦ ou si vlézt dozadu,” řekl Piani. “Daleko se myslím nedostaneme.”

Otevřel jsem zadní dvířka ambulance.

“Pojďte,” řekl jsem. “Vlezte si tam.” Obě dívky se vyškrábaly dovnitř a sedly si do kouta. Zdálo se, ♦ e si stělení vůbec ani nevšimly. Obrátil jsem se zpátky na cestu. Èetaø le ♦ el ve špinavém nátlíku s dlouhými rukávy. Vylezl jsem si vedle Pianiho a vyrazili jsme. Chtěli jsme se pokusit pøejet pøes pole. Kdy ♦ cesta skončila v poli, slezl jsem a šel jsem napøed. Kdybychom se dostali na druhou stranu, tam byla cesta. Na druhou stranu jsme se nedostali. Byla tu pro vozy pùda pøíliš mikká a blátivá. Kdy ♦ konečně a definitivně uvízly, kola zabořená a ♦ po osy, nechali jsme je v poli a vyrazili jsme do Udine pišky.

Kdy ♦ jsme došli na cestu, která vedla zpátky k hlavní silnici, ukázal jsem na ni oběma divèatùm.

“Jdite tamhle,” řekl jsem. “Tam potkáte lidi.” Podívaly se na mñ. Vytáhl jsem náprsní tašku a dal ka ♦ dé desetilirovou bankovku. “Jdite tamhle,” řekl jsem a ukázal jsem jim směr. “Pøátelé! Rodina!”

Nerozumily, ale zmáčkly peníze v dlani a vyrazily po cestì. Otáèely se, jako by mily strach, ♦ e bych jim mohl peníze zase vzít. Díval jsem se za nimi, jak jdou po cestì, šály pøita ♦ ené tìsnì k tìlu, a nedùvìřivì se po nás ohlí ♦ ejí. Všichni tñ øidièi se smáli.

“Kolik mi dáte, tenente, kdy ♦ pùjdu za nima,” zeptal se Bonello.

“Bude pro nì lepší jít v davu, ne ♦ kdyby je chytili samotné,” řekl jsem.

“Dejte mi dvì stì lir a odmašìruju rovnou do Rakouska,” řekl Bonello.

“Tam by ti je sebrali,” řekl Piani.

“Možná, že válka skončí,” řekl Aymo. Šli jsme po cestě, jak nejrychleji jsme mohli. Slunce se snažilo prorazit mraky. Podél cesty byly morušovníky. Mezi stromy jsem viděl ty naše dva obrovské stíhací vozy, zapíchnuté v poli. Piani se taky ohlédl.

“Budou tu muset postavit cestu, aby je odtamtud dostali,” řekl.

“Teď mít tak, pane, velocipédy,” řekl Bonello. “Jezdí v Americe na velocipédech?” zeptal se Aymo. “Jezdili.”

“Tady je to sensace,” řekl Aymo. “Velocipéd je sensace.”

“Teď je tak mít, pane,” řekl Bonello. “Mě si na chůzi neužije.”

“Není to stělbá?” zeptal jsem se. Měl jsem dojem, že nikde v dálce slyším stělbau.

“Nevím,” řekl Aymo. Poslouchal.

“Myslím, že je,” řekl jsem.

“První, co uvidíme, bude kavalerie,” řekl Piani.

“Myslím, že žádnou kavalerii nemají.”

“Kristepane, doufám, že ne,” řekl Bonello. “Nechtěl bych, aby mě nějaký kavalerista napíchl na kopí.”

“Toho èetaøe jste ale stělil, tenente,” řekl Piani. Spíchali jsme.

“Zabil jsem ho já,” řekl Bonello. “Nikoho jsem v téhle válce nezabil a celí život jsem chtěl zabít nějakého èetaøe.”

“Zabil jsi ho, když u mě mil pøeražená kóidla,” řekl Piani. “Neletěl zrovna moc rychle, když jsi ho zabíjel.”

“To nevadí. Ale nikdy na to nezapomenu. Zabil jsem tu... èetaøskou.”

“Copak øekneš u zpovìdi?” zeptal se Aymo.

“Øeknu, po♦ehnejte mi, ctihodnı otèe, zabil jsem èetaøe.” Všichni se zasmáli.

“On je anarchista,” øekl Piani. “On do kostela nechodí.”

“Piani je zrovna tak anarchista,” øekl Bonello.

“Opravdu jste anarchisti?” zeptal jsem se.

“Ne, tenente. My jsme socialisti. My jsme z Imoly.”

“Byl jste tam nìkdy?”

“Ne.4;

“To je nádherné místeèko, tenente, jak je Bùh nade mnou. Tam se po válce pøijeíte podívat, tenente, a my vám nìco uká♦eme.”

“Vy jste všichni socialisti?”

“Jeden jako druhı.”

“A je to hezké mìsto?”

“Nádherné. Takové mìsto jste ještì nevidil.”

“Jak se z vás stali socialisti?”

“My jsme všichni socialisti. Kdekdo je socialista. Byli jsme v♦dycky socialisti.”

“Jen pøijíte, tenente. Udíláme z vás taky socialistu.”

Pøed námi se cesta stáèela doleva, byl tu malı kopeèek a jabloòovı sad za kamennou zdí. Kdy♦ se cesta zaèala zdvíhat do kopce, pøestali mluvit. Všichni jsme šli rychle pohromadì, o závod s èasem.

KAPITOLA XXX

Potom později jsme se octli na cestě, která vedla k øece. Na cestě vedoucí k mostu stála dlouhá řada opuštěných nákladních automobilů a kár. Nikdo nebyl v dohledu. Řeka byla rozvodňná a střed mostu vyhodili do povětří; kamenný oblouk se zřítil do řeky a hnědá voda se valila přes něj. Šli jsme podél břehu a hledali jsme, kudy přejít na druhou stranu. Viděl jsem, že kus proti proudu je železniční most, a myslel jsem si, že tam bychom se snad mohli dostat přes řeku. Píšina byla mokrá a plná bláta. Oddíly vojska jsme neviděli žádné, jenom opuštěná auta a zásoby. Podél břehu řeky nebylo nic a ani živá duše, jenom mokré křoví a blátivá půda. Vylezli jsme na břeh a konečně jsme spatřili železniční most.

“Takový krásný most,” řekl Aymo. Byl to obyčejný dlouhý železniční most nad řekou, které bylo většinou vyschlé.

“Musíme si radši pospíšet a přejít na druhou stranu, než ho vyhodí,” řekl jsem.

“Nikdo tu není, aby ho vyhazoval,” řekl Piani. “Všichni utekli.”

“Jsou v něm asi náložky,” řekl Bonello. “Jděte napřed, tenente.”

“Podívejme se na anarchistu,” řekl Aymo. “A kde jde první on.”

“Já půjdu,” řekl jsem. “Ty náložky nebudou takové, aby vybuchly pod jedním ělovíkem.”

“Vidíš?” řekl Piani. “Tomu říkám mít filipa. Proč ty nemáš filipa, anarchisto?”

“Kdybych měl filipa, nebyl bych tady,” řekl Bonello.

“To sedí, tenente,” řekl Aymo.

“To sedí,” řekl jsem. Byli jsme u tísni u mostu. Obloha se zase zatáhla a trochu přšelo. Most vypadal dlouhý a spolehlivý. Vydrápali jsme se po náspe nahoru.

“Jdite jeden po druhém,” řekl jsem a vyrazil jsem přes most. Díval jsem se po prácích a po kolejnicích, jestli tam nejsou dráty k náloím nebo známky po nějaké vibušnině, ale nic jsem neviděl. Dole v mezerách mezi praci ubíhala rychle blátivá řeka. Před mnou v mokré krajině bylo vidět Udine v dešti. Na druhé straně mostu jsem se otočil. Kousek dál proti proudu stál ještě jeden most. Jak jsem se díval, přešel po něm lout, blátem zastíkaný automobil. Zábradlí mostu bylo vysoké, a když vůz vjel na most, jeho korba za ním zmizela. Ale viděl jsem hlavy řidiče, muže na sedadle vedle něho a dvou mužů na zadním sedadle. Všichni měli německé helmy. I potom vůz přešel po mostě a ztratil se z dohledu za stromy a za opuštěnými vozidly na silnici. Zamával jsem na Ayma, který zrovna přecházel, a na ostatní, aby si pospíšili. Slezl jsem dolů a pokrčil se za elezničním náspem. Aymo sjel dolů se mnou.

“Viděl jste ten vůz?” zeptal jsem se.

“Ne. My jsme dávali pozor na vás.”

“Přes ten horší most přešel německý štábní vůz.”

“Štábní vůz?”

“Ano.”

“Panenko Maria!”

Přibíhli ostatní a všichni jsme se skrčili v blátě za náspem a vyhlíželi jsme přes koleje na most, na stromořadí, na překop a na cestu.

“Myslíte, že nás teda odvezli, tenente?”

“To nevím. Vím jenom, že tamhle po cestě jel německý štábní vůz.”

“Není vám divnì, tenente? Nemáte v hlavì takové nijaké legraèní myšlenky?”

“Nehloupnìte, Bonello.”

“Co se takhle napít?” zeptal se Piani. “Kdy ♦ nás teda odøízlì, mu ♦ em se docela dobøe napít.” Odepjal polní láhev a odzátkoval ji.

“Hele! Hele!” øekl Aymo a ukázal na cestu. Nad kamenním mostem jsme zahlédli pohybující se nìmecké helmy. Byly naklonìny dopøedu a pohybovaly se plynule, skoro nadpøirozenì. Kdy ♦ mìli most za sebou, uvidili jsme je. Byl to oddíl na kolech. Vidil jsem prvním dvìma do tváøí. Byly brunátné a vypadaly zdravì. Helmy mìli sta ♦ ené do èela a ke stranì. Karabiny byly pøipjaty k rámùm kol. Od pasu jim visely tyèové granáty dr ♦ adly dolù. Jejich helmy a šedivé uniformy byly vlhké a oni jeli lehce a rozhlí ♦ eli se dopøedu a na obì strany. Byli dva - pak ètyøi za sebou, pak dva, pak skoro tucet, pak ještì jeden tucet - potom jeden sám. Nemluvili, ale nebyli bychom je stejnì slyšeli, proto ♦ e øeka huèela. Zmizeli nám na cestì z dohledu.

“Panenko Maria,” øekl Aymo.

“To byli Nìmci,” øekl Piani. “Tohle nebyli Rakušáci.”

“Proè tu není nikdo, aby je zarazil?” øekl jsem. “Proè ten most nevyhodili? Proè nejsou na tomhle náspu ♦ ádné strojní pušky?”

“To nám povìzte vy, tenente,” øekl Bonello.

Mìl jsem strašný vztek.

“Celá tahle pitomá motanice je pro koèku. Tamhle vepøedu takovì mròavì mùstek, ten vyhodí, a tady nechají stát most na hlavní silnici. Copak tu nikdo není? Copak se vùbec nepokusí je zarazit?”

“To nám povìzte vy, tenente,” øekl Bonello. Zavøel jsem hubu. Není to moje víc; všechno, co jsem já mìl udílat, bylo dostat se s tøemi

ambulancemi do Pordenone. To jsem nedokázal. Všechno, co mám udílat teě, je dostat se do Pordenone. A nedostanu se asi ani do Udine. Houby nedostanu. Teě jenom neztratit nervy a nedat se zastøelit nebo zajmout.

“Nemìl jste otevøenou láhev?” zeptal jsem se Pianiho. Podal mi ji. Dlouze jsem se napil. “Mohli bychom vyrazit,” øekl jsem. “Ale není naè spìchat. Chcete se trochu najíst?”

“Tady bychom zrovna zùstávat nemuseli,” øekl Bonello.

“Tak dobøe. Vyrazíme.”

“Máme se dr♦et tady na téhle stranì - aby nás nebylo vidìt?”

“Radši vylezeme nahoru. Po tomhle mostì by mohli pøijet taky. Nebylo by o co stát, kdyby se nad nás dostali døív, ne♦ je uvidíme.”

Šli jsme po kolejích. Kolem nás na obì strany še prostírala mokrá planina. Pøed námi na konci planiny se zvedal kopec nad Udine. Na hradi na kopci se bortily støechy. Bylo vidìt campanilu a radnièní vì♦ s hodinami. V polích stálo hodnì morušovníkù. Vpøedu pøed námi jsem zahlédl místo, kde byly koleje vytrhány. Také pra♦ce vykopali a naházeli je dolù pod násep.

“K zemi! K zemi!” øekl Aymo. Sjeli jsme vedle náspu. Po silnici mójela nová skupina cyklistù. Podíval jsem se pøes okraj a vidìl jsem je ují♦dìt pryè.

“Vidìli nás, ale jeli dál,” øekl Aymo.

“Tam nahøøe pøijdem o ♦ivot, tenente,” øekl Bonello.

“O nás oni nestojí,” øekl jsem. “♦enou se za nièím jiným. Byli bychom ve vitším nebezpeèí, kdyby nás pøekvapili z nièeho nic.”

“Radši bych šel tady schovanì,” øekl Bonello.

“Tak jdìte. My pùjdeme po trati.”

“Myslíte, že se dostaneme k našim?” zeptal se Aymo.

“Jistì. Zatím jich tu není moc. Dostáném se k našim za tmy.”

“Co tu dilal ten štábní vůz?”

“Bùh ví,” øekl jsem. Šli jsme dál po trati. Bonella unavilo brouzdat se bahnem pod náspem a vylezl k nám nahoru. Koleje teř odboèily na jih od silnice a pøestalo být vidìt, co po ní jezdí. Krátkı mùstek pøes kanál byl vyhozen do povìtøí, ale my jsme pøelezli po zbytcích kostry. Pøed sebou jsme uslyšeli støelbu.

Vydrápali jsme se ke kolejím, na protijší bøehu. Vedly pøes nízká pole pøímo k mìstu. Pøed sebou jsme vidìli pruh druhých kolejí. Na sever byla hlavní silnice, kde jsme uvidìli cyklisty, na jih úzká postranní cesta pøes pole s hustými stromy po obou stranách. Pomyslel jsem si, že udíláme líp, když zahneme na jih a proplížíme se tam tudy kolem mìsta a krajem ke Campoformio a na hlavní silnici k Tagliamento. Hlavnímu ústupovému proudu se budeme moci vyhnout, jestli se za Udine pøidržíme vedlejších cest. Vidìl jsem, že pøes rovinu vede spousta polních cest. Pustil jsem se po náspu dolù.

“Pojíte,” øekl jsem. Dorazíme na vedlejší cestu a proplížíme se na jih od mìsta. Všichni jsme se pustili po náspu dolù. Z vedlejší cesty po nás nikdo vystøelil. Kulka se zaryla do bláta náspu.

“Zpátky,” vykøikl jsem. Vyrázil jsem vzhùru po náspu a nohy mi v bláti klouzaly. Øidièi byli pøede mnou. Drápal jsem se po náspu, jak nejrychleji to šlo. Z hustého houští zaznìly ještì dvì rány a Aymo, když pøebíhal pøes traž, zavrávorál, klopìtl a padl na oblièej. Stáhli jsme ho na druhou stranu a obrátìli. “Mil by mít hlavu do kopce,” øekl jsem. Piani ho otoèil. Ležel v bláti pod náspem, nohama dolù, nepravidelnì oddychoval a chrtil krev. Sedìli jsme všichni tøi nad ním na bobku. Zasáhlo ho to vzadu u koøene krku a kule projela vzhùru a vyletìla pod pravím okem. Umøel, zatím co jsem ucpával obì díry. Piani mu položil hlavu na zem, pøetøel mu oblièej kusem nouzového obvazu a pak ho nechal být.

“Parchanti,” øekl.

“To nebyli Nìmcì,” øekl jsem. “Tam ♦ádní Nìmcì bít nemù♦ou.”

“Italové,” øekl Piani a znìlo to jako nadávka. “Italiani!” Bonello neøekl nic. Sedìl vedle Ayma, ale nedíval se na nìho. Piani sebral Aymovu èepici, která se skutálela po náspu, a polo♦il mu ji pøes oblièej. Vytáhl jeho polní láhev.

“Nechceš se napít?” Piani podal láhev Bonellovi.

“Ne,” øekl Bonello. Otoèil se ke mnì. “Tohle se nám nahoøe na trati mohlo stát ka♦dou chvíli.”

“Ne,” øekl jsem. “To proto, ♦e jsme chtìli jít pøes pole.”

Bonello zavrtìl hlavou. “Aymo je po smrti,” øekl. “Kdo je další na øadí, tenente? Kam jdeme teì?”

“Ti, co støíleli, byli Italové,” øekl jsem. “To nebyli Nìmcì.”

“Kdyby to byli Nìmcì, byli by nás asi zastøelili všechny,” øekl Bonello.

“Pro nás jsou nebezpeènjší Italové ne♦ Nìmcì,” øekl jsem. “Zadní voje mají strach ze všeho. Nìmcì vidí, po èem jdou.”

“Jen si rozumujte, tenente,” øekl Bonello.

“Kam pùjdeme teì?” zeptal se Piani.

“Radši se nikde schováme, dokud nebude tma. Kdyby se nám povedlo dostat se na jih, byli bychom na tom dobøe.”

“Museli by nás zastøelit všechny, aby dokázali, ♦e se pøedtím nespletli,” øekl Bonello. “Já u♦ je pokoušet nebudu.”

“Najdeme si nijaké místo, kde se schováme, co nejblí♦ k Udine, a a♦ bude tma, projdeme k našim.”

“Tak jdeme,” řekl Bonello. Sestoupili jsme po severním svahu náspu. Ohlédl jsem se. Aymo ležel v blátě na úpatí náspu. Byl docela malý, ruce natažené podél těla, nohy v ovinovačkách a zablácené boty u sebe, šepici přes obličej. Vypadal strašně mrtvý. Pršelo. Měl jsem ho rád jako nikoho jiného. V kapse jsem měl jeho dokumenty a napíšu jeho rodinu.

Před námi na druhé straně polí stálo selské stavení. Kolem dokola rostly stromy a hospodářské budovy byly přistaveny k obytným. V prvním poschodí byl balkon, podepřený sloupy.

“Radši se budeme držet trochu od sebe,” řekl jsem. “Půjdu napřed.” Vyrazil jsem ke stavení. Přes pole vedla pěšina.

Jak jsem šel přes pole, měl jsem pocit, že na nás někdo vystoupí ze stromů u stavení nebo přímo ze stavení. Blížil jsem se k němu, rýsovalo se jasně přede mnou. Balkon v prvním poschodí končil v seníku a mezi sloupy vyvěhovalo seno. Dvůr byl vydlážděn kamennými kvádry a se všech stromů kapala voda. Stála tu velká prázdná dvoukolová kára a voje trčely vysoko v dešti. Dorazil jsem na dvůr, přešel na druhou stranu a schoval se pod balkonem. Dveře domu byly dokořán otevřené a já vstoupil dovnitř. Bonello a Piani šli za mnou. Vevnitř byla tma. Odešel jsem dozadu do kuchyně. Ve velkém otevřeném ohništi zbyl po ohni popel. Hrnce visely nad popelem, ale byly prázdné. Prohledal jsem místnost, ale nemohl jsem najít nic k jídlu.

“Měli bychom se schovat v seníku,” řekl jsem. “Myslíte, že byste našel něco k jídlu, Piani, a že byste to tam mohl přinést?”

“Podívám se,” řekl Piani.

“Podívám se taky,” řekl Bonello.

“Dobře,” řekl jsem. “Já se půjdu podívat na seník.” Našel jsem kamenné schodiště, které vedlo ze stáje nahoru. Stáj v dešti příjemně voněla suchem. Dobytek byl všechen pryč, asi ho odehnali, když opouštěli dům. Seník byl do poloviny naplněn senem. Ve stěše byla dvě okna, jedno zatrasené

prkny, druhé úzké viklo na severní straně. Byl tu prùsyp, kterím se dalo seno podávat vidlemi dolù dobytku. Pøes otvor, pod kterí pøijí díly vozy, kdy se sválo seno a podávalo nahoru, lely trámy. Slyšel jsem děš bubnovat na støechu a cítil jsem vůni sena, a kdy jsem slezl dolù, také vůni vyschlého hnoje ve stáji. Mohli bychom vylomit jedno prkno a viděli bychom z okna, obráceného na jih, do dvora. Druhé okno hledilo do polí na sever. Oběma těma okny bychom mohli vylézt na støechu a slézt na zem nebo se spustit prùsypem dole na seno, kdyby nešlo pouít schodù. Byl to velký seník, a kdybychom nikoho uslyšeli, mohli bychom se schovat v sení. Zdálo se, že to je dobré místo. Byl jsem si jist, že bychom se byli mohli dostat na jih, kdyby na nás nezaèali støílet. Není to možné, aby tam byli Němci. Ti pøijí díjí od severu a po cestě z Cividale. Nemohli proniknout z jihu. Italové jsou vlastně nebezpečnější. Mají strach a støílejí* na všechno, co zahlédnou. Vèera v noci jsme v ústupové koloně slyšeli, že na severu se mezi ustupující pøimísilo hodně Němcù v italských uniformách. Nevìril jsem tomu. Ve válce èlovìk v dycky slyší takovéhle věci. Vám takovéhle věci nepøítel v dycky provádí. Vy nevíte o nikom, kdo by pøešel v nìmecké uniformě k nimu, aby ho uvádil ve zmatek. Možná, že se to stávalo, ale znělo to nepravdìpodobně. Nevìril jsem, že to má zapotřebí. Nebylo nutné vnášet zmatek do našeho ústupu. O to se postarala velikost armády a nedostatek silnic. Nikdo nedával žádné rozkazy, nato Němci. Ale pøesto by nás jako Němce zastøelili. Zastøelili Ayma. Seno krásně vonilo, a jak jsem leel nahoøe na sení, zahnalo mi to z mysli všechna léta, která mezitím uplynula. Lehávali jsme na sení a povídali si a støíleli vzduchovkou vrabce, kdy se usadili v trojúhelníkovém okénku vysoko ve stíně seníku. Seník byl teě pryè a jednoho roku pokáceli jedlové lesy a tam, kde bývaly lesy, byly teě jen pahly, uschlé koruny stromù, vtvě a klestí. Zpátky jít nemùeš. Ale kdy nepùjdeš kupøedu, co se stane? Nikdy se nevrátíš do Milána. A jestli se vrátíš do Milána, co se stane? Poslouchal jsem støelbu na severu směrem k Udine. Bylo slyšet rachot strojních pušek. Dìla se neozývala. To nìco znamenalo. Muselo se jim podařit pøisunout po cestě nějaké oddíly. Podíval jsem se v polosvìtle seníku dolù á uviděl jsem tam stát Pianiho. Měl dlouhý salám, nìco v hlinìném dばんu a dvě láhve vína pod paí.

“Vylezte nahoru,” řekl jsem. “Je tu ďebůk.” Pak jsem si uvědomil, že bych mu mohl s vícemí pomoci, a šel jsem dolů. Od lezení v seně se mi trochu motala hlava. Málem jsem usnul.

“Kde je Bonello?” zeptal jsem se.

“Hned vám to povím,” řekl Piani. Vyšplhali jsme po ďebůku. Nahoru jsme složili vícemí na seno. Piani vytáhl nůž s vířtkou a vytrhl zátku z jedné láhve.

“Mají je zalité pečetním voskem,” řekl. “Musí být dobré.” Usmál se.

“Kde je Bonello?” zeptal jsem se.

Piani se na mě podíval.

“Odešel, tenente,” řekl. “Chtěl se dostat do zajetí.” Neřekl jsem nic.

“Měl strach, že přijdeme o život.” Držel jsem láhev vína a neřikal jsem nic. “Víte, my stejně nevíme na válku, tenente.”

“Proč jste nešel taky?” zeptal jsem se. “Nechtil jsem vás tu nechat samotného.”

“Kam šel?”

“Nevím, tenente. Pryč.”

“No dobře,” řekl jsem. “Rozkrojíte ten salám?”

V polosvětle se na mě Piani podíval.

“Rozkrojil jsem ho, jak jsme mluvili,” řekl. Posadili jsme se na seno, jedli jsme salám a pili víno. Muselo to být víno, které schovávali na svatbu. Bylo tak staré, že začínalo ztrácet barvu.

“Vy se budete dívat z tohoto okna, Luigi,” řekl jsem. “Já se půjdu dívat z toho druhého.”

Pili jsme ka❖di z jedné láhve a já si vzal svoji láhev s sebou, přešel jsem na druhou stranu, lehl jsem si na bŕicho do sena a díval jsem se z úzkého okénka na mokrou krajinu. Nevím, co jsem ěkal, ❖e uvidím, ale nevidil jsem nic, jen pole, holé morušovníky a padající déš❖. Pil jsem víno, a ono mĕ nerozveselovalo. Schovávali ho moc dlouho, a ono se rozlo❖ilo, zkazilo a ztratilo barvu. Díval jsem se, jak se venku stmívá; tma se snášela velice rychle. Bude to tmavá noc s deštĕm. Kdy❖ se setmĕlo úplnĕ, nemĕlo u❖cenu se dívat, a tak jsem se vrátil k Pianimu. Le❖el v hlubokém spánku a já ho nevzbudil, ale na chvilku jsem si sedl vedle nĕho. Byl to velkĕ chlap a spal tĕce. Za chvíli jsem ho vzbudil a vyrazili jsme.

Tenkrát to byla strašnĕ podivná noc. Nevím, co jsem si pŕedstavoval - snad smrt a stŕílení ve tmĕ a útik, ale nestalo se nic. Le❖eli jsme na bŕĕše za pŕíkopem u hlavní silnice a ěkali, a❖ kolem pŕejde jakĕs nĕmeckĕ prapor, a potom, kdy❖ zmizel, pŕebĕhli jsme pŕes silnici a spĕchali jsme na sever. Dvakrát jsme se v dešti velice pŕĕblĕ❖ili k Nĕmcŕm, ale nevidili nás. Dostali jsme se okolo mĕsta na sever, a nevidili jsme ani jednoho Itala, a pak jsme za nĕjakou dobu narazili na hlavní ústupovĕ proudy a celou noc jsme šli smĕrem na Tagliamento. Nemĕl jsem pŕedtĕm zdánĕ, jak gigantickĕ je to ústup. Spolu s armádou se rozhĕbal vŕechn kraj. Šli jsme celou noc a urazili jsme vĕtší kus cesty ne❖ vozidla. Noha mĕ bolela a byl jsem unavenĕ, ale urazili jsme hezkĕ kus cesty. Zdálo se to tak hloupĕ, ❖e se Bonello rozhodl dát se zajmout. ❖ádnĕ nebezpeĕĕ nehrozilo. Prošli jsme bez úrazu dvĕma armádami. Kdyby nebyli zabili Ayma, nebylo by se vŕbec nikdy zdálo, ❖e hrozĕ nĕjakĕ nebezpeĕĕ. Kdy❖ jsme pochodovali po kolejĕch a se vŕech stran na nás bylo dobŕe vidĕt, nikdo nás neobtĕ❖oval. Ten vra❖ednĕ útok pŕiŕel náhle a nesmyslnĕ. Byl bych rád vidĕl, kde Bonello asi je.

“Jak je vám, tenente?” zeptal se Piani. Postupovali jsme po okraji cesty, pŕecpanĕ vozidla a vojskem.

“Vĕbornĕ.”

“Mi u ♦ tohle chození pišky unavuje.”

“Jen ♦ e teĩ nesmíme dílat nic jiného ne ♦ jít. O ostatní se starat nemusíme.”

“Bonello byl blázen.”

“To tedy opravdu byl.”

“Co s ním udíláte, tenente?”

“Nevím.”

“Nemù ♦ ete tœeba podat hlášení, ♦ e upadl do zajetí?”

“Nevím.”

“Toti ♦ , kdyby válka mla trvat, dílali by jeho rodinì hrozné nepøíjemnosti.”

“Válka trvat nebude,” øekl jeden voják. “Jdeme domù. Je po válce.”

“Ka ♦ dí jde domù.”

“Všichni jdeme domù.”

“Pojíte, tenente,” øekl Piani. Chtil je pøedehnat.

“Tenente? Kdo je tu tenente? A basso gli ufficiali! Pryè s dùstojníky!”

Piani mì vzal za ruku. “Radši vám budu øíkat jménem,” øekl. “Mohli by tœeba chtít dílat hlouposti. Nikolik dùstojníkù zastøelili.” Pøidali jsme do kroku a dostali jsme se pøed nì.

“Nedám do hlášení nic, kvùli èemu by dílali nepøíjemnosti jeho rodinì.” Pokraèoval jsem v našem rozhovoru.

“Jestli je po válce, tak je to jedno,” řekl Piani. “Ale já tomu nevíím, ☐e je po ní. To by bylo moc velké štěstí, kdyby bylo po ní.”

“To se dozvíme co nevidít,” řekl jsem.

“Nevíím, ☐e je po ní. Všichni si myslí, ☐e je po ní, ale já tomu nevíím.”

“Evviva la Pace!” vykřikl nějaký voják. “Jdeme domu.

“Bylo by ohromné, kdybychom šli všichni domů,” řekl Piani. “Vy byste nechtěl jít domů?”

“Chtěl.”

“Jen☐e my nikdy nepůjdeme. Já myslím, ☐e není po válce.”

“Andiamo a casa!” vykřikl nějaký voják. “Zahazují pušky,” řekl Piani. “Sundávají je a v chůzi je pouštjí na zem. A pak koiěí.”

“Pušky by si měli nechat.”

“Myslí si, ☐e kdy☐ zahodí pušky, ☐e u☐ je nikdo k boji nedonutí.”

Kdy☐ jsme se tak v temnu a v dešti prodírali po okraji silnice vpřed, viděl jsem, ☐e mnoho oddílů pušky ještě má. Trčely jim vzhůru nad kapucemi pláštěnek.

“Ke které brigádě patříte?” zařval nějaký důstojník.

“Brigata di Pace,” vykřikl nikdo. “Brigáda Míru!” Důstojník neřekl nic.

“Co říká? Co říká důstojník?”

“Pryč s důstojníkem. Evviva la Pace!”

“Pojďte,” řekl Piani. Minuli jsme dvě britské ambulance, opuštěné v chumlu vozidel.

“Ty jsou z Gorizie,” řekl Piani. “Znám ty vozy,”

“Dostali se dál než my.”

“Děív vyjeli.”

“Kdepak budou ōidièi?”

“Asi nikde pøed námi.”

“Nìmcì se zastavili pøed Udine,” řekl jsem. “Všichni tihle lidé se dostanou pøes øeku.”

“Ano,” řekl Piani. “Právì proto si myslím, že válka bude trvat dál.”

“Nìmcì mohli postupovat dál,” řekl jsem. “Rád bych vidìl, proè nepostupují.”

“Nevím. O tomhle druhu války nevím nic.”

“Podle všeho musí èekat na pøísun.”

“Nevím,” řekl Piani. Když byl sám, byl mnohem slušnější. Mezi ostatními mluvil velice nevybíravì.

“Jste ženatì, Luigi?”

“Vždy víte, že jsem.”

“A proto jste se nechtìl dostat do zajetí?”

“To je jeden důvod. Vy nejste ženatì, tenente?”

“Ne.”

“Bonello taky není.”

“To, ♦e je èlovík ♦enatì, ještì nic neznamená. Ale rád vìøím, ♦e ♦enatì èlovík se asi chce dostat zpátky k man♦elce,” øekl jsem. Byl bych rád mluvil o man♦elkách.

“Ano.”

“Nebolí vás nohy?”

“Mám je dost otlàèené.”

Ne♦ se rozednilo, dorazili jsme na bøeh Tagliamenta a pochodovali jsme podél rozvodnìné øeky po proudu k mostu, pøes kterì se všechno valilo.

“Na téhle øece by se mìli udr♦et,” øekl Piani. Ve tmì se zdálo, ♦e se proud rozlívá z bøehù. Voda vìøila a prostírala se do veliké šíøe. Døevìní most byl skoro tøi ètvrtì míle dlouhì a øeka, která obyèejnì tekla v tenkých pramèncích širokìm kamenitìm øeèìštìm hluboko dole pod mostem, byla teì tisnì pod døevìními trámy. Šli jsme po bøehu a pak jsme se vtlaèili do davu, kterì pøecházel po mostì. Jak jsem kràèel v dešti, krok za krokem, nikolik stop nad záplavou vod, se všech stran sevøení davem a pøímo pøed sebou bednu s dílostøeleckou municí, díval jsem se pøes zábradlí a hledìl jsem na øeku. Teì, kdy♦ jsme nemohli jít svìm krokem, padla na mì velká únava. V cestì pøes most nebylo nic povznáøejícího. Pøemíøel jsem, jak by to vypadalo, kdyby ho ve dne bombardovala letadla.

“Piani,” øekl jsem.

“Tady jsem, tenente.” Byl v maèkanici kousek pøede mnou. Nikdo nemluvil. Všichni se chtìli dostat co nejdøív na druhou stranu a mysleli jen na to. Byli jsme skoro na druhé stranì. Na opaèném konci mostu stáli s obou stran dùstojníci a carabinieri a blikali svítilnami. Vidìl jsem jejich siluety proti obzoru. Kdy♦ jsme se pøiblí♦ili k nim, vidìl jsem, jak jeden z dùstojníkù ukazuje na nijakého mu♦e v davu. Carabiniere se prodrál k nìmu a pøivlekl ho za ruku. Odvedl ho stranou s cesty. Dostali jsme se skoro k nim. Dùstojníci pozornì prohlí♦eli ka♦dého v prùvodu, nikdy øekli nìco jeden druhému, popoøli dopøedu a posvítili si na nìèì oblièej.

Právì ne❖ jsme k nim pøišli, sebrali zase nikoho. Vidìl jsem toho mu❖e. Byl to podplukovník. Jak si na něj posvìtili, zahlédìl jsem mu na rukávi olemované hvìzdy. Mìl šedivé vlasy a byl malý a tlustý. Carabinieri ho odstrkali za øadu dùstojníkù. Kdy❖ jsme pøišli k nim, vidìl jsem, ❖e se jich na mì nikolik dívá. Potom na mì jeden ukázal a øekl něco svému carabinieri. Vidìl jsem, ❖e carabinieri vyrá❖í za mnou, tlaèí se ke mnì okrajem davu a pak jsem cítil, jak mì bere za límec.

“Co si to dovolujete?” øekl jsem a praštil jsem ho do oblièeje. Vidìl jsem jeho oblièej pod kloboukem, nakroucené kníry a krev, která mu zaèala stékat po tváøi. Jiní carabinieri se vrhl do davu smìrem k nám.

“Co si to dovolujete?” øekl jsem. Neodpovìdìl. Hledal pøíle❖itost, jak mì popadnout. Dal jsem ruku za záda, abych otevøel pouzdro pistole.

“Vy nevíte, ❖e nesmíte vztáhnout ruku na dùstojníka?”

Druhý carabinieri mì popadl zezadu a škulbl mi rukou tak, ❖e se mi zkroutila v kloubu. Otoèil jsem se s ním a druhý mì popadl okolo krku. Kopl jsem ho do holenì a vrazil jsem mu levé koleno do rozkroku.

Slyšel jsem, jak nikdo øíká: “Kdy❖ se bude bránit, zastøelte ho.”

“Co to má znamenat?” zkusil jsem vykøiknout, ale hlas mi neznìl moc hlasitì. Vytáhli mì na kraj silnice.

“Zastøelte ho, jestli se bude bránit,” øekl nějaký dùstojník. “Odveřte ho dozadu.”

“Co jste zaè?”

“To uvidíte.”

“Co jste zaè?”

“Vojenská policie,” øekl jiný dùstojník.

“Proè mi neøknete, abych šel k vám, místo abyste na mì posílali tenhle aeroplán?”

Neodpovídili. Nemuseli odpovídat. Byli vojenská policie.

“Postavte ho k těm ostatním,” øekl první důstojník. “Všimli jste si? Mluví italsky s pøízvukem.”

“Ty taky, ty mizero,” øekl jsem.

“Postavte ho k ostatním,” øekl první důstojník. Odvedli mì za øadu důstojníkù pod cestu ke skupinì lidí na poli u øeky. Kdy❖ jsme šli k nim, ozvaly se vístøely. Vidil jsem záblesky pušek a slyšel jsem rány. Došli jsme ke skupince. Stáli tu vedle sebe ètyøi důstojníci, pøed nimi nìjakí mu❖ a vedle nìho s ka❖dé strany jeden carabinieri. Skupina mu❖ù, hlídaná carabinieri, stála vedle. Ètyøi jiní carabinieri stáli poblí❖ vyslýchajících důstojníkù a opírali se o karabiny. Byli to carabinieri se širokými klobouky. Ti dva, co mì dr❖eli, strèili mì ke skupinì èekajících na víslech.

Podíval jsem se na mu❖e, kterého důstojníci právi vyslýchali. Byl to ten tlustí, šedovlasí malí podplukovník, kterého vytáhli z davu. Vyslýchající jednali se vši rázností, chladem a sebeovládáním onich Italù, kteøí støílí, ale na nì❖ nestøílí nikdo.

“Vaše brigáda?”

Øekl jim to.

“Pluk?”

Øekl jim to.

“Proè nejste u svého pluku?” Øekl jim to.

“Víte, ❖e důstojník má bit u svých vojákù?” Vidil to.

To bylo všechno. Promluvil jiný důstojník. “Jenom vy a vám podobní jste dopustili, že barbaři vnikli na posvátnou půdu naší vlasti.”

“Prosím?” řekl podplukovník.

“Jenom zradou takových, jako jste vy, ztratili jsme plody vítězství.”

“Zažil jste nikdy nějaký ústup?” zeptal se podplukovník. “Itálie nesmí nikdy ustoupit.”

Stáli jsme v dešti a poslouchali to. Byli jsme tváří v tvář důstojníkům a zatím stál před námi kousek stranou.

“Jestli mi chcete zastávit,” řekl podplukovník, “zastávejte mě, prosím vás, hned, a už se mi na nic neptejte. Vaše otázky jsou pitomé.” Pokořil se. Důstojníci se krátce poradili. Jeden napsal něco na blok.

“Opustil své mužstvo. Podle rozkazu bude zastaven,” řekl.

Dva carabinieri odvedli podplukovníka na bohéšky. Šel v dešti, stařec bez épice, s každé strany jeden carabinieri. Nedíval jsem se, jak ho zastavili, ale slyšel jsem vstěly. Vyslíchali nikoho jiného. Také tenhle důstojník se odtrhl od svého mužstva. Nebylo mu povoleno, aby podal vysvětlení. Když mu z bloku četli rozsudek, a když, jak ho odváděli; a když ho stáli, vyslíchali už dalšího. Dávali si záležitost, aby horlivě vyslíchali dalšího, právě když carabinieri stáli toho, který byl vyslíchán před ním. Takhle to samozřejmě nemohlo dopadnout jinak. Neviděl jsem, jestli mám cekat, ať mě začnou vyslíchat, nebo jestli se mám pokusit o útek hned. Byl jsem samozřejmě Němec v italské uniformě. Viděl jsem, jak jim mozek pracuje; jestli mají nějaký mozek a jestli pracoval. Byli to samí mladíci a zachraňovali svou vlast. Za Tagliamentem se formovala druhá armáda. Od majora viš popravovali všechny důstojníky, kteří se odtrhli od svého mužstva. Stejně krátký proces dělali s německými agitátory v italských uniformách. Na hlavách jim sedily ocelové helmy. Z nás měli ocelové helmy jen dva. Měli je někteří carabinieri. Ostatní carabinieri byli v širácích. Říkali jsme jim aeroplány. Stáli jsme v dešti a brali nás jednoho po

druhém k vislechu a k zastøelení. A ♦ dosud zastøelili ka ♦ dého, koho vyslychali. Vyslychající se vyznaèovali onou krásnou nezaujatostí a oddaností pøísné spravedlnosti, jakou se honosí lidé, kteøí zacházejí se smrtí a sami nejsou v nebezpeèí smrti. Vyslychali právi nijakého plukovníka, velitele øadového pluku. Zrovna k nám dovlekli další tøi dùstojníky.

Kde je jeho pluk?

Podíval jsem se na carabinieri. Dívali se na noví pøíchozí. Ostatní se dívali na plukovníka. Skrèil jsem se, protlaèil jsem se mezi dvìma mu ♦ i a se sklonìnou hlavou jsem se rozbíhl k øece. Na bøehu jsem zakopl a se šplouchnutím jsem sletil do vody. Voda byla velice studená a já zùstal pod hladinou co nejdéle. Cítil jsem, jak mnou proud otáèí, a zùstal jsem pod vodou, a ♦ u ♦ se mi zdálo, ♦ e nevyplavu. Jakmile jsem vyplaval, nadíchl jsem se a znova jsem se potopil. S takovou spoustou šatstva na sobì a v botách nebylo nic ti ♦ kého zùstat pod vodou. Kdy ♦ jsem vyplaval po druhé, zahlédl jsem pøed sebou kus døeva, natáhl jsem se po nìm a chytil se ho jednou rukou. Schovával jsem hlavu za ním a ani jsem se pøes něj nepodíval. Nechtìl jsem vidìt bøeh. Kdy ♦ jsem utíkal, ozvaly se rány, a právi tak se ozvaly, kdy ♦ jsem se po prvé vynoøil. Zaslechl jsem je, kdy ♦ jsem byl u ♦ skoro nad hladinou. Ted se ♦ ádné rány neozývaly. Døevo se houpalo v proudu a já se ho dr ♦ el jednou rukou. Podíval jsem se na bøeh. Zdálo se, ♦ e utíká hodnì rychle. V proudu bylo spousta døeva. Voda byla velice studená. Minuli jsme køoviska ostrova, èícího nad vodou. Chytil jsem se klády obìma rukama a dal jsem se nést. Bøeh byl teï z dohledu.

KAPITOLA XXXI

Èlovík neví, jak dlouho je v øece, kdy ❸ proud teèe rychle. Zdá se to dlouhá doba, a mù ❸e to bit chvilka. Øeka byla studená a rozvodnná a kolem se hnalo mnoho vící, které byly odplaveny se bøehù, kdy ❸ voda zaèala stoupat. Mìl jsem štístí, ❸e jsem se mohl dr ❸et tì ❸ké klády, a le ❸el jsem v ledové vodì s bradou na døevì a pøidr ❸oval jsem se obìma rukama tak pohodlnì, jak to šlo. Mìl jsem strach z køeèí a doufal jsem, ❸e se snad dostaneme blí ❸ ke bøehu. Pluli jsme po proudu dlouhým obloukem. Zaèínalo dost svítat, tak ❸e bylo vidìt keøe na pobøe ❸í. Pøede mnou byl ostrùvek, porostlì køovím, a proud míøil ke bøehu. Uva ❸oval jsem, jestli si nemám stáhnout šaty a boty a pokusit se doplavat na bøeh, ale rozhodl jsem se, ❸e to neudílám. Ani na chvíli mì nenapadlo, ❸e bych snad nemìl dosáhnout bøehu, a byl bych v šeredné situaci, kdybych vylezl z vody bosí. Musil jsem se nìjak dostat do Mestru.

Vidìl jsem, jak se bøeh blí ❸í, pak se zas vzdálil, pak se ” zas pøiblí ❸il. Pluli jsme pomaleji. Bøeh byl teì velice blízko. Rozeznával jsem vùtvièky na vrbovém køoví. Kláda se pomalu rozhoupala a najednou jsem mìl bøeh za zády a uvìdomil jsem si, ❸e jsme v protiproudu. Pomalu jsme se otáèeli. Kdy ❸ jsem znova uvidìl bøeh, teì u ❸ docela blízko, pokusil jsem se udr ❸et klády jen jednou rukou a druhou plavat a kopat nohama, abych s kládou pøiplul ke bøehu, ale nepøiblí ❸ili jsme se ani o kousek. Popadl mì strach, ❸e se dostaneme z protiproudu, pøidr ❸el jsem se jednou rukou, nohy jsem opøel o kládu a prudce jsem se odrazil smìrem ke bøehu. Vidìl jsem keøe, ale pøes to, ❸e jsem se odrazil a ❸e jsem plaval ze všech sil, strhával mì proud pryè. Myslel jsem si tehdy, ❸e se utopím, proto ❸e mì boty táhly ke dnu, ale mlátil jsem kolem sebe a rval se s vodou, a kdy ❸ jsem zdvihl hlavu, bøeh se ke mnì blí ❸il a já v panice, ❸e mì nohy stahují dolù, mlátil jsem kolem sebe dál a plaval jsem a plaval, a ❸ jsem ho dosáhl. Chytil jsem se za vrbové vùtve a nemìl jsem dost síly, abych se vytáhl

nahoru, ale viděl jsem, že te u se neutopím. Na kládi mi ani na chvílku nenapadlo, že bych se mohl utopit. Bylo mi mdlo a špatně od žaludku a v prsou mě bodalo námahou a držel jsem se vitví a čekal. Když mě slabost přešla, poutáhl jsem se k vrbovým kečům a znovu jsem odpočíval, pačemi jsem objal nějaké keč a pevně jsem se držel vitví. Potom jsem se vyškrabal ven, prodral jsem se vrbami a na břeh. Svítalo a neviděl jsem nikoho. Ležel jsem na břehu na břiše a slyšel jsem šeky a děš.

Za chvíli jsem vstal a vyrazil podél břehu. Viděl jsem, že přes šeky nevede žádný most a v Latisani. Počítal jsem, že budu asi tak naproti San Vito. Začal jsem rozvažovat, co bych měl dělat. Před mnou byla strouha, která ústila do šeky. Šel jsem k ní. Prozatím nebyl pořád nikdo v dohledu, a tak jsem si sedl mezi několik kečů na břehu strouhy, zul boty a vylil z nich vodu. Sundal jsem kabát, z vnitřní kapsy jsem vytáhl promočenou tašku s dokumenty a s penězi a pak jsem kabát vydímal. Stáhl jsem kalhoty a taky jsem je vydímal, potom ještě košili a spodní prádlo. Plácal jsem se po těle a chvíli jsem se toel a pak jsem se znova oblékl. ěpici jsem ztratil.

Ne jsem si natáhl kabát, odpáral jsem s rukávů látkové hvězdy a dal si je do vnitřní kapsy k penězům. Peníze byly promočené, ale v pořádku. Spočítal jsem je. Bylo toho to tisíců lir a nico. Šaty mě studily a lepily se mi na tělo a já se plácal po těle rukama, abych si rozproudil krev. Měl jsem vlněné prádlo a doufal jsem, že nenachladnu, když

2 o i se budu pořád pohybovat. Na silnici mě sebrali pistoli, strčil jsem proto pouzdro pod kabát. Neměl jsem plášťku a v dešti mě bylo zima. Vyrazil jsem po břehu kanálu. Rozednilo se a krajina byla mokrá, vypadala smutně a neutěšeně. Pole byla holá a mokrá; v dálce jsem zahlédl campanilu, která se tyčila nad plání. Dostal jsem se na jakousi cestu. Před sebou na cestě jsem uviděl nějaké vojáky, kteří přicházeli ke mně. Kulhal jsem po kraji cesty a oni přešli kolem a vůbec si mě nevšimli. Byla to kulometná četa a pochodovali k šece. Belhal jsem po cestě dál.

Toho dne jsem přešel benátskou planinu. Je to nízký rovinatý kraj a za dešti je ještě plošší. Smírem k moři jsou tu solné močály a velice málo cest. Všechny cesty vedou podél ústí delt k moři, a kdyby chtěl člověk projít krajem, musí jít po píšinách vedle kanálů. Vlekl jsem se krajinou od severu na jih, překročil jsem dvě železniční trati a mnoho cest a na konci jedné píšiny jsem konečně dorazil k železniční trati v místech, kudy se táhla kolem močálu. Byla to hlavní linka z Benátek do Terstu, míla vysoká, důkladně násep, důkladně vyštírkované základy a byla dvoukolejná. Kus dál po trati stál strážní domek a u něho bylo vidět vojáky na stráži. Na druhou stranu byl most přes potok, který se vléval do močálu. Na mostě bylo taky vidět stráž. Kdybych šel na sever přes pole, uviděl jsem, jak po téhle trati jede vlak, zřetelně přes plochou rovinu z velké dálky, a pomyslel jsem si, že by z Portogruara nějaký vlak mohl přijet. Pozoroval jsem hlídky a ležel jsem na náspu tak, abych viděl po trati na obě strany. Strážník na mostě chodil kus po kolejích směrem ke mně, pak se otočil a šel zpátky k mostu. Ležel jsem, měl jsem hlad a čekal jsem na vlak. Ten, který jsem uviděl předtím, byl tak dlouhý, že ho lokomotiva táhla jen velmi pomalu, a já si byl jist, že bych mohl naskočit. Kdybych šel se u něj skoro vzdal naději, že se nějak objeví, uviděl jsem jeden přijíždět. Lokomotiva jela přímo ke mně a pomalu rostla. Pohlédl jsem na strážného na mostě. Kráčet po bližší straně mostu, ale po druhé straně trati. To znamenalo, že ať vlak pojedě kolem nás, nebude mi moci vidět. Díval jsem se, jak lokomotiva přijíždí. Pracovala ztěžka. Bylo zřejmé, že táhne mnoho vozů. Viděl jsem, že na vagonech budou strážníci, a pokoušel jsem se zjistit, kde jsou, ale protože jsem se přitom schovával, nepodařilo se mi to. Lokomotiva byla u mě skoro u mě. Jak jela kolem - i na rovině pracovala těžce a vyfukovala kouř a páru - a já viděl strojvedce mihnout se okolo, vstal jsem a přistoupil těsně k mimojedoucímu vozům. Jestli se strážníci dívají, nejsem tak podezřelý, když stojím vedle trati. Minulo několik zavřených nákladních vagonů. Pak jsem uviděl přijíždět dlouhý otevřený vůz, jakým se říká gondola, překrytý plachtou. Zůstal jsem stát, ať byl skoro pryč, potom jsem skočil a zachytil se zadních dráček a vytáhl jsem se nahoru. Slezl jsem mezi gondolu a přistěšek vysokého nákladního vagonu za ní. Nezdálo se mi, že by mi byl

nìkdo uvidil. Dr❖el jsem se rukojetí a skrèil jsem se, s nohama na spojkách. Byli jsme skoro u mostu. Vzpomnil jsem si na strá❖ného. Kdy❖ jsme jeli kolem, podíval se na mì. Byl to chlapec a helma na něj byla pøíliš veliká. Zmìøil jsem si ho pøezíravì a on se podíval jinam. Myslel si, ❖e nìjak patøím k vlaku.

Pøejeli jsme. Ohlédl jsem se za ním, vypadal poøád rozpaèitì, pozoroval ostatní vagony, jak jedou kolem niho, a já se sehnul, abych zjistil, èím je plachta pøipevnìna. Mìla smyèky a na okraji byla pøivázána provazem. Vytáhl jsem nù❖, pøeøízl jsem provaz a strèil jsem dovnitø ruku. Pod plachtou, která se v dešti napínala, bylo znát tvrdé vypukliny. Ohlédl jsem se dopøedu a dozadu. Na nákladním voze pøede mnou byl strá❖nì, ale díval se po smìru jízdy. Pustil jsem dr❖adlo a pøevalil jsem se po hlavì pod plachtu. Èelem jsem narazil na nìco, oè jsem se silnì praštil, a na oblièejì jsem ucítil krev, ale zalezl jsem dovnitø a lehl si na bøicho. Pak jsem se otoèil a pøipevnil jsem plachtu.

Byl jsem pod plachtou s dìly. Páchla novotou, olejem a vaselinou. Le❖el jsem, poslouchal jsem, jak na plachtu bubnuje deš❖ a jak vagony cvakají po kolejích. Pronikalo sem trochu svìtla a já le❖el a díval se na dìla. Mìla na sobì krycí plachty. Uva❖oval jsem, ❖e si je asi tøetí armáda poslala na frontu napøed. Boule na èele mi nabìhla, ale zastavil jsem krvácení tím, ❖e jsem klidnì le❖el a nechal krev srá❖et, a pak jsem uschlou krev seškrabal, jenom v blízkosti rány ne. Nic to nebylo. Nemìl jsem kapesník, ale ohmatal jsem ránu prsty a omyl jsem místa, kde byla uschlá krev, deš❖ovou vodou, která kapala s plachty, a utøel jsem èelo rukávem kabátu. Nechtìl jsem vypadat podezøele. Vidìl jsem, ❖e budu muset vyskoèit pøed Mestre, proto❖e tam se o tahle dìla zaènou starat. Nemají dìl nazbyt. Trápil mì pøíšernì hlad.

KAPITOLA XXXII

Jak jsem ležel na podlaze nízkého vagonu pod plachtou a s díly kolem sebe, bylo mi mokro, zima a trápil mě veliký hlad. Nakonec jsem se převrátil a lehl si na břicho s hlavou na rukách. Koleno jsem měl ztuhlé, ale sloužilo mi velice dobře. Valentini se vyznamenal. S jeho kolenem jsem prodílal polovinu ústupu pišky a plaval pikní kus po Tagliamento. Bylo to opravdu jeho koleno. Druhé koleno bylo moje. Doktoři s èlovíkem všelicos provádíjí, a potom už to není jeho tělo. Hlava byla moje a vnitřnosti v břiše. Tam mě trápil veliký hlad. Cítil jsem, jak se mi tam všechno samo od sebe převrací. Hlava byla moje, ale nebyla k tomu, abych jí užíval, abych s ní myslil; jenom abych vzpomínal a to ještě ne moc.

Byl bych mohl vzpomínat na Catherine, ale viděl jsem, že bych se zbláznil, kdybych na ni myslel, když ještě nevím jistě, jestli ji uvidím, a proto jsem si řekl, že na ni nebudu myslet, jenom trošičku budu, na ni, jak vůz pomalu a s cvakotem ujíždí a trochu světla skrz plachtu a já ležím s Catherine na podlaze vozu. Tvrdé jako podlaha vozu, ležet, nemyslet, jen cítit, být chvíli dlouho pryč, šaty mokré a podlaha se hne po každé jen o kousek a vevnitř osamilost a sám v mokrech šatech a tvrdá podlaha místo manželek.

Èlovík nemiluje podlahu nízkého vozu, ani díla s krycími plachtami, ani pach kovu, namazaného vaselinou, ani plachtu, skrz kterou prosakuje déšť, i když pod plachtou je to velice hezké a s díly je to příjemné; ale èlovík miluje někoho jiného a o tom ví, že teď ani nejde předstírat, že tady je; vidíš to teď úplně jasně a chladně - ani ne tak chladně, jako jasně a prázdně. Díváš se do prázdna, jak tu ležíš na břiše, a byl jsi u toho, když jedna armáda ustupovala a druhá postupovala. Pěšel jsi o svoje vozy a o svoje lidi jako prodávěe půjde o zboží ve svém oddělení, když vypukne pořár. Jenže u tohohle není žádná pojistka. A teď jsi z toho venku. Nemáš už žádné závazky. Kdyby prodávěe po pořáru v obchodním domě stáli za

to, ☞e mluví s pøízvukem, kterí v ☞dycky mili, jísti by nikdo neèekal, ☞e se prodavaèi vrátí, a ☞ zase v obchodì zahájí prodej. Hledali by si asi jiné místo; kdyby nijaké jiné místo bylo a kdyby je nechtyla policie.

Øeka smyla vztek i se všemi závazky. Aèkoliv tohle skonèilo, u ☞ kdy ☞ mì carabinieri popadl za límec. Byl bych rád svlékl uniformu, aèkoliv já se o zevnìjšek pøíliš nestaral. Hvìzdy jsem sundal, ale to kvùli pohodlí. To není zále ☞itost cti. Nejsem proti nim. Jenom jsem s tím skoncoval. Pøeju jim všechno nejlepší. Jsou tu ti dobøí, a ti stateèní, a ti klidní, a ti rozumní a dobøe jim všem tak. Ale to u ☞ není moje zále ☞itost, a kdyby tak u ☞ tenhle mizerný vlak chtìl dojet do Mestre a já se najedl a pøestal pøemišlet. Budu muset pøestat.

Piani jim øekne, ☞e mì zastøelili. Lidem, které zastøelí, prohledávají kapsy a berou jim dokumenty. Moje dokumenty mít nebudou. Mo ☞ná, ☞e mì prohlásí za utopeného. Copak se asi doslechnou ve Státech. Podlehl zranìním a jiným pøíèinám. Kriste Je ☞íši, ale mám hlad. Copak se asi stalo s knìzem z jídelny. A s Rinaldim. Ten je podle všeho v Pordenone. Jestli neustoupili dál. No, teï u ☞ ho nikdy neuvidím. Teï u ☞ nikoho z nich nikdy neuvidím. S tímhle ☞ivotem je konec. Syfilis, myslím, nemá. Stejnì øíkají, ☞e to není vá ☞ná nemoc, kdy ☞ se èlovìk zaène léèit vèas. Ale on si asi dìlá starosti. Já bych si taky dìlal starosti, kdybych ho mìl. Ka ☞dì by si dìlal starosti.

Já nebyl stvoøen pro myšlení. Já byl stvoøen pro jídlo. Pane Bo ☞e, to ano. Jíst a pít a spát s Catherine. Tøeba dnes v noci. Ne, to není mo ☞né. Ale zítra v noci a dobré jídlo a prostìradla a nikdy u ☞ neodejít, jenom spolu. Asi budu muset odejít zatracenì brzo. Ona pùjde se mnou. Vím, ☞e pùjde se mnou. Kdy pùjdeme? To je nìco na pøemišlení. Stmívalo se. Le ☞el jsem a pøemišlel, kam pùjdeme. Míst bylo spousta.

KNIHA ÈTVRTÁ

KAPITOLA XXXIII

Brzo ráno, ještě než se rozednilo, seskočil jsem s vlaku v Milánì, když před nádražím zpomalil. Pěšel jsem koleje a dostal jsem se mezi nějakými budovami ven na ulici. Jedna vinárna měla otevřeno a já zašel dovnitř na šálek kávy. Páchlo tam časným jitem, zametením prachem, lžičkami ve sklenicích od kávy a mokřímí kruhy po vinných sklenicích. Vinárník byl za nálevním pultem. U stolu seděli dva vojáci. Postavil jsem se k pultu, vypil sklenici kávy a snědl kousek chleba. Káva byla šedivá trochou mléka a s povrchu jsem kouskem chleba sebral škraloup. Vinárník se na mě podíval.

“Nechcete skleničku grappy?”

“Ne, díky.”

“Na můj účet,” řekl, nalil malou skleničku a strčil ji přede mne. “Copak se to děje na frontě?”

“Co já vím?”

“Tihle jsou na mol,” řekl a mávl rukou po dvou vojácích. To jsem mu mohl říci. Vypadali na mol. “Povíte mi,” řekl. “Co se děje na frontě?”

“Co já můžu říci o frontě?”

“Viděl jsem vás lézt přes zeď. Seskočil jste z vlaku.”

“Ustupujeme na celé čáře.”

“To jsem četl v novinách. Co se stane? Už je konec?”

“Pochybuj.”

Nalil plnou skleničku grappy z malé láhve. “Jestli jste se dostal do maléru,” řekl, “můžu vás schovat.”

“Nedostal jsem se do maléru.”

“Jestli jste se dostal do maléru, zůstaňte u mñ.”

“A kde tu jde zůstat?”

“V domì. Zůstává jich tu mnoho. Každí, kdo má nějaký malér, tu zůstane.”

“Má jich hodně maléry?”

“To záleží na tom, jaké. Vy jste Jihoameričan?”

“Ne.”

“Umíte španilsky?”

“Trochu.”

Přetěl nálevní pult.

“Není to jen tak, odejet ze země, ale na žádný pád to není nemožné.”

“Já nemám vůbec v úmyslu odjíždět.”

“Můžete tu zůstat, jak dlouho chcete. Však vy poznáte, co jsem já zaè.”

“Dnes musím jít, ale budu si pamatovat vaši adresu a vrátím se sem.”

Zavrtěl hlavou. “Nevrátíte, kdy mluvíte takhle. Myslel jsem si, že jste se dostal opravdu do maléru.”

“Nedostal, ale vím, jakou cenu má adresa skutečného přítele.”

Položil jsem na pult desetilirovou bankovku, abych zaplatil kávu.

“Dejte si se mnou jednu grappu,” řekl jsem.

“To nemusíte.”

“Jen si dejte.”

Nalil do obou skleniček.

“Pamatujte si,” řekl. “Pojďte sem. Nesvíťte se cizím lidem. Tady jste v bezpečí.”

“To já vím.”

“Víte?”

“Ano.”

Zváňil. “Tak potom dovolte, abych vám řekl jednu věc: Nepotloukejte se v tomhle kabátě.” *

“Proč?”

“Na rukávu je krásně vidět, že jste si odpáral hvězdy. Látka má jinou barvu.” Neřekl jsem nic.

“Jestli nemáte dokumenty, můžu vám dokumenty dát.”

“Jaké dokumenty?”

“Dokumenty o dovolené.”

“Já dokumenty nepotřebuju. Mám je.”

“Tak to je v pořádku,” řekl. “Ale kdybyste potřeboval dokumenty, můžu vám opatřit, jaké chcete.”

“Kolik stojí takový dokument?”

“Podle toho, jaký. Ceny jsou rozumné.”

“Tei zrovna ♦ádní nepotøebuju.” Pokrèil rameny.

“Mám všechno v poøádku,” øekl jsem. Kdy ♦ jsem odcházel, øekl:
“Nezapomeòte, ♦e jsem váš pøítel.”

“Ne.”

“V ♦dy ♦ se zas uvidíme,” øekl. “Dobøe,” øekl jsem.

Venku jsem se dr ♦el stranou nádra ♦í, kde byla vojenská policie, a na rohu malého parèíku jsem si vzal dro ♦ku. Dal jsem øidièi adresu nemocnice. V nemocnici jsem šel do místnosti vrátného. Jeho ♦ena mi objala. On mi potøásl rukou.

“Vy jste se vrátil. A v poøádku?”

“Ano.”

“Snídal jste?”

“Ano.”

“Jak se vám daøí, tenente? Jak se vám daøí?” vyptávala se vrátného ♦ena. “Vibornì.”

“Nenasnídáte se s námi?”

“Ne, dikuju. Poslyšte, je tady v nemocnici ješti sleèna Barkleyová?”

“Sleèna Barkleyová?”

“Ta anglická øetøovatelka.”

“Jeho divèe,” øekla vrátného man ♦elka. Poklepala mi na rameno a usmála se.

“Ne,” øekl vrátní. “Ta je pryè.”

Srdce se mi sevøelo. “Víte to jistì? Myslím tu vysokou svìtlovlasou mladou Anglièanku.”

“Urèitì. Ta odjela do Stresy.”

“Kdy jela?”

“Jela, jsou to dva dni, s tou druhou anglickou dámou.”

“Dobøe,” øekl jsem. “Rád bych vás o nìco po❖ádal. Neøíkejte nikomu, ❖e jste mì vidìl. To je velmi dùle❖ité.”

“Neøeknu to nikomu,” øekl vrátnì. Dal jsem mu desetilirovou bankovku. Odstreìl ji.

“Slíbil jsem vám, ❖e to ❖ádnému nepovím,” øekl. “Nechci peníze.”

“Co pro vás mù❖eme udìlat, signor tenente?” zeptala se jeho man❖elka.

“Jenom tohle,” øekl jsem.

“Jsme nìmì,” øekl vrátnì. “Vzká❖ete mi, kdybyste ode mì nìco potøeboval?”

“Ano,” øekl jsem. “Sbohem. A na shledanou.”

Zùstali stát ve dveøích a dívali se za mnou.

Vlezl jsem do dro❖ky a dal jsem øidièi adresu Simmonse, jednoho z tìch svich známich, kterì studoval zpìv.

Simmons bydlel ve mìstì daleko odtud, blízko Porta Magenta. Kdy❖ jsem k nìmu pøišel, le❖el ještì v posteli a byl ospalì.

“Vstáváš zatracenì brzo, Henry,” øekl.

“Pøijel jsem ranním vlakem.”

“Co je s tím ústupem? Byl jsi na frontě? Nechceš cigaretu? Jsou tamhle na stole v té krabici.” Byla to velká místnost, s postelí u stěny, s pianem na druhé straně, se šatníkem a stolem. Sedl jsem na židli u postele. Simmons sedl opřen o hromadu polštářů a kouřil.

“Jsem v rejči, Sime,” řekl jsem.

“Jako já,” řekl. “Já jsem pořád v rejči. Nechceš si zakouřit?”

“Ne,” řekl jsem. “Jak to vypadá, kdy se chce člověk dostat do Švýcarska?”

“Ty? Tebe Italové nepustí přes hranice.”

“Ano. To vím taky. Ale Švýcaři. Co budou dílat?”

“Internují tě.”

“To vím. Ale jak to provedou technicky?”

“Nijak. Je to strašně jednoduché. Můžeš si chodit, kam chceš. Mám dojem, že se jenom musíš hlásit nebo co. A proč? Honí tě policie?”

“Ještě to není jisté.”

“Jestli nechceš, tak mi to neříkej. Ale zajímavé by to bylo. Tady se nic neděje. V Piacenze jsem úplně shořel.”

“To je mi hrozně líto.”

“Ach ano - dopadlo to moc špatně. A přitom jsem zpíval dobře. Zkusím to znova tady v Opeře.”

“Chtěl bych být při tom.”

“Jsi moc zdvořilý. Nezamíchal ses do něeho? Nebo zamíchal?”

“Já nevím.”

“Jestli nechceš, tak mi to neříkej. Jak to, že nejsi na té zavšivené frontě?”

“S tou jsem myslím hotov.”

“Správný chlapec. Vždycky jsem viděl, že máš rozum. Můžeš ti nějak pomoci?”

“Když ty máš strašně práce.”

“Ani trochu, můj milý Henry. Ani trošičku. Udílám s radostí, co budeš chtít.”

“Máš asi tak mou postavu. Došel bys mi koupit civilní šaty? Já šaty mám, ale jsou všechny v Øímě.”

“Tys tam bydlel, že? To je hnusná díra. Jaks tam vůbec mohl bydlet?”

“Chtěl jsem se stát architektem.”

“To přece není místo pro architekta. Šaty nekupuj. Dám ti jich, kolik chceš. Vyparádím ti tak, že budeš úplněš sensace. Jdi tamhle do kabinetu. Je tam pøístìnek. Vem si, co chceš. Kamaráde, přece by sis nekupoval šaty.”

“Radši bych si je koupil, Sime.”

“Kamaráde, pro mne je lehčí, když si je vezmeš tady, než kdybych ti je musel jít koupit. Máš pas? Bez pasu se daleko nedostaneš.”

“Ano. Pas pořád ještě mám.”

“Tak se obleč, kamaráde, a vzhůru do staré Helvetie.”

“To není tak jednoduché. Musím nejdříve zajet do Stresy.”

“Ideální, kamaráde. Tam si jednoduše sedneš na lodičku a přepluješ na druhý břeh. Kdybych se nepokoušel zpívat, jel bych s tebou. Však já ještě pojedu.”

“Mohl by ses vřnovat jřdlování.”

“Kamaráde, vřak já se jeřti jřdlování vřnuju. Ale zpřvat opravdu umřm. To je na tom to divné.”

“Vsadřm se, ♦e umřř zpřvat.”

Le♦el v posteli na zádech a kouøil cigaretu.

“Radři se moc nesázej. Ale zpřvat pøesto umřm. Je to strařná legrace, ale umřm. Zpřvám rád. Poslouchej.” Rozehømil se ariř z Afrièanky, krk se mu nafoukl, ♦řly nabřhly. “Umřm zpřvat,” øekl. “A♦ se jim to libř nebo ne.” Podřval jsem se z okna. “Přjdu dolù a pošlu dro♦ku pryè.”

“A pak se vra♦, kamaráde, a udiláme si snřdani.” Vylezl z postele, postavřl se do pozoru, zhluboka se nadřchl a zaèal provádřt døepy. řel jsem pøed dùm a zaplatřl jsem dro♦káøi.

KAPITOLA XXXIV

V civilních šatech jsem se cítil jako na maškarním plese. Byl jsem dlouho v uniformě a teprve mi scházel pocit, že mi šaty podpírají. Připadalo mi, že mám plandavé kalhoty. V Miláně jsem si koupil lístek do Stresy. Taky jsem si koupil nový klobouk. Simův klobouk jsem nosit nemohl, ale jeho šaty mi padly. Voněly tabákem, a jak jsem seděl v kupé a díval se z okna, měl jsem pocit, že nový klobouk je velice nový a šaty velice staré. Bylo mi tak smutno, jak smutná se zdála lombardská krajina, která ubíhala za oknem. V kupé bylo několik aviatiků, kteří o mně neměli valné mínění. Ani pohledem o mě nezavadili a dávali najevo hluboké pohrdání civilistou mého věku. Necítil jsem se uražen. Za starých časů bych je byl nijak urazil a serval se s nimi. Vystoupili v Gallarate a já byl rád, že jsem sám. Měl jsem noviny, ale nečetl jsem je, protože se mi nechtělo číst o válce. Hodlal jsem na válku zapomenout. Uzavřel jsem separátní mír. Bylo mi ztraceno osaměle a byl jsem rád, když vlak přijel do Stresy.

Čekal jsem, že na nádraží uvidím nosiče z hotelů, ale žádný tam nebyl. Sezóna dávno skončila a k vlaku nepřišel nikdo. Vystoupil jsem s kufříkem, byl to Simův kufřík a byl velmi lehký do ruky, protože jsem kromě dvou košíků nic nevezl, a stál jsem v dešti pod střešou peronu, dokud vlak neodjel. Na nádraží jsem našel nějakého človíka a zeptal jsem se ho, jestli neví, které hotely mají otevřeno. Grand Hotel des Iles Borromées měl otevřeno a několik menších hotelů, které zůstávaly otevřené celý rok. S kufříkem v ruce jsem vyrazil v dešti k Iles Borromées. Uviděl jsem ulicí přijíždět kočár a zamával jsem na kočáha. Bylo lepší objevit se v kočáře. Před velkým hotelem jsme zahrnuli k příjezdu pro kočáry, vrátní nám vyšel naproti s deštníkem a byl velmi zdvořilý.

Najal jsem si dobrý pokoj. Byl velmi velký a světlý, s vyhlídkou na jezero. Nad jezerem se válely mraky, ale v slunečním světle tu mohlo být krásně. Čekl jsem, že očekávám manžela. Byla tu velká dvojitá postel, letto matrimoniale s atlasovým přehozem. Hotel byl velice luxusní. Odešel jsem dlouhými chodbami, po širokém schodišti, řadou sálů dolů k baru. Barmana

jsem znal, posadil jsem se na vysokou stoličku a pustil se do slaných mandlí a smažených brambůrků. Martini chutnal chladně a čistě.

“Co tady děláte v borghese?” zeptal se barman, kdy mi namíchal druhý martini.

“Jsem tu na dovolené. Na zotavenou.”

“Není tady ani živá duše. Nevím, proč nechávají hotel otevřený.”

“Chodil jste na ryby?”

“Chytil jsem pár pikních kousků. Touhle roční dobou chytíte na šòuru pikné kousky.”

“Dostal jste vůbec ten tabák, co jsem vám poslal?”

“Ano. Vy jste nedostal můj lístek?”

Zasmál jsem se. Ten tabák jsem nesehnal. Pøál si americký lulkový tabák, ale moji příbuzní mi ho přestali posílat nebo ho nikde zabavovali. Prostě, vůbec mi nedošel.

“Já nikde nijak seženu,” řekl jsem. “Podívejte, nevidíte tady ve místě dvě anglická děvčata? Přijely sem předevírem.”

“V hotelu nejsou.”

“Jsou to ošetřovatelky.”

“Dvě ošetřovatelky jsem viděl. Počkejte okamžik, hned zjistím, kde jsou.”

“Jedna z nich je moje žena,” řekl jsem. “Měl jsem se tu s ní sejít.”

“Ta druhá je moje žena.”

“Myslím to vážně.”

“Promiňte mi ten hloupý vtip,” řekl. “Nerozuměl jsem vám.” Odešel a byl hezkou chvíli pryč. Jedl jsem olivy, slané mandle a smažené brambůrky a díval jsem se do zrcadla za barem na sebe v civilních šatech. Barman se vrátil. “Jsou v tom malém hotelu u nádraží, řekl.”

“Mě bych si dal pár obložených chlebiček?”

“Pošlu pro ně. Chápete, tady teď vůbec nic není, kdy tu nejsou hosté.”

“Opravdu tu není ani jeden?”

“No ano. Pár lidí tu je.”

Přinesli chlebičky, snědl jsem tři a vypil ještě několik martini. Nikdy jsem neochutnal nic tak chladného a čistého. Začal jsem se po nich cítit civilisovaně. Už jsem měl dost červeného vína, chleba, sýra, mizerné kávy a grappy. Sedl jsem na vysoké stoličky, před sebou přijemný mahagon, mosaz a zrcadla, a vůbec na nic jsem nemyslel. Barman se mě začal vyptávat.

“Nemluvte mi o válce,” řekl jsem. Válka byla daleko. Možná, že ani žádná válka není. Tady válka žádná není. Pak jsem si uvědomil, že pro mě je po válce. Ale neměl jsem pocit, že je po ní doopravdy. Připadal jsem si jako kluk, který přemýšlí, co se zrovna touhle dobou děje ve škole, odkud se právě ulil.

Když jsem přišel do jejich hotelu, Catherine a Helena Fergusonová zrovna večeřely. Zůstal jsem stát na chodbě a viděl jsem je, jak sedí u stolu. Catherine byla ke mně zády a já viděl linii jejích vlasů, její tvářičku a líbezný krk a ramena. Fergusonová mluvila. Přestala, když jsem přišel dovnitř.

“Pane na nebi,” řekla.

“Nazdar,” řekl jsem.

“Bože, to jsi ty?” øekla Catherine. Tváø se jí rozjasnila. Vypadala šťastnì, a jako kdyby tomu ani nemohla vìøit. Políbil jsem ji. Catherine se zaèervenala a já se posadil ke stolu.

“To je pìkné nadílení,” øekla Fergusonová. “Co tu chcete? U jste jedl?”

“Ne.” Dívèe, které roznášelo jídlo, pøišlo a já jí øekl, aby mi taky pøinesla talíø. Catherine na mnì celou tu dobu visela pohledem, oèi jí záøily štìstím.

“Co dìláte v civilu?” zeptala se Fergusonová.

“Jsem èlenem vlády.”

“Vy jste si nìco spískal.”

“Tak se trochu usmìjte, Fergy. Jenom trošièku.”

“Mnì není do smíchu, kdy vás vidím. Vím, do èeho jste dostal tady tu holku. Mít vás na oèích, to mì rozhodnì nerozveselí.”

Catherine se na mì usmála a dotkla se mì pod stolem nohou.

“Nikdo mì do nièeho nedostal, Fergy. Do všeho se dostávám sama.”

“Já ho nesnesu,” øekla Fergusonová. “Nemìl na práci nic lepšího než ti znièit tou svou úlisnou italskou prohnaností. Amerièani jsou horší než Italové.”

“Skoti jsou takovì mravnì národ,” øekla Catherine.

“Tohle já nemyslím. Myslím tu jeho italskou úlisnost.”

“Jsem hodnì úlisnì, Fergy?”

“Jestli! Vy jste horší než úlisnì. Jste jako had. Had v italské uniformì. S kapuci na hlavì.”

“Tei žádnou italskou uniformu nemám.”

“To je jen nová ukázka vaší úlisnosti. Celé léto jste se milkoval tady s tou holčkou a udílal jste jí děti a tei si myslíte, že se úlisni odplazíte z dohledu.”

Usmál jsem se na Catherine a ona se usmála na mne. “Odplazíme se spolu,” øekla.

“Vy jste se, myslím, hledali,” øekla Fergusonová. “Je mi z vás hanba, Catherine Barkleyová. Nemáte v tile kouska cti ani studu a jste zrovna tak úlisná jako on.”

“Pøestaò, Fergy,” øekla Catherine a poplácala ji po ruce. “Pøestaò mi dílat kázání. Vdy víš, že ti mám ráda a ty mi taky.”

“Nedotikej se mì,” øekla Fergusonová. Zèervenala v oblièejí. “Kdyby ti bylo trochu hanba, bylo by to něco jiného. Ale ty jsi bñhvíjak dlouho tihotná a myslíš si, že to je legrace, a jsi samí smích, proto že se ti vrátil chlap, kteri ti svedl. Nemáš v tile kouska studu a kouska citu.” Dala se do pláèe. Catherine šla k ní a objala ji kolem pasu. Jak tam stála a utiřovala Fergusonku, nepozoroval jsem, že by se jí nijak zmìnila postava.

“Mni je to jedno,” vzlykala Fergusonová. “Myslím si, že je to hrozné.”

“No tak, no tak, Fergy,” utiřovala ji Catherine. “Já se budu stydit. Neplaè Fergy. Neplaè, Fergulinko.”

“Já nepláèu,” vzlykala Fergusonová. “Já nepláèu. Jedinì kvùli té strašné záležitosti, do které ses dostala.” Podívala se na mì. “Zabila bych vás,” øekla. “A si ona dílá, co chce, ale já bych vás zabila. Vy úlisni všiváku, vy Taliáne americká.” Od pláèe jí zèervenal nos a oèi.

Catherine se na mì usmála.

“Nesmìj se na ni, kdy mì dríš kolem pasu.”

“Ty jsi takovi prchlivec, Fergy.”

“Já vím,” vzlykala Fergusonová. “Nevšímejte si mñ, ani jeden, ani druhý. Mñ to tak rozèililo. Jsem prchlivec. Já to vím. Chtìla bych, abyste byli oba šðastni.”

“My jsme šðastni,” øekla Catherine. “Ty jsi taková milá Fergulinka.”

Fergusonová se zase dala do pláèe. “Nechci, abyste byli šðastni tak, jak jste. Proè si ji nevezmete? Nemáte pøece jinou ðenu, nebo máte?”

“Ne,” øekl jsem. Catherine se zasmála.

“To není nic k smíchu,” øekla Fergusonová. “Spousta takových jako on má ještì jednu ðenu.”

“My se vezmeme, Fergy,” øekla Catherine, “kdyð ti to udílá radost.”

“Proto ne, aby mnì to udílalo radost. Mìli byste chtít, abyste byli svoji.”

“Kdyð my jsme mìli moc práce.”

“Ano. Já vím. Moc práce, abyste udílali dítì.” Myslel jsem si, ðe se zase dá do breku, ale namísto toho zaèala bít kousavá. “Takty s ním podle všeho dnes v noci asi uteèeš?”

“Ano,” øekla Catherine. “Kdyð bude chtít.”

“A co já?”

“Ty se tu sama bojíš?”

“Ano, bojím.”

“Tak zùstanu s tebou.”

“Ne, jen si jdi s ním. A hned. Je mi z vás špatnì, kdyð se na vás dva podívám.”

“Mili bychom radši dojíst veèeøi.”

“Ne. Jdite pryè.”

“Fergy, bud rozumná.”

“Øíkám ti, a ♦ u ♦ jste pryè. Jdite pryè, jeden jako druhí.”

“Tak pùjdem,” øekl jsem. Mil jsem Fergy a ♦ po krk.

“Tak vy chcete jít pryè? Vidíte, ♦ e mì tu chcete nechat, abych musela dokonce i veèeøet sama. V ♦ dycky jsem tou ♦ ila podívat se na italská jezera, a takhle to teï vypadá. Och, och,” vzlykala, pak se koukla na Catherine a škytla.

“Zùstaneme tu a dojíme veèeøi,” øekla Catherine. “A jestli chceš, abych tu zùstala, já ti tu samotnou nenechám. Rozhodni ti tu nenechám samotnou, Fergy.”

“Ne. Ne. Já chci, abyste šli. Já chci, abyste šli.” Otøela si oèi. “Jsem takoví prchlivec. Prosím vás, nevšímejte si mì.”

Dìvèe, které obsluhovalo u stolu, bylo ze samého toho pláèe celé pryè. Teï, jak pøinesla další chod, se zdálo, ♦ e se jí ulevilo, kdy ♦ vidí, ♦ e se situace vyjasnila.

Tu noc v hotelu, v našem pokoji, venku dlouhá prázdná chodba a naše boty venku za dveømi, tlustí koberec na podlaze v pokoji, venku za okny déš ♦ a v pokoji svìtlo a pøíjemní a veselo, potom tma a všechno vzrušující, hladká prostìradla a pohodlná postel, pocit, ♦ e jsme se vrátili domù, pocit, ♦ e u ♦ nejsme ka ♦ di sám, a probudit se v noci a najít druhého vedle sebe, vidít, ♦ e není pryè; všechno ostatní bylo neskuteènè. Spali jsme, kdy ♦ jsme byli unaveni, a kdy ♦ jsme se vzbudili, vzbudil se ten druhí také, tak ♦ e èlovìk nebyl sám. Mu ♦ chce bít èasto sám a dívka chce bít také sama, a jestli jeden druhého milují, ♦ árlí na tohle jeden u druhého, ale já mù ♦ u po pravdì øíct, ♦ e jsme nic takového nikdy necítìli. Kdy ♦ jsme

byli spolu, dovedli jsme se cítit sami, sami proti ostatním. To se mi stalo jen jednou. Býval jsem sám, kdy❖ jsem byl s mnoha divèaty, a právi tak mù❖e být èlovìk nejosamìlejší. Ale kdy❖ jsme byli my spolu, nebyli jsme nikdy osamìlí a nikdy jsme nemìli strach. Já vím, ❖e noc není jako den: ❖e všechno je jiné, ❖e to, co se stane v noci, nedá se vysvìtlit ve dne, proto❖e to potom u❖ neexistuje, a noc mù❖e být strašlivá doba pro osamìlé lidi, jakmile na ni padla osamìlost. Ale s Catherine se noc skoro nièím nelišila, a❖ na to, ❖e to bylo ješti lepší. Kdy❖ si lidé pøinesou tolik odvahy na tenhle svìt, svìt je musí zabít, aby je zlomil, a tak je samozøejmì zabije. Svìt zlomí ka❖dého, a mnoho jich je pak silných na místech, kde je zlomil. A ty, které zlomit nejde, ty zabije. Zabije ty velmi dobré a ty velmi jemné a ty velmi stateènè, jednoho jako druhého. Jestli nepatøíte mezi ❖ádné z nich, mù❖ete se spolehnout, ❖e vás zabije taky, ale nebude na to nijak zvláš❖ spìchat.

Pamatuji se, jak jsem se ráno probudil. Catherine spala a oknem padalo dovnitø sluneèní svìtlo. Pøestalo pršet, a já vylezl z postele a šel jsem po podlaze k oknu. Dole pod námi byly zahrady, teï holé, ale pøekrásnì pravidelné, cestièky sypané pískem, stromy, kamenná zídka u jezera a jezero ve sluneèním svìtle a za ním hory. Stál jsem u okna a díval se ven, a kdy❖ jsem se otoèil, uvidìl jsem, ❖e je Catherine vzhùru a ❖e se na mì dívá.

“Jak se máš, miláèku?” øekla. “To je rozkošnì den.”

“Jak ti je?”

“Je mi bájeènì. Mili jsme rozkošnou noc.”

“Chceš snídani?”

Chtìla snídani. Já taky, a dali jsme si ji pøinést do postele, listopadové slunce proudilo okny a podnos se snídání mi le❖el na klínì.

“Nechceš noviny? V nemocnici jsi v❖dycky chtil noviny.”

“Ne,” øekl jsem. “Teï noviny nechci.”

“To to bylo tak øsklivé, ❖e o tom ani nechceš èíst?”

“Nechci o tom èíst.”

“Kdybych tak byla mohla bit s tebou, abych taky vidila, jaké to bylo.”

“Všechno ti povím, jestli si to vùbec nikdy srovnám v hlavì.”

“Ale nezatknu ti, kdy❖ ti chytí bez uniformy?”

“Asi mì zastøelí.”

“Tak to tu nezùstaneme. Uteèeme za hranice.”

“Na nìco takového jsem myslel.”

“Uteèeme. Miláèku, nemìl bys tak bláznivì riskovat. Jak ses dostal z Mestre do Milána?”

“Pøijel jsem vlakem. To jsem byl ještì v uniformì.”

“A to nebylo nebezpeèné?”

“Ani ne. Mìl jsem starì cestovní rozkaz. V Mestre jsem na nìm zfalšoval datum.”

“Miláèku, tady ti mù❖ou ka❖dou chvílku zatknout. Já nechci, aby si pro tebe pøišli. Taková hloupost, dílat nìco takovéhohleho. Co by z nás bylo, kdyby ti sebrali?”

“O tom nebudeme pøemíøet. Mì u❖ otravuje o tom pøemíøet.”

“Co bys udìlal, kdyby ti pøišli zatknout?”

“Zastøelil bych je.”

“Vidíš, jak jsi hloupý, nepustím ti na krok z hotelu, dokud odsud nebudeme odjíždět.”

“A kam máme jet?”

“Prosím ti, nebuď takovíhle, miláčku. Půjďme, kam ōekneš. Ale prosím ti, najdi nějaké místo a hned tam pojedeme.”

“Na protější břehu přes jezero je Švýcarsko. Můžeme jet tam.”

“To bude rozkošné.”

Venku se obloha zatahovala a nad jezerem se šøilo. “Kdybychom aspoň nemuseli jít pořád jako zloinci,” øekl jsem.

“Miláčku, nebuď takový. Moc dlouho ještě jako zloinec neijíš. A nikdy nebudeme jít jako zloinci. Budeme se mít skvěle.”

“Já si jako zloinec pøipadám. Desertoval jsem z armády.”

“Miláčku, prosím tě, buď rozumný. Nedesertoval jsi z armády. Je to jen italská armáda.”

Zasmál jsem se. “Ty jsi skvilá holèička. A vlezeme si zas do postele. V posteli je mi skvěle.”

Za malou chvíli nato Catherine øekla: “Nepøipadáš si jako zloinec, že ne?”

“Ne,” øekl jsem. “Když jsem s tebou, tak ne.”

“Ty jsi takový malý hloupoučký chlapének,” øekla. “Ale já se o tebe budu starat. Že je to nádherné, miláčku, že mi po ránu nikdy není špatně?”

“Je to ohromné.”

“Ty vùbec nedovedeš ocenit, jakou máš skvilou manželku. Ale mnì to nevadí. Dostanu ti nikam, kde ti nikdo nebude moct zatknout, a pak budem mít zlaté èasy.”

“Poji, pojedem tam hned teï.”

“Ano, miláèku. Pojedu, kam budeš chtít a kdy budeš chtít.”

“A nebudem na nic myslet.”

“Dobøe. Nebudem.”

KAPITOLA XXXV

Catherine šla kolem jezera k Fergusonové a já sedl v baru a četl noviny. V baru stály pohodlné kožené klubovky a já sedl v jedné z nich a četl jsem, dokud nepřišel barman. Armáda se na Tagliamentu nezastavila. Couvali dál k Piavi. Pamatoval jsem se na Piavu. Dráha ji koiovala blízko San Dona, kdy jsme jeli na frontu. Byla tam hluboká a tekla pomalu a byla docela úzká. Kus dál po proudu se táhly bažiny a kanály plné moskytů. Bylo tam několik pikních vil. Kdy jsem si jednou před válkou vyjel do Cortiny D'Ampezzo, jel jsem kolem ní v horách několik hodin. Tam nahoře vypadala jako potok, kde by mohli být pstruzi, a proudila rychle přes mlčiny a tůň ve stínu skal. Silnice od ní odbočovala v Cadore. Nedovedl jsem si představit, jak se armáda, která je nahoře, dostane dolů. Přišel barman.

“Ptal se po vás hrabě Greffi.”

“Kdo?”

“Hrabě Greffi. Pamatujete se na něj? Ten starý pán, co tu byl, kdy jste tu byl poslední.”

“On je tady?”

“Ano, je tady se svou neteří. Řekl jsem mu, že tu jste. Chtěl by si s vámi zahrát biliár.”

“Kde je?”

“Šel právě na procházku.”

“A jak se mu daří?”

“Mládne. Věra večer před večerí vypil tři šampaňské cocktaily.”

“Jak mu jde biliár?”

“Dobøe. Porazil mì. Kdy ♦ jsem mu øekl, ♦ e jste tady, mìl velikou radost. Nemá tu s kim hrát.”

Hrabìti Greffimu bylo devadesát ètyøi. Byl to vrstevník Metternichùv, staøec s bílým vlasem a knírem a s krásným chováním. Býval v diplomatických slu ♦ bách jak italských, tak rakouských, a veèírky u pøíle ♦ itosti jeho narozenin byly v Milánì velkou společenskou událostí. Chtìl se do ♦ ít sta let a hrál mrštnì a elegantnì biliár, co ♦ kontrastovalo s køehkostí jeho devadesáti ètyø let. Seznámil jsem se s ním, kdy ♦ jsem byl jednou mimo sezónu ve Strese, a pøi biliáru jsme popíjeli šampaòské. Pokládal jsem to za nádherný zvyk a on mi dával na stovku patnáct náskok a v ♦ dycky mì porazil.

“Proè jste mi to neøekl, ♦ e tu je?”

“Zapomnìl jsem na to.”

“Kdo je tu ještì?”

“Nikdo, koho byste znal. Celkem jenom šest lidí.”

“A co vy teì zrovna diláte?”

“Nic.”

“Pojìte na ryby.”

“Na hodinku bych mohl.”

“Tak pojìte. Vezmìte s sebou šòuru.”

Barman si navlékl svrchník a šli jsme ven. Šli jsme k jezeru, vzali jsme si èlun a já vesloval a barman se posadil na záì èlunu a navíjákem vypouští šòuru s ti ♦ kim plovákem na konci, aby chytil jezerního pstruha. Veslovali jsme podél pobøe ♦ í, barman dr ♦ el šòuru v ruce a chvílemi jí škubl vpøed.

S jezera vypadala Stresa velice opuřtìná. Stála tu dlouhá holá stromoøadí, velké hotely a uzavøené vily. Vesloval jsem napøíè jezerem k Isola Belle a pøiplul jsem a❖ blízko ke stìni, kde se voda najednou prohlubovala, a v èisté vodì bylo vidìt kamennou stìnu spadající sráznì dolù, a pak jsem vesloval dál kolem rybáøského ostrova. Slunce zakryl mrak a voda byla temná a hladká a velmi studená. Nezabralo nám nic, aèkoliv jsme na hladinì vidìli kruhy, jak se ryby vynoøovaly.

Vesloval jsem k pobøe❖í naproti rybáøskému ostrovu, kde byly na bøehu vyta❖ené èluny a mu❖i spravovali síti.

“Nenapijem se?”

“Tøeba.”

Pøirazil jsem s èlunem ke kamennému molu a barman vytáhl šòuru, svinul ji na dno èlunu a naviják povìsil na zábradlí. Vylezl jsem ven a èlun jsem pøivázal. Šli jsme do malé kavárnièky, posadili se k holému døevìnému stolu a poruèili jsme si vermouthe.

“Nebolí vás ruce od veslování?”

“Ne.”

“Zpátky budu veslovat já,” øekl. “Já vesluju rád.”

“Mo❖ná, ❖e kdy❖ si vezmete šòuru vy, budeme mít víc štiřtí.”

“Tak dobøe.”

“Povìzte mi, jak to stojí s válkou?”

“Mizernì.”

“Já do ní nemusím. Jsem u❖ moc starý, jako hrabi Greffi.”

“Mo❖ná, ❖e jeřti budete muset.”

“Pøíští rok povolají mùj roèník. Ale já nepùjdu.”

“Co budete dilat?”

“Uteèu za hranice. Mi do války nedostanou. Já u ♦ ve válce jednou byl, v Habeši. Nix. Proè vy jste do ní chodil?”

“Nevím. Byl jsem pitomec.”

“Dáte si ještě jeden vermouth?”

“Tøeba.”

Zpátky vesloval barman. Vlekli jsme šòuru po jezeøe za Stresou a potom zpátky, blízko u bøehu. Dr ♦ el jsem napjatou šòuru, a jak jsem hledil na temnou listopadovou vodu jezera a na opuštìnì bøeh, cítil jsem jemné pulsování otáèejícího se navijáku. Barman vesloval dlouhými tempy a v ♦ dycky, kdy ♦ èlun poskoèil dopøedu, šòura sebou trhla. Jednu chvíli jsem cítil, ♦ e nico zabralo: šòura se z nièeho nic napjala a škubla sebou, zatáhl jsem a ucítil ♦ ivou váhu pstruha a pak sebou šòura zase trhla. Utekl mi.

“Cítil jste, ♦ e je velký?”

“A jak.”

“Jednou, kdy ♦ jsem si vyjel sám, dr ♦ el jsem šòuru v zubech a jeden mi zabral a jen tak tak, ♦ e mi neutrlh èelist.”

“Nejlíp je dát si ji pøes nohu,” øekl jsem. “To potom cítíte a nepøijdete o zuby.”

Ponoøil jsem ruku do vody. Byla velmi studená. Byli jsme u ♦ skoro u hotelu.

“Musím dovnitø,” øekl barman, “abych tam byl na jedenáctou. Uheure du cocktail.”

“Dobře.”

Vytáhl jsem šòuru a namotal ji na kolík s vrubem na obou koncích. Barman zajel s èlunem do malého viklenku v kamenné stìni, pøivázal jej øetìzem a zamkl na zámek.

“Je vám tady kdykoli k dispozici,” øekl. “Dám vám klìe.”

“Díky.”

Šli jsme k hotelu a do baru. Tak brzo po ránu jsem u❖ nechtìl pít, a tak jsem šel nahoru do pokoje. Pokojská byla právì hotova s úklidem a Catherine se ještì nevrátila. Natáhl jsem se na postel a sna❖il se na nic nemyslet.

Kdy❖ se Catherine vrátila, byl jsem u❖ zase v poøádku. Fergusonová je dole, øekla. Pøišla na obìd.

“Já vidìla, ❖e proti tomu nebudeš nic mít,” øekla Catherine.

“Ne,” øekl jsem.

“Co je ti, miláèku?”

“Nevím.”

“Ale já vím. Nemáš co dilat. Nemáš nic ne❖ mì a já si odejdu pryè.”

“To je pravda.”

“Nezlob se, miláèku. Já vím, musí to bít ošklivì pocit, najednou nemít vùbec nic.”

“Míval jsem kdysi ❖ivot plnì všeho mo❖ného,” øekl jsem. “A teì, kdy❖ nejsi se mnou, nemám na celém svìtì docela nic.

“Ale já s tebou budu. Byla jsem pryè jenom dvì hodinky. Copak tu nemáš ani trochu co na práci?”

“Jel jsem na ryby s barmanem.”

“Bavilo ti to?”

“Ano.”

“Nemysli na mì, kdy ♦ tu nejsem.”

“Tak jsem si to zašídil na frontì. Jen ♦ e tenkrát bylo co dílat.”

“Othello, u ♦ jsi dobojoval,” škádlila mì.

“Othello byl negr,” øekl jsem. “A pak, já ne ♦ árlím. Jsem do tebe prostì tak zamilovanì, ♦ e pro mì nic jiného neexistuje.”

“Budeš se chovat jako hodnì chlapec a budeš pøíjemnì na Fergusonku?”

“Já jsem na Fergusonku v ♦ dycky pøíjemnì, dokud mi nezaène nadávat.”

“Buì na ni pøíjemnì. Pomysli si, jakou spoustu toho máme my dva, a ona nemá nic.”

“Nevím, jestli ona stojí o to, co máme my.”

“Ty toho vùbec moc nevíš na takového chytrého chlapeèka.”

“Budu k ní pøíjemnì.”

“Však já vím. Ty jsi tak milì.”

“Ale po obìdi tu nezùstane, ♦ e ne?”

“Ne. Zbavím se jí.”

“A potom pùjdeme sem nahoru.”

“Samozøejmì. Co myslíš, ♦ e já chci dílat?”

Šli jsme dolů na oběd s Fergusonovou. Hotel a nádherná jídelna na ni udělaly velký dojem. Mili jsme dobrý oběd s dvěma lahvami bílého capri. Do jídelny vešel hrabě Greffi a poklonil se nám. Byla s ním jeho neteř, která vypadala trochu jako moje babička. Vyprávěl jsem o něm Catherine a Fergusonové a na Fergusonovou to udělalo velký dojem. Hotel byl obrovský a náramný a prázdný, ale jídlo bylo v pořádku, víno velmi příjemné, a nakonec jsme se po víně všichni začali cítit velmi dobře. Catherine se už líp cítil nepotřebovala. Byla velmi šťastná. Fergusonová se úplně rozveselila. Já sám se cítil velmi dobře. Po obědě se Fergusonová vrátila do svého hotelu. Ůekla, že si po obědě na chvíli lehne.

Pozdě odpoledne nám nikdo nezabíhal na dveře.

“Kdo je to?”

“Hrabě Greffi se dává ptát, jestli byste si s ním nezahrál biliár?”

Podíval jsem se na hodinky. Sundal jsem si je a ležely pod polštářem.

“Musíš tam jít, miláčku?” zašeptala Catherine.

“Myslím, že radši ano.” Podle hodinek bylo čtvrt na pět. Ůekl jsem nahlas. “Vyšleďte hraběti Greffimu, že budu v herně v pět hodin.”

Ve čtvrti na pět jsem políbil Catherine na rozloučenou a odešel do koupelny, abych se ustrojil. Jak jsem si uvazoval kravatu a díval se do zrcadla, připadal jsem sám sobě v civilních šatech cizí. Nesmím zapomenout koupit si ještě pár košil a ponožek.

“Budeš dlouho pryč?” zeptala se Catherine. Vypadala v posteli rozkošně. “Podal bys mi kartáček na vlasy?”

Díval jsem se, jak si kartáčkuje vlasy a hlavu při tom drží tak, že celý proud vlasů jí spadá na jednu stranu. Venku bylo tma a světlo nad pelestí postele jí zářilo na vlasy, na krk a na ramena. Šel jsem k ní a políbil jsem ji a zadržel jí ruku s kartáčkem, a hlava jí klesla zpátky na polštář. Líbal jsem ji na krk a na ramena. Skoro na mě šly mdloby, jak strašně jsem ji miloval.

“Já nechci jít pryč.”

“Já taky nechci, abys šel pryč.”

“Tak já nepůjdu.”

“Ne. Jdi. Je to jen na chvilinku a hned zas budeš zpátky.”

“Necháme si všechno přinést sem.”

“Tak u bí a vra se.”

Hrabě Greffiho jsem našel v herně. Cvičil šachy a ve světle, které dopadlo s výšky na biliárový stůl, vypadal velice koeht. Na karetním stolku, který byl kousek vně svítelného koutku, stál stříbrný kbelík s ledem a z ledu čouhaly zátky a krky dvou lahví šampaòského. Když jsem přišel ke stolu, hrabě Greffi se narovnal a vykročil ke mně. Napřáhl ruku: “Je mi opravdu nesmírným potíšením, že jste zde. Jste velmi laskav, když si jdete se mnou zahrát.”

“Od vás to bylo velmi hezké, že jste mi vzkázal.”

“Je vám dobře? Slyšel jsem, že jste byl zraněn na Isonzu. Doufám, že je vám opit dobře.”

“Je mi velmi dobře. Vám se taky dařilo dobře?”

“Ach, mně je pořád dobře. Ale stárnu. Objevují u mě příznaky pokročilého věku.”

“Tomu nevěřím.”

“Ano. Mám vám nějak povídit? Je pro mě snazší mluvit italsky. Nutím se bit na sebe přisín, ale zjišťuji, že když jsem unaven, je mnohem snazší mluvit italsky. A podle toho vím, že musím stárnout.”

“Mohli bychom mluvit italsky. Já jsem taky trochu unaven.”

“Ach, ale jestli jste unaven, bude pro vás snazší mluvit anglicky.”

“Americky.”

“Ano, americky. Jen mluvte prosím americky. Je to pùvabný jazyk.”

“Já se u ♦ skoro se ♦ ádními Amerièany nesetkávám.”

“Musí vám chybìt. Krajané èlovìku chybìjí. A zvláštì krajanky. Znímám to. Chcete si zahrát, nebo jste pøíliš unaven?”

“Nejsem doopravdy unaven. To jsem øekl jen ♦ ertem. Jakí mi dáte handicap?”

“Hrál jste poslední dobou hodnì?”

“Vùbec ne.”

“Ale hrajete velmi dobøe. Deset na sto?”

“Lichotíte mi.”

“Patnáct?”

“To by bylo nádherné, ale vy mì porazíte.”

“Nezahrajeme si o sázku? V ♦ dycky jste si chtìl zahrát o sázku.”

“Snad radši ano.”

“Dobrá. Dám vám osmnáct napøed a za ka ♦ dí bod zaplatíme frank.”

Hrál biliár nádhernì a pøes ten handicap jsem v padesáti vedl jen o ètyøi. Hrabì Greffi zmáèkl knoflík na stìnì a zazvonil na barmana.

“Otevøte prosím jednu láhev,” øekl. A pak ke mnì: “Trošku se povzbudíme.” Víno bylo ledové, velmi suché a dobré.

“Nebudeme mluvit italsky? Vadilo by vám to hodně? Je to teď moje velká slabost.”

Hráli jsme dál, mezi šňouchy jsme srkali víno. Mluvili jsme italsky, ale hovořili jsme málo, soustředěni na hru.

Hrabě Grefi udílal stovku a já měl i s jeho handicapem jenom devadesát čtyři. Usmál se a poklepal mi na rameno.

“Teď si vypijeme tu druhou láhev a povíte mi o válce.” Řekal, a šel si sednu.

“O všem jiném, jenom ne o válce,” řekl jsem.

“Nechcete o ní mluvit? Dobrá. Co jste v poslední době četl?”

“Nic,” řekl jsem. “Mám strach, že je se mnou velká nuda.”

“Ne. Ale číst byste měl.”

“Co se vlastně píše o válce?”

“Vyšlo Le Feu od jednoho Francouze, Barbusse. Vyšlo Pan Britling to prohlédl.”

“Kdepak, neprohlédl.”

“Co prosím?”

“Neprohlédl to. Tyhle knihy jsem měl v nemocnici.”

“Tak jste přece něco četl?”

“Ano. Ale všechno to nestálo za nic.”

“Domníval jsem se, že Pan Britling je výborná studie duše příslušníka anglické střední třídy.”

“O duši já nic nevím.”

“Milí chlapèe. O duši nikdo z nás nic neví. Jste crqyant?”

“V noci.” Hrabì Greffi se usmál a otáèel sklenkou mezi prsty.

“V dycky jsem oèekával, e si k stáru stanu zboñjším, ale nijak jsem se nestal,” øekl. “Je to velká škoda.”

“Chtil byste ít po smrti?” zeptal jsem se a hned mi bylo trapní, e jsem se zmínil o smrti. Ale jemu to slovo nevadilo.

“Záleelo by na tom ívotì. Tento ívot je velmi pøijemný. Chtil bych ít na víky,” usmál se. “Témìø jsem íl.”

Sedili jsme v hlubokých koenich klubovkách, Šampaòské v kbelíku s ledem a sklenice na stole mezi námi.

“Jestli se doijete takového vku jako já, mnoho vící vám bude pøipadat zvláštních.”

“Vy nikdy nevypadáte starí.”

“Tilo, to je staré. Nikdy se obávám, e si ulomím prst, jako èlovìk ulomí kus kóidy. Ale duch nestárne a není o mnoho moudøejší.”

“Vy jste moudrì.”

“Ne, moudrost starcù, to je velký podvod. Nestárnou k moudrosti. Stárnou k opatrnosti.”

“Moóná, e práví to je moudrost.”

“Je to velmi nevábna moudrost. Co má pro vás nejvìtší cenu?”

“Nikdo, koho miluju.”

“Pro mñ právi tak. To není moudrost. Myslíte, že život má cenu?”

“Ano.”

“Já také. Protože to je všechno, co mám. A pořádání večírkù na oslavu narozenin,” zasmál se. “Vy jste pravdipodobnì moudřejší než já. Vy nepořádáte večírky na oslavu narozenin.”

Oba jsme se napili vína.

“Co si myslíte o válce, ale opravdu?” zeptal jsem se.

“Myslím si, že je to pitomost.”

“Kdo vyhraje?”

“Italové.”

“Proč?”

“Jsou mladší národ.”

“Mladší národy v dycky války vyhrávají?”

“Nijakì eas jsou schopny je vyhrávat.”

“A co se stane pak?”

“Stanou se z nich starší národy.”

“Óíkal jste, že nejste moudrì.”

“Milì hochu, to není moudrost. To je cynismus.”

“Mnì to zní velice moudøe.”

“Nijak zvlášť moudré to není. Mohl bych vám uvést pøíklady pro opaènè tvrzení. Ale není to špatné. Dopili u jsme šampaòské?”

“Skoro.”

“Neměli bychom se ještě trochu napít? Potom se budu muset jít oblékat.”

“Ted snad radši ani ne.”

“Urèiti se u❖ nehcete napít?”

“Ne.” Vstal.

“Doufám, ❖e budete mít hodni zdu a hodni štisti a budete hodni, hodni zdráv.”

“Dikuji vám. A já doufám, ❖e vy budete ❖ít vièni.”

“Dikuji vám. U❖ jsem ❖il. A jestli se z vás kdy stane zbo❖ni èlovik, modlete se za mne, jestli budu mrtev. Po❖ádal jsem o to nikolik svich pøatel. V❖dycky jsem oèekával, ❖e se sám stanu zbo❖ni, ale nevyšlo to.” Zdálo se mi, ❖e se smutni usmál, ale nemohl bych to tvrdit. Byl tak starý a oblièej mìl tak strašni vrásèiti, ❖e se mu pøi úsmìvu rozehrálo tolik rih, a❖ se všechny odstíny setøely.

“Kdoví, tøeba se ze mì stane velice zbo❖ni èlovik,” øekl jsem. “Ale ka❖ dopádni se za vás budu modlit.”

“V❖dycky jsem oèekával, ❖e jednou budu zbo❖ni. Všichni mí pøíbuzní umøeli velice zbo❖ní. Ale nijak to nevyšlo.”

“Ješti je na to moc brzo.”

“Mo❖ná moc pozdi. Snad jsem svoje nábo❖enské cítiní pøe❖il.”

“Moje se probouzí jenom v noci.”

“To jste tedy zamilován. Pamatujte si, ❖e to je nábo❖enské cítiní.”

“Myslíte?”

“Samozřejmě.” Udělal krok směrem ke stolu. “Byl jste velmi laskav, že jste si přišel zahrát.”

“Pro mě to bylo velké potěšení.”

“Půjdeme nahoru společně.”

KAPITOLA XXXVI

Tu noc vypukla bouřka a já se vzbudil a slyšel jsem, jak déšť ♦ bije do okenních tabulek. Pršelo otevřením oknem. Nikdo zaklepal na dveře. Šel jsem ke dveřím velice tiše, abych nevzbudil Catherine, a otevřel jsem. Stál tam barman. Měl na sobě svrchník a v ruce držel mokré klobouk.

“Mohl bych s vámi mluvit, tenente?”

“Co se děje?”

“Je to velmi vážná záležitost.”

Ohlédl jsem se. V pokoji bylo tma. Na podlaze pod oknem jsem viděl vodu. “Pojďte dál,” řekl jsem. Vzal jsem ho pod pačící a odvedl ho do koupelny, zamkl jsem dveře a rozsvítil světlo. Sedl jsem si na kraj vany.

“Co se děje, Emilio? Stal se vám nějak, malér?”

“Ne. Ale vám, tenente.”

“Ano?”

“Ráno vás přijdou zatknout.”

“Ano?”

“Přišel jsem vám to říct. Byl jsem ve městě a slyšel jsem je o tom mluvit v kavárně.”

“Aha.”

Stál přede mnou, v mokré svrchníku, držel mokré klobouk v ruce a neříkal nic. “Proč mi chtíte zatknout?”

“Kvůli němu ohledně války.”

“Nevíte kvůli čemu?”

“Ne. Ale vím, že oni vidí, že jste tu byl dříve jako důstojník a teď jste tu bez uniformy. Po tom ústupu zatíkájí každého.”

Chvilku jsem přemýšlel.

“V kolik mi přijdou zatknout?”

“Ráno. Nevím přesně v kolik.”

“Co myslíte, že mám dělat?”

Položil klobouk do umyvadla. Byl velice moký a kapalo z něj na podlahu.

“Jestli se nemáte čeho bát, tak to takové zatčení nic neznamena. Ale v dycky je to šeredné, kdy lovíka zatknou, zvlášť teď.”

“Já nemám chuť se nechat zatknout.”

“Tak odjeďte do Švicarska.”

“Jak?”

“Mimělně.”

“Je bouřka,” řekl jsem.

“Už je po bouři. Je drsné počasí, ale půjde to.”

“Kdy bychom měli jet?”

“Hned. Mohli by vás přijít zatknout brzo ráno.”

“A co naše zavazadla?”

“Zabalte je. A se vaše dáma ustrojí. Já si je vezmu na starost.”

“Kde budete?”

“Poèkám tady. Nechci, aby mì nikdo vidil venku na chodbì.”

Otevøel jsem dveøe, zavøel je a vešel do ložnice. Catherine byla vzhùru.
“Co je, miláèku?”

“Nic, nic. Cat,” øekl jsem. “Chtila by ses teï hned obléknout a jet èlunem do Švicarska?”

“Ty bys chtil?”

“Ne,” øekl jsem. “Chtil bych zase do postele.”

“Co se dìje?”

“Barman øíká, že mì ráno pøijdou zatknout.”

“Zbláznil se?”

“Ne.”

“Miláèku! Tak to se honem oblékni, prosím ti, abychom u nich mohli jet.”

Posadila se na okraj postele. Byla ještì ospalá. “Kdo to je v koupelnì? Barman?”

“Ano.”

“Tak to se nebudu mit. Prosím ti, nedívej se, miláèku, za minutku jsem obleèená.”

Uvidil jsem její bílá záda, jak si stáhla noèní košili, a pak jsem se nedíval, proto že to nechtila. Dítì na ní zaèínalo bit trošièku znát a nechtila, abych ji vidil. Oblékal jsem se a slyšel jsem, jak déš bije do okna. Nemil jsem moc co dát do kufru.

“V mém kufru je spousta místa, jestli potøebuješ, Cat.”

“U ♦ mám skoro zabaleno,” øekla. “Miláèku, já jsem strašni hloupá, ale proè je barman v koupelnì?”

“Pst - èeká na nás, aby nám mohl vzít zavazadla.”

“To je od ni strašni hezké.”

“Je to můj starí pøítel,” øekl jsem. “Jednou jsem mu málem poslal trochu lulkového tabáku.”

Podíval jsem se z otevøeného okna na temnou noc. Jezero jsem nevidil, jenom tmu a dèš ♦, ale vítr se utišil.

“U ♦ jsem hotová, miláèku,” øekla Catherine.

“Dobøe.” Šel jsem ke dveøím do koupelny. “Tady jsou zavazadla, Emilio,” øekl jsem. Barman vzal obì zavazadla.

“Jste moc hodni, ♦ e nám pomáháte,” øekla Catherine.

“To nestojí za øeè, milostivá,” øekl barman. “Rád vám pomù ♦ u, jen kdy ♦ se pøi tom sám nedostanu do nesnází. Dejte pozor,” øekl mi.

“Odnesu to po schodišti pro slu ♦ ebnictvo a do èlunu. Vy prostì jdìte ven, jako kdybyste šli na procházku.”

“Noc je rozkošná a jako stvoøená k procházce,” øekla Catherine.

“Je šeredná, ♦ e u ♦ horší nemù ♦ e bit.”

“Jsem ráda, ♦ e mám deštník,” øekla Catherine.

Šli jsme chodbou a dolù po širokých schodech, pota ♦ eních tlustim kobercem. Dole u schodù sedil za pultem vrátní.

Kdy ♦ nás uvidil, vypadal pøekvapeni. “Snad neraète ven, pane?” øekl.

“Ano,” řekl jsem. “Jdeme se projít kolem jezera, abychom viděli bouřku.”

“Nemáte deštník, pane?”

“Ne,” řekl jsem. “Tenhle kabát je nepromokavý.”

Podíval se na něj pochybovačně. “Přinesu vám deštník, pane.” Odešel a vrátil se s obrovským deštníkem. “Je trochu větší, pane,” řekl. Dal jsem mu desetiliru. “Ach, to nemuselo být, pane. Tisíceré díky,” řekl. Přidržel nám dveře a my vyšli do deště. Usmál se na Catherine a ona se usmála na něho. “Nezůstávejte v té bouři,” řekl. “Budete mokří, pane a paní.” Byl to jenom pomocný vrátní a jeho angličtina byla pořád ještě doslovný překlad.

“Hned jsme zpátky,” řekl jsem. Šli jsme pod oběma deštníky po píšini a temnou, mokrou zahradou na silnici a přes silnici na cestu kolem jezera, krytou laťkovým loubím. Vítr teď foukal od pobřeží. Byl to studený, vlhký listopadový vítr a já viděl, že v horách sněží. Kráčeli jsme kolem èlunů pøivázaných ve viklencích podél pøístavní hráze k místu, kde měl být barmanův èlun. Vedle kamenného nábeží byla voda temná. Barman vystoupil ze stromoadí. “Zavazadla jsou ve èlunu,” řekl.

“Chtěl bych vám zaplatit za èlun,” řekl jsem.

“Jak máte hodný peníz?”

“Moc zrovna ne.”

“Tak mi pošlete peníze a pak. To je v pořádku.”

“Kolik?”

“Co chcete.”

“Øekněte mi kolik.”

“Jestli se tam dostanete, pošlete mi pět set franků. Bude vám to stát za to, jestli se tam dostanete.”

“Tak dobře.”

“Tady máte obložené chlebičky.” Podal mi balíček. “Víc jich v baru nebylo. Tohle je všechno a tady je láhev brandy a láhev vína.” Strčil jsem je do kufru.

“Ale ty vám zaplatím.”

“Tak dobře, dejte mi padesát lir.”

Dal jsem mu je. “Je to dobrá brandy,” řekl. “Nemusíte se bát nabídnout ji dámě. Ona a radši nastoupí.” Pěšák el elun, který se houpal a narád el na kamennou zeď, a já pomohl Catherine dovnitř. Posadila se na záď a zabalila se do pláštěnky.

“Víte, kam máte jet?”

“Rovně přes jezero.”

“Víte, jak daleko?”

“Za Luino.”

“Za Luino, Cannero, Cannobio, Tranzano. Ve Švýcarsku nejste, dokud se nedostanete do Brissaga. Musíte jet kolem Monte Tamary.”

“Kolik je hodin?” zeptala se Catherine.

“Teprve jedenáct,” řekl jsem.

“Kdy budete celou cestu veslovat, měli byste tam být asi v sedm ráno.”

“To je tak daleko?”

“Je to pětadvacet kilometrů.”

“Podle čeho máme jet? V takovémhle dešti bychom potřebovali kompas.”

“Ne. Veslujte k Isola Belle. Potom na druhé stranì za Isola Madre jedte po vùtru. Vùtr vás zavede do Pallanzy. Uvidíte tam svùtla. A pak jeìte podél bøehu.”

“Možná, že se vùtr otočí.”

“Ne,” øekl. “Tenhle vùtr bude foukat takhle tøi dny. Letí sem rovnou od Motterone. Tady máte lopatku na vybírání vody.”

“Rád bych vám za èlun nìco zaplatil uže teì.”

“Ne. Radši to budu riskovat. Kdyže se tam dostanete, zaplatíte mi, kolik nejvíc budete moci.”

“Tak dobře.”

“Myslím, že se neutopíte.”

“To mi tiší.”

“Jeìte po vùtru nahoru pøes jezero.”

“Dobøe.” Vlezl jsem do èlunu.

“Nechal jste tam peníze za hotel?”

“Ano. V pokoji v obálce.”

“Dobøe. Hodnì štìstí, tenente.”

“Hodnì štìstí. A mnohokrát vám dìkujeme.”

“Však vy mi nebudete dìkovat, jestli se utopíte.”

“Co to øíká?” zeptala se Catherine.

“Øíká mnoho štìstí.”

“Mnoho štìstí,” øekla Catherine. “Velice vám dìkuji.”

“Hotovo?”

“Ano.”

Sehnul se a odstrèil nás. Vrazil jsem vesla do vody a zabral jsem, pak jsem mu jednou rukou zamával. Barman energicky zamával na nás. Vidil jsem svìtla hotelu a opøel jsem se do vesel, vejloval jsem pøímo pryè, a ♦ nám zmizela z očí. Na jezeøe bylo skoro moøské vlnobití, ale my jeli po vètru.

KAPITOLA XXXVII

Vesloval jsem tmou a snažil jsem se mít vítr v oblíčeji. Přestalo pršet, jen tu a tam se snesla dešťová pøeháòka. Bylo velice tma a vítr byl studený. Vidìl jsem Catherine na zádi, ale na vodu nebylo vidìt ani tam, kde se ponoøovaly lopatky vesel. Vesla byla dlouhá a nemìla žádné øemínky, aby nevyklouzávala. Vdycky jsem zabral, zvedl, pøedklonil se dopøedu, ucítil vodu, ponoøil a zabral, a vesloval jsem tak lehce, jak to šlo. Lopatky vesel jsem nepokládal do vodorovná, protože jsme jeli po vètru. Vidìl jsem, že mi na dlaních naskočí puchýøe, a chtìl jsem to oddálit, jak jen to pùjde. Èlun byl lehký a veslování mi šlo snadno. Hnal jsem ho po tmavé vodì vpøed. Nebylo vidìt a já doufal, že budeme brzo naproti Pallanze.

Pallanzu jsme vùbec nevidìli. Vítr foukal vzhùru po jezeøe a my minuli vùbìek, kterì zakrývá Pallanzu, za tmy, a svìtla jsme vùbec nevidìli. Kdy jsme koneènì uvidìli pár svìtel mnohem dál smìrem vzhùru po jezeøe a blízko u bøehu, byla to Intra. Ale dlouho jsme nevidìli žádná svìtla, ani bøeh jsme nevidìli, ale vesloval jsem bez oddechu ve tmì a ujídlì jsme s vlnami. Nikdy, kdy èlun nazdvihla vlna, zabral jsem ve tmì vesly naprázdno. Bylo to pikní drsné poèasí, ale já vesloval a vesloval, a jsme se najednou octli blízko u bøehu, naproti skalnatému vùbìku, kterì se vynoøil vedle nás; vlny do nìho bily, pìnily se do viøe a zas opadaly. Zabral jsem prudce pravím veslem a druhým ve vodì pøibrzdil a vyjeli jsme zpátky na jezero: útes zmizel z dohledu a my jsme pluli vzhùru po jezeøe.

“U jsme na druhé stranì,” øekl jsem Catherine.

“Nemìli jsme vidìt Pallanzu?”

“Pøejeli jsme ji.”

“Jak je ti, miláèku?”

“Vùbornì.”

“Mohla bych chvíli veslovat.”

“Ne. Mní je výborní.”

“Chudák Fergusonová,” řekla Catherine. “Ráno přijde do hotelu a zjistí, že jsme pryč.”

“O tohle mi tak moc nejde,” řekl jsem, “jako o to, dostat se na švýcarskou polovinu jezera, než bude světlo a než nás uvidí celní hlídky.”

“Je to daleko?”

“Odsud je to třicet kilometrů a nic.”

Vesloval jsem celou noc. Nakonec jsem měl dlaně tak opuchlé, že jsem v nich ani vesla nemohl pořádně sevřít. Nikoličrát jsme se skoro roztřístili o břeh. Držel jsem se hodně blízko u břehu, proto že jsem se bál, abych se na jezero neztratil a tím neztratil čas. Občas jsme byli tak blízko, že jsme zahlédli stromoadí a cestu vedoucí kolem jezera a hory za ní. Děš přestal a vítr rozehnal mraky, takže zazářil měsíc, a když jsem se ohlédl, bylo vidět dlouhý tmavý útes Castagnoly a jezero s bílými špičkami vln a vzadu měsíc nad vysokými zasněženými horami. Pak se měsíc zase schoval za mraky a hory a jezero zmizely, ale začalo být mnohem světleji než předtím a zahlédli jsme pobřeží. Bylo ho vidět příliš jasně a já odbočil dál na jezero, kde nemohly být uvidět celní hlídky, jestli na cestě do Pallanzy nějaké byly. Když měsíc znova vyšel, zahlédli jsme bílé vily na úpatí hor a bílou cestu v místech, kudy prosvítala mezi stromy. “Celý ten čas jsem vesloval.

Jezero se rozšířilo a na jeho druhém konci na úpatí hor jsme naproti u břehu uviděli několik světlek, která měla být Luino. Uviděl jsem klínovitý průsmyk mezi horami na druhém břehu a pomyslel jsem si, že to musí být Luino. Jestli je, máme dobrý čas. Vtáhl jsem vesla dovnitř a položil jsem

se na sedátko. Byl jsem veslováním strašně, strašně unaven. Ruce, ramena a záda mi bolela a dlaně jsem měl samý puchýř.

“Mohla bych držet deštník,” řekla Catherine. “Mohli bychom s ním po větru plachtit.”

“Dovedeš kormidlovat?”

“Snad ano.”

“Vezmi si tedy to veslo a drž ho pod paží těsně u boku člunu a kormidluj. Já budu držet deštník.” Přesl jsem na záď a ukázal jí, jak má držet veslo. Vzal jsem obrovský deštník, který mi dal vrátný, sedl jsem si čelem k přidi a otevřel jsem ho. Otevřel se s plesknutím. Přidržel jsem ho na obou stranách a sedl jsem si obkročmo na dřádko, zaháknuté za sedátkem. Vítr se do něho zcela otevřel a já cítil, jak to s člunem trhlo dopředu, a ze všech sil jsem držel oba kraje. Deštník mi silně táhl. Člun se rychle pohyboval.

“Ujídíme krásně,” řekla Catherine. Neviděl jsem nic než čebra v deštníku. Deštník se napínal a táhl a já cítil, že letíme s ním. Zapřel jsem se nohama a pevně jsem držel a pak se deštník najednou převrátil; ucítil jsem, jak mi jedno čebro šlehlo do čela, pokusil jsem se zachytit vršek, který se ve větru ohýbal, a celá ta věc se převrátila, najednou byla naruby a já sedl rozkročen na dřádle roztrhaného, naruby obráceného deštníku místo tažené plachty, nadmuté větrem, kterou jsem držel ještě před chvílí. Vyhákoval jsem dřádko zpod sedátka, složil deštník na přidi a šel jsem dozadu ke Catherine pro veslo. Smála se. Vzala mi za ruku a pořád se smála.

“Co je?” Sebral jsem veslo.

“Tys vypadal tak legračně, jak jsi držel tu přišeru!”

“Aby ne.”

“Nevztekej se, miláčku. Byla to strašná legrace. Vypadal jsi asi dvacet stop tlustí a strašně zamilovaní do toho deštníku, jak jsi ho držel za kraje,” kuckala se smíchy.

“Budu veslovat.”

“Odpověď si a napij se. Je to tak nádherná noc a ujeli jsme velkou kus cesty.”

“Musím řídit člun po vlnách.”

“Dám ti napít. A pak si chvilinku odpověď, miláčku.”

Zdvihl jsem vesla z vody a plachtili jsme s nimi. Catherine otevřela kufr. Podala mi láhev brandy. Vytáhl jsem zátku kapesním nožem a zdlouha jsem se napil. Byl to lahodný a horký doušek, horko mi projelo celým tělem a cítil jsem se zahřátí a v dobré náladě. “Ta brandy je skvělá,” řekl jsem. Mísíc se zase schoval, ale bylo vidět pobouření. Zdálo se, že tam je nová útes, vybíhající daleko do jezera.

“Je ti dost teplo, Cat?”

“Je mi báječně. Trochu jsem ztuhlá.”

“Vyber vodu a budeš si moct dát nohy na dno.”

Pak jsem vesloval a poslouchal skřípot vesel a bublání a škrábání lopatky o dno pod sedátkem na zádi.

“Dala bys mi lopatku?” řekl jsem. “Chci se napít.”

“Je strašně špinavá.”

“To nevadí. Vypláchnu ji.”

Slyšel jsem, jak ji Catherine vyplachuje u boku člunu. Pak mi ji podala plnou vody.opil jsem po brandy a voda byla studená jako led, takže

mì rozbolely zuby. Ohlédl jsem se na bøeh. Byli jsme blí❖ u dlouhého útesu. V zátoce pøed námi záøila svìtla.

“Díky,” øekl jsem a podal jsem jí plechovou vřivku zpátky.

“Jen si poslu❖ podle chuti,” øekla Catherine. “Máme jí ještě dost, jestli chceš.”

“Nechceš se trochu najíst?”

“Ne. Dostanu hlad a❖ za chvíli. Schováme si to a❖ napotom.”

“Tak dobøe.”

To, co vypadalo jako útes pøed námi, byl dlouhý, vysoký mys. Zaboøil jsem hloub na jezero, abych ho objel. Jezero se teï velice zú❖ilo. Mìsíc zase vyšel a guardie di jianza, jestli dávali pozor, mohli vidìt èernou skvrnu našeho èlunu na vodì.

“Jak je ti, Cat?” zeptal jsem se.

“Dobøe. Kde to jsme?”

“Myslím, ❖e u❖ nám neschází víc jak osm mil.”

“To je dlouhá cesta, kdy❖ máš veslovat, chudáèku můj milí. Nejsi mrtví?”

“Ne. Je mi dobøe. Jenom mi na dlaních naskoèily puchýøe, jinak nic.”

16 Sbohem, armádo!

Jeli jsme dál po jezeøe. Na pravém bøehu byly hory pøervány a pod nimi se prostíralo ploché pobøe❖í, kde podle mne muselo být Cannobio. Zùstal jsem daleko od bøehu, proto❖e od teïka zaèínalo nejvíce hrozit nebezpečí,

❖e narazíme na guardie. Daleko pøed námi na protijším pobøe❖í byla vysoká kopulovitá hora. Byl jsem unaven. Nebylo to u❖ daleko, ale pro èlovíka, který je u konce svých sil, to byl pikní kus cesty. Vidil jsem, ❖e musím pøejet kolem té hory a plout ještě dobrých pít mil dál po jezeøe, ne❖ budeme ve švicarských vodách. Mísíc u❖ skoro zapadl, ale ne❖ zapadl, obloha se zase zatáhla mraky a velice se setmìlo. Zùstával jsem hodnì daleko na jezeøe, chvílemi jsem vesloval, pak odpoèíval a dr❖el vesla tak, ❖e se vítr opíral do lopatek.

“Pus❖ mi chvíli veslovat,” øekla Catherine.

“Myslím, ❖e bys nemìla.”

“Nesmysl. To mi udílá jen dobøe. Aspoò nebudu tak ztuhlá.”

“Myslím, ❖e bys radši nemìla, Cat.”

“Nesmysl. Mírné veslování je pro tíhotnou dámu velmi vhodné.”

“No dobøe. Tak chvilku mírnì vesluj. Pøejdu dozadu a pak ty jdi sem. Dr❖ se obou krajù, a❖ pùjdeš dopøedu.”

Sedil jsem na zádi, kabát pøes sebe a límec zdvi❖enì, a díval jsem se, jak Catherine vesluje. Veslovala velice dobøe, ale vesla byla pøíliš dlouhá a dílala jí potí❖e. Otevøel jsem kufr, snìdl jsem nikolik chlebíèkù a napil se brandy. Všechno bylo hned lepší a napil jsem se ještě jednou.

“Øekni mi, a❖ budeš unavená,” øekl jsem. Potom za chvilku. “Dej pozor, a❖ se neuhodíš veslem do bøíška.”

“Kdybych se uhodila,” - øekla Catherine mezi údery - “mo❖ná, ❖e by byl ❖ivot mnohem jednodušší.”

Napil jsem se ještě jednou brandy.

“Jak ti to jde?”

“Dobøe.”

“Øekni mi, a ♦ budeš chtít pøestat.”

“Dobøe.”

Napil jsem se brandy ještě jednou, pak jsem se chytil obou okrajù èlunu a hnul jsem se dopøedu. “Ne. Jde mi to krásnì.”

“Jdi zpátky na záì. Ohromnì jsem si odpøel.”

Chvilku jsem, s brandy v ♦ aludku, vesloval bez námahy a pravidelnì. Pak jsem zaèal zabírat na prázdnò a brzo jsem u ♦ jen tak pleskal do vody, v ústech slabou hnìdou chu ♦ ♦ luèe od toho, jak jsem po té brandy moc rychle vesloval.

“Dej mi trochu napít vody, ano?” øekl jsem. “Beze všeho,” øekla Catherine.

Ne ♦ se rozednilo, zaèalo mrholit. Vítr se utišil nebo nás chránily hory, ohranièující oblouk, kterì tu jezero vytváøelo. Kdy ♦ jsem si uvidomil, ♦ e se rozednívá, uklidnil jsem se a vesloval jsem ze všech sil. Nevidìl jsem, kde jsme, a chtìl jsem se dostat do švicarské èásti jezera. Kdy ♦ zaèalo bít svìtlo, byli jsme docela blízko u pobøe ♦ í. Zhlédli jsme skalnaté pobøe ♦ í a stromy.

“Co je to?” øekla Catherine. Pøestal jsem veslovat a poslouchal jsem. Byl to motorovì èlun a vrèel nikde na jezeøe. Pøirazil jsem tìsnì ke bøehu a zùstali jsme tiše le ♦ et na vodì. Vrèení se blí ♦ ilo, pak jsme v dešti uvidìli motorovì èlun kousek za naší zádí. Na zádi sedìli ètyøi guardie di jinanza, klobouky alpini nara ♦ ené do èela, límce pláš ♦ ù ohrnuté, karabiny pøehozené pøes záda. Tak brzo ráno vypadali všichni ospalí. Bylo vidìt ♦ lu ♦ na jejich kloboucích a ♦ luté znaèky na límcích jejich pláš ♦ ù. Motorovì èlun odvrèel v dešti dál a z dohledu.

Vyrazil jsem na jezero. Jestli jsme takhle blízko hranic, nestojím o to, aby na mě se silnice zavolal nějaký strážník. Držel jsem se od břehu tak daleko, abych právě ještě viděl na pevninu, a vesloval jsem dál téměř čtvrti hodiny v dešti. Ještě jednou jsme uslyšeli motorový člun, ale já zůstal zticha, dokud se zvuk motoru nevzdálil přes jezero.

“Myslím, že jsme ve Švýcarsku, Cat,” řekl jsem.

“Opravdu?”

“Nebudeme to vidět jistě, dokud neuvidíme švýcarské vojáky.”

“Nebo švýcarské loďstvo.”

“Švýcarské loďstvo, to není pro nás žádný vtip. Ten motorový člun, co jsme ho slyšeli naposled, ten patřil k švýcarskému loďstvu.”

“Jestli jsme ve Švýcarsku, tak se pořádně nasnídáme. Ve Švýcarsku mají nádherné housky s máslem a jamem.”

Byl už jasné den a drobně pršelo. Vzadu na jezeře pořád ještě foukal vítr a bylo vidět vršky bílostných čepiček, které ubíhaly po jezeře pryč od nás. Byl jsem si jist, že jsme už ve Švýcarsku. Mezi stromy kus od pobřeží stálo mnoho domků a o něco dál byla na pobřeží vesnice s kamennými domy, s několika vilami na kopcích a s kostelem. Díval jsem se po hlídkách na silnici, která lemovala pobřeží, ale žádné jsem nezahlédl. Cesta tu zahýbala a těsně ke břehu a já viděl, jak z nějaké kavárny vychází na cestu voják. Měl na sobě šedo zelenou uniformu a helmu jako Němci. Ve tváři vypadal zdravě a pod nosem měl knírek. Podíval se na nás.

“Zamávej na niho,” řekl jsem Catherine. Zamávala a voják se rozpačitě usmál a mávl na nás rukou. Začal jsem veslovat volněji. Jeli jsme kolem přístaviště před vesnicí.

“Musíme být už hezky daleko od hranic,” řekl jsem.

“Ale chceme mít oba jistotu, miláčku. Pøece nikdo nechceme, aby nás na hranicích poslali zpátky.”

“Hranice jsou daleko za námi. Mám dojem, že tohle je místo v celním pásmu. Vsadím se, že to je Brissago.”

“Nebudou tady Italové? Ve místě v celním pásmu jsou v dycky obě strany.”

“Za války ne. Pochybuju, že by dovolili Italům pøekraèovat hranice.”

Bylo to hezké malé mìsteèko. Podél náboí bylo mnoho rybáøských èlunù a na bidlech byly rozvišeny síti. Padal drobný listopadový déš, ale mìsteèko vypadalo veselé a èisté i v dešti.

“že bychom tedy pøistali a nasnídali se?”

“Tak dobøe.”

Zabral jsem prudce levím veslem a zajel jsem tìsnì ke bøehu, potom, kdy jsme byli hodnì tìsnì u pøístavní hráze, vyrovnal jsem èlun a pøirazil jsem bokem k ní. Vytáhl jsem vesla dovnitø, chytil se elezného kruhu, vylezl na vlhké kameny a byl jsem ve Švicarsku. Pøivázal jsem èlun a podal jsem ruku Catherine.

“Vyskoè, Cat. To je ohromný pocit.”

“A co kufry?”

“Nech je ve èlunu.”

Catherine vylezla a byli jsme ve Švicarsku spolu. “To je rozkošná zemi,” øekla. “že je tu prima?”

“Pojì, dáme si snídani.”

“Zeje to ohromná zemi? Strašnì se mi líbí, jak je cítit pod nohama.”

“Já jsem tak ztuhlá, ♦e ji ani moc necítím. Ale mám pocit, ♦e je to báječná země. Miláčku, uvědomuješ si, ♦e jsme tady a pryč z té všivácké díry?”

“Ano. To teda jistě. A ♦ do dneška jsem si vlastně nic neuvědomoval.” ♦

“Podívej se na ty domečky. ♦e to je skvělé náměstí? A tamhle je hospoda a tam nám dají snídani.”

“♦e je ten déšť ♦ skvělý? O takovémhle dešti nemají v Itálii ani ponětí. Je to veselí déšť ♦.”

“A my jsme tady, miláčku! Uvědomuješ si, ♦e jsme tady?”

Šli jsme do kavárny a posadili jsme se k čistému dřevěnému stolu. Byli jsme vzrušením bez sebe. Báječná, čistě vypadající ♦ena v zástěře přišla a zeptala se nás, co si přejeme.

“Housky se zavařeninou a kávu,” řekla Catherine. “Bohu ♦el je válka a housky nemáme.”

“Tak chleba.”

“Mohu vám udílat topinky.”

“Dobře.”

“Chtěl bych taky smažená vejce.”

“Kolik vajítek poslouchám pánovi?”

“Tři.”

“Dej si čtyři, miláčku.”

“Čtyři vejce.”

Žena odešla. Políbil jsem Catherine a stiskl jsem jí ruku. Dívali jsme se jeden na druhého a po kavárně. “Miláčku, miláčku, ženo je to rozkošné?”

“Je to prima,” řekl jsem.

“Mně vůbec nevadí, ženo housky nejsou,” řekla Catherine. “Celou noc jsem na ni myslela. Ale nevadí mi to. Ani trošičku mi to nevadí.”

“Řekl bych, ženo nás hezky rychle zavěou.”

“To nevadí, miláčku. Nejdříve se nasnídáme. Po snídani ti to nebude vadit, když ti zavěou. A pak, vždyž nám nemůžou nic udílat. My jsme zachovalí britští a američtí občané.”

“Máš pas, ne?”

“Samozřejmě. Ach, o tomhle nebudeme mluvit. Budeme šťastní.”

“Já už šťastnější být nemůžu,” řekl jsem. Tlustá šedivá kočka s ohonem zvednutím jako péro přebíhla po podlaze k našemu stolu, nahrbila hrbet a po kašd, když se mi otčela o nohu, zapředla. Sál jsem pod stůl a pohlídl jsem ji. Catherine se na mě velice šťastně usmála. “Už nám nesou kávu,” řekla.

Zatkli nás po snídani. Prošli jsme se trochu po vesnici, pak jsme se vrátili k pěstavní hrázi pro kufry. U člunu stál na stráži voják.

“To je váš člun?”

“Ano.”

“Odkud jste přijeli?”. “Po jezeře.”

“Pak vás musím požádat, abyste šli se mnou.”

“A co kufry?”

“Kufry si mùžete vzít s sebou.”

Nesl jsem kufry a Catherine šla vedle mĚ a voják šel za námi ke staré celnici. Na celnici nás vyslychal poruĚík, velice hubenĚ a vojenskĚho vzezĚní.

“JakĚ jste národnosti?”

“AmeriĚan a AngliĚanka.”

“UkaĚte mi pas.”

Podal jsem mu ho a Catherine vytáhla svĚj z kabelky. Dlouho si je prohlĚel.

“ProĚ pĚijĚ dĚte do Švicarska takhle Ělunem?”

“Jsem sportovec,” Ěekl jsem. “Veslování je můj nejoblíbenĚjší sport. Kdykoliv mám pĚĚleĚitost, vĚdycky vesluju.”

“ProĚ sem pĚijĚ dĚte?”

“Za zimnĚm sportem. Jsme turisté a chceme se vĚnovat zimnĚm sportĚm.”

“Tady se ĚádnĚ zimnĚ sport neprovozuje.”

“To víme. Chceme jet nikam, kde se zimnĚ sporty pĚstujĚ.”

“Co jste dĚlali v Itálii?”

“Studoval jsem architekturu. Moje sestĚnice studovala umĚní.”

“ProĚ odtamtud odĚjĚ dĚte?”

“Chceme se vĚnovat zimnĚm sportĚm. Ted ve válce architektura studovat nejde.”

“Zùstaòte, prosím, kde jste,” øekl poruèík. Odešel s našimi pasy do budovy.

“Ty jsi bájeèní, miláèku,” øekla Catherine. “Téhle písnièky se dr◊. Chceš se vìnovat zimním sportùm.”

“Víš ty vùbec nìco o umìní?”

“Rubens,” øekla Catherine.

“Veliké a tlusté,” øekl jsem.

“Tizian,” øekla Catherine.

“Tizian do zrzavá,” øekl jsem. “Co takhle Mantegna?”

“Nedávej mi tak ti◊ké,” øekla Catherine. “Ale stejní ho znám, je hrozni trpkí.”

“Hrozni trpkí,” øekl jsem. “Spousty ðir od høebíkù.”

“Vidíš, ◊e ze mi budeš mít skvilou man◊elku,” øekla Catherine. “Budu se s tvými zákazníky moci bavit o umìní.”

“U◊ je tu,” øekl jsem. Hubení poruèík pøicházel dlouhou síní celnice s našimi pasy v ruce.

“Budu vás muset poslat do Locarna,” øekl. “Mù◊ete si objednat koèár a jeden voják pojede s vámi.”

“Dobøe,” øekl jsem, “Co bude s èlunem?”

“Èlun je konfiskován. Co máte v tìch kufrech?”

Prohrabal oba kufry a vytáhl láhev, kde bylo do ètvrtiny brandy. “Nenapijete si se mnou?” zeptal jsem se.

“Ne, díky.” Narovnal se. “Kolik máte na hotovosti?”

“Dva tisíce pìt set lir.”

To na niho udìlalo pøíznivì dojem. “Kolik má vaše sestøenice?”

Catherine mìla nìco málo pøes dvanáct set lir. Poruèíka to potìšilo. Zaèal se chovat trochu mìò nadutì.

“Jestli se zajímáte o zimní sporty,” øekl, “není nad Wengen. Mùj otec má ve Wengenu velmi dobrì hotel. Je otevøen po celì rok.”

“To je bájeènè,” øekl jsem. “Mohl byste mi øíct, jak se jmenuje?”

“Napíši vám to na lístek.” Podal mi lístek velice zdvoøile.

“Voják vás odveze do Locarna. Vaše pasy si nechá u sebe. Dìlám to nerad, ale musí to být. Mám dobrì dùvod doufat, ♦e vám v Locarnu dají visum nebo policejní povolení k pobytu.”

Podal oba pasy vojákovi a s kufry v ruce jsme se vydali do vesnice, abychom si najali koèár. “Hej,” zavolal poruèík na vojáka. Øekl mu nìco nìmeckì dìlektem. Voják si hodil pušku na záda a zvedl kufry.

“Je to nádherná zemì,” øekl jsem Catherine.

“Je tak prakticky zalo♦ená,”

“Dìkuji vám mnohokrát,” øekl jsem poruèíkovi. Mávl rukou.

“Service!” øekl. Šli jsme za naším strá♦cem do vesnice.

Do Locarna jsme jeli koèárem a voják sedìl na pøedním sedadle vedle koèího. V Locarnu se nám nedaøilo špatnì. Vyslìchali nás, ale byli zdvoøilì, proto♦e jsme mìli pasy a peníze. Øekl bych, ♦e z naší historky nevìøili ani slovo, a sám jsem si taky myslel, ♦e je pitomá, ale bylo to jako u soudu. Èlovìk nechce nic rozumného, èlovìk chce nìco technického a toho se dr♦í bez vysvìtlování. Ale my mìli pasy a ty peníze tady utratíme. Tak♦e nám

dali prozatímní visa. Tahle visa mohou být kdykoli odvolána. Musíme se policejně hlásit všude, kam pojedeme.

Mù❖eme jet, kam chceme? Ano. A kam chceme jet?

“Kam chceš jet, Cat?”

“Do Montreux.”

“Tam je velice hezky,” řekl úředník. “Myslím, ❖e se vám tam bude líbit.”

“Velice hezky je tady v Locarnu,” řekl jiný úředník. “Nepochybuji, ❖e by se vám tady v Locarnu velice líbilo. Locarno je velice pùvabné místo.”

“Chtěli bychom nikam, kde se pìstují zimní sporty.”

“V Montreux se ❖ádné nepìstují.”

“Dovolte prosím,” řekl druhý úředník. “Pocházím z Montreux. Zimní sporty se zcela nepochybně pìstují na dráze Montreux Oberland Bernois. Nemluvíte pravdu, jestli ❖e to popíráte.”

“Nepopírám to. Řekl jsem prostě, ❖e se zimní sporty nepìstují v Montreux.”

“Proti tomu protestuji,” řekl druhý úředník. “Proti tomuto tvrzení protestuji.”

“Já na tomto tvrzení trvám.”

“Protestuji proti tomuto tvrzení. Já sám jsem v Montreux jezdil na lugách a❖ dolù do ulic. A to nikoli jednou, ale několikrát. Jezdit na lugách je nepochybně zimní sport.”

Druhý úředník se obrátil na mì.

“Odpovídá je❖dini na lugách vašim pøedstavám o zimních sportech, pane? Øíkám vám, ❖e tady v Locarnu byste se cítil jako doma. Mìl byste tu zdravé podnebí, mìl byste tu pùvabné okolí. Velice by se vám tu líbilo.”

“Pán vyslovil pøání jet do Montreux.”

“Co jsou to ludy?” zeptal jsem se.

“Vidíte, pán nikdy ani o lugách neslyšel!”

Byla to voda na mlín druhého úøedníka. Potišilo ho to.

“Ludy,” øekl první úøedník, “jsou toté❖ co tobogan.”

“Promiòte, ale nesouhlasím s vámi,” zavrtil hlavou druhý úøedník. “Jsem nucen s vámi znovu nesouhlasit. Tobogan se velmi liší od lug. Tobogan se staví v Kanadì z plochých lišt. Ludy jsou normální sanì se sanicemi. Pøesnost tu má jakisi význam.”

“Nemohli bychom jezdit na toboganu?” zeptal jsem se.

“Ovšem, ❖e byste mohli jezdit na toboganu,” øekl první úøedník. “Na toboganu byste mohli jezdit podle chuti. V Montreux prodávají viteènè kanadské tobogany. Jsou k dostání u bratøí Ochsù. Ti mají vlastní import toboganù.”

Druhý úøedník se od nìho odvrátil. “Jezdit na toboganu,” øekl, “vy❖aduje zvláštní pisté. Do ulic Montreux byste na toboganu nedojeli. Kde jste tu ubytováni?”

“Zatím nikde,” øekl jsem. “Právì jsme pøijeli z Brissaga. Koèár je venku.”

“Pojedete-li do Montreux, nechybíte,” øekl první úøedník. “Budete tam mít pøíjemné a krásné podnebí. Nebudete muset chodit daleko za zimními sporty.”

“Jestli ♦e opravdu stojíte o zimní sporty,” řekl druhý úředník, “pojedete do Engadinu nebo do Murren. Musím se ohradit, jestli ♦e vám někdo radí, abyste za zimním sportem jezdili do Montreux.”

“V Les Avants nad Montreux lze vtečnì pìstovat jakékoliv zimní sporty.” Obhájce Montreux probodl zrakem svého kolegu.

“Pánové,” řekl jsem, “obávám se, ♦e budeme muset jít. Moje sestřenice je velice unavena. Zkusíme to s Montreux.”

“Gratuluji vám,” první úředník mi potřásl rukou.

“Vìøím, ♦e budete litovat, ♦e jste opustil Locarno,” řekl druhý úředník. “V ka ♦ém pøípadì se v Montreux budete hlásit na policii.”

“Na policii nebudete mít ♦ádné nepøíjemnosti,” ujistil mì první úředník. “Uvidíte, ♦e veškeré obyvatelstvo je vjímeènì zdvoøilé a vlídné.”

“Dìkuji vám obìma mnohokrát,” řekl jsem. “Jsme vám velice vdìeni za rady.”

“Sbohem,” řekla Catherine. “Obìma vám mockrát dìkuju.”

Vypoklonkovali nás ke dveøím, obhájce Locarna ponìkud chladnì. Sešli jsme se schodù a nastoupili do koèáru.

“Proboha, miláèku,” řekla Catherine. “To jsme se odtamtud nemohli dostat døív?” Povidil jsem koèímu jméno hotelu, kterì nám doporuèil jeden z úředníkù. Koèí zvedl opratì.

“Zapomnil jsi na armádu,” řekla Catherine. Vedle koèáru stál voják. Dal jsem mu desetiliru. “Ještì nemám Švicarské peníze,” řekl jsem. Podíkoval mi, zasalutoval a odešel. Koèár se hnul a vyjeli jsme do hotelu.

“Jak jsi pøišla na Montreux?” zeptal jsem se Catherine. “Opravdu chceš jet tam?”

“Bylo to první jméno, které mi napadlo,” øekla. “Není to øšklivé mìsteèko. Mùøeme si vybrat něco viš v horách.”

“Chce se ti spát?”

“Vødyø já uø spím.”

“Poøádnì se vyspíme. Cat, ty chudáèku, tys ale mìla dlouhou a øšklivou noc.”

“Bájeènì jsem si uøila,” øekla Catherine. “Obzvlášø, jaks plachtil s tím deštníkem.”

“Uvìdomuješ si, øe jsme ve Švicarsku?”

“Ne. Mám strach, øe se probudím a øe to nebude pravda.”

“já taky.”

“Ale je to pravda, øe, miláèku? øe nejedu k stazione v Miláni a nevyprováøím ti k vlaku?”

“Doufám, øe ne.”

“Takhle to neøíkej. To mì diší. Moøná, øe jedeme právi tam.”

“Jsem tak zpitomìlì, øe nevím,” øekl jsem. “Ukaø mi ruèièky.”

Natáhl jsem je pøed sebe. Obì byly do krvavá sedøené. “V boku ránu nemám,” øekl jsem. “Nerouhej se.”

Byl jsem k smrti unaven a hlava se mi motala. Vzrušení vyprchalo. Vùz jel po ulici.

“Moje ruèièky ubohé,” øekla Catherine.

“Nedotíkej se jich,” řekl jsem. “Pane na nebi, já nevím, kde to jsme. Kam jedeme, koěi?” Koěi zarazil koně.

“Do Hotelu Metropol. Chtěl jste tam pøece.”

“Ano,” řekl jsem. “Všechno v pořádku, Cat.”

“Všechno v pořádku, miláčku. Nebuď taková skleslá. Hezky se vyspíme a zítra u ♦ nebudeš tak na hromádce.”

“Ale ♦e dovedu být na hromádce,” řekl jsem. “Dnes mi to připadá jako v komické opeøe. Mo ♦ná taky, ♦e mám hlad.”

“Jsi prostě unavená, miláčku. Bude ti zas nádherně.” Koěár pøedjel k hotelu. Nikdo vyšel ven a vzal nám zavazadla.

“Je mi docela dobře,” řekl jsem. Byli jsme na chodníku a šli jsme do hotelu.

“Já vím, ♦e ti bude docela dobře. Jenom jsi unavená. Byl jsi dlouho vzhůru.”

“A ♦ je to, jak chce, jsme tady.”

“Ano, jsme doopravdy tady.”

Šli jsme za chlapcem se zavazadly do hotelu.

KNIHA PÁTÁ

KAPITOLA XXXVII I

Toho podzimu začalo snít velice pozdě. Bydleli jsme v hnědém dřevěném domku na úpatí hory mezi borovicemi a v noci bival mráz, takže voda ve dvou dřevěných na komodě bivala ráno pokrytá tenkým ledem. Paní Guttingenová přicházela do pokoje časné ráno, aby zavěsila okna a rozdílala oheň v porcelánových kamnech. Smrkové dřevo praskalo a jiskřilo a potom se rozhučelo v kamnech, a když paní Guttingenová přešla do pokoje po druhé, přinesla velká polena na oheň a dřevěný horké vody. Jakmile se v pokoji oteplilo, přinesla snídani. Snídali jsme vsedě v posteli, odkud jsme měli výhled na jezero a na hory na francouzské straně za jezerem. Na vrcholcích hor leželo sníh a jezero bylo jediná ocelově šedá moře.

Venku před salaší vedla vzhůru do hor cesta. Vyježděné koleje a brázdy byly v mraze tvrdé jako ocel a cesta stoupala vytrvale lesem vzhůru a okolo hory a k loukám a ke stodolám a k dřevěným boudám na lukách při kraji lesu, které se dívaly do údolí. Údolí bylo hluboké a na jeho dně byl potok, který tekla do jezera, a když údolím foukal vítr, bylo slyšet potok ve skalách.

Nikdy jsme odbočili z cesty a vydali se po písni borovím lesem. Po lesní půdě se šlo míkce; neztuhla mrazem jako cesta. Ale nám tvrdost cesty nevadila, protože jsme měli v podrážkách a na podpatcích hřebíky, a hřebíky na podpatcích se zabodávaly do zmrzlých brázd a v okovaných botách se po cestě šlo dobře a bylo to osvěžující. Ale chodit po lesích bylo nádherné.

Před domkem, kde jsme bydleli, spadala hora přímě na malou planinku u jezera a my sedávali na verandě domu na slunci a dívali se na zákruty cesty, vedoucí dolů po svahu hory, a na terasovité vinice na svahu níže hory, na révu, teď na zimu úplně odumřelou, na pole, rozdělená kamennými zídkami, a na domy pod vinicemi v místě na úzké pláni podél pobřeží jezera. Na jezeře byl ostrov s dvěma stromy a ty stromy vypadaly jako

dvojitá plachta rybářského člunu. Na druhé straně jezera byly hory ostré a strmé a dole na konci jezera táhla se mezi dvěma horskými hřebeny plochá pláň údolí Rhony a dál v údolí, tam, kde je přerušovaly hory, byl Dent du Midi. Byla to vysoká, sněhová hora a vévodila údolí, ale byla v takové dálce, že nevrhala stín.

Když svítlo slunce, obídvávali jsme na verandě, ale jinak jsme jedli nahoře v malém pokojíku s holými dřevěnými stěnami a s velkými kamny v rohu. Ve městě jsme si kupovali knihy a magazíny a jednou výtisk Hoyle a naučili jsme se hrát mnoho karetních her pro dva. Malý pokojík s kamny byl náš obývací pokoj. Stály tu dvě pohodlné židle a stůl na knihy a magazíny a na jídelním stole, když s ním bylo sklizeno, jsme hráli karty. Pan a paní Guttingenovi bydleli dole a večeři jsme je nikdy slyšeli hovořit a oni spolu byli také velice šťastní. On býval vrchním číšníkem a ona pracovala jako služka ve stejném hotelu a nastřádali si peníze na tenhle dům. Mili syna, který studoval na vrchního číšníka. Byl v jednom hotelu v Curychu. V pøízemí byla nálevna, kde prodávali víno a pivo, a večeři jsme slyšeli, jak venku na cestě zastavují povozy a muži chodí po schodech do nálevny napít se vína.

Na chodbě před obývacím pokojem stála bedna s dřívím, kterým jsem udržoval oheň. Ale nebývali jsme dlouho vzhůru. Chodili jsme ve velké ložnici do postele potmě, a když jsem se svlékl, otevřel jsem okno a díval se na noc a na studené hvězdy a na borovice pod oknem a pak jsem co nejrychleji vlezl do postele. V posteli bylo krásně, protože vzduch byl tak studený a čistý a za oknem noc. Spali jsme dobře, a když jsem se v noci probudil, viděl jsem, že to je jenom z jedné příčiny, odhrnul jsem prachovou peřinu stranou, velice zlehka, aby se Catherine nevzbudila, a pak jsem znova usnul, s pocitem tepla a s velkou lehkostí tenké pokrývky. Válka se zdála daleko. Ale z novin jsem viděl, že v horách se pořád ještě bojuje, protože sníh ne a ne přijít.

Nikdy jsme chodili s hory dolů do Montreux. S hory vedla dolů pěšina, ale ta byla strmá, takže jsme obyčejně zůstali na cestě a sestupovali jsme po

široké, tvrdé cesty mezi poli a potom níže mezi kamennými zídkami vinic a ještě hloub mezi vesnickými staveními kolem cesty. Byly tu totiž vesnice, Chernex, Fontanivant a tu totiž jsem zapomněl. Cestou dál jsme minuli starý čtverhranný zámek z kamene na plateau na svahu hory, kde byly terasovité vinice, každá keř přivázaná k tyči, která ho podpírala, všechny keře suché a hnědé a zem připravená na sníh, a dole jezero, ploché a šedivé jako z ocele. Cesta se svažovala dlouhou terénní vlnou pod zámkem, pak zahýbala doprava a pokračovala dolů strmým srázem, vydlážděná koňskými hlavami do Montreux.

V Montreux jsme nikoho neznali. Procházeli jsme se kolem jezera a viděli jsme labuť a spousty racků a mořských vlaštovek, které se vznesly do vzduchu, když šelvík přišel blíž, a kouřily, jak se dívaly dolů na vodu. Dále na jezeře byla hejna potápek, malých a černých, a ty, jak plavaly, nechávaly za sebou ve vodě rhy. Ve městě jsme se procházeli po hlavní ulici a dívali se v obchodech do výkladů. Bylo tu mnoho velkých hotelů, které byly zavěšené, ale většina obchodů měla otevřeno a lidé nás velice rádi viděli. Bylo tu výborné kadeřnictví, kam se Catherine chodila dávat česat. Žena, které kadeřnictví patřilo, byla velice veselá a byl to jediný šelvík v Montreux, kterého jsme znali. Zatím co tam Catherine seděla, zasel jsem si do pivnice a pil jsem černé mnichovské pivo a četl noviny. Četl jsem Corriere della Sera a anglické a americké noviny z Paříže. Všechny inseráty byly začerněny, údajně proto, aby se zabránilo dohovořovat se tak s nepřítelem. Ty noviny byly mizerné četění. Všude šlo všechno strašně mizerně. Sedl jsem v koutě u velkého dřevěného piva, otvíral jsem balíčky preclíků v celofánu a jedl jsem preclíky pro jejich slanou chuť a proto, že po nich pivo dobře chutnalo, a četl jsem o katastrofách. Myslel jsem si, že Catherine brzo přijde, ale nešla, pověsil jsem proto noviny na stojan, zaplatil jsem pivo a šel jsem ven na ulici, abych se po ní poohlédl. Den byl studený a tmavý a zimavý a kamenné zdi domů vypadaly studené. Catherine byla pořád u kadeřnice. Žena jí dělala vlasy. Posadil jsem se do malého oddělení a díval jsem se. Dívat se na to bylo vzrušující a Catherine se usmívala a mluvila na mě a mně trochu selhával hlas, protože jsem byl vzrušen. Eliška příjemně cvakala, mohl jsem vidět Catherine ve zrcadlech, a v odděleníku bylo příjemně a teplo. Potom žena dokončila

Catherinin úèes, Catherine se podívala do zrcadla a trošku úèes opravila tím, ♦e nikde vytáhla a jinde zastrèila vlásenku; potom vstala. “Nezlob se, ♦e mi to tak dlouho trvalo.”

“Monsieura to velmi zajímalo. ♦e ano, monsieur?” usmála se ♦ena.

“Ano,” øekl jsem.

Šli jsme ven a dál po ulici. Bylo studeno a zimavo a foukal vítr. “Ach, miláèku, já ti tak miluju,” øekl jsem.

“♦e se máme nádhernì?” øekla Catherine. “Podívej, pùjdeme nikam a dáme si místo èaje pivo. Malé Catherine to dilá velice dobøe. Zùstává po nìm malièká.”

“Malá Catherine,” øekl jsem, “Ten tuláèek.”

“Byla moc hodná,” øekla Catherine. “Zlobí jen docela maloulinko. Doktor øíká, ♦e pivo mi udílá dobøe a ♦e po nìm zùstane malá.”

“Jestli ji tím doká ♦eš udr ♦et dost malou a jestli je ta holèièka chlapeèek, mo ♦ná, ♦e z nìho bude jockey.”

“Ale asi bychom se mìli vzít, jestli to dì ♦átko doopravdy budeme mít,” øekla Catherine. Sedili jsme v pivnici u rohového stolu. Venku se stmívalo. Bylo ještì brzo, ale den byl tmavý a soumrak se snášel brzo.

“Vezmeme se hned,” øekl jsem.

“Ne,” øekla Catherine. “Teï bych se stydila. Je to na mnì moc vidìt. V tomhle stavu nebudu pøed nikoho pøedstupovat a vdávat se.”

“♦e jsme se nevzali u ♦ døív,” øekl jsem.

“Asi by to bylo bivalo lepšì. Ale copak jsme nìkdy mohli, miláèku?”

“Nevím.”

“Já vím jedno: v tomhle vznešeném mateøském stavu se vdávat nehodlám.”

“Ty nejsi mateøská.”

“Ale ano, jsem, miláèku. Kadeønice se mì ptala, jestli to je naše první. Zalhala jsem jí; øekla jsem, ♦e máme u♦ dva kluky a dvì dìvèátka.”

“A kdy se vezmeme?”

“Tøeba hned, jen co budu zas štíhlá. Musíme pøece mít nádhernou svatbu, aby si ka♦dì myslel, jakì je to hezkì mladì páreèek.”

“A nevadí ti to?”

“Miláèku, proè by mnì to mìlo vadit? Jenom jednou jedinkrát mi bylo oøklivì: tenkrát, kdy♦ jsem si v Milànì pøipadala jako lehká holka, a to trvalo jenom sedm minut a kromì toho to bylo z toho nábytku v tom pokoji. Copak nejsem dobrá man♦elka?”

“Jsi rozkošná man♦elka.”

“Tak nebuì tak strašnì technickì, miláèku. Vezmu si tì, jak jen budu zas štíhlá.”

“Tak dobře.”

“Myslíš, ♦e bych si mìla dát ještì jedno pivo? Doktor øíkal, ♦e jsem trochu úzká v bocích, tak♦e to nebude škodit, kdy♦ malá Catherine zùstane malá.”

“Co ještì øíkal?” Zneklidnilo mì to.

“Nic. Mám ú♦asnì krevní tlak, miláèku. Hroznì obdivoval můj krevní tlak.” •

“Co øíkal, ♦e jsi úzká v bocích?”

“Nic. Vùbec nic. Øíkal, a ♦ radši nely ♦uju.”

“Úplnì správnì.”

“Øíkal, ♦e teì u ♦ je pozdì zaèínat, kdy ♦ jsem to pøedtím nikdy nedílala. Øíkal, ♦e bych ly ♦ovat mohla, ale nesmìla bych upadnout.”

“To je nìjakì ohromnì laskavì šprìmaø.”

“Opravdu, byl moc hodnì. Zavoláme si ho, a ♦ se dì ♦átko bude chtít narodit.”

“Ptala ses ho, jestli se nemáš vdát?”

“Ne. Øekla jsem mu, ♦e jsme u ♦ Ètyøi roky spolu. VÍŠ, miláèku, kdy ♦ si ti vezmu, bude ze mì Amerièanka, a podle americkìch zákonù a ♦ se vezmeme, kdy chceme, dì ♦átko bude man ♦elské.”

“Kdes tohle objevila?”

“V knihovnì v newyorském Svìtovém almanachu.”

“Ty jsi prima divèe.”

“Já budu moc ráda Amerièanka a pojedeme do Ameriky, ♦e, miláèku? Chci se podívat na Niagarské vodopády.”

“Ty jsi skvilé divèe.”

“Pak chci vidìt ještì nìco, ale nemù ♦u si vzpomenout, co.”

“Jatka?”

“Ne. Nemù ♦u si na to vzpomenout.”

“Woolworthùv mrakodrap?”

“Ne.”

“Velkí kaòon?”

“Ne. Ale ten bych vidíla ráda.”

“Tak co to je?”

“Zlatou Bránu! To je to! To chci vidít! Kde je Zlatá Brána?”

“V San Francisku.”

“Tak pojedeme tam. Stejnì chci vidít San Francisko.”

“Tak dobøe. Pojedeme tam.”

“A teì pojedeme nahoru na kopec. Ano? Stihneme lokálku?”

“Jeden vlak jede chvilku po páté.”

“Tak ten chytíme.”

“Dobøe. Ale nejdøív vypiju ještì jedno pivo.”

Kdy❖ jsme vyšli ven na ulici a škrábali jsme se do schodù k nádra❖í, byla strašná zima. Údolím Rhony vál studený vítr z hor. Ve vkladních skóiních míli rozsvíceno a my se škrábali po strmém kamenném schodišti k hoøení ulici a pak po jiných schodech ke stanici. Tam èekal elektrický vlak, všechna svìtla rozsvícena. Byl tam ciferník, který ukazoval, kdy odjí❖dí. Podle ruèièek to bylo deset minut po páté.

Podíval jsem se na nádra❖ní hodiny. Bylo pìt minut po. Kdy❖ jsme nastoupili, uvidìl jsem, jak øidiè a prùvodèì vycházejí z nádra❖ní vinárny. Sedli jsme si a otevøeli jsme okno. Vlak byl vytápìn elektøinou a bylo tam dusno k zalknutí, ale oknem proudil dovnitø èerstvý studený vzduch.

“Jsi unavená, Cat?” zeptal jsem se.

“Ne. Je mi bájeèní.”

“Nejedeme daleko.”

“Já jezdím ráda,” øekla. “Se mnou si nedìlej starosti, miláèku. Mnì je skvìle.”

Snì❖it zaèalo teprve tøi dny pøed vánocemi. Jednou ráno jsme se probudili a snì❖ilo. Zùstali jsme v posteli, oheò v kamnech huèel, a dívali jsme se, jak sníh padá. Paní Guttingenová odnesla po snídani tácy a pøilo❖ila døíví do kamen. Byla to velká snìhová bouøe. Øekla, ❖e se pøihnala asi o pùlnoci. Šel jsem k oknu a podíval jsem se ven, ale nedohlédìl jsem pøes cestu. Snì❖ilo a foukal divoký vítr. Vrátil jsem se do postele a le❖eli jsme a hovoøili.

“Chtìla bych umìt ly❖ovat,” øekla Catherine. “Je to strašnì hloupé, kdy❖ èlovìk neumí ly❖ovat.”

“Opatøíme si boby a budeme jezdit po cestì dolù. To není pro tebe o nic horší ne❖ vozit se v automobilu.”

“Nebude to házet?”

“Mù❖eme to zkusit.”

“Doufám, ❖e to moc házet nebude.”

“Za chvilku se pùjdeme projít po snìhu.”

“Pøed obìdem,” øekla Catherine. “Abychom mìli dobrì apetit.”

“Já mám poøád hlad.”

“Jako já.”

Šli jsme ven na sních, ale byly veliké závěje, takže jsme se daleko nedostali. Šel jsem napřed a prošlapával jsem cestičku k nádraží, ale když jsme se octli a tam, měli jsme u chození dost. Sních létal ve větru tak, že jsme skoro neviděli, a zašli jsme do malé hospůdky u nádraží, ožistili jsme jeden druhého kořitem, sedli si na lavici a dali jsme si vermouth.

“To je pořádná bouřka,” řekla říšnice.

“Ano.”

“Letos začalo snít it pozdi.”

“Ano.”

“Smím si sníst jednu táfličku èokolády?” řekla Catherine. “Anebo je to moc před obědem? Já mám pořád hlad.”

“Jen se neboj a jednu si sněz.”

“Dám si tu oříškovou,” řekla Catherine. “Ta je moc dobrá,” řeklo divèe. “Mám ji nejraději ze všech.”

“Já si dám ještě jeden vermouth,” řekl jsem.

Když jsme vyšli ven, abychom se vydali nazpátek, byla naše pišinka zavátá sněhem. Jenom stopy po dírách byly slabě znát. Sních nám tak lítal do obličeje, že jsme skoro neviděli. Oklepali jsme se a šli jsme dovnitř k obědu. Oběd podával pan Guttingen.

“Zítřka se to bude lyžovat,” řekl. “Lyžujete, pane Henry?”

“Ne. Ale chci se to naučit.”

“To se naučíte docela lehce. Na vánoce tu bude můj chlapec a naučí vás to.”

“Vıbornı. Kdy pøijede?”

“Zítıa veèer.”

Kdy ♦ jsme po obıdı sedıli u kamen v malém pokojıku a dívali se z okna, jak venku padá sníh, Catherine øekla: “Nechtıl bys jet nıkam na vılet sám, miláèku, a zaly ♦ ovat si s pánama?”

“Ne. Proè?”

“Myslela jsem si, ♦ e bys tøeba nıkdy rád vidıl jiné lidi, ne jenom mı.”

“Chceš ty vidıt jiné lidi?”

“Ne.”

“Já taky ne.”

“Já vím. Ale ty jsi jinı. Já budu mít dı ♦ átko, a tak jsem docela spokojená, i kdy ♦ vùbec nic nedılám. Já vím, ♦ e jsem teı strašlivı hloupá a ♦ e moc mluvím, a myslım si, ♦ e by sis mıl nıkam vyrazıt, abys mı nemıl brzy dost.”

“Ty chceš, abych si nıkam vyjel?”

“Ne. Chci, abys tu zùstal.”

“A to taky udılám.”

“Pojı sem ke mnı,” øekla. “Já si ti chci sáhnout na hlavu na tu bouli. To je pane boule.” Pøejela ji prstem. “Miláèku, líbilo by se ti, kdyby sis nechal narùst fousy?”

“Tobı by se to líbilo?”

“Tøeba by to byla legrace. Chtıla bych tı vidıt s fousama.”

“Tak dobře. Dám si je narůst. A začnu hned, hned teď. Je to dobrý nápad. Budu mít aspoň co dlat.”

“Neužíráš se, že nemáš co dlat?”

“Ne. Mní se to líbí. Žije se mi skvěle. Tobě ne?”

“Mní se žije rozkošně. Ale měla jsem strach, kdy žiju jako kulička, jestli ti se mnou třeba není dlouhá chvíle.”

“Ach Cat. Ty nemáš vůbec ponětí, jak jsem do tebe blázen.”

“I takhle?”

“Právě takhle, jak jsi. Mám se skvěle. Že se nám žije dobře?”

“Mní ano, ale myslela jsem si, že ty třeba nikdy nemáš stání.”

“Ne. Občas tak přemýšlím o frontě a o lidech, které znám, ale nevadí mi to. Na nic moc nemyslím.”

“O kom tak přemýšlíš?”

“O Rinaldim a o knízi a o spoustě lidí, co jich znám. Ale moc na ni nemyslím. Nechci myslet na válku. S tou jsem hotov.”

“Na co myslíš teď?”

“Na nic.”

“Ale ano, myslíš. Řekni.”

“Napadlo mi, jestli má Rinaldi syfilis/*

“A víc nic?”

| “Ne.”

“Má syfilis?”

“To nevím.”

“Já jsem ráda, že ty ho nemáš. Mils nikdy něco takového?”

“Mil jsem kapavku.”

“O tom nechci nic slyšet. Bolelo to moc, miláčku?”

“Moc.”

“Chtěla bych, abych ji byla mila.”

“Ale ne.”

“Ano. Chtěla bych, abych ji byla mila, abych byla jako ty. Chtěla bych, abych byla mila něco se všemi tvými slečnami, abych si z nich před tebou mohla dílat legraci.”

“To je hezké pomyšlení.”

“To není zrovna hezké pomyšlení, žeš mil kapavku.”

“To vím. Podívej se, jak tam teď sním.”

“Já se radši dívám na tebe. Miláčku, proč si nenecháš růst vlasy?”

“Jak růst?”

“Tak, prostě trošičku růst, aby byly delší.”

“Jsou už dost dlouhé.”

“Ne, nech si je narůst trošičku delší a já bych si mohla svoje ustøihnout a byli bychom oba stejní, jenom že jeden blond a druhý brunet.”

“Nenechal bych tě, aby sis svoje ustøihla.”

“Byla by to legrace. Já u❖ toho mám dost. V noci je s tím v posteli strašná otrava.”

“Mně se to líbí.”

“Krátké by se ti nelíbily?”

“Mo❖ná. Líbí se mi tak, jak jsou.”

“Mo❖ná, ❖e krátké by byly hezké. Byli bychom pak oba stejní. Ach miláčku, já ti tak strašně chci, ❖e taky chci bit ty.”

“V❖dy❖ jsi. My jsme jeden jediný èlovìk.” |, “Já to vím. V noci jsme.”

“V noci je to prima.”,

“Chci, abysme se doèista pomíchali. Nechci, abys jezdil pryè. To jsem øekla jen tak. Jeï, jestli chceš. Ale honem se zase vra❖. Bo❖e, miláčku, kdy❖ nejsem s tebou, já ani trochu ne❖iju.”

“Já vùbec nikdy neodjedu,” øekl jsem. “Do mnì nic není, kdy❖ ti nemám u sebe. To u❖ pak nejsem ani trochu na❖ivu.”

“Já chci, abys byl na❖ivu. Chci, abys byl skvìle na❖ivu. Ale my budeme; spolu, ❖e?”

“A øekni: chceš, abych si pøestal nechat rùst fousy, nebo abych si je nechával rùst dál?”

“Nechávej si je dál. Jen a❖ ti rostou. To bude ú❖asná vìc. Mo❖ná ❖e na Nový rok je budeš mít úplnì vyrostlé.”

“Nechceš si trochu zahrát šachy?”

“Radši bych si hrála s tebou.”

“Ne. Zahrajeme si šachy.”

“A pak si budeme hrát?”

“Ano.”

“Tak dobře.”

Vytáhl jsem šachovnici a rozestavil jsem figurky. Venku pořád silně sněžilo.

Jednou v noci jsem se probudil a viděl jsem, že Catherine je taky vzhůru. Mísíc v okně svítil a vrhal na postel stín mého okenních rámu.

“Jsi vzhůru, miláčku?”

“Ano. Nemůžeš usnout?”

“Právě jsem se probudila a napadlo mi, jak jsem byla skoro potěštiná, když jsem se s tebou po první setkala. Pamatuješ se na to?”

“Byla jsi potěštiná jenom trošičku.”

“Teď už ale vůbec nejsem. Teď jsem prima. Ty to říkáš tak rozkošně: Prima. Ůekni prima.”

“Prima.”

“Ach, ty jsi moje duše. A já už tě nejsem ztěštiná. Jsem prostě strašně, strašně, strašně šťastná.”

“Tak spi,” řekl jsem.

“Dobře. Pojď, usneme oba v jednom a tom samém momentě.”

“Dobře.”

Ale neusnuli jsme. Byl jsem vzhůru hezky dlouho, přemýšlel jsem o
vìcech a díval jsem se na Catherine, jak spí s mìsíèním svìtlem na oblièejì.
Pak jsem taky usnul.

KAPITOLA XXXIX

V pùlce ledna jsem mìl plnovous a zima se ustálila na jasných, studených dnech a drsných studených nocích. Mohli jsme se zase procházet po cestách. Klády a sanì s døívím a se senem, s kterými sjí❖dili s hory, snìh ujezdily. Celá krajina le❖ela pod snihem, a❖ dolù k Montreux. Hory na druhé stranì jezera byly celé bílé a snìh pokrival pláò v údolí Rhony. Chodívali jsme na dlouhé procházky na druhou stranu hory do Bains ìAlliez. Catherine mìla na nohou okované boty a na sobì perelinu a nosila hùl s ostrím kovovým hrotem. V perelinì na ní nebylo nic vidìt a nechodili jsme rychle, ale zastavovali jsme se a sedali si na klády vedle cesty, abychom si odpoèinuli, kdy❖ byla unavená.

Mezi stromy v Bains ìAlliez byla hospoda, kde se stavovali na sklenìeku døevorubci, a my sedávali vevnitø, v teple u kamen, a pili jsme horké èervené víno s koøením a citronem. Øíkali tomu gltthwein a byla to dobrá vìc pro zahøátí a na oslavy. Vevnitø v hospodì byla tma a nakouøeno, a kdy❖ èlovìk potom vyšel ven, studenì vzduch se mu zaøízl do plic a pøi vdechnutí mu zatrnulo v chøípí u nosu. Ohlédli jsme se v❖dycky na hospodu s okny, kterými proudilo ven svìtlo, a na konì døevorubcù, kteøí venku podupávali a škubali hlavami, aby jim nebylo zima. Na chloupcích nozder mìli jinovatku, a jak dýchali, vyfukovali do vzduchu zmrzlé obláèky. Kdy❖ jsme šli cestou nahoru domù, byla cesta ze zaèátku kus hladká a kluzká a ledovatka oran❖ová od koní, dokud stezka, kudy svá❖eli døíví, neodboèila stranou. Potom byla cesta u❖ jen èistì uje❖dìnì snìh a vedla lesem a veèer jsme pøi návratu domù dvakrát uvidìli lišky.

Byla to skvilá zemì, a po ka❖dé, kdy❖ jsme si vyšli ven, mìli jsme legraci.

“Ty máš teì bájeènè fousy,” øekla Catherine. “Vypadáš jako úplnì drvoštìp. Vidìl jsi toho pána s tími malými zlatými náušnièkami?”

“To je lovec kamzíkù,” øekl jsem. “Oni je nosí, proto◆e pri s nima líp slyší.”

“Doppravdy? Tomu nevíím. Já si myslím, ◆e je nosí, aby bylo vidít, ◆e jsou lovci kamzíkù. Jsou tu nikde blízko kamzíci?”

“Ano, vzadu za Dent du Jaman.”

“To byla legrace, jak jsme vidili tu lišku.”

“Kdy◆ jde spát, zabalí se do ocasu, aby jí bylo teplo.”

“To musí bit rozkošný pocit.”

“Takovou oháòku jsem v◆dycky chtil mít. ◆e by to byla legrace, kdybychom mili ocasy jako liška?”

“Tøeba by nám vadily pøi strojení.”

“Mili bychom zvláštní šaty nebo bychom bydleli v takové zemi, kde by to bylo jedno.”

“Bydlíme v zemi, kde je všechno jedno. ◆e to je ohromné, ◆e tu nikdy nikoho nepotkáme? Nechceš pøece nikoho potkávat, ◆e, miláèku?”

“Ne.”

“Nesedneme si na minutku tady? Jsem trošininku unavená.”

Sedili jsme tisni jeden vedle druhého na kládách. Pøed námi se cesta sva◆ovala do lesa.

“Nezmìní mezi námi nic, ◆e ne? Ten malý prcíèek.”

“Ne. Nenecháme ji.”

“Jak jsme na tom s penìzi?”

“Máme jich spoustu. Proplatili mi poslední smìnku.”

“Nebudou se ti tvoji pøíbuzní chtít zmocnit, kdy ♦ jsi teï ve Švicarsku?”

“Asi budou. Nìco jim napíšu.”

“Copaks jim nenapsal?”

“Ne. Jenom jsem vyplnil tu smìnku.”

“Ještì ♦e nepatøím mezi tvé pøíbuzné.”

“Pošlu jim telegram.”

“Ty o nì vùbec nestojíš?”

“Stál jsem, ale pohádali jsme se tak, ♦e mì to pøešlo.”

“Myslím, ♦e by se mi líbili. Asi by se mi líbili moc.”

“Nebudeme o nich mluvit, nebo se kvùli nim zaènu u ♦írat.” Za chvíli jsem øekl. “Pùjdem dál, jestli sis odpoèala.”

“Odpoèala.”

Šli jsme dál po cestì dolù. Bylo u ♦ tma a sníh nám vrzal pod botami. Noc byla suchá, studená a velice jasná.

“Mám hroznì ráda tvoje fousy,” øekla Catherine. “Moc se ti povedly.” Vypadají takové tuhé a divoké a jsou strašnì hebké a je to s nima veliká rozkoš.”

“Máš mì radši s nima ne ♦ bez?”

“Myslím, ♦e ano. Víš, miláèku, já si teï u ♦ vlasy neustøihnu, teprv a ♦ se narodí malá Catherine. Teïka jsem moc tlustá a vypadám mateøsky. Ale a ♦ se holèìeka narodí a já budu zase štíhlá, ustøihnu si je a potom ze mì

budeš mít skvělou, novou a úplně jinou dívku. Půjdeme spolu a dáme si je ustøihnout, anebo půjdu sama a půjdu ti pøekvapit.”

Neøekl jsem nic.

“?e mi to nezaká?eš, ?e ne?”

“Ne. Myslím, ?e to bude vzrušující.”

“Ach, ty duše moje. A mo?ná, ?e budu vypadat rozkošně, miláčku, a budu ti pøipadat tak štíhlá a svùdná, ?e se do mñ zase se vším všady a? po uši zamiluješ.”

“Sakra,” øekl jsem. “U? teñ ti miluju víc ne? dost. Co bys ještě chtěla? Chceš mñ zničit?”

“Ano. Chci ti zničit.”

“Dobøe,” øekl jsem. “To chci já taky.”

KAPITOLA XL

❖ili jsme si skvěle. U❖ívali jsme si měsíce leden a únor a zima byla nádherná a my byli šťastní. Kdy❖ zafoukal teplý vítr, začaly krátké oblevy, sníh rozběděl a ve vzduchu bylo cítit jaro, ale v❖dycky přišly zas eisté tuhé mrazy a zima se vrátila. V březnu zima po první selhala. V noci se dalo do deště. Přelo celé dopoledne a sníh se změnil v břečku a stráně hory se ztratily v neurčitém oparu. Nad jezerem a nad údolím se válely mraky. Nahoře vysoko v horách přelo. Catherine si navlékla tí❖ké pøezùvky a já si natáhl gumové boty pana Guttingena a šli jsme pod deštníkem procházkou k nádraží, v břece a v proudech vody, která smývala s cest ledovatku, a stavili jsme se v hospůdce na jeden vermouth před obídem. Venku bylo slyšet déš❖.

“Nemyslíš, ❖e bychom se měli pøestíhovat do místa?”

“Co myslíš ty?” zeptala se Catherine.

“Jestli u❖ zima skončí a nepøestane pršet, nebude to nahoře nic příjemného. Za jak dlouho budeme mít malou Catherine?”

“Asi za měsíc. Mo❖ná o něco déle.”

“Mohli bychom se pøestíhovat dolů a zůstat v Montreux.”

“Proč se nepøestíhujeme do Lausanne? Tam je nemocnice.”

“Tak dobře. Ale já myslel, jestli to třeba není trochu moc velké místo.”

“Mů❖eme být zrovna tak sami ve větší místě a v Lausanne bude mo❖ná hezky.”

“Kdy se pøestíhujeme?”

“Mní je to jedno. Kdy budeš chtít, miláčku. Nechci odsud, jestli nechceš ty.”

“Uvidíme, jak to dopadne s poeasím.”

Tøi dny prøelo. Na stráni pod nádraím teĩ všechen snĩh zmizel. Cesta se promĩnila v bystøiny blátivé vody z roztálého snĩhu. Bylo moc mokro a moc velká bøeeka, abychom chodili ven. Ráno tøetího deštivého dne jsme se rozhodli, e se pøestihujeme dolù do mìsta.

“To je v poøádku, pane Henry,” øekl Guťtingen. “ádnou vipovĩĩ mi nemusíte dávat. Nemyslel jsem si, e byste tu chtili zùstat, kdy pøišlo špatné poeasí.”

“Musíme bĩt stejnĩ blízko nemocnice, kvùli madame,” øekl jsem.

“Rozumím,” øekl. “Pøijedete sem nĩkdy na nĩjakĩ èas s malièkĩm?”

“Ano, jestli budete mít volno.”

“A se na jaøe udilá hezky, mohli byste pøijet a uĩt si to tu. Malièkého a chũvu bychom mohli dát do té velké místnosti, co je teĩ zavøená, a vy a madame byste mohli mít váš starĩ pokoj, odkud je vĩhled na jezero.”

“Napíøu vám, kdy pøijedeme,” øekl jsem. Zabalili jsme kufry a odejeli jsme vlakem, kterĩ jel dolù po polednĩ. Pan a panĩ Guttingenovi øli s námi na nádraĩ a pan Guttingen vezl bøeekou zavazadla na saních. Stáli v deøti u nádraĩ a mávali nám na rozlouèenou.

“Byli straøní milĩ,” øekla Catherine.

“Chovali se k nám skvile.”

V Montreux jsme nasedli na vlak do Lausanne. Kdy se èlovĩk podíval z okna smĩrern, kde jsme bydleli, nemohl horu pro mraky vùbec vidĩt. Vlak stavil ve Vevey, pak jel dál, kolem jezera na jedné a kolem mokřich hnĩdĩch polĩ, holĩch lesù a mokřich domù na druhé stráni. Dorazili jsme do

Lausanne a ubytovali jsme se v prostøednì velikém hotelu. Kdy❖ jsme jeli ulicemi a k vjezdu do hotelu, pořád pršelo. Vrátní s mosaznými klíči na vilo❖kách, vitah, koberce na podlaze a bílá umyvadla s lesklými kohoutky, mosazné postele a velká pohodlná lo❖nice, to všechno nám po Guttingenovich připadalo jako veliký přepych. Okna lo❖nice vedla na mokrou zahradu, obehnanou zdí, s ❖elezným zábradlím nahoře. Přes ulici, která se prudce sva❖ovala, byl jiný hotel s podobnou zdí a zahradou. Díval jsem se, jak déšť❖ padá do studny na zahradě.

Catherine rozsvítila všechna světla a dala se do rozbalování. Objednal jsem whisky se sodou, lehl si na postel a četl jsem noviny, které jsem si koupil na nádra❖í. Byl březen 1918 a ve Francii začala německá ofensíva. Pil jsem whisky a sodu a četl jsem, zatím co Catherine rozbalovala a chodila sem tam po pokoji.

“Víš, co si musím sehnat, miláčku?” řekla.

“Co?”

“Šatíčky pro miminko. Takhle dlouho to moc málokterá vydr❖í bez víc pro miminko.”

“Mů❖eš si je koupit.”

“Já vím. A hnedka zítra to udílám. Zjistím si, co je potřeba.”

“To bys měla vidět. Byla jsi přece ošetřovatelka.”

“Jen❖e v nemocnici mělo tak málo vojáků miminka.”

“Já mil.”

Praštila mě polštářem a rozlila whisky a sodu. “Objednám ti ještě jednu,” řekla. “Nezlob se, ❖e jsem ti ji rozlila.”

“U❖ tam moc nebylo. Pojď sem k posteli.”

“Ne. Musím koukat, aby to tu v pokoji trochu vypadalo.”

“Jak vypadalo?”

“Jako doma.”

“Povì sem spojenecké vlajky.”

“Ach, dr💎 pusu.”

“Øekni to j ešti jednou.”

“Dr💎 pusu.”

“Ty to øíkáš tak opatrni,” øekl jsem. “Jako kdybys nikoho nechtila urazit.”

“Však já nechci.”

“Tak pojì sem, k posteli.”

“No dobøe.” Pøišla a sedla si na postel. “Já vím, 💎e si se mnou nic neu💎iješ, miláèku. Jsem jako beèka piva.”

“Nejsi. Jsi krásná a jsi sladká.”

“Jsem nìco strašni nemotorného, co sis vzal za man💎elku.”

“Ne, nejsi. Jsi poøád krásnijiší.”

“Ale já zase zeštíhlím, miláèku.”

“Jsi štíhlá u💎 teì.”

“Ty Jsi pil -”

“Jenom whisky a sodu.”

“A to ti nesou ještě jednu!” øekla. “Nemìli bychom si potom poruèit veèeøi sem nahoru?”

“To bychom mìli.”

“Ale to pak ven nepùjdeme, ♦e? Zùstaneme dnes veèer prostì doma.”

“A budeme si hrát,” øekl jsem.

“Napiju se trošku vína,” øekla Catherine. “To mi nic neudílá. Mo♦ná, ♦e tu dostaneme trošku našeho starého bílého capri.”

“Urèiti, já to vím,” øekl jsem. “V takhle velkém hotelu budou mít italská vína.”

Na dveøe zaklepal èíšník. Pøinesl ve sklenici whisky s ledem a vedle sklenice malou lahvièku se sodou na tácku.

“Dìkuji vám,” øekl jsem. “Postavte to tamhle. Zaøídl byste laskavi, aby nám sem pøinesli veèeøi pro dva a dvì láhve bílého capri s ledem?”

“Pøejete si polévku?”

“Chceš polévku, Cat?”

“Prosím ano.”

“Pøinete jednu polévku.”

“K slu♦bám, pane.” Odešel a zavøel za sebou dveøe. Vrátil jsem se k novinám a k válce v novinách a pomalu jsem lil sodovku pøes led do whisky. Budu jim muset øíct, aby led neházeli do whisky. A♦ nosí led zvláš♦. To pak èlovìk mù♦e øíct, kolik whisky tam je, a nestane se, ♦e by ji najednou mìl moc øídkou od sodovky. Opatøím si láhev whisky a objednám si jen led a sodovku. To je rozumné poèínání. Dobrá whisky je velice pøíjemná. Je to jedna z pøíjemných stránek ♦ivota.

“Na co myslíš, miláèku?”

“Na whisky.”

“Co, na whisky?”

“Na to, jak je dobrá.”

Catherine se zašklebila. “No dobře,” øekla.

V hotelu jsme zùstali tøi nedile. Nebylo to špatné; jídelna byla obyèejnì prázdná a velice èasto jsme veèeøeli na pokoji. Procházivali jsme se ve mìstì, jezdili jsme ozubenou drahou do Ouchy a procházeli se u jezera. Dost se oteplilo a bylo to jako na jaøe. Pøáli jsme si bit zase v horách, ale jarní poèasí trvalo jenom několik dní a pak znova pøišla mlhavá chladna a zima dodílávala.

Catherine si ve mìstì koupila vícì, které potøebovala pro dì ♦átko. Chodil jsem boxovat do tilocvièny v arkádì, abych mìl pohyb. Obyèejnì jsem tam šel ráno, a Catherine zatím zùstala v posteli. Ve dnech falešného jara bylo velice pøíjemné jít po boxingu a po osprchování ulicemi, cítit ve vzduchu jaro a zastavit se v kavárnì, sednout si a dívat se na lidi a èíst noviny a pít vermouth; potom se vrátit do hotelu a naobìdvat se s Catherine. Profesor v boxerské škole mìl kníry a byl to velkì puntièkáø a celì tøaslavì, a kdy ♦ se do nìho èlovìk pustil, hned se úplnì sesypal. Ale v tilocviènì bylo hezky. Byl tam èistì vzduch a svìtlo a já se tu ♦il, skákal jsem pøes provaz, trénoval úhozy, provozoval cvièení bøišního svalstva vle ♦e na podlaze v ku ♦eli sluneèního svìtla, které sem dopadalo otevøením oknem, a èas od èasu jsem profesora vydìsil, kdy ♦ jsme spolu boxovali. Ze zaèátku jsem pøed dlouhìm úzkìm zrcadlem nemohl úder trénovat, proto ♦e to vypadalo tak divnì, vidìt boxovat mu ♦e s plnovousem. Ale nakonec jsem si pomyslel, ♦e je to jednoduše legrace. Chtìl jsem si vousy oholit, hned jak jsem se dal na boxování, ale Catherine nechtila.

Nìkdy jsme si s Catherine vyjeli koèárem na venkov. Bylo to pøíjemné, jet v koèáøe, kdy ♦ byly jasné dny, a objevili jsme dvì dobrá místa, kam jsme si mohli vyjet na obìd. Catherine teì nemohla chodit daleko a já s ní strašnì rád jezdil po venkovských cestách. Kdy ♦ byl hezkì den, mìli jsme se

nádhernì a nikdy jsme se nemili zle. Vidìli jsme, že dìátko u tu co
nevidìt bude, a to v nás obou probouzelo pocit, že nás nìco nutí do spìchu,
a že kdy jsme spolu, nesmíme ztrácet ani minutu.

KAPITOLA XLI

Jednou ráno jsem se probudil asi ve tõi hodiny, protože jsem slyšel, jak se Catherine v posteli pøevaluje. “Je ti nìco, Cat?”

“Mám uže chvíli trošku bolesti, miláèku.”

“Pravidelnì?”

“Ne, moc ne.”

“Jestli je máš aspoø trochu pravidelnì, pojedem do nemocnice.”

Byl jsem strašnì ospalý a zase jsem usnul. Za chvíli jsem se znova probudil.

“Snad bys mìl pøece zavolat doktora,” øekla Catherine. “Myslím, že uže to moùná zaèíná.”

Šel jsem k telefonu a zavolał jsem doktora. “Jak èasto na ni chodí bolesti?” zeptal se.

“Jak èasto na tebe chodí, Cat?”

“Myslím, asi tak každou ètvrt hodiny.”

“V tom pøípadì radši jeíte do nemocnice,” øekl doktor. “Obleèu se a hned tam jedu taky.”

Zavìsil jsem sluchátko a zavolał jsem do garáže u nádraží, aby sem poslali taxi. Telefon dlouho nikdo nebral. Pak jsem koneènì dostal spojení s èlovìkem, který slíbil, že taxi hned pošle. Catherine se strojila. Míla kuføík nacpaný vìcmi, které bude potøebovat v nemocnici, a vìcmi pro dítěátko. Venku v chodbì jsem zazvonil na vítah. Nikdo se neozval. Šel jsem dolù. Dole nebyl nikdo, jenom noèní vrátný. Vyjel jsem s vítahem nahoru sám, dal

jsem do něho Catherinin kufřík, ona nastoupila a sjeli jsme dolů. Noční
vrátní nám otevřel dveře, sedli jsme si venku na kamennou zídku u schodů,
které vedly k příjezdu, a čekali jsme na taxi. Noc byla jasná a hvězdy
svítily. Catherine byla velice vzrušená.

“Mám takovou radost, že to začalo,” řekla. “Teď budu mít u tebe za
chvilku všechno za sebou.”

“Ty jsi hodná, statečná holčička.”

“Já nemám strach. Ale kdyby u tebe radši ten taxík přijel.”

Slyšeli jsme, jak přijíždí ulicí, a uvidili jsme jeho reflektory. Zahnul k
hotelu, já jsem pomohl Catherine dovnitř a řidič položil kufr na přední
sedadlo.

“Jeďte do nemocnice,” řekl jsem.

Vyjeli jsme na silnici a začali jsme stoupat do kopce.

Dojeli jsme k nemocnici, šli jsme dovnitř a já jsem nesl kufřík. V
přijímací kanceláři byla nějaká žena a ta zapsala do knihy Catherininu
jméno, věk, adresu, příbuzné a náboženské vyznání. Řekla, že je bez
vyznání, a žena přeškrtnula rubriku za tím slovem. Dala se zapsat jako
Catherine Henryová.

“Dovedu vás do vašeho pokoje,” řekla. Jeli jsme nahoru výtahem. Žena
ho zastavila, vystoupili jsme a šli jsme chodbou za ní. Catherine se mě pevně
držela pod paží.

“Tohle je váš pokoj,” řekla žena. “Odstrojte se, prosím, a lehněte si.
Tady je noční košile.”

“Já noční košili mám,” řekla Catherine.

“Bude pro vás lepší, když si vezmete tuhle košili,” řekla žena.

Sel jsem ven a posadil jsem se v chodbì na ♦idli.

“U♦ mù♦ete dovnitø,” øekla ♦ena ze dveøí. Catherine le♦ela v úzké posteli a mila na sobì obyèejnou beztvarou noèní košili, která vypadla, jako kdyby byla ušitá z hrubé látky na prostìradla. Usmála se na mì.

“Teï mám pìkné bolesti,” øekla. ♦ena ji dr♦ela v zápìstí a mìøila bolesti podle hodinek.

“Tahle byla poøádná,” øekla Catherine. Vidìl jsem jí to na oblièejì.

“Kde je doktor?” zeptal jsem se ♦eny.

“Šel si lehnout a spí. Pøijde, a♦ ho tu bude tøeba.”

“Já musím teï madam nijak øetøit,” øekla øetøovatelka. “Šel byste, prosím, zase ven?”

Vyšel jsem do haly. Byla to prázdná hala se dvìma okny a s øadou zavøených dveøí v chodbì. Bylo to tu cítit nemocnicí. Sedl jsem si na ♦idli, díval jsem se na podlahu a modlil jsem se za Catherine.

“Mù♦ete dovnitø,” øekla øetøovatelka. Šel jsem dovnitø.

“Nazdar, miláèku,” øekla Catherine. “Jak to vypadá?”

“Teð na mì chodí hodnì èasto.” Oblièej se jí stáhl. Potom se usmála.

“Tahle stála za to. Nepolo♦ila byste mi zase ruku na záda, sestro?”

“Jestli vám to pomáhá,” øekla øetøovatelka.

“Ty jdi pryè, miláèku,” øekla Catherine. “Jdi ven a kup si nìco k jídlu. Sestra øíká, ♦e tohle mù♦e trvat dlouho.”

“První porod se obyèejnì protáhne,” øekla øetøovatelka.

“Prosím ti, jdi ven a kup si něco k jídlu,” řekla Catherine. “Mně je docela dobře, opravdu.”

“Chvilku tu zůstanu,” řekl jsem.

Bolesti přicházely docela pravidelně, pak povolily. Catherine byla velice vzrušená. Kdy❖ byly bolesti velké, říkala, ❖e jsou správné. Kdy❖ začínaly slábnout, zklamalo ji to a stydla se.

“Jdi ven, miláčku,” řekla. “Já mám asi třemu, kdy❖ jsi tady.” Oblíček jí ztuhl. “Tak. Tahle byla lepší. Já tolik chci být hodná manželka a mít tohle dítě❖átko bez nějakých hloupostí. Prosím ti, jdi a nasnídej se, miláčku, a potom zas přijí. Nebude mi to vadit, kdy❖ odejdeš. Sestřička je ke mně strašně hodná.”

“Máte spoustu času na snídani,” řekla ošetřovatelka.

“Tak já jdu. Sbohem, duše.”

“Sbohem,” řekla Catherine, “a hezky se nasnídej, taky za mě.”

“Kde dostanu snídani?” zeptal jsem se ošetřovatelky.

“Tady v ulici blízko náměstí je kavárna,” řekla. “U❖ by měli mít otevřeno.”

Venku se rozednívalo. Šel jsem prázdnou ulicí ke kavárně. Za oknem bylo světlo. Vstoupil jsem dovnitř a zůstal jsem stát u zinkového nálevního pultu a nějaký děda mi nalil sklenici bílého vína a podal mi briošku. Brioška byla věřejší. Namácel jsem ji do vína a pak jsem vypil sklenici kávy.

“Co děláte venku takhle brzo?” zeptal se děda.

“Moje ❖ena rodí v nemocnici.”

“Tak? To vám přejí hodně štěstí.”

“Dejte mi ještě jedno víno.”

Nalil mi ho z láhve a trochu rozbryndal po zinkovém pultì. Vypil jsem tu sklenici, zaplatil jsem a šel jsem ven. Venku na ulici stály u domù nádoby na odpadky, připravené pro popeláše. Jednu nádobu oěenichával pes.

“Copak chceš?” zeptal jsem se a podíval jsem se do nádoby, jestli tam je něco, co bych mu mohl vytáhnout; navrchu nebylo nic než trochu vyvaženě kávy, smetí a několik zvadlých kytek.

“Nic tu není, pse,” řekl jsem. Pes pøebíhl na druhou stranu ulice. Šel jsem nahoru po nemocniěních schodech do poschodí, kde byla Catherine, a chodbou k jejímu pokoji. Zaklepal jsem na dveře. Nikdo neodpovìdl. Otevřel jsem dveře; pokoj byl prázdný, jenom na křídli stál Catherinin kufíř a na višáku na stěně visel její šupan. Šel jsem na chodbu a hledal jsem nikoho. Našel jsem nějakou ošetřovatelku.

“Kde je madame Henryová?”

“Jedna dáma šla právě na porodní sál.”

“Kde to je?”

“Dovedu vás tam.”

Vedla mì na konec chodby. Dveře do sálu byly trochu pootevřené. Zhlédl jsem Catherine, jak leží na stole a je přikrytá prostíradlem. U stolu stála vedle několika nádob s jedné strany ošetřovatelka, s druhé doktor. Doktor držel v jedné ruce gumovou masku, připojenou k hadici.

“Dám vám pláš a mžete jít dál,” řekla ošetřovatelka. “Pojíte sem, prosím.”

Oblékla mi bílý pláš a sešpendlila mi ho vzadu za krkem zavíracím špendlíkem.

“Tak, teď mžete jít dál,” řekla. Šel jsem do sálu.

“Nazdar, miláèku,” øekla Catherine hlasem plným pøemáhání. “Moc mi to nejde.”

“Vy jste pan Henry?” zeptal se doktor.

“Ano. Jak to vypadá, pane doktore?”

“Všechno je v nejlepší poøádku,” øekl doktor. “Šli jsme sem, protože tady jde dobře dát plyn na bolesti.”

“Dejte mi ho,” øekla Catherine. Doktor jí položil gumovou masku na obličej, otočil rukojetí a já se díval, jak Catherine hluboce a rychle dýchá. Potom si masku stáhla. Doktor zavøel kohoutek.

“Tahle nebyla moc velká. Mila jsem moc velkou pøed chvílí. Pan doktor mì z ní krásně dostal, že, pane doktore?” Hlas jí zněl divně. Pøi sloví doktor zesílil.

Doktor se usmál.

“Dejte mi to zas,” øekla Catherine. Tiskla si gumu k obličejí a rychle dýchala. Slyšel jsem, že trochu sténá. Potom si masku stáhla a usmála se.

“Tahle byla poøádná,” øekla. “Tahle ale byla poøádná. Nedílej si starosti, miláèku. Jdi pryč. Jdi a kup si ještě jednu snídani.”

“Zůstanu tady,” øekl jsem.

Jeli jsme do nemocnice asi ve tři hodiny ráno. V poledne byla Catherine poøád ještě na porodním sále. Bolesti zase polevily. Vypadala teě velice unavená a vysílená, ale poøád měla dobrou náladu,

“Vůbec mi to nejde, miláèku,” øekla. “Nezlob se. Myslela jsem, že to dokážu docela lehce. Ach - tahle je -” sáhla po masce a pøitiskla si ji na obličej. Doktor otočil rukojetí a hleděl na ni. Za chvílièku to pøešlo.

“Tohle nebylo skoro nic,” øekla Catherine. Usmála se. “Zbláznila jsem se do toho plynu. Ten je skvělý.”

“Koupíme si ho trochu domù,” øekl jsem.

“U ♦ to zase začíná,” øekla Catherine rychle. Doktor otočil rukojetí a podíval se na hodinky.

“Jak často teě jdou po sobě?” zeptal jsem se.

“Asi po minutě.”

“Nechcete něco k obědu?”

“Hned si něco vezmu,” øekl.

“Musíte si vzít něco k jídlu, pane doktore,” øekla Catherine. “Nezlobte se, ♦e mi to tak trvá. Nemohl by mně dávat plyn můj man ♦el?”

“Jestli chcete,” øekl doktor. “Otočte to na číslo dvě.”

“Aha,” øekl jsem. Na ciferníku byl ukazatel, který se otáčel rukojetí.

“Dej mi to,” øekla Catherine. Přitiskla si masku k obličejí. Otočil jsem ukazatelem na dvojku, a kdy ♦ si Catherine masku sundala, otočil jsem ho zpátky. Doktor byl moc hodný, ♦e mñ nechal něco dýlat.

“Tos udělal ty, miláčku?” zeptala se Catherine. Pohladila mñ po zápěstí.

“Jistě/”

“Ty jsi tak milý.” Byla trochu omámená plynem.

“Najím se vedle, mám to tam na podnose,” øekl doktor. “Mù ♦ete mñ zavolat, kdy budete chtít.” Ěas ubíhal, díval jsem se, jak jí, potom za chvíli jsem viděl, ♦e si lehl a kouřící cigaretu. Catherine byla pořád unavenější.

“Myslíš, ♦e to dñ átko vůbec nikdy budu mít?” zeptala se.

“Samozřejmě, že budeš.”

“Dílám, co můžu. Tlačím, ale ono to nejde. Už zas. Dej mi to.”

Ve dvě hodiny jsem odešel a nabídl jsem se. V kavárně sedělo jen několik lidí nad kávou a nad sklenicemi šedivky nebo matoliny na stolech. Sedl jsem si k jednomu stolu. “Můžu dostat něco k jídlu?” zeptal jsem se číšníka.

“Už je po obědi.”

“Nemáte něco přes celý den?”

“Můžete dostat chodounu.”

“Dejte mi chodounu a pivo.”

“Malé nebo velké?”

“Malé světlé.”

Číšník přinesl talíř kyselého zelí s kouskem slaniny navrchu a s klobásou, zahrabanou v horké, vínem nasáklé kapustě. Snědl jsem to a vypil jsem pivo. Měl jsem velký hlad. Díval jsem se po lidech u stolků v kavárně. U jednoho stolu hráli karty. Dva muži u stolu vedle mě spolu mluvili a kouřili. Kavárna byla plná kouře. Za zinkovým nálev ním pultem, kde jsem snídal, byli tři lidé; děda, buclatá žena v černých šatech, která seděla u pokladny a dávala pozor na všechno, co se nosí na stoly, a chlapec v zástěze. Přemýšlel jsem, kolik dětí ta žena asi měla a jak jí to šlo.

Když jsem byl hotov s chodounu, vrátil jsem se do nemocnice. Ulice byla ještě čistá. Žádné nádoby na odpady už tam nestály. Den byl zatažený, ale slunce se pokoušelo proniknout skrz mraky. Vyjel jsem výtahem nahoru, vystoupil jsem a šel jsem chodbou do Catherinina pokoje, kde jsem si nechal bílý plášť. Natáhl jsem si ho a sešpendlil jsem ho vzadu za krkem. Podíval jsem se do zrcadla a viděl jsem, že vypadám jako falešný

doktor s plnovousem. Vrátil jsem se přes chodbu do porodního sálu. Dveře byly zavěšené, zaklepal jsem. Nikdo mi neodpovídl, zmáekl jsem tedy kliku a vystoupil jsem dovnitř. Doktor sedl u Catherine. Ošetřovatelka díkala něco na druhém konci místnosti.

“Je tu váš manžel,” řekl doktor.

“Ach, miláčku, mám toho nejbájenějšího doktora,” řekla Catherine strašně divným hlasem. “Vyprávěl mi nejbájenější historku, a když na mě přišly moc velké bolesti, krásně mě z nich dostal. On je báječný. Jste báječní, pane doktore.”

“Jsi opilá,” řekl jsem.

“Já vím,” řekla Catherine. “Ale nemáš to říkat.” Potom: “Dejte mi to. Dejte mi to.” Sevěla masku a dýchala krátce a zhluboka, lapala po dechu, a respirátor cvakal. Potom vyrazila dlouhý vzdech a doktor natáhl levou ruku a zdvihl jí masku s obličejem.

“Tahle byla strašně veliká,” řekla Catherine. Hlas jí zněl velmi divně. “Teď u neumou, miláčku. To u mám za sebou, jak jsem skoro uměla. Nejsi rád?”

“A ti nenapadne něco takového zase zkoušet.”

“Žádnou podobnou hloupost neprovedete,” řekl doktor. “Přece byste neuměla a nenechala tady manžela samotného.”

“Ach ne. Já neumou. Nechtěla bych umřít. Je to hloupost, umírat. Už zas. Dejte mi to”

Za chvíli řekl doktor: “Jděte na pár minut ven, pane Henry, provedu vyšetření.”

“Chce vidět, jak mi to jde,” řekla Catherine. “Potom zas můžu přijít, můžu, pane doktore?”

“Ano,” řekl doktor. “Vzkááu mu, aá bude zas moci pøijít.”

Prošel jsem dveømi a chodbou do pokoje, kde mla bít Catherine, a á dítì bude na svìtì. Posadil jsem se tam na áidli a díval se po pokoji. Ml jsem v kabátì noviny, které jsem si koupil, kdy á jsem šel na obìd, a èetl jsem je. Venku se zaèalo stmívat. Rozsvítìl jsem svìtlo, abych vidìl na ètení. Za chvíli jsem pøestal èíst a zhasl jsem a díval jsem se, jak se venku stmívá. Bylo mi divné, proè pro mì doktor nevzkázal. Moáná, áe je to lepší, kdy á jsem pryè. Asi chce, abych byl chvíli pryè. Podíval jsem se na hodinky. Jestli pro mì do deseti minut nepøšle, pùjdu tam sám.

Chudáèek, chudáèek mlá Cat. Tak tohle je cena, kterou lidé platí za to, áe spolu spali. Takhle sklapne past. Tohle mají lidé za to, áe jeden druhého milují. Ale aspoò díky Bohu za plyn. Jaké to asi muselo bít, ne á mili anestetika? Nedalo se prostì nic dílat. Catherine se daøilo dobøe, kdy á byla tìhotná. Šlo to. Skoro nikdy jí nebylo špatnì. Nebylo jí strašnì mizernì, a á k posledku. Tak, a tì jí nakonec dostali. Èlovìk nikdy nièemu neutee. Neutee, k èertu! Bylo by to stejné, kdybychom se byli padesátkrát vzali. A co kdyby umøela? Neumøe. Dnes u á se pøi porodu neumírá. Tohle si myslí všichni manáelé. Ano, ale co kdyby umøela? Neumøe. Je jí prostì zle. První porod se obyèejnì protáhne. Jenom je jí zle. A á bude po všem, øekneme si, jaká to byla zlá chvílka, a Catherine øekne, áe ani tak zlá nebyla. Ale co kdyby umøela? Nemù áe umøít. Ano, ale co kdyby umøela? Nemù áe, øíkám ti to. Nebuì blázen. Je to prostì zlá chvílka. To jí prostì pøíroda jenom dílá, co nejhoršího mù áe. Je to jen první porod, a ten se skoro v ádycky protáhne. Ano, ale co kdyby umøela? Nemù áe umøít. Proè by umírala? Z jakého dùvodu by mla umøít? To se jenom musí narodit to dítì, ten vedlejší produkt hezkých nocí v Milánì. Je s ním trápení a narodí se a pak se o niho èlovìk stará a mo áná, áe ho bude mít rád. Ale co kdyby umøela? Neumøe. Ale co kdyby umøela? Ne. Je s ní všechno v poòádku. Ale co kdyby umøela? Nemù áe umøít. Ale co kdyby umøela? Tak co, co potom? Co kdyby umøela?

Do pokoje pøišel doktor.

“Jak to jde, pane doktore?”

“Nejde to,” øekl.

“Co tím myslíte?”

“To, co øíkám. Vyšetøil jsem ji -” Vylo❖il mi podrobnì visledek vyšetøení. “Od té doby èekám, co bude. Ale ono to nejde.”

“Co radíte?”

“Jsou tu dvì mo❖nosti. Bud vysoké klešti, co❖ jí mù❖e zpùsobit trhliny a mù❖e to bit hodnì nebezpeèné, a mimo to by to pravdìpodobnì nebylo dobré pro dìtì, nebo císaøskì øez.”

“Jaké nebezpeèí je pøi císaøském øezu?” Co kdyby umøela!

“Obyèejnì ne vitší ne❖ pøi normálním porodu.”

“Udìlal byste ho sám?”

“Ano. Potøeboval bych asi tak hodinu, abych všechno pøipravil a abych sehnal lidi, které budu potøebovat. Mo❖ná o nìco míò.”

“Co myslíte vy?”

“Doporuèoval bych operaci císaøským øezem. Kdyby to byla moje ❖ena, udìlal bych císaøskì øez.”

“Jaké to má následky?”

“❖ádné. Zùstane po tom jen jizva.”

“A co infekce?”

“Nebezpeèí není tak velké jako pøi vysokých kleštích.”

“Co kdybyste prostì poèkal a nedìlal nic?”

“Èlovik by nakonec nìco udilat musel. Paní Henryovou u ♦ hodnì opouštìjí síly. Èím døív budeme operovat, tím líp.”

“Operujte, jak nejdøív mù ♦ete,” øekl jsem. “Jdu to zaøídit.”

Šel jsem do porodního sálu. Ošetøovatelka byla u Catherine, která le ♦ela na stole, s nabíhlím bøíchem pod prostíradlem, a vypadala velmi bledá a unavená.

“Øekl jsi mu, ♦e to mù ♦e udilat?” zeptala se.

“Ano.”

“Ach, to je bájeèné. TeĚ to budu mít za hodinu za sebou. U ♦ jsem skoro na hromadì, miláèku. Jsem celá rozlámaná. Prosím vás, dejte mi to. Ono to nepomáhá. Ach, ono mi to nepomáhá!”

“Dìchej zhluboka.”

“Já dìchám. Ach, ono u ♦ to nepomáhá. Ono to nepomáhá!”

“Dejte sem jinou bombu,” øekl jsem ošetøovatelce. “Tohle je èerstvá bomba.”

“Já jsem ale tak hloupá, miláèku,” øekla Catherine. “Ale ono u ♦ to nepomáhá.” Zaèala plakat. “Ach, já jsem chtěla mít tohle dì ♦átko a nechtila jsem dílat ♦ádné tì ♦kosti a teĚ jsem úplnì na hromadì a jsem celá rozlámaná a ono to nepomáhá. Ach, miláèku, ono to vùbec nepomáhá. Je mi jedno, jestli umøu, jenom kdy ♦ to pøestane. Ach, prosím tì, miláèku, a ♦ to pøestane. U ♦ zas. Ach, ach, ach!” Vzlykavì dìchala v masce. “Ono to nepomáhá. Ono to nepomáhá. Ono to nepomáhá. Miláèku, nevšímej si mì. Prosím tì, neplaè. Nevšímej si mì. Jsem prostì jenom celá rozlámaná. Chudáèku, duše moje. Miluju tì a budu zas v poøádku. Copak mi nemù ♦ou nìco dát? Jenom kdyby mi mohli nìco dát.”

“Poèkej, ono to zas bude pomáhat. Otevøu to naplno.”

“Udilej to hned!”

Otevøel jsem pøívod plynu naplno, a jak prudce a zhluboka dichala, její ruka bezvládnì pustila masku. Zavøel jsem plyn a masku jsem zvedl. Catherine se vrátila z velké, velké dálky.

“To bylo skvilé, miláèku. Ach, ty jsi na mì hodnì.”

“Jen se dr◊, proto◊e tohle nemù◊u dilat poøád. To by ti mohlo zabít.”

“Já u◊ se vùbec nedr◊ím, miláèku. Jsem celá rozlámaná. Oni mì rozlámali. Ted u◊ to vím.”

“To je ka◊dé takhle.”

“Ale kdy◊ je to tak strašné. Oni to prostì dilají poøád a poøád, a◊ to èlovìka rozláme.”

“Za hodinu to budeš mít za sebou.”

“To je skvilé. Miláèku, já neumøu, ◊e ne?”

“Ne. Slibuju ti, ◊e ne.”

“Proto◊e já nechci umøít a nechat ti tady, ale jsem z toho tak unavená a cítím, ◊e umøu.”

“Hlouposti. To cítí ka◊dá.”

“Chvílema vím, ◊e umøu.”

“Neumøeš. Nemù◊eš.”

“Ale co kdybych umøela?”

“Nenechám ti.”

“Dej mi to, rychle. Dej mi to!”

A potom. “Já neumøu. Já si to nedovolím, abych umøela.”

“Samozejmì, ♦e ne.”

“Zùstaneš u mì?”

“Ale ne abych se na to díval.”

“Ne. Jenom abys byl tady.”

“Jistì. Budu poøád tady.”

“Ty jsi na mì tak hodnì. U ♦ zas, dej mi to. Dej mi toho víc. Ono to nepomáhá!”

Otoèil jsem ukazatelem na trojku a potom na ètyøku. Poál jsem si, aby se doktor vrátil. Èíslo vitší ne ♦ dvì mi nahánìla strach.

Koneènì pøišel novì doktor se dvìma øetøovatelkami, zvedli Catherine na vozíèek a vyjeli jsme na chodbu. Vozíèek rychle ují ♦ dìl chodbou a do vitahu a tam se všichni museli pøitisknout ke stìnám, aby udìlali místo; pak nahoru, pak otevøené dveøe a ven z vitahu a chodbou na gumovìch kolech k operaènímu sálu. V èepici a v operaèní masce jsem doktora nepoznal. Byl tu ještì jeden doktor a ještì nìkolik øetøovatelek.

“Musejí mi nìco dát” øekla Catherine. “Musejí mi nìco dát.

Ach, prosím vás, pane doktore, dejte mi toho tolik, aby mi to trochu pomohlo!”

Jeden z doktorù jí dal na oblièej masku a já jsem se podíval dveømi a vidìl jsem jasnì osvìtlenì malì amfìtheatr operaèního sálu.

“Mùžete jít tamhle do těch dveří a sednout si tam,” řekla mi jedna z ošetřovatelek. Za zábradlím, odkud bylo vidět dolů na bílý stůl a na svítla, stály lavice. Podíval jsem se na Catherine. Měla na obličejí masku a byla teď klidná. Zajeli s vozíčkem ke stolu. Otočil jsem se a odcházel jsem chodbou pryč. Dvě ošetřovatelky pospíchaly ke vchodu na galerii.

“Je to císařská řez,” řekla jedna. “Budou dít císařská řez.”

Druhá se zasmála. “Jdeme právě včas. Tomu se říká štěstí.” Vešly do dveří, které vedly na galerii. Pak šla jiná ošetřovatelka. Taký spíchala. “Jen pojďte dovnitř. Jen pojďte,” řekla. “Zůstanu venku.”

Bířela dovnitř. Chodil jsem po chodbě sem a tam. Měl jsem strach tam jít. Podíval jsem se z okna. Bylo tma, ale ve světle z okna bylo vidět, že prší. Vešel jsem do místnosti na druhém konci chodby a díval jsem se na štítky na lahvičkách ve skleněné vitríně. Pak jsem šel ven a stál jsem v prázdné síni a hledil jsem na dveře operačního sálu.

Vybíhl z nich doktor a za ním ošetřovatelka. Držel v rukou něco, co vypadalo jako čerstvě stařený králik, a spíchal s tím přes chodbu a do jiných dveří. Šel jsem ke dveřím, do kterých vešli, a našel jsem je v místnosti, jak něco dělají s novorozencem. Doktor ho zdvihl, abych ho uviděl. Držel ho za paty a plácl ho.

“Je v pořádku?”

“Je to pěkný kousek. Bude vážit pět kilo.”

Necítil jsem k němu nic. Nevypadal, že by měl se mnou něco společného. Neměl jsem žádný pocit otcovství.

“Nejste pyšní na svého syna?” zeptala se ošetřovatelka. Myli ho a do něho ho zavinovali. Viděl jsem tmavý obličejíček a tmavou ruku, ale neviděl jsem, že by se hýbal, a neslyšel jsem ho křičet. Doktor s ním zase něco dělal. Vypadal zdrcený.

“Ne,” řekl jsem. “Skoro zabil svou matku.”

“Za to ten èervíèek nemù❖e. Copak jste nechtìl chlapce?”

“Ne,” øekl jsem. Doktor se s ním namáhal. Zvedl ho za nohy a plácl ho. Nechtìl jsem se na to u❖ dál dívat. Sel jsem na chodbu. Teï u❖ jsem mohl jít dovnitø a podívat se. Vešel jsem do dveøí a kousek dolù galerií. Ošetøovatelky, které sedìly u zábradlí, na mì kivly, abych šel k nim. Zavrtìl jsem hlavou. Odtud, kde jsem byl, bylo vidìt dost.

Myslel jsem, ❖e je Catherine mrtvá. Vypadala mrtvá. Oblièej mìla šedivý, tu èást, kterou bylo vidìt. Dole pod reflektorem zašíval doktor velkou, dlouhou, háky rozta❖enou ránu s nabíhlými okraji. Jiný doktor v masce dával narkosu. Dvì ošetøovatelky v maskách podávaly vòci. Vypadalo to jako obrázek z Inkvisice. Kdy❖ jsem se na to díval, uvìdomil jsem si, ❖e jsem se na to mohl dívat od zaèátku, ale byl jsem rád, ❖e jsem to neudìlal. Nemyslím, ❖e bych se byl mohl dívat na to, jak øe❖ou, ale díval jsem se, jak ránu zavírají rychlými, zruènì vypadajícími stehy, jako stehy ševce, a❖ je z ní vysoký, prošívaný šev, a byl jsem rád. Kdy❖ byla rána zavøená, šel jsem ven na chodbu a znova jsem tam chodil sem a tam. Za chvíli se doktor objevil.

“Jak je jí?”

“Je v poøádku. Díval jste se?” Vypadal unavený.

“Vidìl jsem vás zašívat. Øez vypadal hodnì dlouhý.”

“Myslíte?”

“Ano. Ta jizva se vyrovná?”

“Ale ano.”

Za chvíli vytlaèili vozíèek a jeli s ním velmi rychle chodbou k výtahu. Šel jsem vedle nìho. Catherine sténala. Dole ji polo❖ili do postele v jejím pokoji. Posadil jsem se na ❖idli v nohou postele. V pokoji byla ošetøovatelka. Vstal jsem a postavil jsem se u postele. V pokoji bylo tma.

Catherine zvedla ruku. “Nazdar, miláèku,” øekla. Hlas mila velmi slabı a unavenı.

“Nazdar, duše moje.”

“Jaképak to bylo di♦átko?”

“Pst - nemluvte,” øekla øšetøovatelka.

“Chlapec. Je velkı a tlustı a tmavı.”

“Není mu nic?”

“Ne,” øekl jsem. “Je skvılı.”

Vidıl jsem, ♦e se na mı øšetøovatelka dívá nıjak divnı. “Jsem hroznı unavená,” øekla Catherine. “A bolı to jako èert. Tobı je dobøe, miláèku?”

“Skvıle. Ale nemluv.”

“Byl jsi ke mnı tak milı. Ach, miláèku, mám strašné bolesti. Jak vypadá?”

“Vypadá jako sta♦enı králík a má oblièej samou vrásku jako nıjaki dìdek.”

“Musíte jıt pryè,” øekla øšetøovatelka. “Madame Henryová nesmı mluvit.”

“Poèkám venku,” øekl jsem.

“Jdi a kup si nıco k jídlu.”

“Ne. Poèkám venku.” Polıbil jsem Catherine. Byla celá šedivá a zesláblá a unavená.

“Mù♦u se vás na nıco zeptat?” øekl jsem øšetøovatelce. Šla se mnou na chodbu. Odešel jsem po chodbı kousek dál.

“Co je s dítětem?” zeptal jsem se.

“Vy to nevíte?”

“Ne.”.

“Nebyl živý.”

“Narodil se mrtvý?”

“Nedokázali, aby začal dýchat. Pupeční šňůra se mu zadrhla okolo krku nebo co.”

“Tak on je mrtvý.”

“Ano. Je to taková škoda. Takový hezký velký chlapeček to byl. Myslela jsem, že to víte.”

“Ne,” řekl jsem. “Mila byste radši jít dovnitř k madame.”

Posadil jsem se na židli ke stolu, kde visela po straně ve svorkách hlášení ošetřovatelek, a podíval jsem se z okna. Neviděl jsem nic než tmu a déšť, který padal světlem od okna. Tak. Takhle to bylo. Dítě bylo mrtvé. Proto vypadal [???].

Pak jsem uviděl ošetřovatelku, jak sedí u postele, a Catherine, jak má hlavu na polštář a pod prostíradlem se úplně ztrácí. Ošetřovatelka si položila prst na ústa, pak vstala a šla ke dveřím.

“Jak je jí?” zeptal jsem se.

“Dobře,” řekla ošetřovatelka. “Můžete sejít naveno a pak můžete jít, jestli chcete.”

Šel jsem přes chodbu a pak po schodech dolů, ven ze vrat nemocnice a v dešti tmavou ulicí do kavárny. Vevnitř svítily naplno a kolem stolu bylo mnoho lidí. Neviděl jsem žádné volné místo. Šel ke mně číšník, vzal mi

mokrý kabát a klobouk a zavedl mĚ ke stolu, kde naproti sedĚl starší ělovĚk, pil pivo a ěetl veěernĚk. Sedl jsem si a zeptal jsem se ěĚšnĚka, jakĚ majĚ plat dujour.

“ZadĚlĚvanĚ telecĚ - ale u ♠ nĚnĚ.”

“Co mĚ ♠ u dostat?”

“Šunku s vejci, vejce se sĚrem nebo choucroute.”

“Choucroute jsem mĚl v poledne,” ěekl jsem.

“MĚte pravdu,” ěekl. “MĚte pravdu. Choucroute jste mĚl v poledne.” Byl to ělovĚk stĚdnĚch let s plešĚ, pĚes kterou mĚl pĚimĚznutĚ vlasy. Obliěej mĚl laskavĚ.

“Co raěte? Šunku s vejci nebo vejce se sĚrem?”

“Šunku s vejci,” ěekl jsem, “a pivo.”

“MalĚ svĚtlĚ?”

“Ano,” ěekl jsem.

“Pamatuju si to,” ěekl. “Vy jste mĚl v poledne malĚ svĚtlĚ.”

Jedl jsem šunku s vejci a pil jsem pivo. Šunka s vejci byla na kulatĚm talĚĚi - šunka vespod a vejce navrch. Bylo to strašnĚ horkĚ, a kdy ♠ jsem si vzal první sousto, musel jsem se napĚt piva, abych si ochladil ťsta. MĚl jsem hlad a ěekl jsem ěĚšnĚkovi, aby mĚ pĚĚnesl ještĚ. Vypil jsem nĚkolik sklenic piva. Vťbec jsem nemyslel, ale ěetl jsem noviny toho ělovĚka naproti mnĚ. Psali tam o prťlomu britskou frontou. Kdy ♠ si vĚiml, ♠e mu ětu zadnĚ strĚnku jeho novin, pĚelo ♠ il je. ChtĚl jsem ťĚct ěĚšnĚkovi o noviny, ale nemohl jsem se soustĚdit. V kavĚrnĚ bylo horko a ťpatnĚ vzduch.

Mnoho lidĚ u stolť se znalo. Na nĚkolika mĚstech se hrĚly karty. ěĚšnĚci mĚli plnĚ ruce prĚce s nošenĚm nĚpojť od viěepu ke stolkťm. VeĚli dva mu ♠ i a nemohli najĚt mĚsto. Postavili se proti stolu, kde jsem sedĚl jĚ.

Poruèil jsem si nové pivo. Nechtìlo se mi ještì jít. Bylo na to moc brzo, vrátit se do nemocnice. Pokoušel jsem se nemyslet a být úplnì klidnì. Oba mu❖i chvíli postávali, ale nikdo se nezvedal, tak šli pryè. Vypil jsem ještì jedno pivo. Pøede mnou na stole byla teï pìkná hromádka táckù. Mu❖ proti mnì si sundal brejle, dal si je do pouzdra, slo❖il noviny, dal si je do kapsy a zùstal sedìt s likérovou sklenìèkou v ruce a civìl po místnosti. Najednou jsem si uvìdomil, ❖e se musím vrátit. Zavolal jsem na èíšníka, zaplatil jsem, navlékl jsem si kabát, nasadil jsem si klobouk a vyšel jsem ze dveøí. Šel jsem v dešti nahoru k nemocnici.

Nahoøe jsem potkal ošetøovatelku, která spìchala po chodbì.

“Zrovna jsem vám volala do hotelu,” øekla. Nìco se ve mnì zhroutilo. “Co se stalo?”

“Paní Henryová krvácí.”

“Mù❖u jít dovnitø?”

“Ne, zatím ne. Je u ní doktor.”

“Je to nebezpeèné?”

“Je to velmi nebezpeèné.” Ošetøovatelka vstoupila do pokoje a zavøela dveøe. Posadil jsem se venku. Všechno ve mnì umøelo. Nemyslel jsem. Nemohl jsem myslet. Vidìl jsem, ❖e umøe, a modlil jsem se, aby neumøela. Nenech ji umøít. Ach, Bo❖e, prosím ti, nenech ji umøít. Udìlám pro tebe všechno, kdy❖ ji nenecháš umøít. Prosím ti, prosím ti, prosím ti, mùj Bo❖e, nenech ji umøít. Mùj Bo❖e, prosím ti, a❖ neumøe. Prosím ti, prosím ti, prosím ti, a❖ neumøe. Bo❖e, prosím ti, udìlej nìco, a❖ neumøe. Udìlám všechno, co chceš, kdy❖ ji nenecháš umøít. Vzal sis dítì, ale ji nenech umøít - to bylo v poøádku, ale ji nenech umøít. Prosím ti, prosím ti, mùj Bo❖e, nenech ji umøít.

Ošetøovatelka otevøela dveøe a kìvla na mì prstem, abych šel dál. Vstoupil jsem za ní do pokoje. Catherine se na mì nepodívala, kdy❖ jsem

vešel dovnitř. Postavil jsem se vedle postele. Doktor stál u postele s druhé strany. Catherine se na mě podívala a usmála se. Naklonil jsem se nad ní a začal jsem brečet.

“Můj chudáčku milí,” řekla Catherine velmi něžně. Vypadala šedivá.

“Už jsi v pořádku, Cat,” řekl jsem. “Za chvíli budeš docela v pořádku.”

“Za chvíli umřu,” řekla; pak byla chvíli zticha a pak řekla: “Nechci umřít.”

Vzal jsem ji za ruku.

“Nesahej na mě,” řekla. Pustil jsem ji. Usmála se. “Můj miláčku ubohý. Jen na mě sahej, jak chceš.”

“Uzdravíš se, Cat. Víím, že budeš zase zdravá.”

“Myslela jsem, že ti napíšu dopis, abys ho měl, kdyby se něco stalo, ale nenapsala jsem ho.”

“Chceš, abych poslal pro kníže nebo abych k tobě někoho zavolal?”

“Jenom tebe,” řekla. Potom za chvíli. “Nebojím se. Jenom prostě strašně nechci umřít.”

“Nesmíte tolik mluvit,” řekl doktor.

“Dobře,” řekla Catherine.

“Nepotřebuješ něco, Cat? Mám ti něco přinést?”

Catherine se usmála. “Ne.” Potom za chvíli. “To, co jsme měli spolu, nebudeš dilat s jinou dívkou, ani jí nebudeš říkat to, co mně, že ne?”

“Nikdy.”

“Ale já nechci, abys neměl žádné dívky.”

“Nechci ♦ádné.”

“Pøíliš mnoho mluvíte,” øekl doktor. “Nemù♦ete mluvit. Pan Henry musí jít pryè. Bude moct pøijít zase za chvíli. A vy neumøete. Nesmíte mít takové hloupé myšlenky.”

“Dobøe,” øekla Catherine. “Pøijdu a budu s tebou v noci,” øekla. Mluvílo se jí velmi ti♦ko.

“Prosím vás, jdíte ven,” øekl doktor. Catherine na mì zamrkala, šedá v oblièejí. “Budu hned za dveøma,” øekljsem.

“Nedílej si starosti, miláèku,” øekla Catherine. “Nemám ani trošku strach. Jenom je to špinavá hra.”

“Má duše, drahá, stateèná.”

Èekal jsem venku na chodbì. Èekal jsem dlouho. Ošetøovatelka pøišla ke dveøím a šla ke mnì. “Bojím se, ♦e paní Henryové je velice špatnì,” øekla. “Mám o ni strach.”

“Je mrtvá?”

“Ne, ale je v bezvìdomí.”

Asi krvácela poøád a poøád. Nemohli to zastavit. Šel jsem dovnitø do pokoje a zùstal jsem u Catherine, dokud neumøela. Celou tu dobu byla v bezvìdomí a umírání jí netrvalo dlouho.

Venku na chodbì jsem promluvil s doktorem. “Mù♦u ještì teï v noci nìco udílat?”

“Ne. Nemù♦ete. Mám vás odvézt do hotelu?”

“Ne. Díkuju vám. Zùstanu chvíli tady.”

“Já vím, ♦e nejde nic øíct. Nemohu vám ani povídit -”

“Ne,” øekl jsem. “Nejde nic øíct.”

“Dobrou noc,” øekl. “Nechcete, abych vás odvezl do hotelu?”

“Ne. Díky vám.”

“Bylo to jediné, co se dalo dílat,” øekl. “Operací vyšlo najevo -”

“Nechci o tom mluvit,” øekl jsem. “Rád bych vás zavezl do hotelu.”

“Ne, díky vám.”

Odešel chodbou. Šel jsem ke dveřím do pokoje. “Teř tam nesmíte,” øekla jedna z øšetøovatelek. “Ale ano, smím,” øekl jsem. “Teř ještě ne.”

“Jdite pryč,” øekl jsem. “Ta druhá taky.”

Ale kdy ♦ jsem je dostal ven a zavøel dveře a zhasl, nebylo to k nièemu. Bylo to, jako kdybych dával sbohem soše. Za chvíli jsem se zvedl, odešel jsem ven a z nemocnice a šel jsem zpátky do hotelu v dešti.

POZNÁMKA O AUTOROVÍ

Ernest Hemingway se narodil roku 1898 jako syn lékaøe na chicagském pøedměstí Oak Park. Dítství pro ♦il zèásti v michiganských lesích, kde dosud ♦ily zbytky pùvodních indiánských kmenù. Zúèastnil se první svìtové války jako øidiè-dobrovolník Èerveného køí ♦e na italské frontì, byl ti ♦ce ranìn do nohy, pøevezen do nemocnice v Milánì, dekorován italskou Støíbrnou medailí a tøemi Køí ♦i za váleènè zasluihy.

Po válce, poznamenanán infernem bitev na zdraví (zranìní, nespavost) i v názorech, vrátil se na krátko domù, ale brzo odjel do Paøí ♦e, kde zaèal

psát. Úspěch mu přinesla hned první kniha povídek “Za našich časů” (In Our Time, 1925), kontrastující mladistvé zážitky z Michiganu s válečnou zkušeností. Po ní následovala neúspěšná satira “Jarní povívaly” (The Torrents of Spring, 1926), parodie na Sherwooda Andersona a jiné Hemingwayovy současníky. Tého roku se objevil román “Vychází slunce” (The Sun Also Rises, 1926), jeho hrdina Jake Barnes, pohlavně impotentní po zranění utrpěném na italské frontě, prožívá peklo na zemi v marné lásce k Angličance Brett Ashleyové. V roce 1927 vychází další povídková sbírka “Muži bez žen” (Men Without Women) a v roce 1929 slavný román “Sbohem, armádo!” (A Farewell to Arms).

V této době se Hemingway usazuje na Floridě, jezdí za běhými zápasy do Španělska, na lovy divoké zvěře do Afriky, loví ryby a vydává zajímavé, ale ne zvláště významné knihy o běhých zápasech “Odpolední smrt” (Death in the Afternoon, 1932), o lovech v černém svítadile “Zelené vršky africké” (Green Hills of Africa, 1935) a třetí skvělou sbírku povídek “Vítěz nebere nic” (Winner Take Nothing, 1933).

Mezitím zachvacuje svět velká hospodářská krise a Hemingway na ni reaguje románem “Mít i nemít” (To Have and Have Not, 1937), jeho hrdina Hany Morgan umírá jako oběť sil vyvolaných v život krizi. Krátce nato odjíždí Hemingway do Španělska, kde vypukla občanská válka, píše svoji jedinou divadelní hru “Pátá kolona” (The Fifth Column, 1937), v ní prohlašuje Internacionálu za píseň, pro kterou stojí za to umřít, a roku 1940 vydává mohutný román “Komu zvoní hrana” (For Whom the Bell Tolls), který je oslavou a bezvýhradným přitakáním vůči španělského lidu a světové demokracii, zároveň však i kritikou tragicky nejednotného vedení občanské války.

Druhé světové války zúčastnil se Hemingway jako válečný zpravodaj a opět se několikrát vyznamenal, zejména při dobývání Paříže, kam se se skupinou maquisardů dostal dříve než pancéřová čela invazní armády. Po válce začal psát novou knihu, ale nebezpečné onemocnění, které ho ohrozilo na životě, přimělo ho napsat narychlo ještě jeden příběh o lásce ve stínu smrti, román “Přes řeku a mezi stromy” (Across the River and into the

Trees, 1950), v němž těle nemocní americký plukovník Cantwell miluje mladou italskou Šlechtěnou, ale ví, že v několika týdnech musí umřít, a umírá.

Z velkého díla, které Hemingway chystá, vyšel zatím jakýsi prolog, příběh “Starzec a moře” (The Old Man and the Sea, 1952), rozsahem malá, uměním velká kniha.

Ve chvíli, kdy tato poznámka šla do tisku, ohlašoval časopis “Atlantic” uveřejnění dvou nejnovějších povídek “Dva příběhy o temnotě” (Two Tales of Darkness, 1957), které Hemingway napsal v době, kdy byl na čas oslepen po havárii letadla, s nímž cestoval v Africe.

Celé dílo Ernesta Hemingwaye představuje zápas jedince, individualisty o pravdivé vyjádření svého životního pocitu, nebo chcete-li, životní filosofie. Kruté zkušenosti dětství, války a hospodářské krise přivedly ho nejprve k názoru, že člověk je na světě sám, všemi opuštěn, odsouzen k smrti, a proto jediné, co má skutečnou a nikoli jen ilusorní cenu, je láska, statečnost, drobné tělesné požitky pití a vnímání světa, a mužné přátelství. Ale už v raném stadiu jeho myšlenkového vývoje ruku v ruce s touto skepsí a individualismem kráčí vědomí, že ve světě spolu zápolí dvě nepřátelské síly: ti, kteří dílají války a způsobují bídu, a ti, kteří ve válkách umírají a bídou strádají. Tento druhý pocitový proud vyvrcholil v dílech z období občanské války ve Španělsku, kdy se Hemingwayův hrdina po tisícem vnitřním boji vzdává svého individualismu a rozhoduje se dokonce zemřít, aby mohli žít jiní. A tak, zatím co pro Fredericka Henryho byla deserce - “separátní mír” - logickým východiskem z války, kde mezi sebou bojovaly dvě imperialistické armády za zájmy vojákům cizí, Robert Jordán, hrdina románu “Komu zvoní hrana”, ačkoliv se rovněž ocitá v pokušení uzavřít tento “separátní mír”, rozhoduje se nakonec vytrvat a obětuje život za víc lidí, kteří brání svou zem a především svou svobodu proti kohortě imperialistů. V posledním Hemingwayově díle “Starzec a moře” dochází tento dvojí myšlenkový - thematický proud k básnické syntéze v symbolickém

příběhu o boji starce s rybou, o boji sice marném - protože stařec je sám -, který by však marně bit nemusel, kdyby tu byl chlapec - kdyby v něm starci pomohl druhý člověk; a reprezentuje-li stařec všechny trpící, je chlapec zástupcem všech, kteří starce milují a přijdou mu na pomoc.

K dosažení svých uměleckých záměrů provedl Hemingway zvláštní pročištění jazyka. Odmítl složitou syntax a ozdobný styl jako prostědky, které fantazii čtenáře spíše brzdí než rozvíjejí, a vědomě se omezil na strohý a barbarský záznam v krátkých a holých větách nebo i fragmentech vět, který má ve čtenáři navodit situaci a atmosféru, stát se popudem, jenž rozehraje čtenářovy vlastní citové a myšlenkové asociace. K nejvyšší dokonalosti přivedl Hemingway umění zkratky, zámlky a zejména uměleckého dialogu, jako i umění morální lekce, obsažené v přirozeném podtextu. Vanglicky psané próze je dnes jeho význam možno srovnat s významem autorů, jejichž díla znamenají mezník v jejím vývoji. Ve vývoji prozaické techniky moderní literatury je možno jeho přínos srovnat s revolučními formálními experimenty malířů z konce století, i kdyby si to snad ještě - zvláště u nás - plně neuvědomujeme.

Omezení Hemingwayova umění vyplývají z omezení daných jeho původem, zkušenostmi, životní situací, vnitřním ustrojením a životním pocitem. Nepodává ve svých dílech široký obraz společnosti a jejích různých typů, ale hlubokou sondu do srdcí některých jejích příslušníků, zvláště těch, kteří přestali věřit lidem, ale nejsou si jisti pravdou.

Pro nás má jeho dílo cenu především v tom, že představuje palčivé, upřímné a mohutné úsilí jednotlivce dobrot se odpovědi na základní otázku veškeré umělecké filosofie: jaký je člověk, a má-li jeho život smysl. Na tuto otázku odpovídá Hemingway - básnickým obrazem umělce - zcela jednoznačně: Člověk je dobrý a život stojí za to, aby ho člověk žil.

VYSVĚTLIVKY

Hemingway s oblibou volí za názvy svých knih citáty z děl známých nebo alespoň povídomých anglicky mluvícímu človíku, takže titul navodí atmosféru. Již název prvního románu, “Vychází slunce”, je citátem: z biblické knihy Kazatel, 1, 5. “Mít i nemít” připomene alespoň vzdáleně vtu z monologu Hamletova; “Komu zvoní hrana” je úryvek z textu alibiťinského básníka Johna Donna a “Přes řeku a mezi stromy” jsou podle vojenské tradice poslední slova umírajícího generála z války Severu proti Jihu Stonewalla Jacksona. Také “Sbohem, armádo!” (A Farewell to Arms) je kombinací citátů: “A Farewell” je titul básně alibiťince George Peela, obsahující verš “Adieu: to Arms, to Arms, to glorious Arms” (Adieu, armádo, armádo, skvílá armádo). Je to patheticky patriotická báseň, kterou Peele vnoval veliteli anglického loďstva Siru Francisi Drakeovi po porážce španělské Armády. Její téměř šovinistický tón tvoří ovšem kontrast s obsahem Hemingwayova románu a působí proto na čtenáře, kteří báseň zná, ironicky.

ivistarie - motilokvitá rostlina, ozdobná keč, nazvaná podle amerického anatoma Caspera Wistara.

Ciaó - bičn italský pozdrav, asi nazdar n. pod.

tenente - poručík.

strega - kočalka podobná slivovici.

grappa - jemná kočalka.

pas encore (franc.) - ještě ne.

a rivederci - rividerla - obojí znamená na shledanou, druhé je zdvořilejší.

carabinieri - polní četnictvo.

D. P. S. - Dobrovolné pomocné sbory, angl. V. A. D. - Voluntary Aid Detachment.

smistamento - přeobalování.

hernia (lat.) - kýla.

dopisnice Zjona di Guerra - vojenské dopisnice polní pošty s předtištěnými zprávami adresátovi (např. Daší se mi dobře, jsem lehce raněn apod.), kde stačilo jen zaškrtnout, co se hodilo.

bersaglieri - horské elitní útvary.

granatieri - granátníci.

alpini - horští myslivci.

Evviva Vesercito! - A   je armáda!

Savoia - jízdní pluk staré tradice.

pasta asciutta - makaróny.

Mamma mia! - Maminko!

Dio ti salvi - Bůh ti ochraďuj.

Portaferiti - nosiči raněných.

Ca va bien? - Ca va (franc.) - Jak je vám - dobře? Dobře.

medaglia d'argento - stříbrná medaile za statečnost (celý název je Medaglia d'argento al valore militare), kterou byl vyznamenán také Hemingway sám.

coup de main (franc.) - úspěšná akce.

The Lancet (angl.) - Lanceta, odb. chirurgický časopis, nazvaný podle jemného chirurgického nástroje.

Campari, Biffi atd. - elegantní milánské restaurace.

galleria - krytá ulice v Miláně, kde jsou nejluxusnější obchody a restaurace.

riparto - oddíl.

fiasco chianti - láhev chianti.

signorino - v oslovení asi: panáčku.

Ospedale Maggiore - hlavní nemocnice.

Chicago White Sox, New York Giants - slavné profesionální baseballové kluby.

Babe Ruth - nejslavnější, téměř legendární hráč baseballu.

Zbábilec umírá tisíckrát... - parafráze verše ze Shakespeara Julia Caesara, 2. díl. 2. scéna: Towards die many times before their deaths; /The valiant never taste of death but once.

purée de marron (franc.) - kaštanové pyré.

zabaione - cukroví ze loutku, vína a cukru.

Marvell - Andrew Marvell, anglický básník 17. stol.

Vína skrovně u ívej... - citát z první epištoly sv. Pavla k Timoteovi, 5, 23.

Purissimo - Sporchissimo - nejčistší - nejšpinavější.

dolce - moučník.

Babbitův kov - kompozice na výrobu lo isek, stříbřitě barvy.

Pojmenována podle amerického in eníra Isaaca Babbity.

Alto piano - piano - náhorní rovina - rovina.

Sorella - sestra.

Duj, duj vltøe západní... - Frederickovi se mísí do myšlenek útrøky populární anglické lidové písnì, která zní: Západní vltøe, kdy zas budeš dout? (Deštíku, kdy se budeš lít? \ Kéø mám svou lásku v náruèí! A jsem zas doma v posteli.

Evviva la Páce! - Aøøije mír!

Andiamo a casa! - Pojme domù!

Afrièanka - opera Giacomo Meyerbeera, (1791-1864), hlavního representanta francouzské “velké” opery.

letto matrimoniale - manøelská postel.

borghese - civilní šaty.

Uheure du cocktail (franc.-angl.) - hodina, kdy se podává cocktail.

Le Feu (franc.) - Oheò, známý pro ti váleèní román Henriho Barbusse.

Pan Britling to prohlédl - protiváleèní román H. G. Wellse.

croyant (franc.) - vùíicí.

guardie difinanza - finanèní (pohranièní) stráø.

Rubens - Peter Pavel Rubens (1577-1640), nejvýznamnější vlámský barokní malíø, proslul zálibou ve zdravím kypících tělesných tvarech.

Tizian - Tiziano Vecellio (asi 1474-1576), nejslavnější benátský malíø vrcholné renesance, vynikl hùiví barevnou paletou.

Mantegna - Mantegna Andrea (1431-1506), rytec rané renesance, známý drsnou technikou. Jednou z jeho nejslavnějších rytin je krutí realistické Snítí

s kœí❖e.

Service! (franc.) - K slu❖bám!

pisté - závodní nebo bì❖ecká dráha.

stazione - nádra❖í.

Ty to œíkáš tak rozkošné': Prima... - ti❖ce vysti❖itelná nará❖ka na americkou vislovnost slova grand (skvilá, ohromná), která Catherine pœipadá nezvyklá. Amerièané vyslovují slùvko otevœeníji ne❖ Anglièané a se silním nosovím pœízvukem.

plat du jour (franc.) - hlavní jídlo, hlavní chod.

ERNEST HEMINGWAY

SBOHEM, ARMÁDO!

Z ANGLICKÉHO ORIGINÁLU “A FAREWELL TO ARMS”
(CONTINENTAL BOOK COMPANY, STOCKHOLM 1945) PŘELOŽIL,
POZNÁMKOU A VYSVĚTLIVKAMI OPATŘIL JOSEF ŠKVORECKÝ.
OBÁLKU, VÁZBU A GRAFICKOU ÚPRAVU NAVRHL ZDENEK
SEYDL.

VYDALO STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ KRÁSNÉ LITERATURY,
HUDBY A UMĚNÍ, N. P., JAKO SVOU 761. PUBLIKACI V REDAKCI
KRÁSNÉ LITERATURY. PRAHA 1958. 82. SVAZEK EDICE KLUBU
ČTENÁŘŮ, KTEROU UŘÍDIL LADISLAV FIKAR A JAN ČEZÁŘ.
ODPOVĚDNÁ REDAKTORKA EVA KONDRYSOVÁ. Z NOVÉ SAZBY
PÍSMEM GARMOND BASKERVILLE VYTISKLO RUDÉ PŘÁVO,
TISKÁRNA ÚV KSČ, PRAHA 3. FORMÁT PAPÍRU 84x108 cm-16,15
AUTORSKÝCH ARCHŮ, 16,40 VYDAVATELSKÝCH ARCHŮ - D-
581513.

NÁKLAD 90.000 VÍTIŠKŮ - THE MATICKÁ SKUPINA 13/9 -
VYDÁNÍ V SNKLHU PRVNÍ CENA BROŽ. 10,20 Kčs, VÁZ. 15,20 Kčs
- 56/VIII-7.

??

??

??

??